

การกำหนดบทบาทของกองทัพไทยในการสนับสนุนงาน
ด้านความมั่นคงให้กับกองอำนวยการรักษาความมั่นคง
ภายในราชอาณาจักร หลังปี พ.ศ.๒๕๖๔

โดย

พลตรี เจริญชัย หินเธาว์
รองแม่ทัพภาคที่ ๑
กองทัพบก

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๑
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๑ - ๒๕๖๒

หนังสือรับรอง

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคล เรื่อง “การกำหนดบทบาทของ กองทัพไทยในการสนับสนุนงานด้านความมั่นคงให้กับ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร หลังปี พ.ศ.๒๕๖๔” ลักษณะวิชา การทหาร ของ พลตรี เจริญชัย หินเธาว์ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๑ ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๑ – ๒๕๖๒

พลโท

(จรรยาธิ์ นิลกำแพง)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

บทคัดย่อ

เรื่อง การกำหนดบทบาทของกองทัพไทยในการสนับสนุนงานด้านความมั่นคงให้กับกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร หลังปี พ.ศ.๒๕๖๔

ลักษณะวิชา การทหาร

ผู้วิจัย พลตรี เจริญชัย หินเธาว์ **หลักสูตร** วปอ. **รุ่นที่** ๖๑

เอกสารวิจัยเรื่อง “การกำหนดภารกิจและบทบาทของกองทัพไทยในการสนับสนุน กอ.รมน.” มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาแนวคิดของ พลโท ประยุทธ์ จันทร์โอชา แม่ทัพภาคที่ ๑ (ยศและตำแหน่งในขณะนั้น) จากเอกสารวิจัย วปอ. เรื่อง “การปรับบทบาทของกองทัพไทย เพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ พ.ศ.๒๕๕๑” เพื่อศึกษาภัยคุกคามความมั่นคงของประเทศ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แล้วประเมินภัยคุกคาม หลังปี ๒๕๖๔ และเพื่อกำหนดบทบาทของกองทัพไทยในการสนับสนุนงานด้านความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. หลังปี พ.ศ.๒๕๖๔ ผลการวิจัยพบว่า พลโท ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นผู้นำเอาแนวคิดภัยคุกคามรูปแบบใหม่ มาใช้ในทางวิชาการด้านความมั่นคงอย่างเป็นทางการเป็นคนแรก และเป็นต้นกำเนิดของการผลักดันให้เกิดโครงสร้าง กอ.รมน. สมัยใหม่ ส่วนผลของการประเมินภัยคุกคามที่ผ่านมาตั้งแต่อดีตขึ้นอยู่กับสถานการณ์สิ่งแวดล้อม ในระดับโลกระดับภูมิภาคและระดับประเทศ โดยภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ภัยคุกคามที่สำคัญคือคอมมิวนิสต์ ต่อเนื่องมาจนถึงการยกเลิกพระราชบัญญัติ คอมมิวนิสต์ ในปี ๒๕๔๓ ต่อมาเกิดวิกฤตเศรษฐกิจใน ปี พ.ศ.๒๕๔๐ จนต้องเข้าสู่โครงการ กู้เงินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ พ.ศ.๒๕๔๙ เป็นห้วงของความแตกแยกทางความคิดเห็นทางการเมืองภายในประเทศ การเข้ามารักษาเสถียรภาพโดย คมช. ทำให้เกิดการผลักดันให้มีพระราชบัญญัติรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑ และเป็นผลให้ กอ.รมน. มีการปรับโครงสร้างอย่างต่อเนื่อง จากปี ๒๕๕๗ - ๒๕๖๒ นับว่า กอ.รมน. เป็นองค์กรหลักด้านความ มั่นคง โดยเน้นด้านการบูรณาการและขับเคลื่อนร่วมกับหน่วยงานความมั่นคงอื่น ๆ ผลการศึกษายังพบว่าภัยคุกคามในยุคหลังปี ๒๕๖๔ อันเป็นผลจากการพัฒนาการด้านเทคโนโลยี และการปฏิวัติอุตสาหกรรมยุคที่ ๔ นำสู่ภาวะความปั่นป่วนทางเทคโนโลยี ดังนั้นการกำหนดบทบาทของกองทัพไทย ในการสนับสนุนงานด้านความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. จำเป็นต้องมีความอ่อนตัวในการประเมินติดตามภัยคุกคามที่แปรเปลี่ยนให้ทันเวลา นำเอาเทคนิค และองค์ความรู้ใหม่ๆ มาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการควรเป็นไปในกรอบสำคัญคือ อำนาจหน้าที่ กอ.รมน. ต้องเป็นหน่วยบูรณาการ ขับเคลื่อน หน่วยงานความมั่นคงอื่น ๆ ให้เป็นรูปประธรรม ที่มุ่งเน้นเอกภาพในความพยายาม มากกว่าเอกภาพในการบังคับบัญชา การบริหารจัดการนั้น เกี่ยวพันกับการกำหนดระดับปฏิบัติการเป็นระดับยุทธการ กำหนดงานเป็นแผนกลยุทธ์ ส่วนการจัดโครงสร้างองค์กรให้รองรับบทบาทหน้าที่ เกี่ยวข้องกับแนวคิดการจัดองค์กร เพื่อตอบสนองงานบูรณาการ มีระบบฐานข้อมูลร่วม เทคนิคบริหารและการตัดสินใจใหม่ ๆ ที่มีความอ่อนตัวและมีลักษณะเป็นคู่ขนาน

Abstract

Title The Roles Of RTAF In Support Of ISOC Beyond 2021
Field Military
Name Major General Charoenchai Hinthao **Course** NDC **Class** 61

The objectives of the thesis are to learn the mindset of Gen. Prayuth Jan-o-cha on security in terms of non-traditional threats through his NDC thesis on "Roles and Responsibility Reform of RTAF Against the Non-traditional Threats"(2008). Additionally, it will assess national threats past, present and future; and set the roles of RTAF in support of ISOC beyond 2022. The finding confirms all the objectives and found that Gen. Prayut was the first Thai officer who applied the terms "non-traditional threats" in the security dimension and founded the modern ISOC organization. Assessing the threats to Thailand from post-WW II, the thesis found that the threats determined by global environment down to regional varied from security, economic, political, socio-psychology to technology. Beyond 2022 the global threat would be influenced by the disruptive technological era. The ISOC, as the principal organization to integrate and mobilize other authorities to the implementation process, has to adapt its rolls and structure organization to be more adaptable to disruptive threats. The three key factors are an authority, which ISOC has to define its own missions more clearly and focus on the unity of effort more than the unity of command. Management ,the second key factor ,means ISOC's mission is the operational level, with the ISOC focus on a operational action plan rather than a strategic one. The last key factor is re-structuring of the organization, to better facilitate integration and mobilization. ISOC should have a new technique of organizing like B2C2WGs or planning techniques like simultaneous procedure, such as Campaign Planning Procedure (CPP).

คำนำ

เอกสารวิจัยเรื่อง “การกำหนดภารกิจและบทบาทของกองทัพในการสนับสนุน
ก.ร.ม.น. ยุค หลังปี ๒๕๖๔” มีต้นเหตุมาจากการได้อ่านและศึกษาแนวคิดของ พลโท ประยุทธ์
จันทร์โอชา แม่ทัพภาคที่ ๑ (ยศและตำแหน่งในขณะนั้น) จากเอกสารวิจัย วปอ. เรื่อง “การปรับบทบาท
ของกองทัพไทย เพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ พ.ศ.๒๕๕๑” ทำให้เกิดความสนใจในมุมมอง
และพัฒนาการด้านความมั่นคงภายในของประเทศไทย รวมถึงการประเมินภัยคุกคาม
ความมั่นคงของชาติ นำสู่การปรับปรุงโครงสร้างและบทบาทของ ก.ร.ม.น. มาอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่
ปี ๒๕๕๑ จนกลายเป็นองค์กรหลักด้านความมั่นคงในการบูรณาการและขับเคลื่อน หน่วยงาน
ความมั่นคงทั้งสิ้น

ในการจัดทำเอกสารวิจัยจนสำเร็จลงด้วยดีนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณท่านอาจารย์ที่ปรึกษา
พันเอก บัณชुर บำเรอราช ผู้ให้แนวคิด คำแนะนำ รวมถึง ปรับปรุงให้เอกสารวิจัยมีความสมบูรณ์
ผู้วิจัยหวังว่าเอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจทั้งในการนำไปสู่การปฏิบัติหรืองานเอกสาร
วิจัยในอนาคต

พลตรี

(เจริญชัย หินเภาว)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๑

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ข
คำนำ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภาพ	ช
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๕
ขอบเขตของการวิจัย	๕
วิธีดำเนินการวิจัย	๖
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๖
คำจำกัดความ	๖
บทที่ ๒ ทฤษฎี แนวคิด และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	๑๐
กล่าวนำ	๑๐
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องด้านความมั่นคง	๑๐
แนวคิดบทบาทในการปฏิบัติการทางทหารที่มีใช้สงคราม	๓๑
นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ – ๒๕๖๔	๓๒
การประเมินภัยคุกคามของประเทศต่าง ๆ	๓๕
กระทรวงความมั่นคงแห่งมาตุภูมิของสหรัฐอเมริกา	๓๘
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔๐
กรอบแนวคิดของการวิจัย	๔๔
สรุป	๔๕
บทที่ ๓ กฎหมายและองค์กรหน่วยงานด้านความมั่นคงของไทย	๔๖
สภาความมั่นคงแห่งชาติ	๔๖
พัฒนาการของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน	๕๐
พัฒนาการของพระราชบัญญัติรักษาความมั่นคงภายใน พ.ศ.๒๕๕๑	๕๘
การทบทวนภัยคุกคามด้านความมั่นคงในห้วงที่ผ่านมา	๕๘
สรุป	๖๐

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๔ แนวทางการกำหนดบทบาทของกองทัพไทย ในการสนับสนุน	
การดำเนินงานของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน	๖๑
การประเมินภัยคุกคามด้านความมั่นคงยุคหลังปี พ.ศ.๒๕๖๔	๖๒
บทสัมภาษณ์เชิงลึก	๖๙
สรุป	๙๐
บทที่ ๕ สรุปและข้อเสนอแนะ	๙๒
สรุป	๙๒
ข้อเสนอแนะ	๙๖
บรรณานุกรม	๙๘
ภาคผนวก	๑๐๐
พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑	๑๐๑
ประวัติย่อผู้วิจัย	๑๑๒

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๓ - ๑	รายชื่อเลขathiการสภาความมั่นคงแห่งชาติ	๔๘
๕ - ๑	การประเมินภัยคุกคามด้านความมั่นคงของไทย พ.ศ.๒๕๖๔	๙๔

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
๒ - ๑	กรอบแนวคิดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ปี ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔	๓๔
๒ - ๒	โครงสร้างการจัดกระทรวงความมั่นคงแห่งมาตุภูมิ	๓๙
๓ - ๑	โครงสร้างการจัด สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ	๕๐
๓ - ๒	โครงการสร้างการจัดของ กอ.ปก.	๕๒
๓ - ๓	พ.ร.บ. ยกเลิกพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พ.ศ.๒๕๔๕	๕๓
๓ - ๔	โครงสร้างการจัด กอ.รมน.	๕๔
๓ - ๕	ผังการจัด กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค	๕๕
๓ - ๖	โครงสร้างการจัด กอ.รมน. ตามคำสั่ง หน.คสช. ที่ ๕๑/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๑๕ ส.ค.๒๕๕๙	๕๖
๓ - ๗	โครงสร้างการจัด กอ.รมน. ตามคำสั่ง หน.คสช.ที่ ๕๑/๒๕๖๐ (หนังสือสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ความมั่นคง กอ.รมน. ด่วนมาก ที่ นร ๕๑๐๓/๑๕๔๗ ลงวันที่ ๑๕ ส.ค. ๒๕๕๙)	๕๗
๓ - ๘	โครงสร้างการจัด สนง.ปรมน.ทบ. ตามคำสั่ง ทบ. (เฉพาะ) สับ ๓๘/๖๐ ลง ๒๗ ก.ค.๖๐	๕๗
๓ - ๙	สรุปกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของ กอ.รมน.	๕๘
๔ - ๑	แนวโน้มความเสี่ยงของโลกหลังปี ๒๐๑๙ (Global Risk 2019)	๖๔
๔ - ๒	ขอบเขตการปฏิบัติการทางทหารเต็มรูปแบบ	๖๖

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความมั่นคงของประเทศ เป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ชาติและการสงคราม ซึ่งเป็นแนวคิดเชิงปรัชญาตั้งแต่ในสมัยอดีต เช่น งานเขียนเรื่อง The Prince (เจ้าผู้ปกครอง) โดย Niccolo Machiavelli เมื่อราว ๔๐๐ ปีมาแล้ว (สมบัติ จันทรวงศ์, ๒๕๖๐) จนถึงยุครัฐชาติ (Nation - State) ยุคหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ (Post WW II) ซึ่งมีประเทศเกิดใหม่และประเทศที่พ้นจากสถานะอาณานิคมมากมาย เกิดแนวคิดด้านความมั่นคงของชาติในเชิงทฤษฎีที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น ประกอบกับพัฒนาการทางเทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคม การเมืองรวมถึงการทหารที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และแพร่หลาย จึงเกิดระบบแนวความคิดด้านความมั่นคงที่ซับซ้อน เกี่ยวข้องกับมิติที่หลากหลาย ตามปัจจัยที่ระบุนมา ประเทศไทยยุคหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ก็อยู่ในบริบทดังกล่าว มีแนวคิดที่ได้รับอิทธิพลจากตะวันตกอันเป็นผลมาจากการมีนโยบายสอดคล้องกับสหรัฐอเมริกา จนถึงระดับการ ปฏิรูปกองทัพ ให้เข้าสู่ยุคทันสมัยภายใต้โครงการช่วยเหลือทางทหาร (Military Assistant Program : MAP) ในครั้งการเข้าร่วมฝ่ายสัมพันธมิตรทำสงครามกับฝ่ายคอมมิวนิสต์ ที่มีสหภาพโซเวียตรัสเซีย เป็นผู้นำในสงครามเกาหลี โลกยุคหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ จึงเข้าสู่ยุคสงครามเย็นอันเป็นสงคราม ที่ขัดแย้งระหว่างอุดมการณ์เสรีประชาธิปไตยกับอุดมการณ์สังคมนิยมคอมมิวนิสต์ ความมั่นคงของชาติสำหรับไทยในยุคนั้นคือการเน้นไปที่มิติการทหาร ซึ่งมีภัยคุกคาม คือคอมมิวนิสต์เป็นหลักการสงครามและยุทธศาสตร์ของประเทศจึงเกี่ยวข้องกับสงครามเกาหลี สงครามเวียดนาม รวมถึงสงครามตัวแทนในลาวและกัมพูชา จนถึงห้วงที่กลุ่มประเทศอินโดจีนเปลี่ยนแปลง การเมืองเป็นสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ เกิดสงครามประชาชน ที่มีมวลชนขยายตัวเข้าร่วมพรรคคอมมิวนิสต์เป็นจำนวนมาก นอกเหนือจากภัยคุกคามโดยตรงจากกองกำลังทหารฝ่ายคอมมิวนิสต์ของกลุ่มอินโดจีน ประเทศไทยจึงเริ่มเห็นความสำคัญของมิติการเมือง ทั้งในแง่ภายในและภายนอกประเทศ เกิดคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๖๖/๒๓ อันนำมาสู่นโยบายการเมืองนำการทหาร จนนำไปสู่การเอาชนะสงครามคอมมิวนิสต์ หรือที่ฝ่ายตรงข้ามเรียกว่า สงครามประชาชน ในยุคของรัฐบาลพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เป็นยุคที่ประเทศได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจโลกจากภาวะวิกฤตราคาน้ำมันที่สูงขึ้น ไทยต้องลดค่าเงินและดำเนินนโยบายรักษาวินัยทางการคลัง ในขณะที่การเมืองโลกเข้าสู่ยุคสิ้นสุดสงครามเย็น ด้วยการล่มสลายของสหภาพโซเวียตรัสเซีย (พ.ศ.๒๕๓๒) ประเทศไทยให้ความสำคัญทางเศรษฐกิจ แต่ด้วยความผันผวนทางเศรษฐกิจและการขาดวินัยทางการเงินการคลังของทั้งภาครัฐและเอกชนทำให้ไทยประสบวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ.๒๕๔๐ หรือที่ทั่วไปเรียกว่า วิกฤตต้มยำกุ้ง จนส่งผลกระทบตามโลกาภิวัตน์ จนไทยต้องขอรับการช่วยเหลือจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF : International Monetary Fund) ในห้วงเวลานี้จึงถือว่ามีมิติด้านเศรษฐกิจเป็นปัจจัยหลักของความมั่นคงของชาติ รูปธรรม ที่เกิดขึ้นคือ การยกเลิกพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พ.ศ.๒๕๔๕ ในปี พ.ศ.๒๕๔๓ ในห้วงเวลาดังกล่าวเกิดสัญญาณการบังคับใช้

กฎหมายด้านความมั่นคงของรัฐเนื่องจากมีเพียง พ.ร.บ. ภาควิชาการศึกษาศึกษา พ.ศ.๒๕๕๗ เป็นเครื่องมือบังคับใช้ เมื่อเกิดเหตุการณ์รุนแรงในค่ายทหารพื้นที่กองทัพภาคที่ ๔ โดยกลุ่มก่อการร้ายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จชต.) จึงเกิดการผลักดันให้มี พ.ร.ก. บริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๕๘ ขึ้นมาบังคับใช้อีกฉบับหนึ่ง ต่อมา ในปี ๒๕๕๙ ได้เกิดเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงรัฐบาลอันเป็นผลจากการขัดแย้งแบ่งเป็นสองขั้วการเมือง ทำให้กองทัพต้องเข้ามามีบทบาทในการรักษาความสงบเรียบร้อย กองอำนาจการรักษาคความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) ได้รับการกิจและให้ความสำคัญในงานทั้งสองด้านนี้เป็นผลให้รัฐต้องการกฎหมายเพื่อเป็นเครื่องมือ ในการทำงานของ กอ.รมน. ด้วยเหตุผลที่สำคัญ คือ เดิม กอ.รมน. ถูกจัดตั้งตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ทำให้มีข้อจำกัดในการบังคับใช้กฎหมายในการปฏิบัติ เพราะคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นเพียงคำสั่งทางการปกครอง และยังรวมถึงปัญหาด้านกำลังพล งบประมาณ ตลอดจนปัญหาด้าน จชต. ที่ต้องการกฎหมายที่มีความเข้มข้นในการบังคับใช้สูงกว่า พ.ร.ก. บริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๕๘ แต่ยังไม่ถึงระดับการบังคับใช้กฎหมาย พ.ร.บ. ภาควิชาการศึกษาศึกษา พ.ศ.๒๕๕๗ เพื่อเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ จนเกิด พ.ร.บ. การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑ ขึ้นในที่สุด ในห้วงเวลาดังกล่าว พลโท ประยุทธ์ จันทร์โอชา แม่ทัพภาคที่ ๑ (ยศ ตำแหน่ง ขณะนั้น) รับผิดชอบหน่วยทหารในพื้นที่กองทัพภาคที่ ๑ ในการกิจรักษาคความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ รวมถึงมีหน่วยขึ้นตรงไปปฏิบัติภารกิจในพื้นที่ จชต. เมื่อท่านเข้ารับการศึกษาในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร จึงได้จัดทำเอกสารวิจัยในหัวข้อเรื่อง "การปรับบทบาทของกองทัพไทยเพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่" (ประยุทธ์ จันทร์โอชา, ๒๕๕๑) กล่าวถึงบทบาทของกองทัพไทยเพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ซึ่งในห้วงนั้นคือ รูปแบบหนึ่งของการปฏิบัติการนอกเหนือสงคราม (MOOTW) โดยยึดถือนิยามภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ๙ ประการ ตามที่สภาความมั่นคงแห่งชาติกำหนดไว้ รวมถึงเป็นระยะแรกของการเริ่มบังคับใช้พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายใน ซึ่งให้ความเร่งด่วนระยะเฉพาะหน้าต่อการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ บทบาทของกองทัพในการรับมือกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ในยุคนี้จึงไม่นับรวมเอาการแตกแยกทางความคิด และความไม่เชื่อมั่นต่อระบบสถาบันการเมืองเข้าไปด้วย ขณะที่โครงสร้างการจัดของกองอำนาจการรักษาคความมั่นคงภายในนับจากวันที่กฎหมายเริ่มบังคับใช้มาจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ.๒๕๖๒) ได้มีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง จนในปี พ.ศ.๒๕๕๗ เกิดความขัดแย้ง และแตกแยกแนวคิดทางการเมืองอันนำไปสู่ความไม่สงบ เป็นผลให้กองทัพ โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ต้องเข้ามามีบทบาทในการรักษาความสงบเรียบร้อยให้ประเทศกลับสู่เสถียรภาพ ในห้วงเวลาดังกล่าวนี้ รัฐบาลให้ความสำคัญกับการปฏิรูปประเทศและการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อตอบสนองและเอื้ออำนวยให้สภาพแวดล้อมของประเทศมุ่งสู่เสถียรภาพและความมั่นคงอย่างยั่งยืน โดยมี กอ.รมน. เป็นองค์กรสำคัญองค์กรหนึ่งในการขับเคลื่อนนโยบายให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ห้วงเวลาดังกล่าวนี้ จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กรของ กอ.รมน. อย่างก้าวกระโดด ทั้งในแง่การจัดองค์กร ภารกิจ บทบาท ที่ขยายและเกี่ยวพันกับหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐในรูปแบบที่เป็นที่รู้จักทั่วไปว่าเป็นการ “บูรณาการ และขับเคลื่อน” จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่าในการตอบสนองต่อบทบาทบูรณาการและขับเคลื่อนดังกล่าว กอ.รมน. ได้มีการปรับองค์กร กำหนดภารกิจ บทบาท ที่ตอบสนองนโยบายรัฐบาลได้เพียงใด? มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพเพียงใด? รวมถึงการตอบสนองต่อภัยคุกคามในยุคปัจจุบันและอนาคตที่สภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร?

เพื่อกำหนดบทบาทของกองทัพไทยในการสนับสนุนงานด้านความมั่นคงให้กับกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน หลังปี พ.ศ.๒๕๖๔ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การบรรยายหัวข้อ “ภัยคุกคามด้านความมั่นคงในรูปแบบใหม่ที่มีผลกระทบต่อประชาชน” ในวันพุธที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๙ ห้องประชุมกระทรวง ชั้น ๘ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ โดย ดร.ปณิธาณ วัฒนายากร ที่ปรึกษารัฐบาลด้านความมั่นคง เป็นตัวอย่างที่ดีในการสนับสนุนแนวคิดความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในแต่ละมิติของโลก ในยุคสมัยปัจจุบัน อันจะส่งผลต่อการประเมินภัยคุกคามของประเทศที่จะต้องมีความรวดเร็ว อ่อนตัว ตอบสนอง ได้ทันเวลาในการกำหนดยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ด้านความมั่นคงให้เกิดประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงแนวคิดด้านความมั่นคงของ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีนับว่าเป็นประโยชน์ในเรื่องความต่อเนื่องของแนวคิดด้านความมั่นคงของท่าน เนื้อหาดังกล่าวเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมหลังจากโลกได้ผ่านยุคสงครามเย็นที่แบ่งเป็น ๒ ขั้ว เปลี่ยนเป็นโลกหลายขั้ว (Multi - polar) ที่งาอาศัยกันมากขึ้น เผชิญปัญหาที่มีผลกระทบต่อเสถียรภาพร่วมกัน ทั้งรูปแบบภัยคุกคามดั้งเดิม ได้แก่ ความขัดแย้งต่าง ๆ ในทะเลจีนใต้ และคาบสมุทรเกาหลี และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่เผชิญเหมือนกันทั่วโลก เช่น ความขัดแย้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ประชาธิปไตยที่ไม่สมบูรณ์ และไม่มีธรรมาภิบาล ความไม่มั่นคงทางพลังงานและอาหาร ภัยพิบัติ โรคระบาด การก่อการร้ายข้ามชาติ ยาเสพติดข้ามชาติ ภาวะโลกร้อน ปัญหาหมอกควันข้ามแดน อาชญากรรมไซเบอร์ การประมงผิดกฎหมาย การค้ามนุษย์ การอพยพแบบไม่ปกติ สังคมผู้สูงอายุ เป็นต้น ทำให้การรักษาสมดุลด้านความมั่นคง จึงทำได้ยากขึ้นมากในปัจจุบัน ประเทศไทยเป็นตัวอย่างของประเทศหนึ่ง ที่เสียดุลภาพไปในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ทั้ง ๆ ที่เคยประสบความสำเร็จในการรักษาสมดุลและดุลยภาพได้เป็นอย่างดีในอดีต ปัจจุบัน ด้วยความร่วมมือของหลายฝ่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศ เชื่อว่าไทยได้เดินกลับเข้ามาสู่สถานะที่ดีขึ้น แม่ว่ายังคงมีความท้าทายต่าง ๆ รออยู่มากก็ตาม นอกจากนี้ นายกรัฐมนตรีกล่าวถึงความมั่นคงที่สมดุล หรือมีดุลยภาพและยั่งยืน ควรมีลักษณะรอบด้าน ได้แก่ ความมั่นคง ทางทหาร และความมั่นคงเพื่อการพัฒนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อการพัฒนาให้ประชาชน มีความมั่นคงปลอดภัยและเจริญรุ่งเรือง ตามที่ธรรมนูญของ UNESCO ระบุไว้คือ “ในเมื่อเหตุแห่งสงครามมีแหล่งที่มาจากในจิตใจของคน ดังนั้น จึงต้องสร้างสันติภาพให้บังเกิดขึ้น ในจิตใจของคน”

กล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่า ระบบหลายขั้วอำนาจทำให้เกิดความท้าทาย (Challenges) และมีความแปรปรวนมากมาย ดังเช่นการก่อการร้ายในตะวันออกกลาง ที่กลายเป็นพวกไอซิส (Islamic State In Syria : ISIS) ซึ่งเป็นคนท้องถิ่นไปร่วมก่อการร้ายในซีเรีย แล้วกลับมาก่อการร้ายในประเทศของตนเอง โดยเฉพาะกลุ่มที่ใช้พื้นที่ส่วนตัวใน Social Media ในการเผยแพร่ความคิดเห็น ความเชื่อและก่อเหตุ จึงทำให้ติดตามได้ยาก แสดงให้เห็นว่าสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น มีความหนักหน่วง รวดเร็ว รุนแรง หลากหลาย และพื้นที่ที่เชื่อมโยงกันมีภัยคุกคามร่วมมากขึ้น ดังนั้น ความรวดเร็วในการปรับวิธีการบริหารที่สามารถยืดระยะเวลาและพื้นที่ สั่งการได้ตลอดเวลา (On Hand) ตลอดจนการวิเคราะห์วางแผนในอนาคตจากแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของโลก (Mega Trends) อาทิ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร เศรษฐกิจ เทคโนโลยี สภาพภูมิอากาศ โดยพิจารณาว่าการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ นำไปสู่ความท้าทายอย่างไร และมีผลกระทบต่อประเทศ

ในระยะ สั้น กลาง ยาว อย่างไร ? จึงเป็นเรื่องที่ควรนำมาพิจารณาเพื่อรักษาคุณภาพของประเทศ สงครามยุคสมัยใหม่เกี่ยวข้องกับตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ อาทิ สงครามระหว่างมวลชน สงครามกลางเมือง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในสงครามก่อการร้าย ดังที่เรียกกันในนามขบวนการก่อการร้ายและขบวนการ แบ่งแยกดินแดนใหม่ ๆ แสดงให้เห็นถึงความแตกแยกทางการเมืองที่ผสมผสานกับเรื่องภายนอก โดยการนำองค์กรภายนอกเข้ามามีบทบาทในเหตุการณ์ภายในมากขึ้น สังเกตได้จากมีการร้องเรียน จากองค์กรระหว่างประเทศ เช่น องค์กรสหประชาชาติ (UN) และสหภาพยุโรป (EU) มากขึ้น ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากความเชื่อมโยงสมัยใหม่ที่ยังจัดระบบไม่ได้ ดังเช่นแนวชายแดนประเทศ มาเลเซีย ซึ่งถือได้ว่ามีระบบจัดการที่ดี แต่ก็ยังไม่สามารถควบคุมได้ เนื่องจากมีความซับซ้อนของ ปัญหา โดยเฉพาะการเวนคืนที่ดินตามแนวชายแดนซึ่งส่วนใหญ่เป็นของภาคเอกชน ตัวอย่าง เหตุการณ์ความแปรปรวนในโลกที่เกิดขึ้น เช่น การก่อการร้ายในซีเรียส่งผลกระทบต่อให้มีผู้อพยพ ประมาณ ๕๐๐,๐๐๐ คน อยู่ในประเทศเยอรมันและประเทศต่าง ๆ EU จึงไม่สามารถปฏิบัติตาม โควตาผู้อพยพที่ระบุไว้ได้ ประเทศฝรั่งเศสได้เข้าสู่การก่อการร้ายระลอกใหม่ มีการวางระเบิด อย่างต่อเนื่อง รัฐไม่สามารถป้องกัน/ควบคุมเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวในประเทศ เป็นจำนวนมาก ประกอบกับการตั้งรกรากโดยคนแอลจีเรียและตะวันออกกลาง เหล่านี้เป็นต้น

การประเมินสภาพแวดล้อมเพื่อประเมินภัยคุกคามจึงเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) และ กอ.รมน. โดยในแผนความมั่นคง แห่งชาติฉบับปัจจุบัน (พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔) ได้จัดภัยคุกคามออกเป็นกลุ่มงาน อันนำมาสู่การ ปรับปรุง การจัดองค์กรของ กอ.รมน. เพื่อรองรับภัยคุกคามดังกล่าว ๕ กลุ่มงาน ได้แก่ กลุ่มงาน เสริมสร้างความมั่นคงแห่งรัฐ (State Security) กลุ่มงานเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์และสังคม วัฒนธรรม (Human and Socio-culture Security) กลุ่มงานเสริมสร้างความมั่นคงแบบพิเศษจาก ภัยคุกคามพิเศษและภัยข้ามชาติ (Special Security) กลุ่มงานเสริมสร้างความมั่นคงทางเทคโนโลยี สารสนเทศและไซเบอร์ (IT and Cyber Security) และกลุ่มงานเสริมสร้างความมั่นคงทาง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (Environment and Energy Security) (ดิเรก ดีประเสริฐ ๒๕๖๐ : ๔๗ - ๕๖)

ในการประเมินสภาพแวดล้อมโลกในยุคข้างหน้า (หลังปี พ.ศ.๒๕๖๔) ในทุกมิติทั้ง การเมือง การทหาร การเศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา และเทคโนโลยี ประเมินว่า โลกกำลังเข้าสู่ยุคแห่ง ความปั่นป่วน (Disruptive Era) มีความเปลี่ยนแปลงในแต่ละมิติอย่างรวดเร็วตลอดเวลา โดยเฉพาะ ด้านเทคโนโลยีที่เรียกว่า Disruptive Technology เนื่องจากพัฒนาการที่รวดเร็วตลอดเวลาของ เทคโนโลยี ดิจิทัล ด้านเศรษฐกิจก็เข้าสู่ยุคการปฏิวัติอุตสาหกรรมยุคที่ ๔ (IR 4.0) จึงนับว่า เป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นในการศึกษา อันจะเป็นประโยชน์ในการกำหนดภารกิจและบทบาทของ กอ.รมน. ให้ตอบสนองนโยบายของรัฐบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด นำประเทศ สู่ความมั่นคง มั่งคั่ง อย่างยั่งยืน ในที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาแนวคิดของ พลโท ประยุทธ์ จันทร์โอชา แม่ทัพภาคที่ ๑ (ยศและตำแหน่งในขณะนั้น) เรื่อง “การปรับบทบาทของกองทัพไทยเพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่” ในมิติของภัยคุกคามความมั่นคง
๒. เพื่อศึกษาภัยคุกคามความมั่นคงของประเทศตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และประเมินภัยคุกคามหลังปี พ.ศ.๒๕๖๔
๓. เพื่อกำหนดบทบาทของกองทัพไทยในการสนับสนุนงานด้านความมั่นคงให้กับกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน หลังปี พ.ศ.๒๕๖๔

ขอบเขตของการวิจัย

๑. ขอบเขตด้านเนื้อหา

- ๑.๑ ทฤษฎีด้านความมั่นคง แนวคิดด้านความมั่นคงในเรื่องสงครามนโยบาย ความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๕ – ๒๕๕๙ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ กฎหมายความมั่นคงของ สหรัฐอเมริกา มาเลเซีย และสิงคโปร์ กระทรวงความมั่นคงแห่งมาตุภูมิของสหรัฐอเมริกา
- ๑.๒ การประเมินภัยคุกคามความมั่นคง ภัยคุกคามรูปแบบเดิม ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ภัยคุกคามในยุคหน้า พ.ศ.๒๕๖๔
- ๑.๓ กฎหมายความมั่นคงของไทย
- ๑.๔ โครงสร้างหน่วยงาน กองอำนวยการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์ (กอ.ปค.) กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) สภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.)
- ๑.๕ แนวคิดของ พลโท ประยุทธ์ จันทร์โอชา (ยศขณะนั้น) ในเรื่อง การปรับบทบาทของกองทัพไทยเพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (๒๕๕๑)

๒. ขอบเขตด้านประชากร

ในการศึกษาวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลสนับสนุนผลการศึกษาระดับสัมพัทธ์เชิงลึก ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์และมีหรือเคยมีตำแหน่ง หน้าที่เกี่ยวข้องกับกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ได้แก่ ผู้บัญชาการทหารบก, แม่ทัพภาคที่๑, ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร, ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี, รองผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดนราธิวาส และ ฝ่ายเสนาธิการหรือฝ่ายอำนวยการในระดับปฏิบัติ

๓. ขอบเขตด้านเวลา

เวลาที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ตั้งแต่ พ.ย.๒๕๖๑ – พ.ค.๒๕๖๒

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การกำหนดบทบาทของกองทัพไทยในการสนับสนุนงานด้านความมั่นคงให้กับกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร หลังปี พ.ศ.๒๕๖๔” เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) โดยใช้ แนวคิดทฤษฎีสงคราม ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดยุทธศาสตร์ความมั่นคงและการจัดแบ่งยุคสงคราม นโยบายความมั่นคง การประเมินสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคง รวมถึงแนวคิดด้านความมั่นคงตาม เอกสารวิจัย ของ พลโท ประยุทธ์ จันทร์โอชา (หลักสูตร วปอ.) เรื่อง “การปรับบทบาทของ กองทัพไทยเพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่” ซึ่งเป็นแนวคิดทางทหารในด้านปฏิบัติการทางทหาร นอกเหนือการสงคราม (Military Operations Other Than War : MOOTW) และแนวคิดด้าน ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Non - Traditional Threat) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

๑. การรวบรวมข้อมูล
 - ๑.๑ ข้อมูลทุติยภูมิ ดำเนินการโดย การศึกษาจากตำราและเอกสารต่าง ๆ
 - ๑.๒ ข้อมูลปฐมภูมิ ดำเนินการโดยสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง
๒. การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Context Analysis) และการวิเคราะห์เปรียบเทียบ และสังเคราะห์ข้อมูลทฤษฎี หลักการต่าง ๆ
๓. การนำเสนอ นำเสนอข้อมูลแบบรายงานวิจัยพรรณนา และวิเคราะห์ นำเสนอแนวคิดใหม่ ๆ จากการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ทำให้ทราบถึงพัฒนาการแนวคิดของ พลโท ประยุทธ์ จันทร์โอชา แม่ทัพภาคที่ ๑ เรื่อง “การปรับบทบาทของกองทัพไทยเพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่” ในมิติของภัยคุกคามความมั่นคง
๒. ทำให้ทราบภัยคุกคามความมั่นคงของประเทศตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และ ทำให้สามารถประเมินภัยคุกคามความมั่นคงหลังปี พ.ศ.๒๕๖๔
๓. ทำให้ได้บทบาทของกองทัพไทยในการสนับสนุนงานด้านความมั่นคงให้กับกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน หลังปี พ.ศ.๒๕๖๔

คำจำกัดความ

ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Non - traditional Threat)

หมายถึง ตามที่ สมช. ได้กำหนดไว้ ๙ ประการ คือ

๑. ความแตกแยกของคนในสังคม
๒. ความเชื่อมั่นต่อระบบและสถาบันทางการเมือง
๓. ปัญหาความไม่สงบ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้

๔. ปัญหายาเสพติด
 ๕. ปัญหาการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ
 ๖. ปัญหาแรงงานต่างด้าวและผู้หลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมาย
 ๗. ปัญหาภัยพิบัติและโรคอุบัติใหม่
 ๘. ปัญหาการขาดสมดุลในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 ๙. ปัญหาความยากจน
- ซึ่งภัยทั้ง ๙ ประเภท มีทั้งที่เกิดจากบุคคลและธรรมชาติ

ปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือการสงคราม (Military Operations Other Than War : MOOTW, ปท.นส.)

หมายถึง เป็นปฏิบัติการด้วยกำลังทหารที่เน้นไปยังการป้องปรามสงครามเพื่อลดความขัดแย้ง สร้างเสริมสันติภาพและสนับสนุนเจ้าหน้าที่ของรัฐในการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตภายในประเทศ กำเนิดของแนวคิดนี้จากกองทัพบกสหรัฐอเมริกาในยุค ทศวรรษ ๕๐ ต่อมาจึงค่อยเลือนหายไป ในขณะที่กองทัพอังกฤษใช้ถ้อยคำว่าปฏิบัติการสร้างเสริมสันติภาพ (Peace Support Operations: PSO) ทั้ง ปท.นส. และ PSO จะรวมถึง การรักษาสันติภาพ (Peace keeping) การสร้างเสริมสันติภาพ (Peacemaking) การบังคับให้เกิดสันติภาพ (Peace Enforcement) และการสร้างสันติภาพ (Peace Building) รวมถึงกระบวนการบังคับใช้และควบคุมอาวุธ (Arms Control) (USDOD, Field Manual “Military Operations Other Than War”, 2009)

ยุคแห่งความปั่นป่วน (Disruptive Era)

หมายถึง ยุคแห่งพัฒนาการของเทคโนโลยี ดิจิทัลที่ทำให้ระยะทางและเวลาระหว่างบุคคลหดสั้นและแคบลง ประชากรบนโลกกว่า ๗ พันล้านคนติดและถูกเชื่อมโยงอยู่ในร่างแหเดียวกัน สิ่งที่เกิดขึ้นในอีกซีกโลกถูกแปลงสัญญาณและส่งผ่านในรูปดิจิทัล สู่สมาร์ตโฟนในมือ ของทุกคนในระดับเรียลไทม์ ดิจิทัลทำให้เราเห็น, รับรู้, แลกเปลี่ยน และส่งต่อมากกว่าเดิม จนนำมาสู่การคิดและต่อยอดที่มากขึ้น เมื่อคิดและต่อยอดมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงจึงเกิดเร็วขึ้นกว่าเดิมเมื่อระยะทางและเวลาที่หดสั้นลง จะส่งผลให้ดูเหมือนการเปลี่ยนแปลง เกิดเร็วขึ้นการเปลี่ยนผ่านที่เคยใช้เวลาหนึ่งชั่วอายุเหลือเพียงไม่กี่ปีไม่กี่เดือนกระทั่งไม่กี่วินาที ดิจิทัลจึงเป็นตัวเร่งปฏิริยาการเปลี่ยนแปลงด้วยการทำให้ ระยะทาง และ เวลา หดสั้นลง นำมา ซึ่ง ผล พ ว ง

เปลี่ยนแปลงเกิดเร็วขึ้น โดยมีข้อมูล (Data) จำนวนมหาศาลที่ผูกกำเนิด ถ่ายเท และไหลเวียนในโลกดิจิทัลเป็นส่วนประกอบในวงจรการเปลี่ยนแปลง ที่เราเรียกว่า Big Data เกิดขึ้นมากมายครอบคลุมเครือข่ายทั่วโลกในเวลาแต่ละวินาที (วชิรวิษัญญ์ กิติชาติพรพัฒน์, ๒๕๖๒)

การปฏิวัติอุตสาหกรรม ๔.๐ (Industrial Revolution 4.0 : IR4.0)

หมายถึง แนวทางของอุตสาหกรรมในอนาคตได้มีการกระเพื่อมขึ้นทั่วโลกซึ่งมีการเรียกขานที่แตกต่าง กันไป โดยสามารถแบ่งยุคได้ ดังนี้

๑. ยุค ๐ คือ ยุคหัตถกรรมและเกษตรกรรมที่ผลิตด้วยมือหรือใช้สัตว์ช่วยในการผ่อนแรง
๒. ยุค ๑.๐ คือ ยุคการผลิตด้วยเครื่องจักรกลไอน้ำที่ทุนแรงงานคน/สัตว์
๓. ยุค ๒.๐ คือ ยุคแห่งการคิดค้นมอเตอร์ไฟฟ้า/พลังงานไฟฟ้าเพื่อทดแทนเครื่องจักรกลไอน้ำผลิตสินค้าที่เร็วขึ้น ถึงขั้นลักษณะที่เหมือน ๆ กันจึงเกิดการผลิตแบบ Mass Production ที่สินค้าผลิตเหมือนกันในปริมาณมาก
๔. ยุค ๓.๐ คือ ยุคเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ดิจิทัล/หุ่นยนต์เริ่มแพร่หลาย กระบวนการผลิตทุกอย่างเริ่มอัตโนมัติมากขึ้นทำงานซ้ำๆ ได้ดี เช่น โรงงานประกอบรถยนต์มีการนำหุ่นยนต์เข้ามาใช้งานทดแทนแรงงานมนุษย์ การผลิตด้วยการนำคอมพิวเตอร์เข้า สั่งเครื่องจักรในการผลิต
๕. ยุค ๔.๐ คือ การผลิตด้วยการนำเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเข้ามาก่อการเชื่อมโยงข้อมูลการผลิตระหว่างเครื่องจักรอย่างมีประสิทธิภาพจากการผลิตที่มีขนาดเล็กลงเรื่อยๆ จึงต้องมีการออกแบบ Function การผลิตที่ละเอียดขึ้นแบบที่มนุษย์ไม่สามารถผลิตได้ เป็นยุคใหม่ของการรวมพลังระหว่างเทคโนโลยีดิจิทัลควบคุมเครื่องจักรให้เครื่องจักรสื่อสารข้อมูลกันเอง ซึ่งตัวที่ผลักดันได้ชัดเจนที่สุดให้เกิด ๔.๐ ขึ้นมาคือ อินเทอร์เน็ต/ไซเบอร์

กล่าวโดยสรุป คือ การผลิตที่มีเพียงงานหัตถกรรมและเกษตรกรรมได้พัฒนาสู่การปฏิวัติอุตสาหกรรม ครั้งแรก (Industry 1.0) ที่มีการสร้างเครื่องจักรไอน้ำนำไปสู่การสร้างรถไฟและเครื่องจักรในโรงงาน การปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ ๒ (Industry 2.0) เป็นการเปลี่ยนจากการใช้เครื่องจักรไอน้ำมาใช้พลังงานไฟฟ้า การปฏิวัติอุตสาหกรรม ครั้งที่ ๓ (Industry 3.0) เป็นการใช้ระบบอัตโนมัติ ในการผลิตแทนที่แรงงานคน และการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ ๔ หรือ Industry 4.0

คือ การนำเทคโนโลยีดิจิทัลและอินเทอร์เน็ตมาใช้ในการผลิตสินค้าสามารถผลิตสินค้าได้หลากหลายตามความต้องการเฉพาะของผู้บริโภคแต่ละรายเป็นการพัฒนาจนถึงเครื่องจักรสามารถสื่อสารกันเองได้ส่งข้อมูลระหว่างกันได้สิ่งนี้คือสิ่งที่นำมาสู่การมีประสิทธิภาพที่ใช้แรงงานน้อยลงใช้อุปกรณ์เครื่องจักรต่าง ๆ ที่มีความแม่นยำมากขึ้น วัสดุที่ใช้จึงมีความพิเศษมากขึ้น ประสิทธิภาพสูงขึ้น และใช้ปริมาณที่น้อยลงอีกด้วย (สวทช., (ออนไลน์) ๒๕๖๒)

บทที่ ๒

ทฤษฎี แนวคิด และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

กล่าวนำ

ในบทนี้จะเป็นการศึกษาถึงทฤษฎี แนวคิด และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อเรื่อง “การกำหนดบทบาทของกองทัพไทยในการสนับสนุนงานด้านความมั่นคงให้กับกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร หลังปี พ.ศ.๒๕๖๔” โดยมีการนำทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องมาใช้เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ได้แก่ ทฤษฎีหลักการสงครามตอนยุทธศาสตร์ทั่วไปและตอนแผนการสงคราม แนวคิดเรื่อง ปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือการสงคราม (Military Operations Other Than War : MOOTW) แนวคิดด้านภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Non - Traditional Threat) กฎหมายความมั่นคงซึ่งเป็นกฎหมายที่มีลักษณะพิเศษในการให้อำนาจรัฐ โครงสร้างการจัดและหน้าที่กระทรวงความมั่นคงแห่งมาตุภูมิของสหรัฐอเมริกา จากนั้นจะทบทวนเอกสารงานวิจัยและบทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำเข้าสู่สรุปทางทฤษฎีวิชาการแล้วกำหนดกรอบการวิจัยเพื่อใช้ในการดำเนินการวิจัยในบทต่อ ๆ ไป

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องด้านความมั่นคง

๑. ทฤษฎีหลักการสงครามตอนยุทธศาสตร์ทั่วไปและตอนแผนสงครามว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างความมั่นคงแห่งชาติและยุทธศาสตร์

ทฤษฎีและแนวคิดด้านนี้สรุปเนื้อหา จากหนังสือศูนย์พัฒนาหลักนิยมและยุทธศาสตร์ กรมยุทธศึกษาทหารบก เรื่อง ทฤษฎีสงครามตอนยุทธศาสตร์ทั่วไปและตอนแผนสงคราม เขียนโดย นายพล คาร์ล ฟิลิป ก๊อดฟรายน วอนเคลาเซอวิตซ์ แปลและเรียบเรียงโดย พันเอก รศ.ดร. พิรพล สงนุ้ย (พิรพล สงนุ้ย, ๒๕๖๑) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าความสำคัญของความมั่นคงของชาติ อยู่ที่เมื่อชาติมั่นคง ชนในชาติจะสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ปลอดภัย มีศักดิ์ศรี มีอิสระเสรีในการดำเนินชีวิต มีความหวัง สามารถจะมั่นใจในอนาคตของตนเองและลูกหลานได้ ความมั่นคงของชาติจึงมีผลโดยตรงต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ และความปกติสุขของทุกคนในชาติ ปัญหาความมั่นคงเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับทุกคนภายในชาติ เกี่ยวเนื่องในทุกกิจกรรม และทุกด้านของสังคม ทั้งในด้านการเมืองภายในประเทศ การเมืองระหว่างประเทศ เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา การทหาร วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี หรือแม้แต่ ในปัญหาสิ่งแวดล้อมก็ตาม ดังนั้นการทำความเข้าใจในแง่มุมของปัญหาความมั่นคงนั้น จะต้องพิจารณาให้ถ่องแท้ในทุกด้านทุกมุม ปัจจัยสำคัญที่เราจะได้ทำการศึกษาก็คือ ภัยคุกคามต่อความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งเป็นปัจจัย หรือสิ่งที่ส่งผลให้ชาติเกิดความไม่มั่นคง นอกจากนี้ปัจจัยสำคัญอีกประการที่เราต้องศึกษาก็คือ ยุทธศาสตร์ชาติ โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ชาติในส่วนที่ตอบสนองต่อความมั่นคงแห่งชาติ สำหรับอีกปัจจัยสำคัญนั้นคือ พลังอำนาจแห่งชาติ ซึ่งเป็นปัจจัยที่จะลืมนำไปไม่ได้ทั้งสามปัจจัยที่เราจะทำการศึกษา ถ้าจะเปรียบเทียบแล้ว

ก็อาจกล่าวได้ว่า ภัยคุกคามต่อความมั่นคงแห่งชาติ ก็คือปัญหา (Threats) ที่เราจะต้องแก้ไข ในขณะที่ยุทธศาสตร์ชาติในส่วนที่ตอบสนองต่อความมั่นคงก็คือ แนวทาง หรือหนทางปฏิบัติ (Ways) ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว และการแก้ไขปัญหา ก็ต้องการเครื่องมือที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหาซึ่งนั่นก็คือพลังอำนาจแห่งชาติ (Means) นั่นเอง ในขณะที่ปลายทางที่เราพยายามจะไปให้ถึงในการแก้ปัญหา ดังกล่าว ก็คือ ความมั่นคง (Ends)

เมื่อเราจะทำการศึกษากันในเรื่องความมั่นคง เราก็คงต้องพิจารณาปัจจัยหรือสิ่งที่ทำให้เกิดความไม่มั่นคงควบคู่กันไปด้วย ซึ่งก็คือการศึกษาถึงลักษณะของความขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในโลกนี้ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคง ทั้งนี้ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมโลกปัจจุบัน ดำรงอยู่ในสภาวะการณ์ที่ก่อให้เกิดความยุ่งยาก และสลับซับซ้อนกันมากขึ้น แม้กระทั่งในห้วงระยะเวลาที่ประเทศชาติพ้นจากสภาพของการสงครามเต็มรูปแบบแล้วก็ตาม แต่ก็ยังประสบกับปัญหาในเรื่องความปลอดภัยหรือความไม่มั่นคงนานัปการ ในอดีตหากประเทศใด ไม่ต้องการเผชิญกับการสงคราม หรือเมื่อสงครามได้ยุติลงแล้ว ประเทศนั้นก็จะมีสันติภาพและความปลอดภัยควบคู่กันไป แต่ในปัจจุบันสภาพการณ์กลับตรงกันข้ามกับที่กล่าวมาแล้ว กล่าวคือ แม้ว่าประเทศต่าง ๆ จะไม่มีการสงครามหรือการสู้รบกันก็ตาม แต่ประเทศเหล่านั้นอาจไม่มีความมั่นคงปลอดภัยก็ได้ ทั้งนี้ อาจเกิดขึ้นได้จากสาเหตุสองประการด้วยกัน คือ ความไม่มั่นคงปลอดภัย อาจเกิดขึ้นจาก ประเทศที่มีความขัดแย้งกันในเรื่องผลประโยชน์ของชาติ (National Interests) หรือ ภัยคุกคามจากภายนอก และความไม่มั่นคงปลอดภัย อาจเกิดจากปัญหาการคุกคาม (Threats) จากภายใน ในขณะที่มีสถาบัน หรือนักวิชาการด้านความมั่นคงอีกหลายท่านแบ่งภัยคุกคามดังกล่าวนี้ โดยใช้กรอบของสังคม หรือ กรอบของพลังอำนาจแห่งชาติมาเป็นปัจจัยหลักในการแบ่ง เช่นที่สถาบัน Asia – Pacific Center for Security Studies (วิชัย ชูเชิด ออนไลน์, ๒๕๖๒) แบ่งเป็น ภัยคุกคามด้านการเมือง ภัยคุกคามด้านเศรษฐกิจ ภัยคุกคามด้านสังคมจิตวิทยา และภัยคุกคามด้านการทหาร หรือบางท่านอาจพุ่งประเด็นปัญหา ความมั่นคงไปที่ปัญหานั้น ๆ เลยโดยมิได้มีกรอบใหญ่จัดกลุ่มให้ยุ่งยาก เช่น แบ่งปัญหาความมั่นคงออกเป็นปัญหาการแบ่งแยกดินแดน ปัญหาการก่อความไม่สงบ ปัญหาการก่อการร้าย ปัญหาองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ปัญหาการแพร่กระจายของอาวุธทำลายร้ายแรง ปัญหาการแพร่กระจายของเชื้อโรคร้ายแรง ปัญหาโจรสลัด และอาชญากรรมทางทะเล ปัญหายาเสพติด ปัญหาผู้ก่อมลพิษพิศมูหยาบ ปัญหาการเสื่อมสลายของสิ่งแวดล้อม ปัญหาภัยธรรมชาติร้ายแรง ปัญหา การคอร์รัปชัน และอีกหลาย ๆ ปัญหา เป็นต้น ดังที่เรารู้จักกันดีในถ้อยคำ ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ และเช่นเดียวกัน ได้มีการจัดกรอบการพิจารณาปัญหาความมั่นคง ออกเป็นผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ ที่มีมาจากในระดับโลก ระดับภูมิภาค หรือจากภายในประเทศเอง ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจไปในแนวทางเดียวกัน และสามารถศึกษา ถึงปัญหาภัยคุกคามด้านความมั่นคงให้ครบถ้วน ในทุกด้านเอกสารนี้ จะได้ใช้กรอบในการพิจารณาภัยคุกคามต่อความมั่นคงในรูปของปัญหา ภัยคุกคามจากภายนอก และปัญหาภัยคุกคามภายใน โดยปัญหาภัยคุกคามจากภายนอกนั้น จะได้แยกย่อยออกไปอีกเป็นภัยคุกคามที่มีมาจากในระดับโลก ระดับภูมิภาค และระดับประเทศรอบบ้าน ในขณะที่ในแต่ละปัญหาภัยคุกคามด้านความมั่นคง ไม่ว่าจะมาจากภายนอก หรือจากภายใน จะได้จัดแบ่งกลุ่มออกเป็นภัยคุกคามทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา และการทหารอีกด้วย นอกจากนี้แล้วเพื่อยกประเด็น หรือนำปัญหาใหม่ ๆ ที่มีความสำคัญต่อความมั่นคงเพิ่มมากขึ้น

ในปัจจุบัน จึงได้เพิ่มภัยคุกคามในด้านอื่น ๆ ที่นอกเหนือไปจากสี่ด้านที่กล่าวไป อีกทั้งประเด็นปัญหาความมั่นคงต่าง ๆ อาจมีความสัมพันธ์ของปัญหาที่จัดอยู่ในกลุ่มหลายกลุ่ม ก็จะได้แยกแยะให้เห็นในแต่ละกลุ่มไป และเพื่อให้มีความกระจ่างชัด

ในการพิจารณาปัญหาที่กระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติ ที่มีมาจากภายนอกนั้น เป็นการสำรวจหรือวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางด้านยุทธศาสตร์ของโลก ภูมิภาค และประเทศรอบบ้าน ว่าในปัจจุบันนั้นเป็นเช่นไร มีแนวโน้มอย่างไรในระยะสั้น และระยะยาว ทั้งนี้เป็นการพิจารณาไปให้สอดคล้องกับการแก้ปัญหาด้านความมั่นคงที่กำลังเกิดขึ้นในปัจจุบัน และสอดคล้องกับการแก้ปัญหาที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งก็คือ การกำหนดยุทธศาสตร์ ส่วนการพิจารณาผลกระทบที่มาจากในระดับโลก เป็นการสำรวจสภาพแวดล้อม และวิเคราะห์ผลกระทบด้านความมั่นคงในระดับโลก ด้วยการพิจารณาตัวแสดงหลัก ๆ ซึ่งก็คือ องค์กรในระดับโลก เช่น องค์กรสหประชาชาติ, องค์กรด้านการเมือง องค์กรด้านเศรษฐกิจ และองค์กรสังคมจิตวิทยา หรือ องค์กรด้านสื่อสารมวลชนที่มีศักยภาพ และส่งผลกระทบต่อประเทศต่าง ๆ ในโลกนี้ได้ ประเทศอภิมหาอำนาจ และประเทศมหาอำนาจต่าง ๆ ในสังคมโลก องค์กรเอกชน และองค์กรธุรกิจข้ามชาติ ที่มีผลกระทบโดยทั่วไป ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะได้กำหนดทั้งยุทธศาสตร์ระยะสั้นในปัจจุบัน และยุทธศาสตร์ในการแก้ปัญหาความมั่นคง ในอนาคตไว้ด้วย และเพื่อให้เกิดความง่ายต่อการสำรวจ วิเคราะห์ จึงควรมีการจัดแบ่งกลุ่มออกไปเป็นภัยคุกคามด้านความมั่นคงในแต่ละด้าน ได้แก่

๑. ภัยคุกคามต่อความมั่นคงด้านการเมือง

เป็นการสำรวจ ตรวจสอบนโยบาย และการดำเนินการด้านการเมืองขององค์กร และประเทศอภิมหาอำนาจ และประเทศมหาอำนาจ หลังจากนั้นเป็นการวิเคราะห์ถึงผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติว่าจะมีผลกระทบประการใดบ้าง เช่นในปัจจุบันมีองค์กรสหประชาชาติ เป็นองค์กรหลักทางการเมืองของสังคมโลก มีประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศอภิมหาอำนาจ มีประเทศจีนเป็นประเทศมหาอำนาจที่มีศักยภาพสูงต่อไปในอนาคต ประเทศในกลุ่ม EU เป็นประเทศมหาอำนาจรอง ๆ ลงมา ประเทศญี่ปุ่น และออสเตรเลียก็เป็นอีกประเทศที่อาจมีบทบาทสูงอยู่ในระดับโลกได้เช่นกัน ในขณะเดียวกัน องค์กรเอกชน และสื่อสารมวลชน เช่น CNN ก็เป็นตัวแสดงที่มีบทบาทสูงในสังคมระดับโลก และอาจส่งผลกระทบต่อปัญหาความมั่นคงด้านการเมืองได้ ดังนั้น ในการสำรวจ และวิเคราะห์ภัยคุกคามด้านความมั่นคงควรจะได้ออกมาในรูปแบบที่ละเอียดซับซ้อนแต่เนื้อหาครอบคลุม

๒. ภัยคุกคามต่อความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ

เป็นการสำรวจ ตรวจสอบนโยบายด้านเศรษฐกิจขององค์กร ประเทศอภิมหาอำนาจ และประเทศมหาอำนาจ หลังจากนั้นเป็นการวิเคราะห์ถึงผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติว่าจะมีผลกระทบในเชิงบวก หรือเชิงลบเป็นประการใดบ้าง เช่น ในปัจจุบันมีองค์กรด้านเศรษฐกิจ เช่น IMF, WTO, APEC และองค์กรด้านเศรษฐกิจอื่น ๆ ของโลก มีประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศญี่ปุ่น และกลุ่ม EU เป็นประเทศมหาอำนาจทางด้านการเศรษฐกิจ มีประเทศจีนที่กำลังพัฒนาขึ้นมาเป็นมหาอำนาจทางด้านการเศรษฐกิจต่อไปในอนาคต ในขณะเดียวกันก็มีองค์กรเอกชน องค์กรการค้าข้ามชาติ และสื่อสารมวลชน เช่น CNN ที่เป็นตัวแสดงที่มีบทบาทสูง และอาจส่งผลกระทบต่อปัญหาความมั่นคง

ด้านการเศรษฐกิจของประเทศได้ ดังนั้นในการสำรวจ และวิเคราะห์ภัยคุกคามด้านความมั่นคง ควรจะได้ออกมาในรูปแบบเช่นเดียวกับที่กล่าวถึงในมิติการเมือง

๓. ภัยคุกคามต่อความมั่นคงด้านสังคมจิตวิทยา

เป็นการสำรวจ ตรวจสอบนโยบาย และการดำเนินงานขององค์กรต่าง ๆ ประเทศอิมหาอำนาจ และประเทศมหาอำนาจ ในสังคมโลกที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงด้านสังคมจิตวิทยา ที่เกี่ยวข้องกัวิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณีของคนในชาติได้ โดยเป็นการวิเคราะห์ถึงผลกระทบทั้งในเชิงบวก และเชิงลบ เช่นในปัจจุบันมีองค์กรด้านศาสนา สื่อสารมวลชน องค์กรด้านธุรกิจบันเทิงต่าง ๆ เป็นองค์กรที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางด้านสังคมจิตวิทยาของชนในชาติได้อีกทั้งยังมีประเด็นสำคัญ ๆ ที่เกิดขึ้นมาในสังคมโลก แล้วจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงด้านนี้อีกมากมาย เช่น ความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในกระแสโลกาภิวัตน์ ที่จะเข้ามาเปลี่ยนวิถีชีวิตของคนในชาติไปจากเดิม ประเด็นปัญหาเสียดิตของโลกที่ส่งผลกระทบต่อสังคม ประเด็นการอพยพของประชากรโลก เป็นต้น นอกจากนี้แล้วประเทศบางประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศจีน ประเทศในกลุ่ม EU ประเทศญี่ปุ่น และออสเตรเลียก็เป็นประเทศที่มีอิทธิพล และอาจส่งผลทางด้านสังคมจิตวิทยาต่อประเทศเล็ก ๆ ได้เช่นกัน ดังนั้นในการสำรวจ และวิเคราะห์ภัยคุกคามด้านความมั่นคงควรจะได้ออกมาในรูปแบบนโยบายในการดำเนินการขององค์กรศาสนา องค์กรด้านการสื่อสารมวลชน องค์กรธุรกิจการบันเทิง นโยบาย และการดำเนินการด้านสังคมจิตวิทยาของประเทศอิมหาอำนาจ ผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ จะทำให้สังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปเช่นไร และจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงด้านสังคมจิตวิทยาหรือไม่อย่างไร

๔. ภัยคุกคามต่อความมั่นคงด้านการทหาร

เป็นการสำรวจ ตรวจสอบนโยบายด้านการทหารขององค์กร ประเทศอิมหาอำนาจ และประเทศมหาอำนาจ หลังจากนั้นเป็นการวิเคราะห์ถึงผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติว่าจะมีผลกระทบในเชิงบวก หรือเชิงลบเป็นประการใดบ้าง สำหรับการสำรวจ และวิเคราะห์ควรจะได้ออกมา เป็นนโยบายด้านการทหารขององค์กรสหประชาชาติเป็นเช่นไร จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงด้านการทหารของชาติอย่างไร ทั้งในระยะสั้น และระยะยาว นโยบาย และการดำเนินการด้านการทหาร ของประเทศ จะมีผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติอย่างไรบ้าง ทั้งในระยะสั้น และระยะยาว สำหรับผลกระทบที่มาจากระดับภูมิภาค เป็นการสำรวจสภาพแวดล้อม และวิเคราะห์ผลกระทบด้านความมั่นคงในระดับภูมิภาค แนวทางในการพิจารณายังคงคล้ายคลึงกับในระดับโลก กล่าวคือ ดำเนินการด้วยการพิจารณาตัวแสดงหลัก ๆ ซึ่งก็คือ องค์กรในระดับภูมิภาค เช่น ASEAN, องค์กรด้านการเมือง องค์กรด้านเศรษฐกิจ และองค์กรด้านสังคมจิตวิทยา หรือองค์กรด้านสื่อสารมวลชนในระดับภูมิภาคที่มีศักยภาพ และส่งผลกระทบต่อประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาค ประเทศอิมหาอำนาจ ประเทศมหาอำนาจ หรือประเทศสำคัญ ๆ ที่ส่งผลกระทบโดยตรงในระดับภูมิภาค องค์กรเอกชน และองค์กรธุรกิจข้ามชาติที่มีผลโดยทั่วไป เป็นต้น นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาถึงเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในระดับภูมิภาค ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติด้วย

ส่วนผลกระทบที่มาจากประเทศรอบบ้าน เป็นการพิจารณาสภาพของภัยคุกคาม หรือปัญหาความมั่นคงที่สำคัญ ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากประเทศรอบบ้านนั้นถึงอย่างไรก็ยังคงมีอาณาเขตบริเวณที่ติดต่อกันอยู่เสมอ หรือที่หลายท่านกล่าวได้ว่าไม่สามารถยกประเทศหนีไปที่ไหนได้ และ

เช่นเดียวกัน เมื่อมีอาณาเขตของประเทศติดต่อกัน ก็ย่อมต้องมีการกระทบกันเป็นธรรมดา ดังนั้น การพิจารณาปัญหาภัยคุกคามที่อาจมาจากประเทศรอบข้างจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการสำรวจ และวิเคราะห์นั้น เราก็ควรที่จะได้แยกแยะออกมาเป็นประเทศในแต่ละด้าน ว่ามีนโยบายในภาพรวม เช่นไร มีนโยบายโดยตรงต่อประเทศของเราอย่างไร มีการดำเนินการที่ผ่านมา และจะดำเนินการเป็น เช่นไร และจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติของเราในแต่ละด้านเช่นไรบ้าง รวมทั้งควรจะได้มีการแยกออกมาเป็นผลกระทบต่อความมั่นคงด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา การทหาร และด้านอื่น ๆ เช่นเดียวกับการวิเคราะห์ในหัวข้อระดับโลก ตัวอย่างเช่น มีการสำรวจ และวิเคราะห์ ประเทศพม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย ว่ามีนโยบายโดยรวมอย่างไร มีนโยบายต่อไทยอย่างไร การดำเนินการที่ผ่านมาเป็นเช่นไรบ้าง มีผลกระทบต่อความมั่นคง ทางด้านต่าง ๆ อย่างไรบ้าง เป็นต้น

ในการพิจารณาปัญหาจากภายในที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติเป็น การสำรวจ และวิเคราะห์ปัญหาความมั่นคงที่เกิดขึ้นภายในประเทศเป็นหลัก และเช่นเดียวกัน เพื่อให้ เกิดความง่าย และความเข้าใจตรงกัน การจัดแบ่งกลุ่มออกเป็นปัญหาทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา การทหาร และอื่น ๆ ก็จะทำให้พิจารณาปัญหาได้ง่ายขึ้น อีกทั้งรูปแบบก็ควรเป็นใน ลักษณะของการสำรวจปัญหาในปัจจุบัน วิเคราะห์แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต กำหนดหาข้อดี และ ข้อเสียต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น และผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติในแต่ละด้าน เช่นปัญหาทางด้าน การเมือง การปกครองตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๓๕ ที่ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบ สมบูรณาญาสิทธิราช มาเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ปรากฏว่า ประชาธิปไตยของไทยล้มลุกคลุกคลานมาโดยตลอด อำนาจรัฐตกอยู่กับคนบางกลุ่มที่กุมอำนาจ ทางการเมือง หรือกลุ่มที่มีอิทธิพลโยงใยกับผู้มีอำนาจทางการเมือง เกิดความไม่เป็นธรรม ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม จนเป็นเงื่อนไขของความแตกแยกกันในสังคม ส่งผลให้ช่องทางในการ ปกครองกลายเป็นหนทางในการใช้เงิน ใช้อิทธิพลซื้อเสียงเข้าไปกอบโกยแสวงหาผลประโยชน์ และ ถอนทุนของกลุ่มนักการเมือง จนบางห้วงเกิดการเปลี่ยนแปลงโดยใช้กำลัง วัฏจักรทางการเมือง ดังกล่าว เป็นจุดอ่อนของการเมืองไทยที่ควรได้รับการแก้ไข ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ที่สำคัญคือ การดำเนินนโยบายเศรษฐกิจให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความไม่แน่นอนของภาวะ เศรษฐกิจโลก เช่น การปกป้องผลประโยชน์ทางการค้าของประเทศมหาอำนาจ สงครามการค้า จีน - สหรัฐ ส่วนเศรษฐกิจภายในประเทศ เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาความยากจน การลดช่องว่างของรายได้ เป็นต้น ส่วนปัญหาทางด้านสังคมจิตวิทยา เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของสถาบันหลัก ในประเทศ ได้แก่ สถาบัน กษัตริย์ สถาบันศาสนา และสังคมตลอดจนครอบครัว เกี่ยวเนื่องกับค่านิยม ทศนคติ ความเชื่อมั่น ศรัทธา ปัญหาเฉพาะที่เกี่ยวข้องได้แก่ ปัญหาการล่องละเมิดสถาบันชาติด้วยการเผยแพร่ทางสื่อสังคม หรือ การสร้างข่าวปลอม (Fake News) ปัญหายาเสพติด ปัญหาสังคมผู้สูงอายุ ทำให้ขาดแคลน แรงงาน ที่จะป้อนเข้าสู่การผลิต เป็นต้น ปัญหาทางด้านทหาร เกี่ยวข้องกับภัยคุกคามที่เปลี่ยนไป จากรูปแบบเดิม (Traditional Threat) คือสงครามเย็น มาสู่ภัยคุกคาม รูปแบบใหม่ (Non - Traditional Threat) ที่มีมิติกว้างขวางมากขึ้น ทำให้ขอบเขตงานทางทหารขยายออกไป และมีความซับซ้อนมากขึ้น ปัญหาชายแดนที่อาณาเขตระหว่างรัฐเริ่มไม่มีข้อจำกัด จากความเจริญทาง เศรษฐกิจและการคมนาคม มีการอพยพ เคลื่อนย้ายเดินทางไประหว่างประชาชนทั้งสองรัฐมากขึ้น

ปัญหาการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีความเข้มข้น และหลากหลายมิติมากขึ้น ปัญหาภัยพิบัติร้ายแรง ขนาดใหญ่ ที่ทหารจำเป็นต้องเข้าไปรับมือเร่งด่วน ไปจนถึงการฟื้นฟู ในระยะต่อมา เหล่านี้ จำเป็นต้องวิเคราะห์ ในรายละเอียด

๒. ยุทธศาสตร์ชาติ กับความมั่นคงแห่งชาติ

เพื่อให้มีความเข้าใจในความสัมพันธ์ของยุทธศาสตร์ชาติ และความมั่นคงแห่งชาติ ได้อย่างแท้จริง เราควรจะได้ศึกษาถึงพื้นฐานของยุทธศาสตร์ชาติให้เข้าใจกระจ่างก่อน ทั้งนี้ก็เพื่อการกำหนดความเกี่ยวข้องกับความมั่นคงแห่งชาติได้อย่างถูกต้อง

พื้นฐานยุทธศาสตร์ชาติ

ยุทธศาสตร์ชาติ หมายถึง “ศิลปะ และศาสตร์ในการพัฒนา และการใช้พลังอำนาจ แห่งชาติ ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา และการทหาร ทั้งในยามปกติ และยามสงคราม เพื่อให้ได้มา ซึ่งวัตถุประสงค์แห่งชาติ

พื้นฐานสำคัญที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ คือ การพิจารณาแนวความคิด “ความมุ่งประสงค์ของชาติ” “ผลประโยชน์แห่งชาติ” “วัตถุประสงค์แห่งชาติ” และ “นโยบายแห่งชาติ” รวมทั้งรูปแบบการพัฒนายุทธศาสตร์

ความมุ่งประสงค์ของชาติ (National Purpose) หมายถึง การแสดงออกของค่านิยม ที่ค่อนข้างจะคงทนถาวร หรือไม่ค่อยจะเปลี่ยนแปลงได้ง่าย ๆ ซึ่งชาตินั้นมีอยู่ดั้งเดิม หรือตั้งแต่เริ่มแรก โดยกำหนดขึ้นมาตามค่านิยมทางวัฒนธรรม และจริยธรรมของชาตินั้น ๆ ค่านิยม หรือก็คือ ความชอบที่เป็นพิเศษ เป็นสิ่งสำคัญมากในการพัฒนาประเทศ โดยความชอบเป็นพิเศษหรือค่านิยมนี้ จะแสดงออกมาทางทัศนคติ และพฤติกรรม ซึ่งจะส่งผลสะท้อนออกมาเป็นเอกลักษณ์ หรือลักษณะประจำชาติ

นอกจากการพิจารณาความมุ่งประสงค์จากค่านิยมดังกล่าวแล้ว เราสามารถพิจารณาได้จากในอารัมภบทของรัฐธรรมนูญของประเทศนั้น ๆ ซึ่งในบทดังกล่าวนี้มักจะเป็นการกล่าวถึงความต้องการพื้นฐานของประชาชนภายในชาติ และความต้องการพื้นฐานดังกล่าวนี้รัฐบาลจะต้องนำไปกำหนดเป็นนโยบายของชาติ รวมทั้งกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของชาติต่อไป

สำหรับอารัมภบทของรัฐธรรมนูญไทยที่ได้เคยกำหนดมาตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก และสามารถที่จะสรุปออกมาเป็นความมุ่งประสงค์ของชาติคือ

๑. การธำรงรักษาไว้ซึ่งเอกราช และความมั่นคงแห่งชาติ

๒. การพิทักษ์รักษาศาสนาให้อยู่ต่อไปอย่างถาวร

๓. การเทิดทูนพระมหากษัตริย์อันทรงเป็นพระประมุข และมิ่งขวัญของปวงชน

๔. การธำรงรักษาระบบการปกครองประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข

๕. การเชิดชู และ ค้ำครองรักษาสิทธิ และเสรีภาพของปวงชนชาวไทย

๖. การร่วมกันสร้างความเป็นธรรม ความเจริญ และความผาสุกให้เกิดขึ้นแก่ปวงชนชาวไทยถ้วนหน้า

ผลประโยชน์แห่งชาติ (National Interests) หมายถึง แนวความคิดที่ได้ไตร่ตรองอย่างรอบคอบแล้ว จากองค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งประมวลขึ้นจากความต้องการที่สำคัญที่สุด ที่ชาติจะขาดมิได้ รวมทั้งการคุ้มครองป้องกันตนเอง ความมั่นคงทางทหาร เสรีภาพทางเศรษฐกิจ และบรรดาความมั่งคั่งทั้งหลายที่จะพึงมี อย่างไรก็ตามผลประโยชน์แห่งชาติที่กำหนดขึ้นนั้น ก็จะต้องสอดคล้องกับความเห็นของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศด้วย ไม่เช่นนั้นรัฐบาลจะขาดเสถียรภาพทางการเมือง เพราะขาดการสนับสนุนจากประชาชนส่วนใหญ่นั่นเองผลประโยชน์แห่งชาติที่ค่อนข้างจะถาวร อาจอนุมานได้จาก

๑. ความมุ่งประสงค์ของชาติ (National Purpose) ได้อารัมภบทของรัฐธรรมนูญของประเทศ หรือ

๒. อนุมานจากอุดมการณ์ของชาติ และค่านิยมอันเกิดจากจริยธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี

อุดมการณ์ (Ideology) ลักษณะของอุดมการณ์นั้นมีผู้กล่าวว่าเป็นค่านิยมแบบหนึ่ง รัฐบาลไทยได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้น เพื่อจัดตั้งอุดมการณ์ของชาติไทยขึ้น

ดร.กระมล ทองธรรมชาติ (วิชัย ชูเชิด, ๒๕๖๒) แสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะสำคัญของอุดมการณ์ชาติไทยไว้ ๕ ประการ

๑. เทิดทูนและดำรงไว้ซึ่ง ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเอกลักษณ์ของความเป็นไทย

๒. พัฒนา สร้างสรรค์ สถาบันทางการเมืองของประเทศให้เป็นประชาธิปไตยที่มั่นคง มีความรับผิดชอบต่อประชาชนโดยแท้จริง

๓. ปรับปรุงระบบเศรษฐกิจ ให้เป็นระบบเศรษฐกิจผสมที่มีความมั่นคงยุติธรรม และมีประสิทธิภาพเพื่อให้ประชาชนอยู่ดีมีสุข ได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

๔. ยกระดับสังคมและวัฒนธรรม ให้ประชาชนมีชีวิตที่เรียบง่าย ประหยัด ขยันหมั่นเพียร มีคุณธรรม และรับผิดชอบต่อสังคม

๕. ปรับปรุงระบบบริหารราชการแผ่นดิน ให้เป็นประชาธิปไตยที่สะอาด บริสุทธิ์ ยุติธรรม และรับใช้ประชาชนโดยแท้จริง

ผลประโยชน์แห่งชาติ จะครอบคลุมบรรดาผลประโยชน์แห่งชาติ เช่น ความมั่นคงและอยู่รอดปลอดภัยของชาติ ความสงบเรียบร้อยภายในชาติ สิทธิมนุษยชนหรือเสรีภาพพื้นฐาน และการพัฒนามาตรฐานการครองชีพ หรือการอยู่ดีกินดีของประชาชนเป็นส่วนรวม อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผลประโยชน์แห่งชาติ จะมีผลมาจากความมุ่งประสงค์ของชาติก็ตาม แต่ก็ยังมีลักษณะที่อาจเปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะของสถานการณ์ หรือขึ้นอยู่กับแนวความคิดของผู้มีอำนาจตัดสินใจในขณะนั้น ผลประโยชน์รอง ๆ ลงไป อาจอยู่ในรูปของวัตถุประสงค์แห่งชาติ (National Objectives) และรูปแบบของนโยบาย (Policies) กำหนดการหรือโครงการ (Program) และฉันทานุมัติ (Commitment) ที่เกี่ยวข้องตามสถานการณ์ของโลกที่แปรเปลี่ยนไปทุกวัน

มีข้อที่น่าสังเกต ประการหนึ่งก็คือ หากการคุกคามเกิดขึ้นแก่ประเทศใดประเทศหนึ่ง และเป็นที่ประจักษ์ชัดโดยแน่นอนแล้ว ประเทศนั้นก็อาจจำเป็นต้องส่งกำลังทหารเข้าตอบโต้ หรือเข้าเผชิญต่อการปฏิบัติการทหารใด ๆ ที่คุกคามต่อผลประโยชน์แห่งชาติที่ค่อนข้างจะคงทนถาวรโดยตรง โดยหลักการจะไม่สามารถพัฒนายุทธศาสตร์ชาติที่ไม่มีจุดหมายคือ ไม่มีกรอบกำหนดไว้ โดยความมุ่งประสงค์และผลประโยชน์แห่งชาติได้ การกำหนดผลประโยชน์แห่งชาติขึ้นโดยหลักการ เป็นเรื่องของผู้นำในคณะรัฐบาลปัจจุบันจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบ โดยอาศัยกรรมวิธีต่าง ๆ และพยายามหลีกเลี่ยงข้อจำกัด หรือความลำเอียงของตน อย่างไรก็ตาม ผู้นำในคณะรัฐบาลก็จะต้องมีความรู้ และความรับผิดชอบต่อการดำเนินกรรมวิธีต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ที่ถูกต้องและเหมาะสม กรรมวิธีต่าง ๆ ดังกล่าวก็คือเรื่องการดำเนินการทางการเมืองนั่นเอง ในการดำเนินกรรมวิธีนี้ จะมีการกำหนดลำดับความสำคัญหรือลำดับความเร่งด่วน (Priority) ของผลประโยชน์ขึ้น ซึ่งแม้ว่ารัฐบาลจะไม่ได้ประกาศออกมา แต่ก็อาจอาศัยเอกสารการจัดสรรงบประมาณของรัฐบาล และถ้อยแถลง ของนโยบายในรูปต่าง ๆ แต่ถ้านโยบายนั้น ๆ ไม่กระจ่างชัด ผลประโยชน์และลำดับความเร่งด่วน ก็จะไม่กล่าวถึง ดังนั้น การที่จะดูว่าผลประโยชน์แห่งชาติและลำดับความเร่งด่วนอยู่ที่ไหน ก็อาจดูได้จากพฤติกรรมของรัฐเป็นส่วนสำคัญ เพราะพฤติกรรมรัฐเป็นสิ่งสำคัญที่ต่อเนื่องของการเมืองภายในโดยวิธีอื่นนั่นเอง

หลักการกว้าง ๆ ในการกำหนดผลประโยชน์แห่งชาติ ประกอบด้วยลักษณะสำคัญ ๔ ประการ คือ

๑. การอยู่รอดปลอดภัย (Survival)
 ๒. การดำรงอยู่ของประชาชนในชาติ (Preservation of the People of the Nation)
 ๓. การอยู่ดีกินดี (Well – Being)
 ๔. การสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ ให้เกื้อกูลต่อผลประโยชน์ของชาติเหล่านี้ (Creation of an International Environment Favorable to these Interests)
- ผลประโยชน์แห่งชาติ ย่อมจะมีการเปลี่ยนแปลงไปได้ตามแนวความคิดของผู้นำในคณะรัฐบาลและตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ นอกจากนั้น การแบ่งมอบทรัพยากรจะเป็นการแสดงถึงเหตุผลของลำดับความเร่งด่วนของผลประโยชน์แห่งชาติด้วย หากผลประโยชน์แห่งชาติที่มั่นคงถาวร และประชาชนส่วนใหญ่ หรือกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ยอมรับ ก็น่าจะเป็นความมุ่งประสงค์ของชาติมากกว่าผลประโยชน์แห่งชาติ

โดยสรุป ในการศึกษายุทธศาสตร์ชาติ จำเป็นจะต้องมีความเข้าใจเรื่องผลประโยชน์ของชาติอย่างแท้จริง เพราะประโยชน์แห่งชาตินั้น เป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ชาติจะต้องมุ่งบรรลุถึง แม้ว่าจะมีความยากลำบากในการกำหนดให้ถูกต้อง แต่ก็เป็นสิ่งจำเป็นอันจะหลีกเลี่ยงไม่ได้เป็นอันขาด ยิ่งกว่านั้นนักยุทธศาสตร์ยังจะต้องพิสูจน์หาผลประโยชน์ของชาติอื่น ทั้งฝ่ายมิตรและฝ่ายศัตรูเพราะผลประโยชน์แห่งชาตินั้น อาจมีผลกระทบต่อผลประโยชน์แห่งชาติ ของตน หรือส่งเสริมผลประโยชน์แห่งชาติดตน (ผลประโยชน์ร่วมกัน)

วัตถุประสงค์แห่งชาติ (Notional Objecting) คือจุดหมายหรือเป้าหมายสำคัญของชาติที่ต้องมุ่งไปถึง ด้วยการใช้ความพยายามและขุมกำลัง หรือกำลังอำนาจแห่งชาติทั้งปวง แบ่งเป็น ๒ อย่างคือ

๑. วัตถุประสงค์มูลฐานแห่งชาติ (Basic National Objectives) หมายถึง ความมุ่งประสงค์ต่าง ๆ หรือเป้าหมายต่าง ๆ อันเป็นหลักมูลฐานของชาติ ซึ่งกว้างขวางมาก มีลักษณะมั่นคงถาวรยิ่งขึ้น บางครั้งก็ยากที่จะดำเนินการให้บรรลุถึงได้ รัฐบาลจะต้องใช้ความพยายามอย่างต่อเนื่อง ในการพิจารณาเกี่ยวกับนโยบายของชาติทุกครั้ง จะยกเอาวัตถุประสงค์มูลฐานขึ้นมาเป็นหลักพิจารณาพร้อมด้วยเสมอ

๒. วัตถุประสงค์เฉพาะแห่งชาติ (Specific National Objectives) หมายถึง เป้าหมายต่าง ๆ ของชาติ ซึ่งไม่จำเป็นจะต้องมั่นคงถาวรยั่งยืน และบางครั้งก็ไม่สามารถจะดำเนินการให้บรรลุถึงได้ทั้งหมด เป้าหมายเหล่านี้มีลักษณะเป็นการชั่วคราว ที่จะผ่านไปสนองวัตถุประสงค์มูลฐานแห่งชาติ แต่จะต้องถือเป็นข้อพิจารณาที่สำคัญยิ่งเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ การกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะแห่งชาติควรสำนึกอยู่เสมอว่า เมื่อกำหนดขึ้นแล้วจะเป็นสะพานก้าวไปสู่ หรือขจัดอุปสรรคขัดขวางต่าง ๆ ในอันที่จะบรรลุถึงวัตถุประสงค์มูลฐานแห่งชาติ

จากคำจำกัดความ หรือความหมายของวัตถุประสงค์แห่งชาติข้างต้นจะเห็นได้ว่า วัตถุประสงค์นั้น อาจนำไปใช้แทนจุดมุ่งหมาย (Aims) หรือจุดประสงค์ (Goals) หรือความมุ่งประสงค์ (Purposes) ซึ่งอาจก่อให้เกิดความสับสนในการศึกษาเรื่องราวของยุทธศาสตร์เป็นอย่างมาก แต่ถ้าหากจะคิดว่าจุดมุ่งหมายก็ดี จุดประสงค์ก็ดีหรือความมุ่งประสงค์ก็ดี ล้วนแล้วแต่เป็นจุดหมายปลายทาง (Ends) ก็จะทำให้เข้าใจได้ดีขึ้น

ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์แห่งชาติกับผลประโยชน์ของชาติ ยังมีอยู่อย่างใกล้ชิด และยากที่จะแยกออกจากกันได้โดยเด็ดขาด เพราะการที่จะมีสิ่งใดก็ตามที่จะมีผลกระทบต่อความอยู่รอดของชาติ หรือความเจริญก้าวหน้าของชาติแล้ว ย่อมอยู่ในข่ายผลประโยชน์แห่งชาติทั้งสิ้น และเป็นการยากที่จะระบุลงไปให้ชัดเจน แต่ความจำเป็นในการวางแผน และการปฏิบัติการต่าง ๆ เพื่อที่จะรักษาผลประโยชน์แห่งชาติไว้ให้ได้ ก็จำเป็นต้องกำหนดที่หมาย หรือวัตถุประสงค์ที่แน่นอนลงไป ดังนั้นผลประโยชน์แห่งชาติ จึงต้องแสดงออกมาในรูปของวัตถุประสงค์แห่งชาติ

นโยบายแห่งชาติ (National Policy) หมายถึง หนทางปฏิบัติอย่างกว้าง ๆ หรือเป็นข้อความแสดงแนวทางปฏิบัติ ซึ่งรัฐบาลแห่งชาติกำหนดขึ้นในอันที่จะใช้ดำเนินการ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์แห่งชาติ

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ (National Security Policy) คือ แนวทางหรือหนทางปฏิบัติอย่างกว้าง ๆ ที่มีความสำคัญต่อการอยู่รอดปลอดภัยและความเจริญก้าวหน้าของชาติ โดยได้มีการพิจารณาแล้วว่าเหมาะสม ภายใต้สถานการณ์ความจำเป็นและทรัพยากรหรือขีดความสามารถของชาติที่มีอยู่ในอันที่จะนำชาติไปสู่วัตถุประสงค์ที่ตั้งขึ้นไว้ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ จึงเป็นทิศทางหลักในการแก้ไขปัญหา เพื่อผลประโยชน์และความมั่นคงระยะยาวของชาติ โดยมุ่งระดมพลังอำนาจของชาติ และผสมผสานผลประโยชน์ของชาติทุกด้านทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา การป้องกันประเทศ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน ให้เป็นไปโดยสอดคล้อง

กันให้บังเกิดผลดีต่อความอยู่รอดปลอดภัย และความเจริญก้าวหน้าของชาติทุกด้านและสามารถดำรง ศักดิ์ศรี เกียรติภูมิของชาติ เอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งดินแดนนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ มีความสัมพันธ์กับนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภา บางส่วนของนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ได้กำหนดไว้แล้วในนโยบายรัฐบาล นโยบายความมั่นคงแห่งชาติได้นำมาระบุไว้ให้เกิดความสำคัญ และจัดลำดับความเร่งด่วนของปัญหาสูงขึ้น รวมทั้งการเร่งรัดแก้ไขปัญหาสำหรับบางเรื่อง ของนโยบายความมั่นคงแห่งชาตินั้น เป็นเรื่องที่มีระดับความลับสูง ไม่สมควรเปิดเผยต่อสาธารณชน

คำว่า “นโยบายของรัฐ” บางครั้งก็เรียกว่า “รัฐประศาสนนโยบาย” หรือ “นโยบายสาธารณะ” (Public Policy) ซึ่งในความหมายอย่างกว้าง ๆ หมายถึง “สิ่งที่รัฐบาลตัดสินใจ กระทำหรืองดเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง” หรือในความหมายแคบ ๆ หมายถึง “แนวทางปฏิบัติ ของรัฐบาลกลางหรือท้องถิ่นที่กำหนดวัตถุประสงค์แน่นอนเพื่อให้กลุ่มบุคคล หรือหน่วยงาน ดำเนินการแก้ปัญหา ซึ่งกำลังเกิดขึ้นและอยู่ในความสนใจ”

การพิจารณากำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติทั่วไป จำเป็นต้องมีปัจจัย สำคัญที่นำมาประกอบการพิจารณา ที่สำคัญ (๑) วัตถุประสงค์แห่งชาติ (National Objective) อัน เป็นเป้าหมายที่ชาติต้องการบรรลุถึงทั้งวัตถุประสงค์มูลฐาน และวัตถุประสงค์เฉพาะ (๒) แนวนโยบายแห่งรัฐตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นแนวทางกว้าง ๆ ในการบริหารประเทศ สุดแต่รัฐบาลจะเลือกใช้ (๓) นโยบายของรัฐบาลในขณะนั้นซึ่งปกติแล้วย่อมกำหนดขึ้นสอดคล้องกับ ความต้องการของประเทศในระยะนั้น ๆ (๔) สถานการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตและ (๕) ชีตความสามารถของชาติ ซึ่งเปรียบเสมือนต้นทุนที่จะนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหา การกำหนด นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ต้องกำหนดขึ้น โดยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของชาติ และจะดำเนิน การกิจภายหลังที่คณะรัฐมนตรี ได้มีมติกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะของชาติแล้ว

ในการที่จะกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติขึ้นมาได้ ก่อนอื่นเราจะต้อง ทราบว่าอะไรคือสิ่งที่ชาติต้องการคือสิ่งที่พึงปรารถนา อะไรเป็นผลประโยชน์ของชาติ (National Interests) อะไรคือวัตถุประสงค์ของชาติ (National Objectives) เป็นเป้าหมายที่ชาติจะต้องหาทาง บรรลุถึง โดยเหตุที่นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหา หรือภัยคุกคาม ความมั่นคงแห่งชาติในด้านต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น ปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยต่อ “ความสำเร็จ” ของการกำหนดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติได้อย่างถูกต้อง กล่าวคือจะต้อง ประเมินให้ได้ว่าอะไร เป็นภัยที่คุกคามต่อประชาชน ต่อแผ่นดินและวัฒนธรรมของเรา ไม่ว่าจะเป็นภัยที่คุกคามเราอยู่ ในวันนี้และภัยที่อาจจะเกิดขึ้นในวันหน้า

ส่วนประกอบของนโยบาย ส่วนประกอบที่สำคัญอย่างน้อยที่สุดมีดังนี้

๑. เป็นแนวทางปฏิบัติของรัฐบาลเพื่อแก้ปัญหาใดปัญหาหนึ่ง ซึ่งกำลังเกิดขึ้น หรือคาดว่าจะเกิดขึ้น

๒. มีเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่แน่นอน

๓. มีความตั้งใจที่จะนำนโยบายนั้น ไปปฏิบัติให้บรรลุผล

๓. โครงสร้าง และการกำหนดรูปแบบยุทธศาสตร์ชาติ

ในสถานการณ์โลกปัจจุบันนี้ หากวิเคราะห์ดูให้ถ่องแท้แล้ว ก็น่าจะเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าค่อนข้างจะสับสนมากพอสมควร เพราะสถานการณ์ต่าง ๆ แต่ละภูมิภาคของโลกได้ผันแปรและก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว (Disrupt) ฉะนั้น กรรมวิธีต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการกำหนดรูปแบบของยุทธศาสตร์ ก็ค่อนข้างจะยุ่งยากและสลับซับซ้อนมาก ยิ่งไปกว่านั้น ลักษณะโดยทั่วไปของยุทธศาสตร์ก็เป็นเช่นเดียวกันกับลักษณะของมนุษย์อื่นๆ ซึ่งต้องการความพยายามในการแก้ปัญหาอยู่เสมอและไม่ว่าจะเป็นการแก้ปัญหาใด ๆ ก็ตาม ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการแก้ปัญหาจะต้องพยายามหาทางแก้ไขให้ตรงจุดและมีความเข้าใจในปัญหาเป็นอย่างดี วิธีแก้ปัญหาที่เหมาะสมและมักนิยมใช้กันมาก ก็คือ การทำความเข้าใจในตัวปัญหาอย่างกว้าง ๆ เสียก่อน แล้วจึงศึกษาในรายละเอียดเป็นขั้นตอนต่อไป

การกำหนดรูปแบบของยุทธศาสตร์ขึ้น ก็เป็นกรรมวิธีในการแก้ปัญหาอย่างง่าย ๆ แบบหนึ่ง (Problem-Solving Process) โดยในขั้นแรก นักยุทธศาสตร์จะต้องรับทราบจุดหมายปลายทาง (End) หรือพิสัยจุดหมายปลายทางที่เขาประสงค์จะบรรลุถึงซึ่งก็คือ “ผลประโยชน์” (Interests) หรือ “วัตถุประสงค์” (Objectives) นั่นเองขั้นต่อไป นักยุทธศาสตร์จะต้องเพ่งเล็งไปยัง “ขีดความสามารถ” (Capabilities) ซึ่งจะอำนวยความสะดวกให้แก่ตน ขีดความสามารถดังกล่าวนี้ ก็จะมี “พลังอำนาจแห่งชาติ” (National Power) เป็นเครื่องบ่งชี้ขีดความสามารถเหล่านี้ รวมถึง การเศรษฐกิจ การทหาร การเมือง และสังคม - จิตวิทยา ขีดความสามารถเหล่านี้คือ ขีดความสามารถทั้งสิ้นทั้งปวงที่อยู่ในรัฐชาตินั้น ซึ่งก็คือองค์ประกอบของพลังอำนาจชาตินั้นเอง

อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตอยู่ว่า องค์ประกอบของพลังอำนาจชาตินั้น สามารถเป็นไปได้ทั้งบวกและทางลบ ก็คือ ข้อดี หรือข้อที่ส่งเสริมและเกื้อกูล ส่วนทางลบก็คือ ข้อเสีย หรือข้อจำกัด นักยุทธศาสตร์จะประเมินค่าทางเลือกของตนทุกทางเลือก และเลือกหาทางเลือกที่ดีที่สุดขึ้น เพื่อให้บรรลุจุดหมายปลายทาง หากเห็นว่าทางเลือกนั้นยังมีจุดอ่อนก็ต้องประดิษฐ์ “วิธีการ” (Methods) ขึ้น เพื่อเสริมแต่ง หรือเพื่อเป็นหลักประกันที่จะให้บรรลุจุดหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิธีการต่าง ๆ ที่ประดิษฐ์ขึ้นนั้น จะปรากฏอยู่ในนโยบายของชาติ (National Policies) โครงการ (Program) และฉันทานุมัติ (Commitments) และอาจกำหนดขึ้นทั้งโดยตรงและโดยอ้อม เพื่อให้บรรลุถึงจุดหมายปลายทางของชาติอย่างดีที่สุดนั่นเอง เมื่อพิจารณากรรมวิธีนี้โดยตลอด จะเห็นได้ว่า นักยุทธศาสตร์ได้รับอิทธิพลต่าง ๆ จากสิ่งที่เราเรียกว่า “แรงผลักดัน” (Forces) ในรูปแบบต่าง ๆ กัน เช่น ทางสังคม - จิตวิทยา การจัดหน่วยงาน อุดมการณ์ และทางเทคโนโลยี เป็นต้น รูปแบบของแรงผลักดันนั้น อาจเกิดขึ้นจากในประเทศตนและจากระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตาม นักยุทธศาสตร์ยังจะต้องมีความระมัดระวังเป็นพิเศษ ในเรื่องทิศทางของแรงผลักดันเหล่านั้นที่จะเคลื่อนที่เข้ามา รวมทั้งวิธีที่เข้ามาด้วยและการเคลื่อนที่เข้ามานี้ อาจเป็นผลกระทบต่อจุดหมายปลายทางของชาติ ขีดความสามารถของชาติ หรือวิธีการต่าง ๆ ที่ประดิษฐ์ขึ้น เพื่อสนับสนุนขีดความสามารถของชาติ เราอาจเรียกทิศทางของแรงผลักดันเหล่านี้ว่า “แนวโน้ม” (Trend)

นอกเหนือไปจากนั้นแล้ว นักยุทธศาสตร์ยังอาจได้รับอิทธิพลจากแนวความคิดของตนเองในเรื่องเกี่ยวกับ “ภัยคุกคาม” (Threats) ซึ่งภัยคุกคามนี้โดยปกติจะปรากฏอยู่ในรูปของการปฏิบัติการต่าง ๆ หรือการเข้าไปปฏิบัติการยุ่งเกี่ยวกับรัฐอื่น ซึ่งขัดแย้งกับจุดหมายปลายทางของเรา โดยสรุป พี่งระลึกไว้ว่า รูปแบบของยุทธศาสตร์ คือ กรรมวิธีในการแก้ปัญหาอย่างง่าย ๆ นั้นเอง ดังนั้น นักยุทธศาสตร์หรือนักศึกษายุทธศาสตร์ ควรจะริเริ่มกำหนดรูปแบบยุทธศาสตร์อย่างง่าย ๆ ขึ้น และสร้างรูปแบบให้ตรงกับระดับความต้องการ หรือความปรารถนาของตน รวมทั้งเสริมแต่งให้มีคุณค่ายิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุปแล้ว ยุทธศาสตร์ชาติ ก็คือ การพัฒนา และใช้ หรือวิธีการดำเนินงานหรือหนทางปฏิบัติ (Ways) ในการใช้พลังอำนาจแห่งชาติ (Means) เพื่อไปให้ถึงจุดหมายปลายทาง (End) ซึ่งก็ความมั่นคงแห่งชาติโดยพื้นฐาน และความมั่งคั่งเมื่อมีความมั่นคงดีพอที่จะมั่งคั่งได้โดยมิไค่นล้มลงมา

๔. พลังอำนาจของชาติ กับความมั่นคงแห่งชาติ

คำว่า “พลังอำนาจ” หรือ “กำลังอำนาจ” นั้นมีความหมายเหมือนกัน คือ มาจากรากศัพท์ภาษาอังกฤษคำเดียวกันว่า “Power” โดยทั่วไปมักจะนำมาใช้แยกกัน เพื่อแสดงให้เห็นความแตกต่างของวัตถุประสงค์ กล่าวคือ สำหรับชาติหรือประเทศเป็นส่วนรวม จะใช้คำว่า “พลังอำนาจ” ส่วนคำว่า “กำลังอำนาจ” จะใช้ในเมื่อกล่าวถึงองค์ประกอบของพลังอำนาจอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น กำลังอำนาจทางเศรษฐกิจ กำลังอำนาจทางสังคมจิตวิทยา กำลังอำนาจทางทหาร เป็นต้น และเพื่อให้เราสามารถที่จะวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของ พลังอำนาจแห่งชาติกับความมั่นคงแห่งชาติได้อย่างถูกต้องชัดเจน เราก็ควรที่จะได้เรียนรู้ พลังอำนาจแห่งชาติ ให้กระจ่าง

ความหมายของพลังอำนาจแห่งชาติ Inis L. Claude (วิชัย ชูเชิด, ๒๕๖๒) กล่าวว่า “พลังอำนาจ หมายถึง ความสามารถในการทำลายสิ่งต่างๆ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต” จึงอาจอนุมานได้ว่า “พลังอำนาจแห่งชาติ คือ กำลังหรือขีดความสามารถของชาติ” หรือกล่าวได้อีกอย่างว่า “พลังอำนาจแห่งชาติคือ ความสามารถของรัฐหนึ่ง ในอันที่จะก่อให้เกิดอิทธิพลแก่รัฐอื่น ๆ” เพราะเหตุว่าประเทศต่าง ๆ ย่อมมีพลังอำนาจแห่งชาติไม่เท่ากัน บรรดาประเทศที่มีพลังอำนาจมาก อันได้แก่ ประเทศอภิมหาอำนาจและประเทศมหาอำนาจต่าง ๆ ย่อมจะมีอิทธิพลเหนือประเทศที่ยากจน และมีพลังอำนาจน้อยกว่าทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อมก็ตาม

ความหมายของพลังอำนาจแห่งชาติ หรือกำลังอำนาจแห่งชาติในสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กำหนดว่า กำลังอำนาจแห่งชาติ หมายถึง ขีดความสามารถของชาติที่จะนำมาใช้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์แห่งชาติ หรือความสามารถของชาติหนึ่งที่สามารถทำให้ชาติอื่นกระทำตามที่ปรารถนา โดยมีองค์ประกอบหรือปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดกำลังอำนาจแห่งชาติคือ ประชากร ดินแดน ทรัพยากร ขีดความสามารถทางอุตสาหกรรม ขวัญของชาติ การเตรียมพร้อมทางทหารและความสามารถในการทูต ซึ่งเมื่อผสมผสานองค์ประกอบเหล่านี้ จะแสดงกำลังอำนาจแห่งชาติใน ๕ รูปแบบ คือ กำลังอำนาจด้านการเมือง กำลังอำนาจทางเศรษฐกิจ กำลังอำนาจทางสังคมจิตวิทยา กำลังอำนาจทางทหาร และกำลังอำนาจแห่งชาติในด้านอื่น เช่น กำลังอำนาจทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กำลังอำนาจแห่งชาติด้านสิ่งแวดล้อม และกำลังอำนาจแห่งชาติด้านข้อมูลข่าวสารลักษณะกำลังอำนาจแห่งชาติในด้านต่าง ๆ สามารถระบุให้เป็นรูปธรรมได้ดังนี้

กำลังอำนาจของชาติด้านการเมือง

๑. กำลังอำนาจในการปกครองและต่อต้านการแทรกแซง หรือการใช้อำนาจของชาติอื่น ซึ่งได้แก่ ความนิยมและการสนับสนุนของประชาชนในประเทศต่อระบบการปกครองต่อรัฐบาล และต่อนโยบายของประเทศ เสถียรภาพของรัฐบาล ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และความเสียสละเพื่อส่วนรวมของคนในชาติ

๒. ฐานแห่งกำลังอำนาจที่จะใช้ และแทรกแซงอำนาจของรัฐอื่น เกียรติภูมิของชาติ ซึ่งสร้างความนิยมในบรรดาประชาชน หรืออาจเป็นความเจริญทางวัฒนธรรม อารยธรรม การโฆษณาชวนเชื่อ หรือพลังอำนาจด้านข้อมูลข่าวสาร

๓. การทูต เป็นฐานแห่งอำนาจที่สำคัญที่สุด ในการดำเนินนโยบายต่างประเทศเป็นลักษณะกำลังอำนาจที่สามารถจะแทรกอิทธิพลเข้าไปในประเทศอื่น จะทำได้มากน้อย ขึ้นอยู่กับลักษณะสำคัญ คือ การโฆษณาชวนเชื่อที่มีประสิทธิภาพ ความสามารถทางการเงินความสามารถในการสรรหาตัวแทนทำงานให้ในต่างประเทศ เจตนาารมณ์ทางการเมือง ที่จะแสวงประโยชน์จากการแทรกซึมเข้าไปในวงการต่าง ๆ ของต่างประเทศกำลังอำนาจของชาติด้านเศรษฐกิจ พิจารณาจาก

๔. ระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ เป็นสิ่งที่ใช้วัดการพัฒนาเศรษฐกิจของแต่ละชาติ โดยทั่วไป ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product – GDP) รายได้ประชากรต่อหัว (Per Capita Income) อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic Growth Rates) ความสามารถในการผลิตพลังงาน และวัตถุดิบจัญอุตสาหกรรมหนัก ความสามารถในการแข่งขัน (Competency) นวัตกรรม (Innovation) ความเป็นธรรมในการจัดสรรทรัพยากร (Equity)

กำลังอำนาจของชาติด้านสังคมจิตวิทยา พิจารณาจาก

๑. พลังจิตร่วมเพื่อแสดงออก (เกิดได้จากการกระตุ้น การเห็นพ้องต้องกันตามคำบอกเล่า และการโฆษณาชวนเชื่อ)

๒. ความรู้สึกรักชาติ ความรู้สึก และเต็มใจของคนที่ถือว่าประโยชน์ และความมั่นคงของชาติอยู่เหนือประโยชน์และสวัสดิภาพส่วนตัว

๓. ทหารที่ทำสงคราม ต้องมีนายทหารผู้นำที่ดี (ขวัญ)

๔. ข้าราชการและประชาชน มีจิตใจไม่ยอมจำนน ยอมเสียสละที่จะต่อต้านการแทรกแซง การรุกราน และการเข้ามาครอบงำของชาติอื่น

๕. การอดทน (ต่อความขาดแคลนยามที่รัฐต้องแบ่งทรัพยากรไปใช้ในด้านอื่น)

๖. ความผูกพันทางเชื้อชาติ ทางศาสนา และอุดมการณ์ทางการเมือง

กำลังอำนาจของชาติด้านการทหาร

กำลังอำนาจของชาติทางทหาร ย่อมขึ้นอยู่กับบรรดาองค์ประกอบอันเป็นพื้นฐานต่าง ๆ หลายประการ เช่น ธรรมชาติ ประชากร เศรษฐกิจ รวมถึง ทรัพยากรด้านเทคโนโลยี สังคมจิตวิทยา และด้านการเมือง ถ้าจะพิจารณาจากทัศนะทางทหาร โดยเฉพาะความสามารถของชาติทางทหาร มีลักษณะเป็นไปตามสภาพต่อไปนี้

๑. คุณสมบัติของทหารในกองทัพ

๒. กองทัพประกอบด้วยคนหลายกลุ่มในประเทศ (ไม่กีดกัน เพราะผู้ถูกกีดกันจะขาดความจงรักภักดีต่อประเทศได้)

๓. ผู้นำทางทหารของกองทัพควรเป็นทหารอาชีพ (Professional Officer Corps) ที่ผ่านการกลั่นกรองมาอย่างดี

๔. หลักนิยมทางทหาร

๕. ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ระหว่างทหารกับ ประชาชน พลเรือน เป็นเงื่อนไขสำคัญของความเป็นปึกแผ่นของกองทัพกับประเทศ ที่จะปฏิบัติการใด ๆ

๖. การฝึก

๗. ยุทธโธปกรณ์

๘. เกียรติคุณ คุณงามความดีของทหาร กองทัพที่มีชื่อเสียงในการปฏิบัติการย่อมเป็นที่เกรงขามของผู้ที่ย่อมได้ความนิยมจากประชาชนในชาติ เป็นผลทางบวกในการเพิ่มพูนกำลังอำนาจ

กำลังอำนาจของชาติด้านอื่น ๆ

เป็นการเปิดแนวทางในการพิจารณาพลังอำนาจในด้านอื่นๆ ที่เพิ่มขึ้นมาหรือพัฒนาขึ้นมา เช่น กำลังอำนาจแห่งชาติด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี, กำลังอำนาจแห่งชาติด้านสิ่งแวดล้อม และกำลังอำนาจแห่งชาติด้านข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น

๑. กำลังอำนาจแห่งชาติด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี จะพิจารณาถึงความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีของประเทศในทุกๆด้าน ไม่ว่าจะเป็นเทคโนโลยีเพื่อการอุตสาหกรรม เกษตรกรรม ทั้งที่เป็นวัตถุ และบุคลากรทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี

๒. กำลังอำนาจแห่งชาติด้านสิ่งแวดล้อม จะพิจารณาถึงสภาพความเสื่อมโทรม หรือการดำรงสภาพที่ดีอยู่ของสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ ภัยธรรมชาติ และสุขภาพชีวิตของคนในชาติ

๓. กำลังอำนาจแห่งชาติด้านข้อมูลข่าวสาร จะพิจารณาถึงขีดความสามารถทางด้านข้อมูลข่าวสาร ทั้งในการรับข้อมูลข่าวสาร การให้ข้อมูลข่าวสาร การนำข้อมูลข่าวสารมาใช้ประโยชน์ หรือแม้แต่การต่อสู้กันทางด้านข้อมูลข่าวสารก็ตาม

ปัจจัยกำลังอำนาจแห่งชาติ

ปัจจัยเป็นคำนามหมายถึง “เหตุอันเป็นทางให้เกิดผลหรือหนทาง” (ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๔๐) ในที่นี้ “ปัจจัยกำลังอำนาจแห่งชาติ” หมายถึง องค์ประกอบหรือที่มาของพลังอำนาจแห่งชาติด้านต่าง ๆ (การเมือง เศรษฐกิจ จิตวิทยา การทหารและอื่น ๆ) นั้น ว่ามีปัจจัยตัวใดบ้างที่ประกอบขึ้นและก่อให้เกิดพลังความสามารถทางด้านนั้น ๆ เช่น ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ภาวะประชากร ทรัพยากรธรรมชาติ ลักษณะประชาชาติ ฯลฯ เป็นต้น

นอกจากนั้น หากต้องการทราบว่าพลังอำนาจของชาติใดชาติหนึ่งเป็นอย่างไร ก็ต้องวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่ประกอบขึ้นเป็นพลังอำนาจ หรือพลังความสามารถของชาตินั้น ๆ ว่าปัจจัยแต่ละตัว มีอิทธิพลที่จะก่อให้เกิดผลเป็นกำลังอำนาจแห่งชาติในแต่ละด้านเพียงใด แต่ก่อนจะวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ จำเป็นต้องทราบลักษณะหรือคุณสมบัติของปัจจัยต่าง ๆ เหล่านั้นเป็นอย่างดี ก่อนปัญหาที่นักวิชาการสนใจกันมากในเรื่องเกี่ยวกับกำลังอำนาจแห่งชาติก็คือ ปัญหาว่า “อะไรจะเป็นปัจจัยหรือจะเป็นสิ่งกำหนดกำลังอำนาจแห่งชาติหรือของรัฐ” คำอธิบายของนักวิชาการ

เหล่านั้นแตกต่างกันในส่วนที่เกี่ยวกับน้ำหนักของความเห็น และวิธีแบ่งแยกประเภทมากกว่าเนื้อหา ทั้งนี้ผู้จัดแบ่งปัจจัยดังกล่าวไว้ดังนี้

ปัจจัยกำหนดกำลังอำนาจแห่งชาติ

สิ่งที่กำหนดกำลังอำนาจแห่งชาติ (ปัจจัยกำลังอำนาจแห่งชาติ) (วิชัย ชูเชิด, ๒๕๖๒)

N.Spykmon (๑๐ ปัจจัย) “เนื้อที่ประเทศ ลักษณะพรมแดน จำนวนพลเมือง วัตถุประสงค์ ระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี ฐานะทางการเงินของประเทศ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางชาติพันธุ์ ความเป็นปึกแผ่นในสังคม เสถียรภาพทางการเมือง และลักษณะจิตใจของคนในชาติ”

H.J.Mar & Genthau (๘ ปัจจัย) “สภาพทางภูมิศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติ ความสามารถทางอุตสาหกรรม กำลังทหาร พลเมือง ลักษณะนิสัยคนในชาติ ความเข้มแข็งของจิตใจ กับคุณภาพของสังคมและของรัฐบาล ซึ่งแยกออกเป็นความสามารถทางการทูต และความสามารถของรัฐบาล

Rudolf Steinmetz (๘ ปัจจัย) “พลเมือง เนื้อที่ประเทศ เศรษฐทรัพย์ สถาบันทางการเมือง ความสามารถในการบังคับบัญชา ความสามัคคี และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชาติ มิตรภาพและความเคารพนับถือที่ได้รับจากต่างประเทศ และลักษณะทางจิตใจ

(National War College) (๙ ปัจจัย) “สภาพทางภูมิศาสตร์ ทรัพยากร พลเมือง ระบบเศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การศึกษา โครงสร้างทางการเมือง ภาวะผู้นำ และโครงสร้างทางสังคม”

วิทยาลัยอุตสาหกรรมทหาร สหรัฐฯ (Industrial College of Armed Forces) (๑๑ ปัจจัย) “กำลังอำนาจแห่งชาติ แบ่งออกเป็น ๔ ทางคือ ทางสังคม ทางเศรษฐกิจ ทางอุตสาหกรรม และทางทหาร ปัจจัยกำลังอำนาจแห่งชาติ ได้แก่ “ภูมิศาสตร์ ภาวะประชากร ทรัพยากรธรรมชาติ ความเชื่อศาสนา ลักษณะประจำชาติ กำลังทหาร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เศรษฐกิจ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและการทูต ความสามารถทางวิชาการ และอุดมการณ์ของชาติและภาวะผู้นำ”

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (๑๑ ปัจจัย) “กำลังอำนาจแห่งชาติ แบ่งเป็น ๕ ทางคือ การเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา การทหาร และวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ปัจจัยกำลังอำนาจแห่งชาติ ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ภาวะประชากร ทรัพยากรธรรมชาติ ความเชื่อศาสนา ลักษณะประจำชาติ กำลังทหาร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เศรษฐกิจ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและการทูต ความสามารถทางวิชาการ อุดมการณ์ของชาติและภาวะผู้นำ”

การวิเคราะห์ปัจจัยพลังอำนาจแห่งชาติ

การวิเคราะห์พลังอำนาจของชาตินั้น อาศัยการตั้งคำถามต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยแต่ละปัจจัย แนวทางที่แสดงข้างล่างเป็นเพียงตัวอย่างหนึ่งเท่านั้นที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์

แนวทางการวิเคราะห์ปัจจัยทางกายภาพ ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของประเทศเป็นพื้นฐาน ทำให้เกิดพลังอำนาจแก่ประเทศของตนได้ แต่ปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ตามที่ จะพิจารณาต่อไปนี้จะต้องระลึกไว้เสมอว่า บางปัจจัยอาจมีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยอื่น ๆ และเกี่ยวข้องกับปัจจัยของพลังอำนาจแห่งชาติอื่น ๆ ด้วย

ประเทศมีพื้นที่เพียงพอที่จะดำเนินการตั้งรับทางลึกได้หรือไม่? และมีความลึกพอที่จะอำนวยความสะดวกต่อระบบการแจ้งเตือนภัยเมื่อถูกโจมตีทางอากาศ และซีปนาวุธหรือไม่?

ความสัมพันธ์ระหว่างรูปร่างกับความลึกของประเทศเป็นอย่างไร? ทำให้ระบบทางการเมืองและทางเศรษฐกิจผสมผสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันหรือไม่? รูปร่างของประเทศมีผลกระทบต่อการขนส่ง และการคมนาคมอย่างไรบ้าง?

ลักษณะภูมิประเทศเป็นแบบใด? ลักษณะภูมิประเทศมีแนวโน้มที่จะแบ่งออกเป็นส่วน ๆ หรือไม่? ภูมิประเทศที่สำคัญเกื้อกูล หรือไม่เกื้อกูลแก่ประเทศ? ลักษณะของพื้นที่ภูมิประเทศตามแนวชายแดน สามารถใช้เป็นที่กีดขวางธรรมชาติในการตั้งรับได้หรือไม่? หรือสร้างประโยชน์ต่อชาติหรือไม่?

ที่ตั้งของประเทศได้รับการยอมรับนับถือจากประเทศอื่น ๆ หรือไม่? ประเทศเพื่อนบ้านแข็งแรงหรืออ่อนแอ? ที่ตั้งของประเทศมีความสำคัญทางยุทธศาสตร์แก่ประเทศ อื่นๆ โดยเฉพาะเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่สำคัญๆ หรือไม่? อะไรบ้างที่มีผลกระทบต่อที่ตั้งของประเทศ ทั้งทางการเมืองและพันธมิตรทางทหาร ทางการขนส่ง และทางเกษตรกรรม?

ภูมิอากาศลมฟ้าอากาศมีผลต่อสุขภาพ และพลานามัยของประชาชนภายในพื้นที่อย่างไร? มีผลต่ออุปนิสัยใจคอประชาชนอย่างไร? อำนาจต่อการปฏิบัติงานมนุษย์ได้อย่างดีที่สุดหรือไม่? ผลิดอาหารได้เพียงพอหรือไม่? ลมฟ้าอากาศก่อให้เกิดปัญหาต่อการปฏิบัติงานของทหารหรือไม่? ลมฟ้าอากาศมีผลกระทบต่อระบบการขนส่งภายในประเทศ และการเคลื่อนย้ายในภูมิประเทศหรือไม่?

แร่และพลังงาน ชนิดของทรัพยากรประเภทแร่ และพลังงานที่มีคุณค่าทางยุทธศาสตร์หรือทางการค้ามีอะไรบ้าง? อะไรบ้างที่เป็นจุดอ่อนของทรัพยากรเหล่านั้น? ทรัพยากรอะไรบ้างที่จำเป็นต้องสั่งเข้า? ถ้าต้องสั่งเข้าสั่งจากที่ใด?

ประชาชน ประชาชนของรัฐมีจำนวนเท่าใด? ประชาชนจำนวนเท่าใดที่สามารถสนับสนุนการดำเนินงานของรัฐ? อัตราการเจริญเติบโตของประชาชนมีเท่าใด? จำนวนเปอร์เซ็นต์ของคนว่างงานกับคนที่ใช้แรงงานเป็นเท่าใด? ประชาชนมีจำนวนได้สัดส่วนกับอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจหรือไม่? การอยู่อาศัยของประชาชนโดยทั่วไปเป็นแบบใด? ประชาชนในชนบทกับประชาชนในเมืองมีสัดส่วนกันอย่างไรบ้าง? อะไรบ้างที่เป็นจุดอ่อน และจุดแข็งของประชาชนในชนบทและในเมือง? ภาษาประจำชาติคืออะไร? จำนวนเปอร์เซ็นต์ของประชาชนที่พูดภาษาประจำชาติได้? ประชาชนรู้หนังสือจำนวนเท่าใด? ประชาชนมีความรู้ในภาษาสากลมากน้อยเพียงใด? มีการกระจายการปฏิบัติงานในชนบทที่สำคัญ ๆ ทั่วทั้งประเทศ หรือมีการจำกัดเป็นพื้นที่ชนบทไว้บางแห่ง?

แนวทางการวิเคราะห์ปัจจัยทางการเมือง

องค์ประกอบทางการเมือง แนวความคิดทางการเมือง ทำที่ และค่านิยมที่จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายมีอะไรบ้าง? (ทั้งข้อจำกัด และข้อสนับสนุน) เป้าหมายและวัตถุประสงค์ ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้จากนโยบาย และจากแถลงการณ์ด่วนมีอะไรบ้าง? ผลประโยชน์นโยบาย และขนบธรรมเนียมประเพณีน่าจะเป็นอย่างไรในอนาคต? กลุ่มผลประโยชน์/กลุ่มอิทธิพลที่มีอยู่ในระบบการเมืองมีขนาดใด? การจัดตั้งพรรคการเมืองเป็นอย่างไร? และบทบาทของพรรคการเมืองที่แสดงออกในระบบการเมืองมีอะไรบ้าง?

ความเคลื่อนไหวทางการเมือง อำนาจในการตัดสินใจเป็นแบบรวมการ หรือ แยกการในระบบการเมือง? ศูนย์กลางของกำลังอำนาจทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพอยู่ที่ไหน? กลุ่มผลประโยชน์/กลุ่มอิทธิพลที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบาย มีอะไรบ้าง? ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกำหนดนโยบายของผู้นำทางการเมือง ซึ่งขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพ วิธีการ และทรรศนะของผู้นำทางการเมืองนั้นมีอะไรบ้าง?

การพัฒนาทางการเมือง ภาวะผู้นำทางการเมืองยอมรับ หรือตอบโต้ เพื่อเปลี่ยนแปลงความต้องการต่าง ๆ ในระบบการเมืองเป็นอย่างไร? โครงสร้าง และกฎหมายรัฐธรรมนูญของระบบ มีความอ่อนตัว หรือไม่ที่จะยินยอมให้มีการแก้ไขตามความจำเป็น? กลุ่มสังคมต่างๆ พอใจระบบการเมืองที่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มเพียงใด? รูปแบบของรัฐบาล และแนวทางการเมือง ในปัจจุบันจะยังเป็นอยู่ในรูปเดิมต่อไป หรือไม่?

ขีดความสามารถทางการเมือง ระบบทางการเมือง ให้ความร่วมมือต่อขีดความสามารถต่อไปนี้เพียงใด? การผสมผสานทางภูมิศาสตร์ การร่วมมือของประชาชน ระบบอำนาจการ การแก้ปัญหา และการตัดสินใจ การบริหาร และธุรการ การระดมสรรพกำลังทางพลเรือน จุดอ่อนของขีดความสามารถข้างต้น มีผลกระทบต่อผู้นำเอาพลังอำนาจแห่งชาติไปใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด?

แนวทางการเมืองระหว่างประเทศ อะไรบ้างที่จะทำให้รัฐต่าง ๆ และองค์การทางการเมืองระหว่างประเทศมีท่าที และความโน้มเอียงที่จะเป็นปฏิปักษ์ หรือให้ความร่วมมือหรือไม่ก็วางเฉยไม่เข้าร่วมด้วยรัฐอื่น ๆ และองค์การทางการเมืองระหว่างประเทศ สามารถกำหนด และมีอิทธิพลในการดำเนินการทางการเมืองได้เพียงใด? สถานการณ์ของโลกเป็นปัจจัยในการดำเนินการทางการเมือง ได้เพียงใด?

แนวทางการวิเคราะห์ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

โครงสร้างการตัดสินใจทางเศรษฐกิจ การเศรษฐกิจเป็นแบบเศรษฐกิจ การตลาด หรือเป็นเศรษฐกิจแบบรวมศูนย์ วางแผนโดยส่วนกลาง (แบบรวมศูนย์จะมีศักยภาพระดมสรรพกำลังสูงกว่า) รัฐใช้อำนาจทางเศรษฐกิจในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอย่างไร?

ศักยภาพในการระดมสรรพกำลัง ค่าใช้จ่ายของรัฐในการป้องกันประเทศ คิดเป็นมูลค่าที่เปอร์เซ็นต์ของผลิตภัณฑ์ประชาชาติ (GDP) การอุตสาหกรรม มีขีดความสามารถ ที่จะสนับสนุนการสงครามได้เพียงใด? จำนวนเปอร์เซ็นต์ของฐานอุตสาหกรรมมีจำนวนกิจการเท่าใด? แรงงานที่ใช้ในอุตสาหกรรมมีสัดส่วนในทางเกษตรกรรม หัตถกรรม และบริการ เท่าใด?

โครงสร้างทางการเงิน การขนส่งของรัฐสามารถ ดำเนินการระดมสรรพกำลังได้หรือไม่? ข่ายการขนส่งมีจุดอ่อนหรือไม่? การคมนาคมอะไรที่เป็นของรัฐ? ระบบการเงินของรัฐ มีเสถียรภาพเพียงใด?

ทรัพยากรของชาติ รัฐสามารถเลี้ยงตัวเองได้หรือไม่? หากเลี้ยงตัวเองไม่ได้อาศัยการส่งเข้าออกที่ใดบ้าง? สถานภาพของการจัดการทางเกษตรกรรมเป็นอย่างไร? ใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร และนโยบายของรัฐเกี่ยวกับการเกษตรเป็นอย่างไร? แร่และทรัพยากรด้านพลังงานที่รัฐสามารถนำมาพัฒนาใช้ให้เป็นประโยชน์ มีอะไรบ้าง? รัฐจำเป็นต้องส่งทรัพยากรเข้ามา เพื่อ

กิจการอุตสาหกรรมหรือไม่? ถ้าจำเป็นสั่งเข้ามาจากที่ใด? พลังงานที่นำมาใช้ได้มาอย่างไร? พลังงานที่ใช้เป็นแบบใด?

สภาพทางเศรษฐกิจทั่วไป ผลผลิตประชาชาติ เฉลี่ยต่อคนต่อปี มีค่าเท่าใด? ผลผลิตประชาชาติต่อคนต่ออัตราความเจริญเติบโตเป็นอย่างไร? ประชาชนประกอบอาชีพอย่างไร? มีเปอร์เซ็นต์เท่าใด? ประกอบอาชีพเกษตร หัตถกรรม และในโรงงานอุตสาหกรรม ประชาชนที่ว่างงาน มีเท่าใด? ประชาชนที่ใช้แรงงานมีความชำนาญระดับใด?

การค้าต่างประเทศ บทบาทของเศรษฐกิจระหว่างประเทศเป็นอย่างไร? รัฐสามารถควบคุมการค้าระหว่างประเทศได้หรือไม่? ประชาชนที่ใช้แรงงานมีความชำนาญระดับใด?

ฐานะทางการเงินระหว่างประเทศ ดุลชำระเงินอยู่ในฐานะได้เปรียบ หรือเสียเปรียบ? รัฐมีการลงทุนเป็นแบบผู้สั่งเข้า หรือผู้ส่งออกแต่ผู้เดียวหรือไม่? รัฐบาลประกอบธุรกิจแบบผูกขาด ตัดทอนหรือไม่? รัฐได้รับการช่วยเหลือทางเศรษฐกิจจากต่างประเทศหรือไม่? รัฐต้องขึ้นอยู่กับความช่วยเหลือขององค์การเศรษฐกิจระหว่างประเทศหรือไม่? ถ้าต้องขึ้นกับการช่วยเหลือ องค์การเศรษฐกิจระหว่างประเทศนั้นมีบทบาทอย่างไรบ้างต่อเศรษฐกิจของประเทศ?

แนวทางการวิเคราะห์ปัจจัยทางเจตจำนงแห่งชาติ (National Will) เจตจำนงแห่งชาติคือ ผลรวมของทรัพยากรมนุษย์ภายในชาติ ซึ่งเป็นกำลังอำนาจอันหนึ่งที่ไม่สามารถจับต้องได้ แต่ก็พิจารณาได้ว่า ก่อให้เกิดอิทธิพลต่อการวิเคราะห์การกระทำได้ โดยการแยกพิจารณาออกเป็น ๒ ปัจจัยด้วยกัน

ปัจจัยทางสังคมจิตวิทยา ความเชื่อ ทศนคติ และค่านิยมของประชาชน อะไรบ้างที่มีอิทธิพลต่ออำนาจการตัดสินใจของรัฐบาล? อะไรคือแรงจูงใจที่สำคัญของสังคม? บทบาทของสถาบันทางสังคมของรัฐบาลมีอย่างไร? สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา เป็นอย่างไร? ชนกลุ่มน้อย และชนที่มีความแตกต่างทางภาษา ก่อให้เกิดจุดอ่อนแก่สังคมหรือไม่? สุขภาพของประชาชนเป็นอย่างไร? การช่วยชีวิต การป้องกัน และการรักษาโรค อาหารการกิน ความปรารถนาของสังคมเป็นอย่างไร? กลุ่มชนชั้นกลางมีขนาดใหญ่หรือไม่? รัฐบาลที่มีคุณภาพหรือไม่? ลักษณะของภาวะผู้นำทางการศึกษา และทางเศรษฐกิจเป็นอย่างไร?

ปัจจัยทางจิตวิทยา บทบาททางจิตวิทยาภายในของรัฐบาลมีอย่างไรบ้าง? สื่อโฆษณาที่ใช้ในการติดต่อของรัฐบาล มีผลกระทบต่อรูปแบบ (Formation) และลักษณะประจำชาติอย่างไร? ลักษณะประจำชาติเหมาะสมดีหรือไม่? ความสามัคคีของชนภายในชาติ เพียงพอที่จะสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลหรือไม่? และจะสิ้นสุดลงเมื่อใด?

แนวทางการวิเคราะห์ปัจจัยทางด้านการทหาร

ขนาดและการประกอบกำลัง กำลังรบเหล่าต่าง ๆ มีขนาดเท่าใด? กำลังรบเหล่าทัพใดที่มีอิทธิพลเหนือเหล่าทัพอื่น? กำลังกึ่งทหารมีพร้อมที่จะใช้การได้หรือไม่? การจัดหน่วย และศักยภาพทางทหารเป็นอย่างไร? ความสัมพันธ์ระหว่างกำลังทหาร และตำรวจเป็นอย่างไร?

การจัดหน่วยและยุทธภัณฑ์ ยุทธภัณฑ์หลักของกำลังทหารได้มาจากแหล่งใด? ขึ้นส่วนอะไหล่ที่มี ใช้การได้หรือไม่? ความสามารถทางการส่งกำลังบำรุงทางทหาร ได้สัดส่วนกับเศรษฐกิจทางด้านพลเรือนมากน้อยเพียงใด? สถานภาพทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีเป็นอย่างไร? ความสามารถทางการส่งกำลังเพิ่มเติม การก่อสร้าง การขนส่ง การส่งกลับ มีเพียงใด?

ความพร้อมรบทางทหาร กำลังรบตั้งอยู่ที่ไหน? ยุทธภัณฑ์สำหรับ การเคลื่อนย้าย กำลังรบ มีใช้การได้เพียงใด?

หลักนิยมในการใช้กำลังทหาร มีหลักนิยมเกี่ยวกับการใช้กำลังทหารที่เขียนไว้หรือไม่? ในประวัติศาสตร์ ได้เคยใช้กำลังทหารอะไรมาแล้ว? การจัดกำลังทหาร และการจัดฝ่าย อำนาจการเป็นอย่างไร? กำลังทหาร อยู่ภายใต้การควบคุมของเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนที่มีอำนาจ ปกครองหรือไม่?

ศักระดมสรรพกำลัง มีกำลังกองหนุนเข้าประจำการอยู่หรือไม่? ใช้เวลานานเท่าใดในการเรียกระดมกองหนุนเข้าประจำการ? ความสามารถของรัฐในการระดมพลขนาดใหญ่ เป็นเช่นไร?

พันธมิตร พันธมิตรมีชนิดใดบ้าง? พันธมิตรมีประสิทธิภาพหรือไม่? ผลประโยชน์ร่วมกันของพันธมิตรมีอะไรบ้าง? ผลประโยชน์ขัดกันหรือไม่? พันธกิจทั่ว ๆ ไปของพันธมิตรมีอะไรบ้าง? พันธมิตรช่วยเหลือสมาชิกของตนอะไรบ้าง?

สรุปพลังอำนาจแห่งชาติ จากการที่ได้ศึกษา และพิจารณาเกี่ยวกับ พลังอำนาจแห่งชาติมาพอสมควร อาจสรุปได้ว่าพลังอำนาจแห่งชาติ หมายถึงพลังทั้งสี่ของชาติ ทั้งที่เป็นรูปธรรม และเป็นนามธรรม ซึ่งสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการบรรลุผลประโยชน์ ของชาติได้ สำหรับพลังอำนาจของชาติที่เป็นรูปธรรม เช่นกำลังทหาร หรืออาวุธยุทโธปกรณ์นั้นย่อมไม่สามารถจะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ ถ้าหากขาดการสนับสนุนจากพลังอำนาจที่เป็นนามธรรม เช่น ขวัญ และกำลังใจ อุดมการณ์ และศรัทธาความเชื่อถือต่อภาวะผู้นำ ถ้าขาดอย่างใดอย่างหนึ่งไปเสียแล้ว ก็ยากที่จะเอาชนะชนะต่อฝ่ายตรงข้าม หรือยากที่จะรักษาความมั่นคงของชาติไว้ได้

ในการดำเนินนโยบายกับโลกภายนอกนั้น แต่ละประเทศย่อมอาศัย พลังอำนาจแห่งชาติของตนเป็นเครื่องมือ เพื่อทำให้นโยบายต่างประเทศที่เลือกไว้ บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของบางประเทศสามารถใช้องค์ประกอบพลังอำนาจแห่งชาติในทุกประการไปพร้อม ๆ กันในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แต่บางประเทศก็ใช้ได้เพียงบางองค์ประกอบ เพราะไม่มีขีดความสามารถที่จะใช้เครื่องมือได้ทั้งหมด เครื่องมือสำคัญยิ่ง เช่น เศรษฐกิจ และการทหาร เป็นเครื่องมือที่จำเป็นต้องใช้เงินทุนอย่างมากมาย ซึ่งประเทศอภิมหาอำนาจเท่านั้นที่มีขีดความสามารถที่จะกระทำได้ และประเทศอภิมหาอำนาจในโลก คือ สหรัฐฯ ที่สามารถใช้พลังอำนาจแห่งชาติของตน ก่อให้เกิดอิทธิพลแก่ประเทศอื่นในสถานการณ์ปัจจุบันของโลกตามที่เราประจักษ์กันอยู่ทุกวันนี้

๕. ความสัมพันธ์ของพลังอำนาจแห่งชาติ กับความมั่นคงแห่งชาติ

ได้กล่าวไปแล้วว่า พลังอำนาจแห่งชาติ ก็คือ เครื่องมือ (Means) ที่จะนำมาใช้เพื่อไปให้ถึงจุดหมายปลายทาง เป้าหมายปลายประสงค์ (Ends) ของชาติ ซึ่งในที่นี้ก็คือ วัตถุประสงค์แห่งชาติ ผลประโยชน์ชาติ และความมุ่งประสงค์แห่งชาติ ทั้งนี้โดยมีความมั่นคงเป็นเป้าหมายที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของปลายทางดังกล่าวทุกชาติมิได้มีพลังอำนาจแห่งชาติที่เท่าเทียมกัน ดังนั้น การที่จะไปให้ถึงความมั่นคง หรือความมั่งคั่งของประเทศที่เท่าเทียมกันนั้นคงเป็นไปได้ แต่ละชาติจะต้องประมาทตนเอง ทราบขีดความสามารถของตน หรือพลังอำนาจแห่งชาติของตนที่มีอยู่ เพื่อที่จะได้

กำหนดขึ้นมาให้ได้ว่า ตนต้องการที่จะไปให้ถึงในขนาดของความมั่นคงในขนาดใด และสามารถ ที่จะไปถึงได้เท่าใดถ้าประเทศชาติมีพลังอำนาจแห่งชาติอย่างเหลือเฟือ ก็อาจจะตั้งเป้าหมายในการสร้างความมั่นคงไว้ในระดับที่สูงที่สุดสำหรับประเทศชาติของตน และในขณะเดียวกันก็ตั้งเป้าในการพัฒนาพลังอำนาจแห่งชาติ และสร้างความมั่งคั่งให้กับประเทศของตนไปด้วย เปรียบเสมือนกับมนุษย์ที่ยืนได้อย่างมั่นคงดีแล้ว มีสุขภาพแข็งแรง ความฐานะร่ำรวย ก็พร้อมที่จะสร้างความแข็งแรง ความร่ำรวย ความมั่งคั่งให้กับตนยิ่งขึ้นไป ในทางกลับกัน ประเทศชาติที่ยังคงมีพลังอำนาจแห่งชาติอยู่มากนัก ถึงแม้ยากที่จะทำแบบเดียวกันกับประเทศที่มีพลังอำนาจแห่งชาติมหาศาล แต่ก็เชื่อว่าจะสามารถนำพาประเทศชาติไปถึงจุดนั้นได้ ทั้งนี้เนื่องมาจาก ความขาดแคลนขีดความสามารถและพลังอำนาจต่าง ๆ ของตน ดังนั้นในการวางแผนกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์ ก็คงแต่เพียงหาหนทางเพื่อให้ตนรอดพ้นจากภัยพิบัติต่าง ๆ ก็อาจจะต้องใช้ขีดความสามารถทั้งสิ้นที่มีก็เป็นไปได้ เปรียบเสมือนกับเด็กที่กำลังหัดเดิน ด้วยผลกำลังของเด็กที่มีความชำนาญ และสมองที่สั่งการ ถึงแม้เด็กจะอยากวิ่ง เดิน และทำได้เช่นผู้ใหญ่ แต่เด็กก็ไม่สามารถทำได้ อาจเพียงแค่นั่งตัวให้ยืนได้ ก็ขีดความสามารถของเขาแล้วเช่นกันกับประเทศที่เป็นอภิมหาอำนาจ มหาอำนาจ ประเทศพัฒนา ประเทศกำลังพัฒนา และประเทศด้อยพัฒนา การที่จะกำหนดขนาดของความมั่นคง ด้วยพลังอำนาจแห่งชาติที่ตนมี คงไม่สามารถที่จะกำหนดได้อย่างเท่าเทียมกันเป็นที่แน่นอน

๖. ความสัมพันธ์ของความมั่นคงแห่งชาติ กับความมั่นคงระดับอื่น

เมื่อพิจารณาความมั่นคงแล้ว จะพบว่าเมื่อกล่าวถึงความมั่นคงนั้นจะมีอยู่ด้วยกันในแต่ละระดับไป ซึ่งอาจส่งเสริมกันหรือขัดแย้งกันก็ได้ ดังเช่น ประภัสสร เทพชาตรี (๒๕๔๑) ได้กล่าวไว้ในเอกสารเรื่อง ความมั่นคงระหว่างประเทศ : การศึกษาเชิงโลกนโยบายศาสตร์ โดยกล่าวถึงค่ายของนักวิชาการสองกลุ่ม ที่มีแนวความคิดขัดแย้งกันในเรื่องของความมั่นคง โดยในกลุ่มของ Realist มองความมั่นคงที่มีกรอบโดยรัฐเป็นหลัก ในขณะที่ในกลุ่มของ Idealist จะมองไปที่ความมั่นคงของโลก และความมั่นคงในรูปแบบ Multilateralist ที่เน้นไปที่ Comprehensive Security ดังมีรายละเอียดดังนี้

Multilateralist หมายถึง พหุภาคีนิยม ผู้ที่สังกัดในค่ายนี้จะเน้นว่าแนวทางการแก้ไขความขัดแย้งระหว่างประเทศนี้ควรจะใช้เวทีพหุภาคีหรือเน้นการสร้างเวทีพหุภาคี เน้นการสร้างระบอบระหว่างประเทศ (Regime) เน้นการสร้างกฎเกณฑ์ระหว่างประเทศ หนังสือที่สำคัญที่เป็นตัวแทนของแนวความคิดนี้ชื่อ Global Engagement (1994) ใช้คำใหม่ว่าเป็น “Cooperative Security” โดยเน้นถึงความมั่นคงระหว่างกันในการสร้างความมั่นคงร่วมกันในเชิง “Positive Sum Security” คือว่า ถ้าเราร่วมมือกันจะมีทุกคนได้ ไม่มีใครเสีย ซึ่งต่างจากแนวความคิดของ Realism, Unipolarism ที่มองการเมืองระหว่างประเทศ หรือประเด็นปัญหาความมั่นคงระหว่างประเทศเป็น “Zero Sum Game” คือไม่มีทางที่จะมีคนได้ทั้งสองฝ่าย โดยถ้าเราได้เขาก็เสีย มันเป็นการแข่งขันกันในเกมที่มีต้องมีคนได้และมีคนเสีย แต่สำหรับ Multilateralism จะเป็น “Non – Zero Sum Game” โดยนี่คือแนวความคิดของฝ่าย Idealist ที่มองตรงข้ามกับฝ่าย Realist ที่เชื่อว่า สามารถร่วมมือกันได้โดยได้ประโยชน์กันทุกฝ่ายไม่มีใครเสีย เป็นการสร้างเวทีพหุภาคีร่วมกันโดยการสร้าง “International Regime” หรือระบอบระหว่างประเทศร่วมกัน

Multilateralist พยายามขยายความหมายของคำว่า “Security” ออกไปขยายแนวความคิดโดยตีความให้มากกว่าความหมายดั้งเดิม (Traditional Concept) ที่จะเน้นเรื่องการทหารเป็นหลัก มาใช้คำว่า “Comprehensive Security” คือ ความพยายามที่จะมองว่าปัญหาของความมั่นคงระหว่างประเทศมีทั้งมิติด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสิทธิมนุษยชนมาเกี่ยวข้อง โดยกลุ่มของ Multilateralism ก็เป็นกลุ่มของ Idealist ซึ่งมีความเชื่อพื้นฐานที่ว่าประชาธิปไตยจะทำให้เกิดสันติภาพ โดยพยายามวิเคราะห์กันว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่หรือไม่ในการเมืองระหว่างประเทศ จากที่เราเรียกว่า “Military Paradigm” มาสู่ “Nonmilitary Paradigm” เน้นเรื่อง “Transnational Force” หรือ “Transnational Relations” พลังข้ามชาติต่าง ๆ ที่เป็นตัวแปรที่สำคัญ สำหรับเรื่องความมั่นคงระหว่างประเทศในอนาคต อย่างเช่น ปัญหาด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กำลังจะเป็นมิติใหม่ ของความขัดแย้งระหว่างประเทศหรือไม่ ปัญหาทางการค้าระหว่างประเทศ ปัญหาในเรื่องของสิ่งแวดล้อม เช่น ประเทศหนึ่งเป็นปัญหาทำให้เกิดมลพิษกับอีกประเทศหนึ่ง ตรงนี้ถือว่าเป็นปัญหาความมั่นคงระหว่างประเทศหรือไม่ ถ้าเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศที่ถึงขั้นวิกฤตนั้นตรงนี้ ก็อาจแปรเปลี่ยนเป็นปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศได้

เพราะฉะนั้นในกรอบของ Multilateralism นี้มักจะมองประเด็นปัญหาความมั่นคงระหว่างประเทศกว้างมาก ดังเห็นได้ว่าผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกาด้านความมั่นคง (National Security Interest) ไปผูกเข้ากับหลายเรื่องด้วยกัน ทั้งทางด้านสิทธิมนุษยชน เศรษฐกิจระหว่างประเทศ ในเรื่องของสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เพราะฉะนั้น การวิเคราะห์ถึงทรัพยากร หรือเครื่องมือที่จะนำมาดำเนินนโยบายความมั่นคงในกรอบนี้นั้น จะมีความหลากหลายจะไม่จำกัดอยู่แค่ความมั่นคงทางการทหาร แต่มันจะรวมไปถึงเครื่องมือการดำเนินนโยบายต่างประเทศด้านเศรษฐกิจ ทางด้านวัฒนธรรม ด้านสังคมต่าง ๆ

แต่การมองในลักษณะนี้ทำให้เรื่อง “National Security” นั้นขีดเส้นลำบากในการขยายแนวความคิดด้าน “Security” ออกไปในลักษณะที่เป็นแบบของ “Comprehensive Security” จะกลายเป็นว่า เราจะต้องศึกษาในทุก ๆ เรื่องที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง ศึกษาในเรื่องสิ่งแวดล้อม เรื่องเศรษฐกิจ เรื่องสิทธิมนุษยชน ซึ่งอาจเป็นแนวโน้มอันใหม่

แนวคิดบทบาทในการปฏิบัติการทางทหารที่มีใช้สงคราม

แนวคิดเรื่องการปฏิบัติการทางทหารที่มีใช้สงคราม คือการใช้กำลังอำนาจทางทหารเพื่อการปฏิบัติการในด้านอื่น ๆ ที่ไม่ใช่การทำสงคราม หมายรวมถึงการปฏิบัติการต่าง ๆ ที่ใช้พลังอำนาจทางทหารของชาติเข้าทำงาน แต่ไม่ใช่เป็นการยุทธขนาดใหญ่ ซึ่งโดยปกติแล้วจะเกี่ยวข้องกับการสงคราม เป็นการปฏิบัติทั้งทางบก ทางทะเล ทางอากาศและการปฏิบัติการพิเศษ ซึ่งอาจเป็นการรบหรือมีใช้การรบก็ได้ และอาจเป็นการปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานพลเรือน เอกชนในลักษณะเสริมกัน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรโดยมีรูปแบบของการปฏิบัติการทางทหารที่มีใช้สงคราม (กองบัญชาการทหารสูงสุด, ๒๕๕๐) มีดังนี้

๑. การควบคุมอาวุธ

ทหารมีบทบาทสำคัญในการเข้าตรวจสอบตามสนธิสัญญาการควบคุมอาวุธ ยึดอาวุธที่มีอำนาจทำลายล้างสูง คัดค้านการขนส่งอาวุธที่อนุญาตให้มีได้และอุปกรณ์อื่น ๆ การปฏิบัติทั้งหมดนี้ช่วยลดภัยคุกคามต่อความมั่นคงภายในประเทศ และในภูมิภาค

๒. การต่อต้านการก่อการร้าย

กรรมวิธีนี้เป็นทั้งเชิงรุก คือ การปราบปรามการก่อการร้าย และเชิงรับคือการป้องกัน การก่อการร้าย

๓. การสนับสนุนการปราบปรามยาเสพติด

การสนับสนุนนี้เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์การควบคุมยาเสพติดของชาติ ได้แก่ การสืบสวนและการเฝ้าตรวจ สนับสนุนร่วมมือกับรัฐบาลต่างประเทศ โดยการขัดขวางเส้นทางลำเลียงยาเสพติด สนับสนุนการรักษากฎหมายของหน่วยปราบปรามยาเสพติด การป้องกันและรักษาผู้ติดยาเสพติดภายในประเทศ การวิจัยและพัฒนาและสนับสนุนการใช้ระบบควบคุมบังคับบัญชา

๔. การช่วยเหลือประเทศอื่น ๆ

การช่วยเหลือจัดให้มีโครงการต่าง ๆ ให้กับประเทศที่รับการช่วยเหลือเพื่อประกันเสถียรภาพความมั่นคง และการพัฒนาประเทศ

๕. การปฏิบัติการอพยพพลเรือน

การปฏิบัติการนี้มีความมุ่งหมายเพื่อเคลื่อนย้ายประชาชนอย่างรวดเร็วและปลอดภัยออกจากพื้นที่ที่อาศัยอยู่ภายนอก หรือที่อาจมีภัยคุกคาม แม้ว่าการปฏิบัติการส่งกลับพลเรือนจะมุ่งเฉพาะประชาชนไทย เป็นประการแรก แต่อาจช่วยเหลือต่อประชาชนมิตรประเทศเมื่อกองบัญชาการกองทัพไทยพิจารณาแล้วว่าเป็นผลดีต่อประเทศไทย กระทรวงการต่างประเทศจะเป็นหน่วยนำในการปฏิบัตินี้ เอกอัครทูตไทย หรือหัวหน้าสถานทูต มีหน้าที่ในการวางแผนการปฏิบัติการส่งกลับพลเรือน โดยทำเป็นแผนการปฏิบัติยามฉุกเฉินเพิ่มเติมเมื่อมีความจำเป็นต้องใช้ เช่น การอพยพคนไทยจากเหตุการณ์ความไม่สงบในกรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชา เมื่อ พ.ศ.๒๕๔๗ เป็นต้น

๖. การสนับสนุนหน่วยราชการพลเรือน

การปฏิบัตินี้เกี่ยวกับการช่วยเหลือประชาชน เป็นการปฏิบัติในลักษณะปฏิบัติการร่วมพลเรือน – ทหาร ประกอบด้วย การบรรเทาภัยพิบัติต่าง ๆ การบรรเทาทุกข์จากการไร้ที่อยู่อาศัย สาธารณภัยในยามฉุกเฉิน การรักษากฎหมายภายในประเทศ ป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของรัฐและป้องกันการขาดความต่อเนื่องในการบริหารงานของรัฐตามแผนเตรียมพร้อมแห่งชาติ

๗. การปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ

การปฏิบัติการณ์นี้แบ่งออกเป็น การปฏิบัติการทางทูต (Peace Making) การรักษาสันติภาพโดยกำลังทหารที่มีใช้การรบ (Peacekeeping) และการใช้กำลังทหารบังคับเพื่อให้เกิดสันติภาพ (Peace Enforcement) โดยมีองค์การสหประชาชาติ เป็นองค์การที่สนับสนุนการปฏิบัติของกองกำลังรักษาสันติภาพ เป็นการทำให้เกิดสันติภาพระหว่างคู่สงคราม เริ่มแรกจะใช้วิธีการทางการทูต การปฏิบัติทางทหารอาจมีความจำเป็น ถ้าการทูตไม่เพียงพอหรือไม่เหมาะสม

๘. การสนับสนุนการรักษาความสงบเรียบร้อยในประเทศ

การก่อความไม่สงบเป็นความพยายามที่จะปฏิบัติต่อจุดอ่อนของรัฐบาล เช่น ความล้มเหลวในการรักษากฎหมายและคำสั่ง ความล้มเหลวทางเศรษฐกิจ การเมือง เชื้อชาติ และความหวังทางสังคม การไม่สามารถต่อสู้กับภัยพิบัติ รวมทั้งการปฏิบัติอย่างรุนแรงของกลุ่มก่อการจลาจล ซึ่งการจัดโครงสร้างสำหรับการสนับสนุนการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศสามารถจัดได้อย่างเปิดเผยและปกปิด แผนงานสนับสนุนจะต้องเป็นการปฏิบัติพิเศษ โดยปฏิบัติตามแผนรักษาความสงบของกองบัญชาการกองทัพไทย

สรุปได้ว่าภายใต้กระบวนการที่มั่นคงแบบเบ็ดเสร็จ และปัญหาจากภัยคุกคามไม่ตามแบบหรือภัยคุกคามรูปแบบใหม่ จะส่งผลต่อการบริหารจัดการความมั่นคงที่แตกต่างไปจากการเผชิญภัยคุกคามแบบดั้งเดิม หรือภัยคุกคามทางทหาร ทั้งนี้การบริหารจัดการความมั่นคงไม่สามารถใช้หลักการของการบริหารจัดการ และการออกแบบองค์การสาธารณะแบบทั่วไปได้ แต่จะต้องคำนึงถึงหลักการของการปฏิบัติการทางทหารที่มีใช้สงครามด้วย

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔

ความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ เป็นนโยบายระดับชาติของรัฐบาลตามข้อเสนอแนะของสภาความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบให้ใช้เป็นกรอบทิศทางหลักในการรักษาผลประโยชน์และความมั่นคงของชาติให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพเอกภาพและประสานสอดคล้องกัน โดยมอบหมายให้ส่วนราชการรวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปเป็นกรอบแนวทางกำหนดยุทธศาสตร์หรือแผนงาน โครงการ และงบประมาณ ดำเนินการตามภารกิจที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ และกำหนดให้สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติเป็นหน่วยงานอำนวยการกำกับติดตามและประเมินผลในระดับนโยบายอย่างต่อเนื่อง

สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติในฐานะหน่วยงานภายใต้สภาความมั่นคงแห่งชาติได้ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง ทั้งจากภาคราชการ ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และผู้ทรงคุณวุฒิ ร่วมกันวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงในบริบทต่าง ๆ ความต่อเนื่องจากการดำเนินนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๐ - ๒๕๕๔ และจะนำไปสู่การจัดทำนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๕ - ๒๕๕๙ แต่ด้วยข้อจำกัดของสถานการณ์ในห้วงเวลาดังกล่าว ทำให้ไม่สามารถเสนอร่างฉบับปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙ ต่อคณะรัฐมนตรีในขณะนั้นพิจารณา อย่างไรก็ตาม สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ได้ดำเนินการทบทวนและประเมินสถานการณ์และมีการหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาอย่างต่อเนื่อง นำมาสู่การพัฒนาปรับปรุงและเสนอเป็นนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ เพื่อเป็นกรอบด้านความมั่นคง ในระยะ ๗ ปี เชื่อมโยงและต่อเนื่องกับทิศทางด้านการพัฒนาประเทศภายใต้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๕๙ - ๒๕๖๔) ที่จะมีขึ้นต่อไป

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ ประกอบด้วย ๑๖ ประเด็นนโยบาย ซึ่งได้ลำดับความสำคัญเพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายมีทิศทางที่ชัดเจน กำหนดเป็นสองส่วน คือ

ส่วนที่ ๑ นโยบายสำคัญเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงที่เป็นแก่นหลักของชาติ ๓ นโยบาย มุ่งการเสริมสร้างฐานรากความมั่นคงและเสริมสร้างสภาวะแวดล้อมที่สันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และส่วนที่ ๒ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติทั่วไป ๑๒ นโยบาย มุ่งสร้างภูมิคุ้มกันของสังคมในทุกกระดับให้พร้อมเผชิญปัญหาและภัยคุกคามต่าง ๆ รวมถึงการลดความเสี่ยงจากผลกระทบของภัยคุกคามดังกล่าว ตลอดจนการเตรียมพร้อมเพื่อป้องกันและแก้ปัญหาความมั่นคงอย่างรอบด้าน มีความเข้มแข็งในการป้องกันประเทศ และการเสริมสร้างสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศที่เอื้อต่อการรักษาผลประโยชน์ของชาติ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ มีจุดหมายสำคัญคือ การมีเสถียรภาพความเป็นปึกแผ่นปลอดภัยจากภัยคุกคาม และก่อให้เกิดความเชื่อใจในอาเซียนและประชาคมโลก ทั้งนี้ โดยให้ความสำคัญต่อการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ในการกำหนดเจ้าภาพหรือหน่วยรับผิดชอบให้ชัดเจน การขยายเครือข่ายภาคีด้านความมั่นคงและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม การบริหารจัดการนโยบายในทุกระดับอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ในการกำหนดให้นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ เป็นกรอบการจัดทำยุทธศาสตร์ การจัดสรรงบประมาณ และแผนปฏิบัติการหรือแผนบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลโดยสาระสำคัญของเรื่อง นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ ฉบับใหม่ สรุปได้ ดังนี้

๑. นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ มีจำนวน ๑๖ นโยบาย ประกอบด้วย ๑) เสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ๒) สร้างความเป็นธรรม ความปรองดอง และความสมานฉันท์ในชาติ ๓) ป้องกันและแก้ไขการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ๔) จัดระบบการบริหารจัดการชายแดนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาข้ามพรมแดน ๕) สร้างเสริมศักยภาพการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามข้ามชาติ ๖) ปกป้องรักษาผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล ๗) จัดระบบ ป้องกันและแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมือง ๘) เสริมสร้างความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันความมั่นคงภายใน ๙) เสริมสร้างความมั่นคงของชาติ จากภัยการทุจริต ๑๐) เสริมสร้างความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ ๑๑) รักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๑๒) เสริมสร้างความมั่นคงทางพลังงานและอาหาร ๑๓) พัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ ๑๔) เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพการป้องกันประเทศ ๑๕) พัฒนาระบบงานข่าวกรองให้มีประสิทธิภาพ ๑๖) เสริมสร้างดุลยภาพในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

๒. แผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ มีจำนวน ๑๙ แผน ดังนี้ ๑) การเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์ ๒) การข่าวกรองและการประเมินสถานการณ์ความมั่นคงระยะยาว ๓) การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ๔) การพัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติ ๕) การพัฒนาศักยภาพการป้องกันประเทศ ๖) การสร้างความสามัคคีปรองดอง ๗) การป้องกันและแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ๘) การบริหารจัดการผู้หลบหนีเข้าเมือง ๙) การป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ๑๐) การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ๑๑) การเสริมสร้างความมั่นคงของชาติจากภัยทุจริต ๑๒) การรักษาความมั่นคงพื้นที่ชายแดน ๑๓) การรักษาความมั่นคงทางทะเล ๑๔) การป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามข้ามชาติ ๑๕) การป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคงทางไซเบอร์ ๑๖) การรักษาดุลยภาพสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ ๑๗) การรักษาความมั่นคงทางพลังงาน ๑๘) การรักษา

ความมั่นคงด้านอาหารและน้ำและ ๑๙) การรักษาความมั่นคงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
อธิบายแนวคิดได้ตามแผนภาพที่ ๒ - ๑

แผนภาพที่ ๒ - ๑ กรอบแนวคิดนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ปี ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔

การประเมินภัยคุกคามของประเทศต่าง ๆ

กฎหมายความมั่นคงของ สหรัฐอเมริกา มาเลเซีย และสิงคโปร์กระทรวง ความมั่นคงแห่งมาตุภูมิของสหรัฐอเมริกา

ประวัติความเป็นมาของกฎหมายลักษณะพิเศษ

ในยามที่เกิดมีหรืออาจเกิดสถานการณ์ร้ายแรง หรือความไม่สงบเรียบร้อยของบ้านเมืองที่จะเป็นอันตรายต่อประเทศอันเป็นประโยชน์สาธารณะของชาติอย่างร้ายแรงขึ้น เช่น สงคราม จลาจล กบฏ ภัยพิบัติ สาธารณะ เป็นต้น ในสถานการณ์เช่นนี้ ทุกประเทศต่างถือเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งรัดแก้ไขเพื่อรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงของประเทศ หรือประโยชน์สาธารณะให้ยุติลงและฟื้นคืนกลับมาโดยเร็วที่สุด และยอมรับถึงความจำเป็นที่รัฐจะต้องมีอำนาจ เครื่องมือสรรพกำลัง และอาวุธในการดำเนินการได้อย่างเต็มที่และเหมาะสม เช่น ในยามที่ประเทศอยู่ในภาวะสงคราม จำเป็นต้องใช้กำลังอำนาจทางทหาร และอาวุธ ตรวจค้น ยึด จับกุม คุมขัง เกณฑ์บุคคล หรือทรัพย์สิน ตรวจสอบการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลที่อาจเป็นภัยต่อชาติและประชาชน หรือเพื่อป้องกันมิให้ศัตรูรุกคืบ ครอบครองดินแดน ทรัพย์สินและสร้างความเสียหายเดือดร้อนแก่ประชาชนไปพร้อมกับการสร้างความได้เปรียบเพื่อเอาชนะ หรือขับไล่ศัตรูของชาติ นอกจากนี้ยังจำต้องให้การคุ้มครองเจ้าหน้าที่ผู้ใช้อำนาจไม่ให้อำนาจไม่ต้องรับผิดชอบ และห้ามบุคคลเรียกร้องค่าเสียหายหรือการใช้สิทธิอุทธรณ์ฎีกาคดีต่อศาลพลเรือนบางเรื่องด้วย เป็นต้น ซึ่งการใช้อำนาจดังกล่าวย่อมเป็นที่แน่นอนว่าจะต้องมีผลกระทบในทางจำกัดสิทธิ และเสรีภาพของประชาชนอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้กว้างขวางมากขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของสถานการณ์เป็นสำคัญและกฎหมายทั่วไปที่มีใช้อยู่ในยามปกติย่อมไม่มีบทบัญญัติให้รัฐมีอำนาจกระทำการเช่นนี้ได้ตามหลักนิติธรรม ส่วนอำนาจที่รัฐพอจะมีอยู่บ้างตามกฎหมายบางฉบับก็อาจไม่เหมาะสม หรือ ไม่เพียงพอจะเยียวยาแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นานาอารยประเทศต่างยอมรับโดยทั่วกันถึงความจำเป็นต้องมีกฎหมายพิเศษในสถานการณ์อันไม่ปกติมอบอำนาจให้รัฐมีและใช้อำนาจได้กว้างขวางเบ็ดเสร็จรวมถึง จำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้มากกว่ายามปกติ โดยถือเป็นกรณีที่ประโยชน์ของเอกชนขัดแย้งกับประโยชน์สาธารณะ ซึ่งรัฐจำเป็นต้องนำข้อยกเว้นของหลักนิติธรรมมาใช้ในการตรากฎหมาย และใช้อำนาจจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เพื่อคุ้มครองรักษาประโยชน์สาธารณะไว้ ขณะเดียวกันก็ได้พยายามวางกรอบให้มี และการใช้อำนาจตามกฎหมายพิเศษนี้ได้เพียงเท่าที่จำเป็นจริง ๆ และอย่างจำกัดเท่านั้น ดังจะเห็นได้ว่า ในเวลาต่อมาประเทศต่าง ๆ ก็ได้มีการบัญญัติกรอบอำนาจของรัฐในการตรากฎหมายพิเศษในสถานการณ์ไม่ปกติดังกล่าวได้เพียงเท่าที่อยู่ภายใต้เงื่อนไขขอบเขตและระยะเวลาอย่างจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญของแต่ละประเทศเพื่อรับรองความชอบธรรมไว้อีกชั้นหนึ่งด้วยกันทั้งสิ้น

แนวความคิดเกี่ยวกับความจำเป็นต้องมีระบบกฎหมายพิเศษในสถานการณ์ไม่ปกตินี้เริ่มกำเนิดขึ้นมาเป็นเวลานานแล้วตั้งแต่ในปี คริสต์ศักราช ๑๖๒๘ ดังปรากฏตามเอกสารประวัติศาสตร์ของประเทศอังกฤษเชื่อว่า The Petition of Right ที่มีข้อบัญญัติกล่าวไว้ในความตอนหนึ่งห้ามใช้อำนาจกักขังการศึกษานอกเวลาสงบ นอกจากนี้ในประเทศฝรั่งเศสซึ่งเป็นที่ยอมรับว่ามีระบบกฎหมายปกครองที่มีความเข้มแข็งมากที่สุดประเทศหนึ่ง ก็ยังมีระบบกฎหมายพิเศษลักษณะนี้

ใช้บังคับมาตั้งแต่ในปี คริสต์ศักราช ๑๘๔๙ ตามทฤษฎีว่าด้วยสถานการณ์ยกเว้นเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งยอมรับ ในหลักการที่ว่าบางสถานการณ์เจ้าหน้าที่จำเป็นต้องมีเครื่องมือเพิ่มเป็นกรณีพิเศษ เพื่อแก้ไขปัญหา และเครื่องมือนี้ย่อมกระทบต่อสิทธิ และเสรีภาพของประชาชนได้มากกว่ากรณีปกติ กฎหมายพิเศษในสถานการณ์ยกเว้นเป็นอย่างยิ่งตามทฤษฎีดังกล่าวที่สำคัญ คือ

รัฐบัญญัติ ฉบับลงวันที่ ๙ สิงหาคม ค.ศ.๑๘๔๙ (Loi sur L' elat de siege du 9 aout 1849) บัญญัติให้อำนาจเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจเหนือฝ่ายพลเรือน ให้ข้อพิพาททางอาญา อยู่ในเขตอำนาจของศาลทหาร และเจ้าหน้าที่มีอำนาจใช้มาตรการที่เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ ของประชาชนได้ (กฎหมายฉบับนี้มีหลักการเช่นเดียวกับกฎอัยการศึกของไทยในปัจจุบัน)

รัฐบัญญัติ ฉบับลงวันที่ ๓ เมษายน ค.ศ.๑๘๕๕ บัญญัติให้อำนาจคณะรัฐมนตรีมีอำนาจ ประกาศใช้สถานการณ์ฉุกเฉิน และให้อำนาจต่าง ๆ โอนมาอยู่ที่ข้าราชการฝ่ายพลเรือน และ เจ้าหน้าที่มีอำนาจใช้มาตรการที่เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้ (กฎหมายฉบับนี้ มีหลักการคล้ายคลึงกับกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการ ในสถานการณ์ฉุกเฉินของไทยในปัจจุบัน) ซึ่งต่อมาประเทศฝรั่งเศสก็ได้นำหลักการนี้ไปบัญญัติรองรับไว้ในมาตรา ๓๖ ของรัฐธรรมนูญ ค.ศ.๑๙๕๘ (ฉบับปัจจุบัน) เพื่อสร้างความชอบธรรมตามรัฐธรรมนูญในการมีกฎหมายดังกล่าวซ้ำอีก ชั้นหนึ่ง นอกจากนี้ยังยอมรับว่า การกระทำทางปกครองในสถานการณ์ หรือวิกฤตการณ์ร้ายแรงเป็น ข้อยกเว้นการใช้หลักความชอบด้วยกฎหมายได้ ตามทฤษฎีว่าด้วยสถานการณ์ยกเว้นเป็นอย่างยิ่ง (La theorie des circonstonces exceptionnelles) (ปิยบุตร แสงกนกกุล, ๒๕๕๒) ซึ่งพัฒนา มาจากคำพิพากษาของศาลปกครอง ตั้งแต่ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๑ ที่ศาลปกครองได้วางหลักว่า กรณีใดจะถือเป็นสถานการณ์ยกเว้นเป็นอย่างยิ่ง ก็ต่อเมื่อเป็นสถานการณ์ที่ต้องยกเว้นเป็นอย่าง ยิ่งอย่างแท้จริง เช่น ภาวะสงคราม ภัยธรรมชาติ โรคระบาด การนัดหยุดงานในอาณาบริเวณกว้าง และเป็นเวลานานจนทำให้การบริการสาธารณะสะดุดลง เป็นต้น

สถานการณ์เช่นว่านั้น เมื่อเกิดขึ้นแล้วทำให้ฝ่ายปกครองไม่อาจปฏิบัติ ตามหลัก ความชอบด้วยกฎหมายได้ดังเช่นสถานการณ์ปกติ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้มาตรการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายในสถานการณ์ยกเว้น ดังกล่าวต้องคุ้มค่าเพียงพอ เช่น ทำไปเพื่อความมั่นคงของชาติ หรือ เพื่อความต่อเนื่องของบริการ สาธารณะ

ในประเทศสหรัฐอเมริกาก็มีกฎหมายสำหรับใช้ในยามที่ประเทศเกิดสงคราม หรือ สถานการณ์บ้านเมืองอยู่ในสภาวะไม่ปกติเช่นกัน กฎหมายฉบับนี้มีกำเนิดขึ้นจากแนวความคิด ตามกฎหมายแองโกลอเมริกัน แต่มีการพัฒนาการแท้จริงมาจากประสบการณ์สงครามกลางเมือง และการก่อกบฏของดอร์ ที่กรรมกรก่อความไม่สงบขึ้นที่มลรัฐโรดไอแลนด์ เมื่อปี ค.ศ.๑๘๔๒ กฎอัยการศึก ของประเทศสหรัฐอเมริกาที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนั้น มีแนวคิดที่มีความยืดหยุ่น โดยกำหนด ให้ใช้มาตรการต่าง ๆ อย่างเป็นขั้นตอนตามระดับความรุนแรง หรือ จำเป็นของสถานการณ์ เพื่อให้ สามารถดำเนินการแก้ไขให้สถานการณ์ฟื้นคืน หรือ ดำรงไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยของสาธารณะ ได้อย่างเหมาะสม โดยให้อำนาจแก่คณะผู้บริหาร ได้แก่ ประธานาธิบดี หรือผู้ว่าการรัฐสามารถ ประกาศใช้กฎอัยการศึกได้ต้องเป็นพื้นที่ที่หน่วยงานพลเรือนที่มีอาวุธของรัฐบาล หมดความสามารถ ในกรควบคุมสถานการณ์ และศาลพลเรือนไม่สามารถทำหน้าที่ได้ ซึ่งโดยทั่วไปมักเกิดจากการก่อกบฏ

การจลาจล หรือการใช้กำลังทหารเข้าบุกยึดครองดินแดนของต่างชาติ ดังตัวอย่างที่ปรากฏในกรณี การประกาศใช้กฏอัยการศึกในมลรัฐฮาวาย ภายหลังจากประเทศญี่ปุ่นได้บุกโจมตีทางอากาศต่อ ฐานทัพเรือเพิร์ลฮาเบอร์ ครั้งนั้น ในการใช้มาตรการต่อประชาชนในมลรัฐฮาวาย โดยเฉพาะคนที่มี เชื้อสายของชาติศัตรูหลายประการทั้งการสั่งห้ามประชาชนออกนอกเคหสถาน ในยามวิกาล ปิดสถานบันเทิง จำหน่ายสุรา ปั่นส่วนน้ำมันเชื้อเพลิง ควบคุมการจำหน่ายอาหาร ส่งตัวคนที่มีเชื้อชาติศัตรู เข้าค่ายกักกัน และตรวจสอบการใช้โทรศัพท์ด้วยภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ให้ศาลทหารทำหน้าที่ แทนศาลพลเรือนซึ่งห้ามการอุทธรณ์ เป็นต้น

ระบบกฎหมายพิเศษสำหรับสถานการณ์อันไม่ปกติและมีระดับความร้ายแรงกระทบต่อ ความมั่นคงแห่งชาติหรือประโยชน์สาธารณะอย่างมากที่ยอมรับให้มีการตราขึ้นใช้บังคับ กันเป็นสากล และมีการใช้กันอย่างแพร่หลายมากที่สุด ได้แก่

กฎหมายที่ใช้สำหรับกรณีมีสถานการณ์ร้ายแรงเกิดขึ้นซึ่งเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนไม่มี อำนาจเพียงพอหรือมีแต่ไม่อาจควบคุมได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร มีอำนาจเข้าดำเนินการ โดยอาจต้องให้มีและใช้มาตรการ หรืออำนาจพิเศษที่เด็ดขาดเข้มงวด รุนแรง รวมถึงการใช้กำลังอาวุธเข้าแก้ไข ป้องกัน หรือปราบปราม เช่น การก่อกวนไม่สงบ จลาจล การรุกร้า อธิปไตย การสู้รบหรือสงคราม เป็นต้น กฎหมายพิเศษลักษณะนี้ เปรียบเทียบได้กับกฏอัยการศึกใน ระบบกฎหมายไทย

กฎหมายที่ใช้สำหรับกรณีมีสถานการณ์ร้ายหรือฉุกเฉินเกิดขึ้นซึ่งกฎหมาย หรือวิธี บริหารงานปกติอาจไม่เพียงพอแก่การดำเนินการได้ หรือมีประสิทธิภาพ

แต่ยังอยู่ในวิสัยที่จะควบคุม ป้องกัน หรือแก้ไขได้โดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือน แต่อาจจะ มีความจำเป็นต้องได้รับอำนาจเพิ่มเติม หรือ มีวิธีบริหารงานเป็นพิเศษกว่าในสถานการณ์ปกติทั่วไป กฎหมายพิเศษลักษณะนี้ เปรียบเทียบได้กับกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการ ในสถานการณ์ฉุกเฉิน พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑ ในระบบกฎหมายไทย ซึ่งประเทศต่าง ๆ ทั้งในทวีปยุโรป ทวีปอเมริกาเหนือ ทวีปออสเตรเลีย และ ทวีปเอเชีย รวมถึงประเทศ ไทย ต่างมีการตรากฎหมายลักษณะนี้ ขึ้นใช้บังคับตามระดับความร้ายแรงของสถานการณ์ทั้งสิ้น โดยมี หลักการสำคัญคล้ายคลึงกัน จะแตกต่างกันก็แค่เพียงความเข้มงวด ในการบังคับใช้ และชื่อของ กฎหมาย ดังนี้

ประเทศฝรั่งเศส	ใช้ชื่อว่า Loi sur L'etat de siege du 9 aout 1894 และ L'Etat d'urgence.
ประเทศสหรัฐอเมริกา	ใช้ชื่อว่า National Security Act และ Patriot Act.
ประเทศอังกฤษ	ใช้ชื่อว่า Civil Contingencies Act.
ประเทศแคนาดา	ใช้ชื่อว่า Emergency Measures Act. และ Emergencies Act.
ประเทศออสเตรเลีย	ใช้ชื่อว่า Natiional Emergency Act. นอกจากนี้ ในแต่ละมลรัฐก็ยังสามารถออกกฎหมายลักษณะนี้ได้เองด้วย เช่น Emergency Management Act. หรือ State Emergency Service เป็นต้น
ประเทศเกาหลีใต้	ใช้ชื่อว่า South Korea's National Secrity Law.

ประเทศมาเลเซีย ใช้ชื่อว่า Internal Security Act และ Emergency Law 1969.

ประเทศสิงคโปร์ ใช้ชื่อว่า Internal Security Act.

ประเทศไทยมีหรือเคยมีระบบกฎหมายพิเศษสำหรับบังคับใช้ในสถานการณ์ ไม่ปกติต่าง ๆ อยู่หลายลักษณะ และหลายฉบับ เช่น กฎอัยการศึก กฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการ ในสถานการณ์ฉุกเฉิน กฎหมายว่าด้วยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร กฎหมายว่าด้วยการกักคุมผู้เป็นภัยแก่ชาติในภาวะคับขัน กฎหมายว่าด้วยการมอบอำนาจให้รัฐบาลในภาวะคับขัน กฎหมายว่าด้วยการควบคุมและจัดการกิจการ หรือทรัพย์สินของคนต่างด้าวบางจำพวกในภาวะคับขัน กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองสิ่งที่ใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ในภาวะคับขัน กฎหมายว่าด้วยการควบคุมยานพาหนะทางน้ำในภาวะคับขัน กฎหมายว่าด้วยอาชญากรรมสงคราม กฎหมายว่าด้วยการห้ามใช้วิทยุโทรเลขในเวลาสงคราม เป็นต้น

กระทรวงความมั่นคงแห่งมาตุภูมิของสหรัฐอเมริกา

การจัดตั้งและดำเนินงาน

กระทรวงความมั่นคงแห่งมาตุภูมิ (อังกฤษ : Department of Homeland Security) เป็นกระทรวงหนึ่งของรัฐบาลกลางแห่งสหรัฐอเมริกา เมื่อแรกก่อในปี พ.ศ.๒๕๔๔ มีสถานะเป็น คณะกรรมการความมั่นคงแห่งชาติ (Commission on National Security) การตั้งคณะกรรมการนี้ เป็นผลมาจากเหตุวินาศกรรม ๑๑ กันยายน ก่อนที่ในอีกหนึ่งปีต่อมาจะได้รับยกฐานะเป็นกระทรวง มีหน้าที่รับผิดชอบในการป้องกันแผ่นดินสหรัฐจากการก่อการร้าย อุบัติภัยโดยฝีมือมนุษย์ ตลอดจนภัยพิบัติต่าง ๆ กระทรวงความมั่นคงแห่งมาตุภูมินี้ อาจเทียบได้กับกระทรวงมหาดไทย หรือกระทรวงกิจการภายในของหลาย ๆ ประเทศ

กระทรวงความมั่นคงแห่งมาตุภูมิกระทรวงงประจำกระทรวงข้อมูลองค์กรก่อตั้ง ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๔๕ (๑๗ ปี) เขตอำนาจ สหรัฐสำนักงานใหญ่วอชิงตัน ดี.ซี.

เจ้าหน้าที่ ๒๔๐,๐๐๐ คนงบประมาณ ๖๐.๙ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (ปีงบประมาณ ๒๐๑๔) ผู้บริหารองค์กร คือ รัฐมนตรีว่าการ

Alejandro Mayorkas, รัฐมนตรีช่วยว่าการองค์กรในสังกัดกองบริการสัญชาติ และตรวจคนเข้าเมือง

สำนักศุลกากรและป้องกันชายแดน

สำนักจัดการภาวะฉุกเฉินส่วนกลาง

กองบังคับศุลกากรและด่านขาเข้า

สำนักบริหารความมั่นคงการคมนาคม

หน่วยยามชายฝั่ง

สำนักอำนวยการแผนงานและป้องกันประเทศ

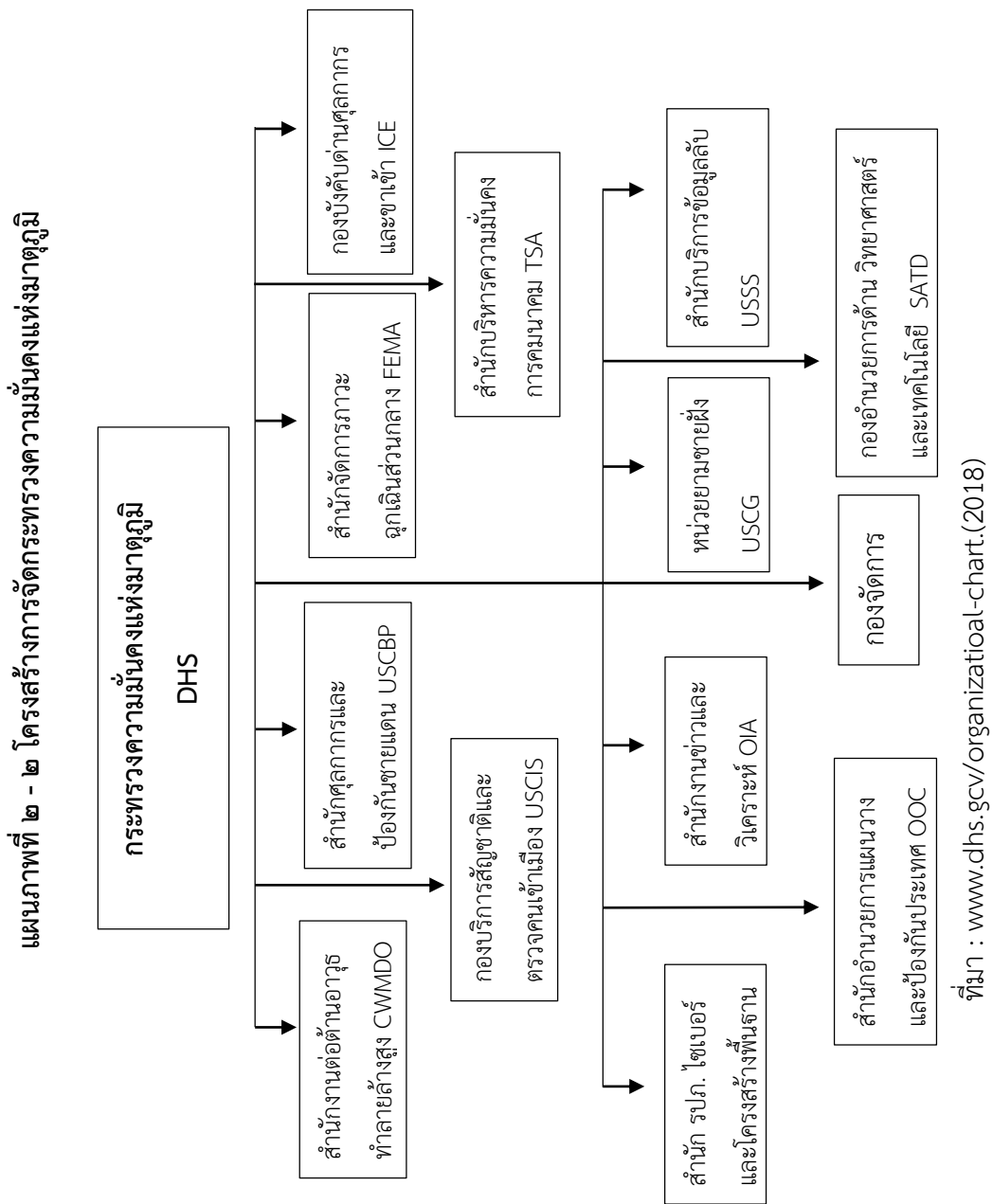
สำนักบริการข้อมูลลับเว็บไซต์ www.DHS.gov

กระทรวงความมั่นคงแห่งมาตุภูมิไม่มีอำนาจในการสั่งการกองทหารโดยตรง ซึ่งปฏิบัติการทางทหารเป็นความรับผิดชอบของกระทรวงกลาโหม กระทรวงมาตุภูมิมีหน้าที่เกี่ยวกับ

กิจการภายในแผ่นดินแม่เท่านั้น ทั้งนี้แต่ในเหตุภัยพิบัติธรรมชาติ กระทรวงกลาโหมอาจยินยอมให้อำนาจสั่งการกองทหารส่วนหนึ่งแก่กระทรวงความมั่นคงแห่งมาตุภูมิในการบรรเทาทุกข์ประชาชนด้วยจำนวนเจ้าหน้าที่ในสังกัดกระทรวงกว่า ๒๔๐,๐๐๐ คน ทำให้กระทรวงความมั่นคงแห่งมาตุภูมิเป็นกระทรวงขนาดใหญ่เป็นอันดับ ๓ ของรัฐบาล รองจากกระทรวงกิจการทหารผ่านศึก และกระทรวงกลาโหมที่มีจำนวนคนในสังกัดมากที่สุด

โครงสร้างการจัด

ตามแผนภาพที่ ๒ - ๒ กระทรวงความมั่นคงแห่งมาตุภูมิ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง “การกำหนดบทบาทของกองทัพไทยในการสนับสนุนงานด้านความมั่นคงให้กับกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร หลังปี พ.ศ. ๒๕๖๔” จะใช้แนวคิดและทฤษฎีสงคราม ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดยุทธศาสตร์ความมั่นคง และการจัดแบ่งยุคสงคราม นโยบายความมั่นคง การประเมินสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคง รวมถึงแนวคิดด้านความมั่นคงตามเอกสารวิจัย วปอ. ของ พลโท ประยุทธ์ จันทร์โอชา เรื่อง "การปรับบทบาทของกองทัพไทยเพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่" ซึ่งเป็นแนวคิดทางทหารในด้านปฏิบัติการทางทหาร นอกเหนือการสงคราม (Military Operations Other Than War: MOOTW) และแนวคิดด้านภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Non-Traditional Threat) เอกสารที่เป็นหนังสือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่สำคัญได้แก่

พริพล สกนุ้ย (๒๕๖๑) เป็นหนังสือที่แปลมาจากส่วนหนึ่งของ On War ทฤษฎีสงคราม อันเลื่องชื่อของ คาร์ล ฟอน คลาเซอวิตซ์ (Carl Von Clausewitz) นักทฤษฎีและปรัชญาการทหารชาวปรัสเซีย ซึ่งแปลมาจากภาษาเยอรมันเป็นภาษาฝรั่งเศสโดย พันโท เดอ วาตรี อีกทอดหนึ่ง เกี่ยวข้องกับวิธีคิดและวิธีทำสงคราม ยุทธศาสตร์และองค์ประกอบ คุณธรรมของสงคราม หลักการ และลักษณะของสงครามการสงครามในฐานะเป็นเครื่องมือทางการเมือง

ประยุทธ์ จันทร์โอชา (๒๕๕๑) เรื่อง “การปรับบทบาทของกองทัพไทยเพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่” กล่าวถึงการสิ้นสุดของยุคสงครามเย็น ส่งผลให้ภัยคุกคามรูปแบบเดิม (Traditional Threats) หรือภัยคุกคามตามแบบ (Conventional Threats) สิ้นสุดลง มีการปรากฏขึ้นของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Non-traditional Threats) มีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงขยายวงกว้างไปทั่วโลก ประเทศไทยได้รับผลกระทบดังกล่าวทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยาการทหารและเทคโนโลยี จากปัจจัยกระแสโลกาภิวัตน์ กองทัพประสบปัญหาในการรับมือต่อภัยคุกคามดังกล่าว เนื่องจากโครงสร้างการจัดองค์กร และกฎหมายไม่ตอบสนอง ทำให้ไม่สามารถระบุเป็นภารกิจโดยตรง ขาดหลักนิยมที่ชัดเจนในด้านการปฏิบัติการทางทหารที่มีใช้สงคราม (Military Operations Other Than War : MOOTW) ผลการศึกษาพบว่า ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของสังคมไทยทั้ง ๗ ประการได้แก่ ความมั่นคงในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ การก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ ยาเสพติด แรงงานต่างด้าวและผู้หลบหนีเข้าเมือง ภัยพิบัติจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมของธรรมชาติและโรคระบาด การขาดดุลของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความยากจน โดยภัยดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะขยายตัวรุนแรงขึ้น ในขณะที่บทบาทของกองทัพไทยที่เด่นชัดเป็นการสนับสนุนและการป้องกันภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นบริเวณพื้นที่ชายแดน ซึ่งรัฐบาลและกองทัพตระหนักถึงความสำคัญของกองทัพในบทบาทข้างต้น อย่างไรก็ตาม ปัญหาสำคัญที่กองทัพประสบในการบริหารจัดการได้แก่ ไม่มีกฎหมายให้อำนาจในการปฏิบัติงานกำลังพลส่วนใหญ่ขาดความรู้และประสบการณ์ การขาดแคลนงบประมาณ หลักนิยมทางทหารไม่ชัดเจน ความเห็นต่างของบุคลากรในกองทัพ การบูรณาการที่ไม่เป็นรูปธรรม นโยบายฝ่ายการเมืองที่ไม่ชัดเจน และไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องปรับโครงสร้างของกองทัพ ข้อเสนอแนะกองทัพควรมีการตีความและใช้ประโยชน์จากพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

พ.ศ.๒๕๕๑ ผ่านโครงสร้าง กอ.รมน. ให้มีการปรับปรุงและขยายผลหลักนियมการปฏิบัติการทางทหาร ที่มีใช้สงคราม จัดตั้งศูนย์ประสานการปฏิบัติตามประเภทของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ จัดทำหลักสูตรภัยคุกคามรูปแบบใหม่ และเพิ่มการประชาสัมพันธ์ผลงานของกองทัพ

วิชัย ชูเชิด (๒๕๔๗) กล่าวถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยหลักที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงแห่งชาติ อันได้แก่ ภัยคุกคาม ยุทธศาสตร์ชาติ พลังอำนาจแห่งชาติ ผู้เขียนอธิบายให้เห็นภาพรวมที่เชื่อมโยงกันระหว่าง ภัยคุกคามความมั่นคงแห่งชาติ ก็คือปัญหา (Threats) ที่เราต้องแก้ไขจัดการ ขณะที่ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงคือแนวทางปฏิบัติ (Ways) ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยใช้เครื่องมือของรัฐที่มีอยู่ ก็คือพลังอำนาจของชาติ (Means) โดยมีเป้าหมายสุดท้าย (End) คือความมั่นคงนั่นเอง มุมมองด้านภัยคุกคามของผู้เขียนจึงแบ่งออกเป็น ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม จิตวิทยา ด้านการทหาร และด้านอื่น ๆ แล้วแบ่งออกเป็น ระดับโลก ระดับภูมิภาค และระดับประเทศ รอบบ้าน ในหัวข้อยุทธศาสตร์ชาติกับความมั่นคงแห่งชาติ ก็คือ การพัฒนาและใช้พลังอำนาจแห่งชาติ ให้บรรลุวัตถุประสงค์แห่งชาติ ผู้เขียนได้นำเอาแนวคิดดังกล่าวไปใช้ในการวิเคราะห์และประเมินค่าความมั่นคงแห่งชาติซึ่ง มีลักษณะบ่งชี้ว่าความมั่นคงแห่งชาติมิได้ขึ้นอยู่กับความมั่นคงด้านการทหารเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยาไว้ด้วย ในลักษณะที่มีสัดส่วนสัมพันธ์กันอย่างเหมาะสม ผู้เขียนนำเสนอข้อสรุปว่า บทบาทกองทัพไทยกับความมั่นคงเดิมเน้นภัยคุกคามที่มาจากภายนอก โดยเฉพาะในอดีตก่อนยุคสงครามเย็น จนถึงหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ที่เกิดการแพร่ขยายของลัทธิคอมมิวนิสต์ไปทั่วโลก มีการแบ่งขั้วออกเป็น ฝ่ายเสรีประชาธิปไตย นำโดยสหรัฐอเมริกา กับ ฝ่ายคอมมิวนิสต์ ที่มีโซเวียตรัสเซียเป็นผู้นำ จึงเกิดแนวคิด ความมั่นคงร่วม (Collective Security) ในระดับโลก ก่อให้เกิดยุทธศาสตร์ร่วมในการป้องกันประเทศ การรวมกลุ่มทางทหาร การช่วงชิงการนำของสองฝ่ายทำให้เกิดสงครามตัวแทนขึ้นในแต่ละภูมิภาคทั่วโลก บทบาทกองทัพในห้วงนี้จึงเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับสงครามตามแบบต่อประเทศฝ่ายตรงข้าม ส่วนภายในประเทศเป็นการแก้ปัญหาความมั่นคงภายใน ในรูปแบบของการป้องกันและปราบปราม การก่อความไม่สงบจากปัญหาการแพร่ขยายลัทธิอุดมการณ์คอมมิวนิสต์

ณัฐพนธ์ ศรีสวัสดิ์ (๒๕๕๘) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาบุคลากรของกองทัพและภาครัฐ เพื่อเอาชนะปัญหาภัยคุกคามต่อความมั่นคงของชาติ วัตถุประสงค์ของการศึกษาคั้งนี้ต้องศึกษา และประเมินการเปลี่ยนแปลงของปัญหาภัยคุกคามรูปแบบต่าง ๆ โดยเน้นกลุ่มปัญหาที่เกิดจากฝีมือมนุษย์ ซึ่งมีการพัฒนาการ และแพร่กระจายไปอย่างรวดเร็ว มีแนวโน้มทวีความรุนแรงและเป็นปัญหาสำคัญของประเทศอาเซียน การศึกษากรอบนโยบาย และแนวทางการจัดการปัญหาภัยคุกคามต่อความมั่นคงของชาติ ที่มีอยู่ในปัจจุบันพร้อมทั้งเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลรวมทั้งองค์กรของกองทัพและภาครัฐเพื่อเอาชนะปัญหาภัยคุกคาม ผลการศึกษาพบว่าปัญหาอุปสรรคการพัฒนาประสิทธิภาพองค์การ ได้แก่ การบริหารจัดการกำลังพลภาครัฐ ไม่มั่นคงขาดหลักธรรมาภิบาล มีการพึ่งพาเพื่อการอยู่รอดและเกี่ยวข้องกับบงจรรยาจริต บุคลากรและองค์กรขาดการปรับตัวและไม่สามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย และขาดการจัดการด้านทรัพยากรบุคคลที่ดี สำหรับแนวทางการแก้ปัญหา โดยการแก้ปัญหาจุดอ่อน และชดเชยส่วนที่ด้อยปรับแนวคิด และเข้าจัดการกับสิ่งบกพร่องประการแรกคือองค์ความรู้ในการเอาชนะปัญหา ภัยคุกคามขององค์การ โดยปรับกลไกการแก้ปัญหาให้ทันเหตุการณ์ มองปัญหาภัยคุกคามแบบองค์รวม ปรับโครงสร้างวัฒนธรรม

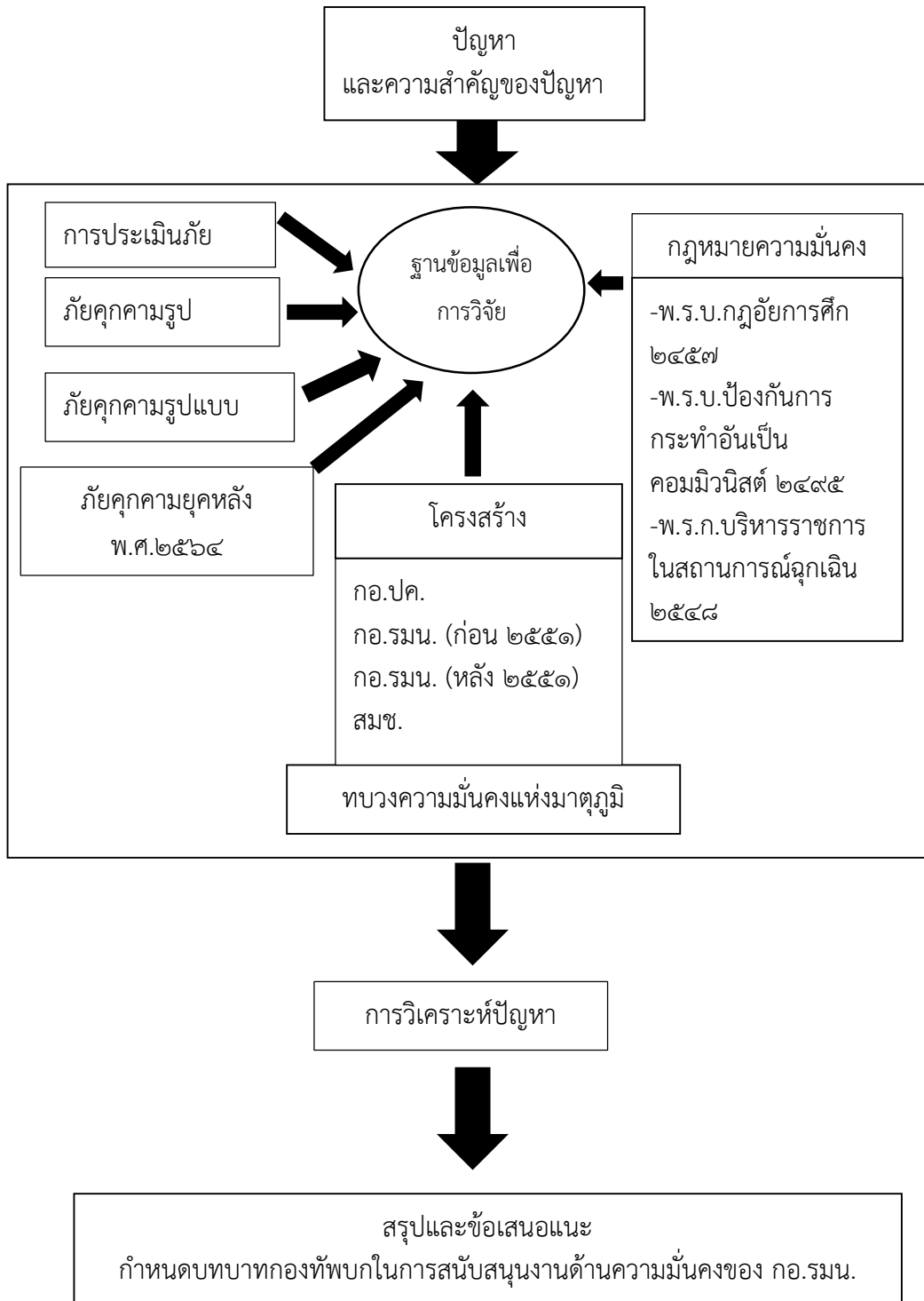
ของหน่วยงานความมั่นคง เสริมความเข้มแข็งของจุดศูนย์ดุลขององค์กรคือ ส่วนบัญชาการ วางแนวทางการเตรียมการพัฒนาบุคลากร และการประยุกต์หลักการ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา มาใช้เป็นกรอบในการจัดการปัญหาภัยคุกคามควบคู่กับการสร้างฐานองค์ความรู้ และขยายผลที่ต่อเนื่องยั่งยืน ควบคู่กับการพัฒนาปรับปรุงเครื่องมือหลัก ได้แก่การจัดการความรู้ การวิจัยและพัฒนาด้านความมั่นคงระดับชาติด้วยเทคโนโลยีการสื่อสาร ทุกรูปแบบ รวมถึงการพัฒนาระบบการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่มีประสิทธิภาพสูงสนับสนุน การปฏิบัติการเชิงรุก

ณัฐพล นาคพาณิชย์ (๒๕๕๙) การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการความมั่นคงรูปแบบใหม่ ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรในทศวรรษหน้า (พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๗๐) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคง และแนวโน้มสถานการณ์ความมั่นคงในอนาคตและเพื่อศึกษาการบริหารจัดการความมั่นคงภายในราชอาณาจักรของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ในห้วงที่ผ่านมา และเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการความมั่นคงของกองอำนวยการรักษาความมั่นคง ภายในราชอาณาจักรในทศวรรษหน้า (พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๗๐) ขอบเขตการวิจัยด้านเนื้อหาเป็นการศึกษาสภาพแวดล้อมทางความมั่นคงครอบคลุมด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การทหาร และยุทธศาสตร์ที่ส่งผลต่อการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรสำหรับขอบเขตด้านช่วงเวลาได้กำหนดระยะเวลาการศึกษาการบริหารจัดการความมั่นคงของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ตั้งแต่ ปี ๒๕๕๑ จนถึงปัจจุบัน ปี ๒๕๖๐ การศึกษาวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การศึกษาเอกสาร งานวิจัย ทฤษฎีและข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์สร้างข้อสรุปอุปนัย (Analytic Induction) ควบคู่และเชื่อมโยงกับการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) โดยทำการสัมภาษณ์ผู้บังคับบัญชาและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ในระดับผู้บริหารผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารจัดการความมั่นคงของกองอำนวยการ รักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรในทศวรรษหน้า (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๗๐) ควรใช้ยุทธศาสตร์เชิงแก้ไข เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาโดยใช้โอกาสที่มีอยู่ และการแก้ไขจุดอ่อน โดยมีพันธกิจที่สำคัญ ๒ ส่วนคือ ๑) การเตรียมความพร้อมภายในของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านทรัพยากร ด้านการบริหารจัดการ ด้านทักษะและองค์ความรู้ ๒) การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ภายใต้กระบวนการทัศน์ความมั่นคงใหม่ ได้แก่ การพัฒนาสู่องค์กรที่เป็นมืออาชีพด้านความมั่นคงในราชอาณาจักรโดยการสร้างกลไกคิดไปข้างหน้าการวิจัยและการพัฒนา การพัฒนาสู่องค์กรแห่งการบูรณาการโดยการสร้างกลไกบูรณาการของบุคลากรทุกฝ่ายและการพัฒนาสู่องค์กรแห่งการบริหารจัดการเชิงยุทธศาสตร์โดยการประเมินยุทธศาสตร์ในทุกระดับ การประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้น และการสร้างระบบบริหารจัดการความมั่นคงในยุคประเทศไทย ๔.๐ เพื่อให้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรเป็นองค์กรแห่งการพัฒนาใน ๓ ด้านคือองค์กรแห่งการบริหารจัดการเชิงยุทธศาสตร์ องค์กรมืออาชีพในการบริหารจัดการความมั่นคงในราชอาณาจักร และองค์กรแห่งการบูรณาการที่มีความพร้อมในการบริหารจัดการความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ภายใต้กระบวนการทัศน์ความมั่นคงใหม่ในทศวรรษหน้า

ดิเรก ตีประเสริฐ (๒๕๔๙) ได้ศึกษาเรื่อง “การปลูกฝังทัศนคติใหม่ในกลุ่มทรัพยากรมนุษย์ที่ทำงานด้านการรักษาความมั่นคงภายในเพื่อเพิ่มสมรรถนะขององค์กรภาครัฐ กรณีศึกษา

กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน” งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ สภาพกระบวนการทัศน์ในปัจจุบันในกลุ่มทรัพยากรมนุษย์ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ที่มีผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงาน และเสนอกระบวนการทัศน์ใหม่ ในกลุ่มทรัพยากรมนุษย์ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ตลอดจนกระบวนการในการปลูกฝังกระบวนการทัศน์ ผลการวิจัยสรุปได้ว่ากระบวนการทัศน์ปัจจุบัน ในกลุ่มทรัพยากรมนุษย์อยู่ภายใต้อิทธิพลของทัศนคติที่มีความเชื่อแบบกลไกแยกย่อย ลดส่วน เป็นเหตุผลเชิงเส้นตรง มีความแน่นอน ส่วนกระบวนการทัศน์ใหม่เพื่อเพิ่มสมรรถนะขององค์กรภาครัฐต้องมีการปรับกระบวนการทัศน์ใหม่ไปสู่กระบวนการทัศน์แบบองค์รวม การเสนอแนวทางปลูกฝังกระบวนการทัศน์ใหม่ในกลุ่มทรัพยากรมนุษย์ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน เพื่อเพิ่มสมรรถนะ ขององค์กรภาครัฐในรูปแบบ LOMESTEP Model มีรายละเอียด กล่าวถึง ผู้นำ หมายถึง ผู้บริหารทุกระดับ ขององค์กรต้องมีตัวอย่างและผู้นำ การเปลี่ยนแปลงการจัดระบบ หมายถึง มีการจัดระบบ (Organizing) การปฏิบัติงานขององค์กรเอื้ออำนวยต่อการปลูกฝังกระบวนการทัศน์ใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุกมิติ การจูงใจ หมายถึง กระบวนการในการชักจูงให้เกิดกระบวนการทัศน์ใหม่ที่เอื้อต่อการสร้างกระบวนการทัศน์ใหม่ ในทุกรูปแบบ สภาพแวดล้อม หมายถึง การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการหล่อหลอมและเอื้อต่อการปลูกฝังกระบวนการทัศน์ใหม่ในการปฏิบัติงาน กิจกรรมสนับสนุน หมายถึง การสร้างกิจกรรมที่ส่งเสริมสนับสนุนการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ใหม่อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง การฝึกอบรม หมายถึง การดำเนินการเพื่อส่งเสริมทักษะและองค์ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการทัศน์ใหม่ ตลอดจนการก่อให้เกิดทัศนคติใหม่ในการมองโลก วิธีคิดใหม่ในการปฏิบัติงาน การติดตามและประเมินผล หมายถึง การติดตามความก้าวหน้าสนับสนุนและ ประเมินผลสำเร็จ การดำเนินงานตามกระบวนการในการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ใหม่ การสร้างการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสสนับสนุนส่งเสริมให้ทรัพยากรมนุษย์ทุกระดับขององค์กรมีส่วนร่วมในกระบวนการปลูกฝังกระบวนการทัศน์ใหม่ จากการศึกษาผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่า รัฐบาลและผู้บริหารระดับสูงขององค์กรด้านการรักษาความมั่นคงภายในต้องกำหนดวิสัยทัศน์และนโยบายด้านการรักษาความมั่นคงภายในให้ชัดเจน รวมทั้งพัฒนาองค์กรด้านการรักษาความมั่นคงภายในให้เป็นองค์กรแห่งความเป็นเลิศ ด้วยการกำหนดนโยบายในการพัฒนาร่วมกับภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในทุกมิติ และร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผลักดันการออกกฎหมายด้านความมั่นคงเพื่อรองรับการปฏิบัติงานขององค์กร ในการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยเห็นว่า ควรศึกษาวิจัยด้านโครงสร้างองค์กรที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมใหม่รวมทั้งการวิจัยการพัฒนาร่วมกับสถาบันภายนอกเพื่อแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ซึ่งจะใช้แนวทางการกำหนดนโยบายการรักษาความมั่นคงภายในอย่างเหมาะสม นอกจากนั้น มีข้อเสนอแนะว่ารัฐบาลและผู้บริหารระดับสูงขององค์กรด้านการรักษาความมั่นคงภายใน ต้องกำหนดวิสัยทัศน์และนโยบายด้านความมั่นคงภายในให้ชัดเจน รวมทั้งการพัฒนาองค์กรด้าน การรักษาความมั่นคงภายใน ให้เป็นองค์กรแห่งความเป็นเลิศด้วยการกำหนดนโยบายการพัฒนาร่วมกับภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ทุกมิติรวมทั้งผลักดันกฎหมายด้านความมั่นคง เพื่อรองรับการปฏิบัติงานขององค์กร

กรอบแนวคิดของการวิจัย

สรุป

การศึกษา ๓ บทนี้เน้นทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ความมั่นคงและแนวคิดปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือสงคราม (MOOTW) รวมถึงภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Non-traditional Threat) ซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำหรับการวิเคราะห์ในบทต่อ ๆ ไป การทบทวนวรรณกรรมทำให้ทราบถึงกรอบและขั้นตอนการทำงานด้านการประเมินภัยคุกคาม และกรอบการทำงานของ กอ.รมน. ซึ่งยึดถือจากนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ ที่ออกโดยสภาความมั่นคงแห่งชาติ ผลการศึกษาในบทนี้ ชี้ให้เห็นการนำเอานโยบายความมั่นคงแห่งชาติไปสู่การแปลงเป็นแผนงานของ กอ.รมน. และจะเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ ตลอดจนประเมินภัยคุกคามด้านความมั่นคงแห่งชาติ หลังปี พ.ศ.๒๕๖๔ ซึ่งจะใช้เป็นกรอบในการกำหนดบทบาทของกองทัพในการสนับสนุนการดำเนินงานของ กอ.รมน. หลังปี พ.ศ.๒๕๖๔ ต่อไป

บทที่ ๓

กฎหมายและองค์กรหน่วยงานด้านความมั่นคงของไทย

สภาความมั่นคงแห่งชาติ

สภาความมั่นคงแห่งชาติเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกโดยพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๖) ซึ่งทรงมีพระราชประสงค์จะให้มีการพิจารณางานในภารกิจทางด้านการทหาร เพื่อการป้องกันประเทศเป็นไปอย่างละเอียดรอบคอบ มีประสิทธิภาพ และมีการประสานงานซึ่งกันและกัน จึงได้ทรงโปรดเกล้าฯ ให้มีสภาเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าวขึ้นเมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๔๕๓ แต่เดิมนั้นยังไม่มีชื่อเรียกเป็นการเฉพาะแต่เรียกเป็นการทั่วไปว่า “สภาเกี่ยวกับการป้องกันพระราชอาณาจักร” โดยมีพระมหากษัตริย์ เป็นองค์ประธานฯ ต่อมาได้มีการปรับปรุง และแก้ไของค์ประกอบของสภามาเป็นลำดับ กล่าวคือ ในปี ๒๔๗๐ ได้มีการแก้ไขปรับปรุงทั้งในด้านองค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ และเรียกชื่อใหม่ว่า “สภาป้องกันพระราชอาณาจักร” จนกระทั่งถึงเดือนกรกฎาคม ๒๔๗๕ หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ได้มีการจัดระเบียบการป้องกันราชอาณาจักรขึ้นใหม่ “สภาป้องกันพระราชอาณาจักร” จึงถูกยกเลิกไป ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๔๘๗ ได้มีการจัดตั้ง “สภาการสงคราม” ขึ้นโดยออกเป็นพระราชบัญญัติชื่อว่า “พระราชบัญญัติสภาการสงคราม พุทธศักราช ๒๔๘๗” ซึ่งนับเป็นพระราชบัญญัติฉบับแรกที่เกี่ยวข้องกับสภาความมั่นคงแห่งชาติ เพราะได้กำหนดให้สภาการสงครามมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินการด้านสงครามทั้งในทางทหาร ทางเศรษฐกิจ และการเมือง ตลอดจนสวัสดิภาพของประชาชน “สภาการสงคราม” มีอายุได้เพียง ๘ เดือน ก็ถูกยกเลิกไป เนื่องจากมีการจัดตั้ง “สภาป้องกันราชอาณาจักร” ขึ้นแทน โดยออกเป็นพระราชบัญญัติชื่อว่า “พระราชบัญญัติสภาป้องกันราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๔๘๗” เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๔๘๗ หลังจากนั้น เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๔๙๙ ได้มี “พระราชบัญญัติสภาป้องกันราชอาณาจักร พ.ศ.๒๔๙๙” ออกมาใหม่ โดยยกเลิกพระราชบัญญัติเดิม และใช้อยู่จนกระทั่งได้มีการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ คือการยกเลิกพระราชบัญญัติสภาป้องกันราชอาณาจักร พ.ศ.๒๔๙๙ และประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๒ นับเป็นการเปลี่ยนแปลงจาก “สภาป้องกันราชอาณาจักร” มาเป็น “สภาความมั่นคงแห่งชาติ” หรือที่เรียกโดยย่อว่า “สมช.” จนกระทั่งปัจจุบันนี้ (ความเป็นมาของสภาความมั่นคงแห่งชาติ, ม.ป.ป.) ต่อมาพระราชบัญญัติสภาความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๒ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๐๗ ได้ถูกยกเลิกโดย “พระราชบัญญัติสภาความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๙” ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๙ โดยมีการปรับปรุงองค์ประกอบของสภาความมั่นคงแห่งชาติโดยได้เพิ่มรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ปัจจุบันเปลี่ยนมาเป็น “กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม” เข้ามาเป็นสมาชิกสภาความมั่นคงแห่งชาติ โดยประกอบด้วยสมาชิก ดังต่อไปนี้

๑. นายกรัฐมนตรี	เป็นประธานสภา
๒. รองนายกรัฐมนตรี	เป็นรองประธานสภา
๓. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม	เป็นสมาชิก
๔. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง	เป็นสมาชิก
๕. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ	เป็นสมาชิก
๖. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม	เป็นสมาชิก
๗. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	เป็นสมาชิก
๘. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย	เป็นสมาชิก
๙. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม	เป็นสมาชิก
๑๐. ผู้บัญชาการทหารสูงสุด	เป็นสมาชิก
๑๑. เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ	เป็นสมาชิกและเลขานุการ

สภาความมั่นคงแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

๑. จัดทำนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

๒. เสนอแนะและให้ความเห็นชอบในการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติในมิติด้านความมั่นคงหรือประเด็น เกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ หรือการแก้ไขเพิ่มเติม หรือปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ ต่อนายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี หรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี

๓. พิจารณากำหนดยุทธศาสตร์ หรือแผนด้านความมั่นคงเฉพาะเรื่องแผนเตรียมพร้อมแห่งชาติ และแผนบริหารวิกฤตการณ์ ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงแห่งชาติ

๔. กำหนดแนวทาง หรือมาตรการในการป้องกัน หรือแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อเสนอนายกรัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีพิจารณา

๕. ประเมินและวิเคราะห์สถานการณ์ภาพรวมในเชิงยุทธศาสตร์อันเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงแห่งชาติ

๖. กำกับและติดตามการดำเนินการตามนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ

๗. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และกฎหมายอื่น หรือตามที่นายกรัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ประธานสภา โดยความเห็นชอบของที่ประชุมสภา มีอำนาจเรียกให้หน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐส่งข้อมูลหรือเอกสารใด ๆ ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อใช้ประกอบ การพิจารณา หรืออาจขอให้บุคคลใด ๆ มาชี้แจงด้วยก็ได้

นอกจากนี้ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับแก่ การประชุมโดยอนุโลม ทั้งนี้ สภามีอำนาจแต่งตั้งคณะที่ปรึกษาของสภา ซึ่งมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับ ความมั่นคงในด้านต่าง ๆ ด้านละไม่เกิน ๗ คน ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยหัวหน้าส่วนราชการที่มีอำนาจ หน้าที่โดยตรง ในด้านที่จะได้รับการแต่งตั้ง และผู้ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ด้านความมั่นคง หรือนักวิชาการด้านความมั่นคง โดยคณะที่ปรึกษามีอำนาจหน้าที่ติดตามประเมิน วิเคราะห์

สถานการณ์ อันเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงแห่งชาติในด้านที่ได้รับการแต่งตั้ง เพื่อเสนอความเห็น ต่อสภาหรือพิจารณา เรื่องเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติตามที่สภามอบหมายในการจัดทำนโยบาย และแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติให้สภาจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงาน ของรัฐที่เกี่ยวข้องและของประชาชนด้วย โดยต้องมีสาระที่ครอบคลุมถึงนโยบายภายในประเทศ นโยบายต่างประเทศ และนโยบายการทหารกับการเศรษฐกิจ และอื่น ๆ อันเกี่ยวกับความมั่นคง แห่งชาติให้สอดคล้องกัน เพื่อให้กิจการของหน่วยงานของรัฐสามารถประสานกันได้อย่างใกล้ชิด เป็นผลดีต่อความมั่นคงแห่งชาติ โดยมีการกำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินการในการรักษา ความมั่นคงแห่งชาติในเรื่องดังต่อไปนี้

๑. การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๒. การปกป้องและรักษาผลประโยชน์แห่งชาติ

๓. การพัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติและศักยภาพการป้องกันประเทศ

๔. การรักษาความมั่นคงภายในประเทศและระหว่างประเทศ

สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ หรือที่เรียกกันโดยย่อว่า สมช. เป็นส่วนราชการ ซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากรม ปัจจุบันมีภารกิจตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๙ โดยอยู่ในกลุ่มงานด้านนโยบายในสำนักนายกรัฐมนตรี มีเลขาธิการสภาความมั่นคง แห่งชาติ เป็นหัวหน้า ส่วนราชการในฐานะข้าราชการพลเรือนระดับปลัดกระทรวง (ระดับ ๑๑) ซึ่งนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีผู้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติรวม ๒๐ ท่าน (สภาความมั่นคงแห่งชาติ, ม.ป.ป.) ตามตารางที่ ๓ - ๑

ตารางที่ ๓ - ๑ รายชื่อเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ

รายชื่อเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ	ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง
๑. พลตรี หลวงวิจิตรวาทการ	๒๕๐๒ - ๒๕๐๔
๒. พันเอก พระยาศรีวิสารวาจา	๒๕๐๕ - ๒๕๑๑
๓. พลเอก จีร วิชิตสงคราม	๒๕๑๑ - ๒๕๑๖
๔. พลเอก เล็ก แนวมาลี	๒๕๑๖ - ๒๕๑๗
๕. พลอากาศเอก สิทธิ เศวตศิลา	๒๕๑๗ - ๒๕๒๓
๖. นาวาอากาศตรี ประสงค์ สุ่นศิริ	๒๕๒๓ - ๒๕๒๙
๗. นายสุวิทย์ สุทธานุกุล	๒๕๒๙ - ๒๕๓๔
๘. พลเอก จรัล กุลละวณิชย์	๒๕๓๔ - ๒๕๓๙
๙. พลเอก บุญศักดิ์ กำแหงฤทธิ์รงค์	๒๕๓๙ - ๒๕๔๑
๑๐. นายจัตถ์ชัย บุรุษพัฒน์	๒๕๔๑ - ๒๕๔๕
๑๑. พลเอก วินัย ภัททิยกุล	๒๕๔๕ - ๒๕๔๙

ตารางที่ ๓ - ๑ รายชื่อเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ (ต่อ)

รายชื่อเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ	ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง
๑๒. นายประกิจ ประจันปัจจนิก	๒๕๔๙ - ๒๕๕๐
๑๓. พลโท ศิรพงศ์ บุญพัฒน์	๒๕๕๐ - ๒๕๕๑
๑๔. พลโท สุรพล เผื่อนอัยกา	๒๕๕๑ - ๒๕๕๒
๑๕. นายถวิล เปลี่ยนศรี	๒๕๕๒ - ๒๕๕๔
๑๖. พลตำรวจเอก วิเชียร พจน์โพธิ์ศรี	๒๕๕๔ - ๒๕๕๕
๑๗. พลโท ภราดร พัฒนถาบุตร	๒๕๕๕ - ๒๕๕๗
๑๘. นายถวิล เปลี่ยนศรี	๒๘ เมษายน ๒๕๕๗ - ๓๐ กันยายน ๒๕๕๗ (หมายเหตุ: มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีให้ยกเลิกมติคณะรัฐมนตรี และเพิกถอนประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๔)
๑๙. นายอนุศิษฐ์ คุณากร	๑ ตุลาคม ๒๕๕๗ - ๓๐ กันยายน ๒๕๕๘
๒๐. พลเอก ทวีป เนตรนิยม	ตุลาคม ๒๕๕๘ - ๒๕๖๐
๒๑. พลเอก วัลลภ รักเสนาะ	๓ ตุลาคม ๒๕๖๐ - ปัจจุบัน

ที่มา : สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.)

สำหรับสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) มีโครงสร้างการจัดตามแผนภาพที่ ๓ - ๑ ดังนี้

๑. กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร (กพบ.)
๒. ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริตแห่งชาติ (ศปท.)
๓. กลุ่มภารกิจนโยบายและบริหารแผนงานความมั่นคง
 - ๓.๑ สำนักนโยบายและแผนความมั่นคง (สพผ.)
 - ๓.๒ สำนักประเมินภัยคุกคาม (สปภ.)
๔. กลุ่มภารกิจยุทธศาสตร์และอำนวยการความมั่นคงเฉพาะด้าน
 - ๔.๑ สำนักยุทธศาสตร์ความมั่นคงภายในประเทศ (สภน.)
 - ๔.๒ สำนักยุทธศาสตร์ความมั่นคงเกี่ยวกับภัยคุกคามข้ามชาติ (สภข.)
 - ๔.๓ สำนักยุทธศาสตร์ความมั่นคงกิจการชายแดนและประเทศรอบบ้าน (สขป.)
 - ๔.๔ สำนักยุทธศาสตร์ความมั่นคงระหว่างประเทศ (สรป.)
 - ๔.๕ สำนักยุทธศาสตร์ความมั่นคงจังหวัดชายแดนภาคใต้ และชนต่างวัฒนธรรม (สขต.)
 - ๔.๖ สำนักยุทธศาสตร์การเตรียมพร้อมและการป้องกันประเทศ (สตป.)
๕. กลุ่มภารกิจสนับสนุนทางวิชาการ และเครือข่ายการมีส่วนร่วม
 - ๕.๕ สถาบันความมั่นคงศึกษา (สมศ.)
 - ๕.๖ กลุ่มงานด้านกฎหมาย (กกม.)
๖. กลุ่มภารกิจสนับสนุนทางการบริหาร ได้แก่ สำนักเลขาธิการ (สลก.)

แผนภาพที่ ๓ - ๑ การจัดโครงสร้างการจัด สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

ที่มา : สภาความมั่นคงแห่งชาติ, เอกสารแจก

พัฒนาการของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน

พัฒนาการของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร หรือ กอ.รมน. (Internal Security Operations Command : ISOC) เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงานกลาง เพื่อต่อต้านภัยคุกคามที่มุ่งทำลายผลประโยชน์และความมั่นคงของชาติ มีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (ผอ.รมน.) โดยตำแหน่ง

ประวัติเมื่อ พ.ศ.๒๔๙๕ ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พ.ศ.๒๔๙๕ ในเวลาต่อมา วันที่ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๐๘ จึงได้ก่อตั้ง กองบัญชาการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์ (บก.ปค.) เพื่อต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ และ

วันที่ ๙ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๑๒ ได้แปรสภาพเป็น กองอำนวยการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์ (กอ.ปค.)

จากนั้น พ.ศ.๒๕๑๖ ก็เปลี่ยนชื่อเป็น กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) โดยยังคงมีหน้าที่ตาม พ.ร.บ. คอมมิวนิสต์ฯ

ต่อมาภายหลัง พ.ศ.๒๕๒๕ ภัยคุกคามจากคอมมิวนิสต์มีน้อยลง และมีการปรับปรุงโครงสร้าง ในรัฐบาลนายชวน หลีกภัย ได้ปรับบทบาทของ กอ.รมน. ให้ปฏิบัติการกิจทางด้านป้องกันปราบปรามยาเสพติด การจัดระเบียบและเสริมความมั่นคงชายแดน การพัฒนาเพื่อความมั่นคงเฉพาะพื้นที่ การแก้ปัญหาชนกลุ่มน้อยและผู้หลบหนีเข้าเมือง การแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ แก้ปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี (หน่วยสันตินิมิต) การปฏิบัติงานด้านการข่าว และการปฏิบัติการจิตวิทยา (ปจว.)

เมื่อ พ.ศ.๒๕๔๔ รัฐบาลทักษิณ ชินวัตร ได้ปรับลดบทบาทของ กอ.รมน. ลง โดยเฉพาะด้านการแก้ไขความไม่สงบในชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย และเพิ่มบทบาทด้าน การประสานงาน มีการปรับโครงสร้าง กอ.รมน. จากเดิมมี ผู้บัญชาการทหารสูงสุดเป็น รอง ผอ.รมน. โดยตำแหน่ง และปรับเพิ่มตำแหน่ง โดยมีรอง ผอ.รมน. มี ๓ ตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุดปลัดกระทรวงมหาดไทยรอง ผอ.รมน.ฝ่ายการเมืองผู้ช่วย ผอ.รมน. มี ๕ ตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมการปกครอง นอกจากนี้ยังมีการปรับสายบังคับบัญชาของ กอ.รมน. จังหวัด จากเดิมขึ้นอยู่กับ กอ.รมน. ภาค ให้ส่วนกลาง เป็นผู้สั่งการโดยตรง

๑. โครงสร้างการจัด กอ.ปค. ตามคำสั่ง รมน. พ.ศ.๒๕๐๘ และการปรับโครงสร้างตาม พ.ร.บ. ป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๑๒ และคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ ๑๑๐/๒๕๑๒ เรื่องการป้องกันและปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์

ในปี พ.ศ.๒๕๐๘ ผู้นิยามลัทธิคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย ได้เริ่มการนำยุทธวิธีแบบกองโจรและการใช้อาวุธ ซึ่งเกิดขึ้นภายหลังเหตุการณ์เสียงปืนแตก โดยมีการใช้ยุทธวิธีดังกล่าวในการปิดล้อมและดำเนินการต่อเจ้าหน้าที่รัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการสนับสนุนจากพรรคคอมมิวนิสต์จีนทั้งในเรื่องของการส่งกำลังบำรุง การปลูกฝังอุดมการณ์ และการช่วยเหลือในการต่อสู้เพื่อให้เกิดสงครามกองโจร

รัฐบาลโดย จอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี ในขณะนั้นได้ตระหนักถึงภัยคุกคามที่เกิดขึ้นดังกล่าว จึงได้ออกคำสั่ง นรม. ให้มีการจัดตั้งกองบัญชาการปราบปรามคอมมิวนิสต์ เมื่อ ๑๗ ธ.ค.๒๕๐๘ โดยมอบหมายให้ พลเอก ประภาส จารุเสถียร รมว. มหาดไทย เป็นผู้บัญชาการปราบปรามคอมมิวนิสต์ มีหน้าที่ดำเนินการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์โดยเด็ดขาด

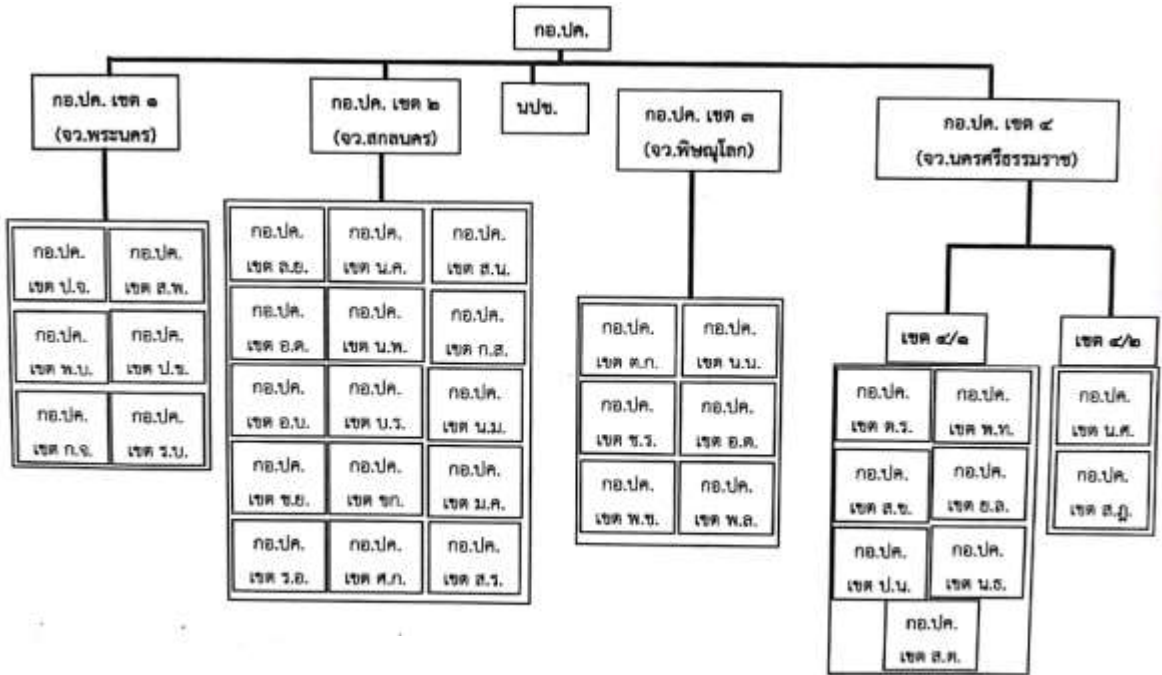
ต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๑๒ สถานการณ์ในการต่อสู้เพื่อเอาชนะ คอมมิวนิสต์ มีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น รัฐบาลได้มีการประกาศใช้ พรบ. ป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๑๒ และคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๑๑๐/๒๕๑๒ เรื่องการป้องกันและปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ลงวันที่ ๓๐ พ.ค.๒๕๑๒ ที่สรุปสาระสำคัญได้ว่า “การปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์นั้น ให้ใช้มาตรการทางการเมืองเป็นหลัก ให้หลีกเลี่ยงมาตรการทางการทหารและปฏิบัติการด้วยวิธีการรุนแรงใดๆ มาตรการทางกฎหมายหรือการใช้กำลังให้ปฏิบัติเมื่อจำเป็นเท่านั้น” จึงได้มีการเปลี่ยนชื่อจาก กองบัญชาการปราบปรามคอมมิวนิสต์ เป็น กองอำนวยการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์ (กอ.ปค.) โดยมี จอมพลถนอม กิตติขจร เป็น ผู้อำนวยการป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ทั่วไป (ผอ.ปค.) เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายและคำสั่ง นรม. และสถานการณ์ ที่พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ได้จัดตั้ง กองทัพปลดแอกประชาชนแห่งประเทศไทย (ทปท.)

๑.๑ วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง กอ.ปค.

ทำลายผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ให้หมดสิ้นไป การสร้างศรัทธาของประชาชนต่อข้าราชการ และการจูงใจของประชาชนให้ร่วมมือกันต่อต้านผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย

โดยรูปแบบการผนีกำลังพลเรือ้น ตำรวจ ทหารทั้งสามฝ่าย การจัดทำารประกอบกำลังในรูปแบบ
ถือแนวความคิดและเรียนตำรวจทหาร

แผนภาพที่ ๓ - ๒ โครงสร้างการจัดของ กอ.ปค.

ที่มา : สภาความมั่นคงแห่งชาติ, เอกสารแจก

๒. กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในหลังมีการออก พ.ร.บ. ยกเลิกพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พ.ศ.๒๕๔๕ พ.ศ.๒๕๔๓

ในยุคของรัฐบาล นายชวนหลีกภัย ได้มีการออก พรบ. ยกเลิกพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พ.ศ.๒๕๔๕ พ.ศ.๒๕๔๓ จึกเป็นผลให้บทบาทของ กอ.รมน. ในยุคนี้ปรับลดลงเหลือเพียงงานความมั่นคงภายใน จชต.

ต่อมาในยุคของรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ได้มีการออกคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ ๒๐๕/๒๕๔๙ เพื่อกำหนดบทบาทของ กอ.รมน. โดยเน้นงานความมั่นคงให้กับ ฝ่ายตำรวจ

แผนภาพที่ ๓ - ๓ พ.ร.บ. ยกเลิกพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พ.ศ.๒๕๔๕

พระราชบัญญัติ

ยกเลิกพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พ.ศ. ๒๕๔๕

พ.ศ. ๒๕๕๓

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ไว้ไว้ ณ วันที่ ๑๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

เป็นปีที่ ๕๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรยกเลิกกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา

ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติยกเลิกพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พ.ศ. ๒๕๔๕ พ.ศ. ๒๕๕๓"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามร้อยหกสิบห้าวันนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พ.ศ. ๒๕๔๕

(๒) พระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๒

(๓) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๘๘ ลงวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๘

(๔) คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ ๒๕ ลงวันที่ ๑๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๕

(๕) พระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๒

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ชวน หลีกภัย

นายกรัฐมนตรี

ที่มา : สภาความมั่นคงแห่งชาติ, เอกสารแจก

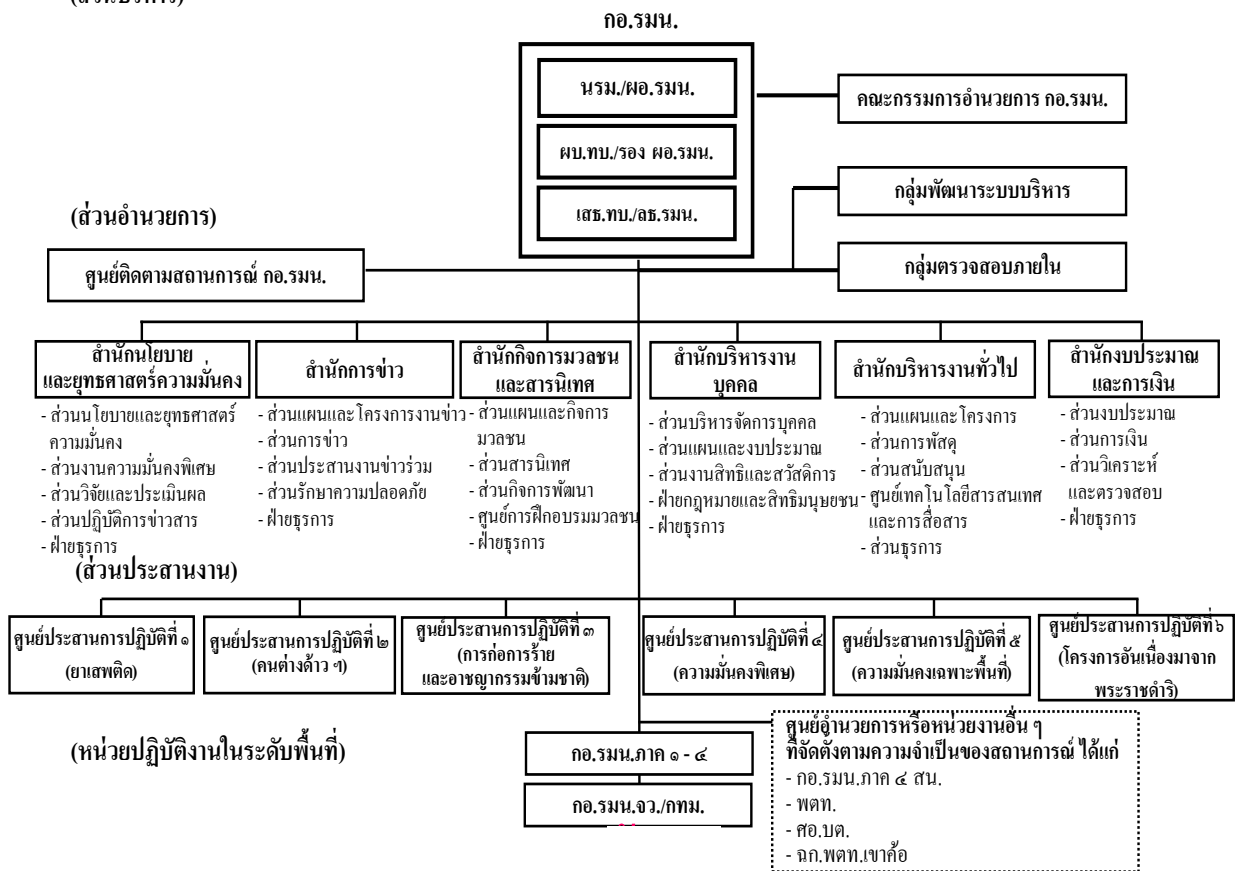
๓. โครงสร้างการจัด กอ.รมน. ตามแผนรักษาความมั่นคงภายใน พ.ศ.๒๕๕๒ (คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๗๙ /๒๕๕๒ ลงวันที่ ๒๗ ก.ค.๕๒)

ภายหลังการออก พ.ร.บ.รักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ปี พ.ศ.๒๕๕๑ มีการปรับปรุงโครงสร้างการจัด กอ.รมน. เพื่อรองรับ งานด้านภัยคุกคามซึ่งขยายขอบเขตตามรูปแบบของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ มีการออกคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๗๙/๒๕๕๒ เรื่อง การจัดโครงสร้าง การแบ่งส่วนงาน อำนาจหน้าที่ของส่วนงาน และ อัตรากำลังของกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เพื่อให้การปฏิบัติราชการและการบริหารงานของกองอำนาจการ

รักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ และ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๒ รายละเอียดเป็นไปตามแผนภาพที่ ๓ - ๔

แผนภาพที่ ๓ - ๔ โครงสร้างการจัด กอ.รมน.

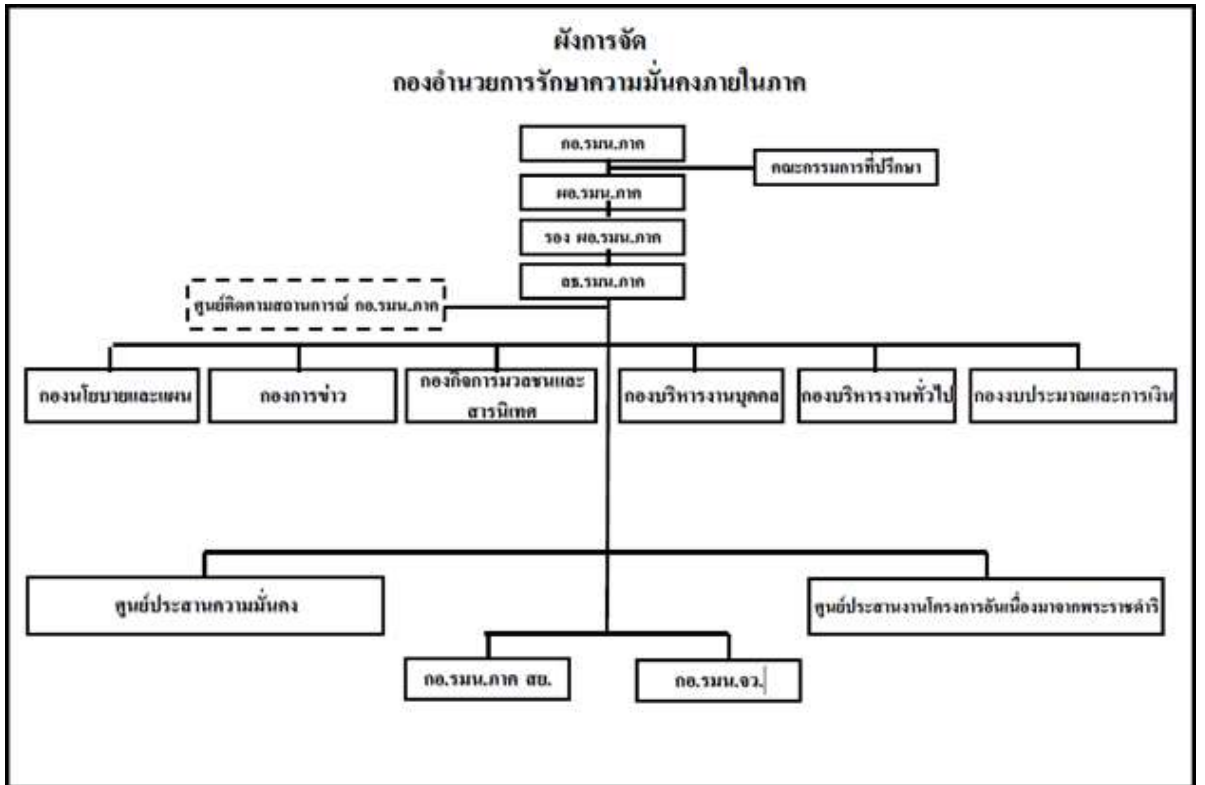
ผนวก ก. (ผังโครงสร้างการจัด กอ.รมน.) ประกอบแผนรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ประจำปี ๒๕๕๒ - กอ.รมน. (ส่วนบริหาร)

ที่มา : สภาความมั่นคงแห่งชาติ, เอกสารแจก

โครงสร้างการจัด กอ.รมน.ภาค ตามแผนรักษาความมั่นคงภายใน พ.ศ.๒๕๕๒ (คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๗๙ /๒๕๕๒ ลงวันที่ ๒๗ ก.ค.๒๕๕๒) รายละเอียดตามแผนภาพที่ ๓ - ๕

แผนภาพที่ ๓ - ๕ ผังการจัด กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค

ที่มา : สภาความมั่นคงแห่งชาติ, เอกสารแจก

๔. กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ยุคคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)

ภายหลังปี ๒๕๕๗ เมื่อ คสช. เข้ามาแก้ไข ปัญหาความวุ่นวายแตกแยกทางการเมือง ได้มีการปรับปรุงบทบาทภารกิจ และการจัด โครงสร้างงาน กอ.รมน. อีกครั้ง ตามคำสั่ง โครงสร้าง การจัด กอ.รมน. ตามคำสั่ง หน.คสช.ที่ ๕๑/๒๕๖๐ (หนังสือ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ความ มั่นคง กอ.รมน. ส่วนมาก ที่ นร ๕๑๐๓/๑๕๔๗ ลงวันที่ ๑๕ ส.ค. ๒๕๕๙) คำสั่งหัวหน้าคณะรักษา ความสงบแห่งชาติ ที่ ๕๑/๒๕๖๐ เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการรักษาความมั่นคงภายใน ราชอาณาจักร ซึ่งมีความมุ่งหมาย โดยที่ในปัจจุบันสถานการณ์อันเป็นภัยคุกคามด้านความมั่นคงได้มีการ เปลี่ยนรูปแบบไปอย่างรวดเร็ว มีความซับซ้อนและกระทำได้หลากหลายรูปแบบ โดย สถานการณ์อันเป็นภัยนั้นอาจเกิดขึ้นได้ทั้งภายนอกและภายในประเทศ และอาจเกิดขึ้นได้ทั้งจากการ กระทำของบุคคลหรือภัยจากธรรมชาติอันเป็นสาธารณภัย เพื่อให้การดำเนินการของภาครัฐในการ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินสถานการณ์ และอำนวยการในการรักษาความมั่นคงเป็นไปอย่างมี

ประสิทธิภาพ แก้ไขปัญหาได้อย่างทันท่วงที สามารถดูแลความปลอดภัยและ ความสงบเรียบร้อยให้แก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึง จึงจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วย การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เพื่อให้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร มีอำนาจหน้าที่ในการรองรับต่อสถานการณ์อันเป็นภัยดังกล่าว อีกทั้งเพื่อให้การปฏิบัติงาน ด้านความมั่นคงและป้องกันบรรเทาสาธารณภัย มีการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานของรัฐในทุกระดับ เพื่อประโยชน์ต่อความมั่นคงของชาติ ความสงบเรียบร้อยในสังคม และความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สินของประชาชน

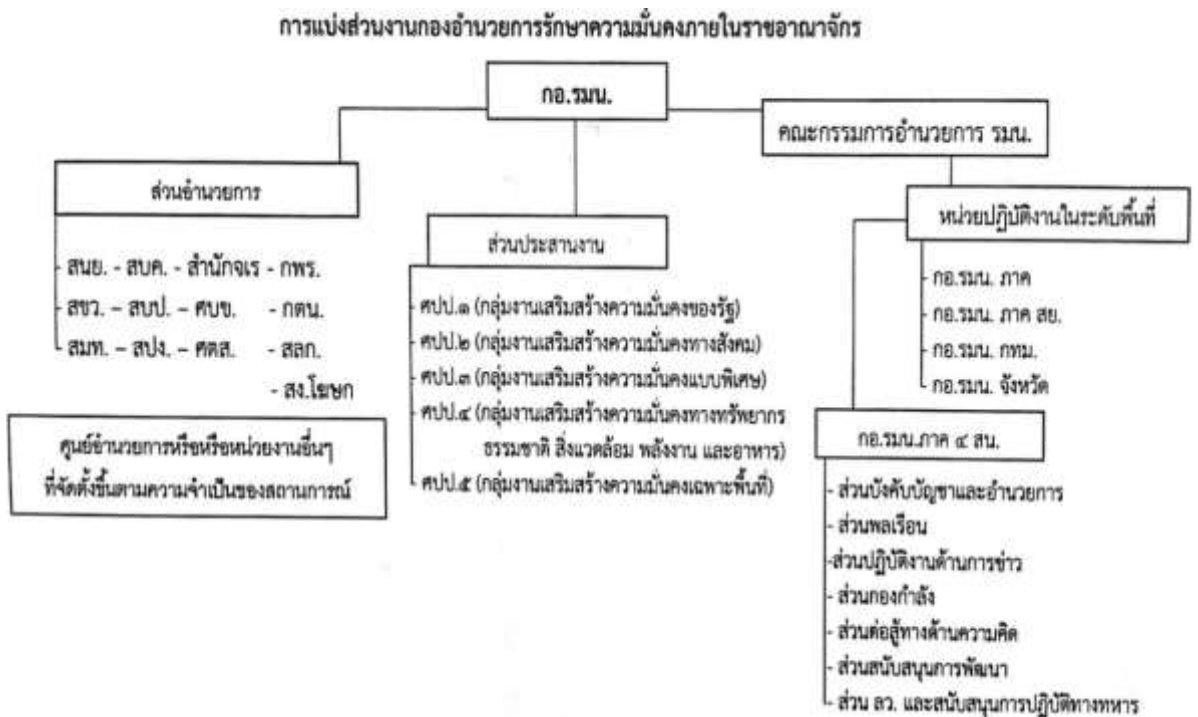
๑. แก้ไขคำนิยาม ตามมาตรา ๓ “การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร” ให้รวมถึง ในกรณีที่เกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัย ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๒. เพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ ตามมาตรา ๗ ในการติดตามและประเมินสถานการณ์ภายนอก ที่อาจก่อให้เกิดภัยคุกคามต่อความมั่นคงภายใน

๓. แก้ไของค์ประกอบของคณะกรรมการอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ตามมาตรา ๑๐ โดยเพิ่มเติมให้อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นกรรมการ เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขนิยาม ตามมาตรา ๓

๔. กำหนดให้มีคณะกรรมการอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค และจังหวัด โดยแก้ไขเพิ่มเติมในมาตรา ๑๑ และมาตรา ๑๓

แผนภาพที่ ๓ - ๖ โครงสร้างการจัด กอ.รมน. ตามคำสั่ง หน.คสช. ที่ ๕๑/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๑๕ ส.ค. ๒๕๕๙

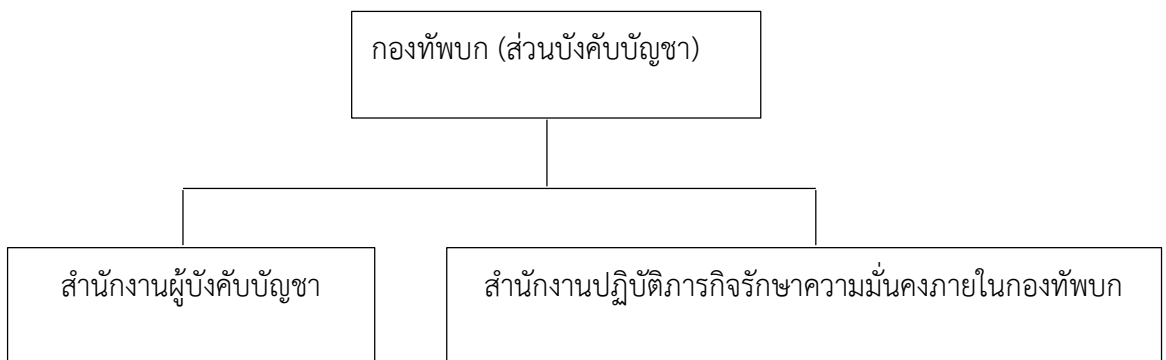
ที่มา : สภาความมั่นคงแห่งชาติ, เอกสารแจก

แผนภาพที่ ๓ - ๗ โครงสร้างการจัด กอ.รমন. ตามคำสั่ง หน.คสช.ที่ ๕๑/๒๕๖๐ (หนังสือ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ความมั่นคง กอ.รমন. ด่วนมาก ที่ นร ๕๑๐๓/๑๕๔๗ ลงวันที่ ๑๕ ส.ค. ๒๕๕๙)

ที่มา : สภาความมั่นคงแห่งชาติ, เอกสารแจก

แผนภาพที่ ๓ - ๘ โครงสร้างการจัด สนง.ปรมน.ทบ. ตามคำสั่ง ทบ. (เฉพาะ) ลับ ๓๘/๖๐ ลง ๒๗ ก.ค.๖๐

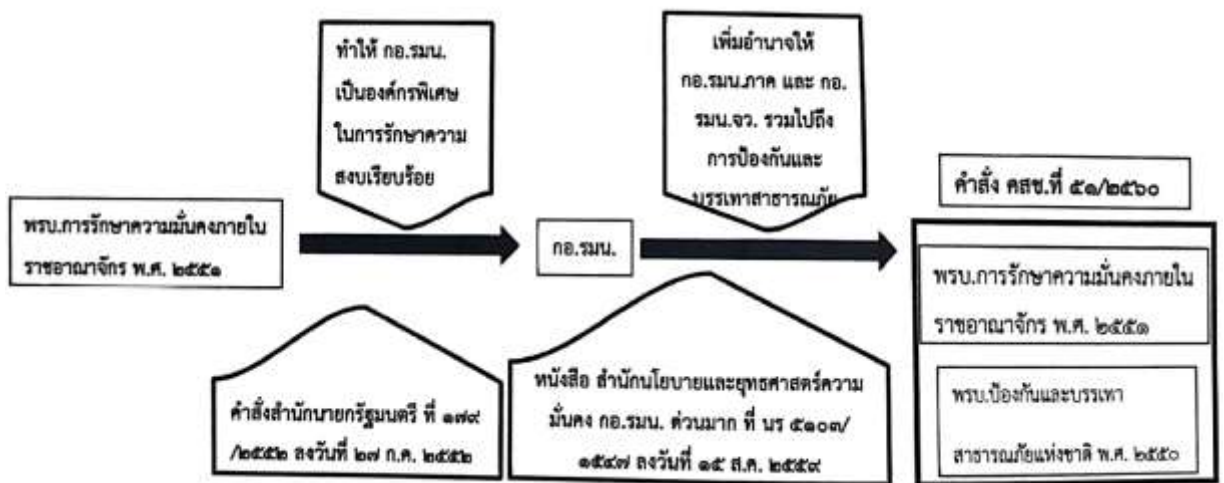

ที่มา : สภาความมั่นคงแห่งชาติ, เอกสารแจก

พัฒนาการของพระราชบัญญัติรักษาความมั่นคงภายใน พ.ศ.๒๕๕๑

พ.ร.บ. รักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑ มีผลบังคับใช้ครั้งแรก โดยมีความมุ่งหมายสำคัญสองประการ ในเบื้องต้นคือ เป็นเครื่องมือของกองทัพในการปฏิบัติงานแก้ปัญหาในพื้นที่ จชต. ทั้งในแง่นโยบาย และระดับผู้ปฏิบัติ รวมถึงเป็นกฎหมายที่มีความเข้มข้นในการบังคับใช้ระหว่าง พ.ร.บ. กฎอัยการศึก พ.ศ.๒๕๔๘ (ซึ่งมีความเข้มข้นมากและเน้นด้านยุทธการมาก) กับ พ.ร.ก. บริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน (ซึ่งให้อำนาจการออกประกาศใช้บังคับกับรัฐบาล) ต่อมาเมื่อรัฐบาล คสช. เข้ามาบริหารราชการแผ่นดิน ได้มีการใช้คำสั่งหัวหน้า คสช. ในการ ออกกฎระเบียบคำสั่งที่เกี่ยวข้องกับ กอ.รมน. จำนวนหนึ่ง เพื่อให้การปฏิบัติงานของกองทัพในคราบของ กอ.รมน. มีความคล่องตัวมากขึ้น สามารถเชื่อมความสัมพันธ์ ของกฎหมายดังกล่าวที่เกี่ยวข้อง ตามแผนภาพที่ ๓ - ๙

แผนภาพที่ ๓ - ๙ สรุปลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของ กอ.รมน.

ที่มา : สภาความมั่นคงแห่งชาติ, เอกสารแจก

การทบทวนภัยคุกคามด้านความมั่นคงในห้วงที่ผ่านมา

๑. อดีตจนถึง พ.ศ.๒๕๔๓

๑.๑ ยุคก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ : แนวคิดอุดมการณ์คอมมิวนิสต์และการปฏิวัติ พ.ศ.๒๔๗๐ มีการแก้ไขกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ มาตรา ๑๐๔ ให้เพิ่ม “การสั่งสอนทฤษฎีการเมืองหรือเศรษฐกิจเพื่อให้บังเกิดความเกลียดชัง ดูหมิ่น พระสมเด็จ พระเจ้าอยู่หัวหรือเกิดความเกลียดชังระหว่างชนชั้น” เป็นความผิดที่ระวางโทษจำคุก ไม่เกิน ๑๐ ปี ปรับไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับต่อมายกเลิกในปี พ.ศ.๒๔๙๙

๑.๒ ยุคหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

๑๕ มี.ค. ๒๔๗๖ รัฐบาลคณะราษฎรเสนอเค้าโครงเศรษฐกิจ หรือเรียกว่า “สมุดปกเหลือง” มีการวิจารณ์อย่างกว้างขวางและกล่าวหาว่า คอมมิวนิสต์ เกิดความแตกแยก

ในสภารัฐบาลประกาศปิดสภา งดใช้รัฐธรรมนูญบางมาตรา พร้อมทั้งออกกฎหมายเกี่ยวกับคอมมิวนิสต์ ขึ้นเป็นฉบับแรกคือ “พ.ร.บ. ว่าด้วยคอมมิวนิสต์ พ.ศ.๒๔๗๖” นายปรีดี พนมยงค์ ผู้เสนอ ได้ลี้ภัยออกนอกประเทศ มีการปรับปรุงกฎหมายอีกครั้ง ในปี พ.ศ.๒๔๗๘ แล้วยกเลิกไป ในปี พ.ศ.๒๔๘๙

๑.๓ กฎหมายคอมมิวนิสต์ พ.ศ.๒๔๙๕

ยุคของรัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้มีการออกกฎหมายคอมมิวนิสต์ฉบับใหม่ มีบทลงโทษรุนแรงกว่าเดิม นิยามที่กว้างขวางมากขึ้น ให้อำนาจทหารในการบังคับใช้กฎหมาย มีการแก้ไขปรับปรุงตลอดโดยในเรื่องการใช้อำนาจในการจับกุมปราบปราม กักขังโดยไม่ต้องแจ้งข้อกล่าวหาได้นานกว่าปกติ ถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่า นอกจากจะเป็นเครื่องมือของเจ้าหน้าที่ในทางปราบปรามคอมมิวนิสต์แล้ว ยังถูกใช้เป็นเครื่องมือในการปิดกั้นเสรีภาพ จนในที่สุดมีการออก พ.ร.บ. ยกเลิกกฎหมายดังกล่าว ในยุคของรัฐบาล นายชวน หลีกภัย ในปี พ.ศ.๒๕๔๓

ภัยคุกคามด้านความมั่นคงของประเทศในอดีตจนถึง ปี พ.ศ.๒๕๔๓ จึงอาจสรุปได้ว่า คือ ภัยจากลัทธิคอมมิวนิสต์ เป็นผลให้นโยบายด้านความมั่นคงของรัฐ เน้นไปสู่การรับมือกับภัยคุกคามดังกล่าว

๒. ยุค พ.ศ.๒๕๔๓ - ๒๕๕๐

ในห้วงเวลานี้ ประเทศประสบปัญหาเศรษฐกิจจากวิกฤตการณ์ต้มยำกุ้ง ในปี พ.ศ.๒๕๔๐ จนต้องลดค่าเงินบาท และเข้าสู่โครงการกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund : IMF) บทบาทของกองทัพบก/กอ.รมน.ด้านความมั่นคงจึงถูกจำกัดลงรวมถึงกฎหมายที่เป็นเครื่องมือในการบังคับใช้ก็เพียง พ.ร.บ. กฎอัยการศึก พ.ศ.๒๕๔๗ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ด้านการสงครามหรือความมั่นคงตามแนวชายแดนรวมถึงมีความเข้มข้น ของการบังคับใช้สูง จึงอาจกล่าวได้ว่า เป็นช่วงการสูญประกาศของกฎหมายด้านความมั่นคงจนกระทั่ง เมื่อเกิดเหตุการณ์ปล้นปืน ในปี พ.ศ.๒๕๔๗ ทำให้เหตุการณ์ความไม่สงบใน จชต. ขยายตัวขึ้นมาอีกครั้ง จึงมีการออกพระราชกำหนดบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินขึ้น เป็นเครื่องมือในการบังคับใช้ด้านความมั่นคงในยุคดังกล่าวภัยคุกคามด้านความมั่นคงจึงเน้นไปที่ปัญหา จชต. เป็นหลัก

๓. ยุค พ.ศ.๒๕๕๑ - ปัจจุบัน (๒๕๖๒)

เมื่อกองทัพเข้าคลี่คลายสถานการณ์ ความขัดแย้งทางการเมือง ในปี พ.ศ.๒๕๕๙ ได้มีการพิจารณาออกกฎหมายด้านความมั่นคง คือ พ.ร.บ. รักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑ ขึ้น นำมาซึ่ง แนวคิดการประเมินภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Non - traditional Threat) โดยในห้วงแรก งานวิจัยของ พล.ท. ประยุทธ์ (นักศึกษา วปอ. ในขณะนั้น) ระบุว่าประกอบไปด้วย ปัญหาความไม่เชื่อมั่นในสถาบันการเมืองและพรรคการเมือง, การแตกแยกทางความคิดของประชาชนในชาติ, ความมั่นคงในพื้นที่ จชต., การก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ, ยาเสพติด, แรงงานต่างด้าวและผู้หลบหนีเข้าเมือง, ภัยพิบัติจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมของธรรมชาติและโรคระบาด, การขาดดุลของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และปัญหาความยากจน

การประเมินภัยคุกคามรูปแบบใหม่เป็นผลให้รัฐมองความมั่นคงในมิติที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้นเป็นผลให้บางเขต ของ กอ.รมน. ต้องปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงทั้งในแง่โครงสร้างหน้าที่ตามมา

สรุป

ในการศึกษาพบเห็นว่า องค์กรหลักด้านความมั่นคงภายในประเทศ ในระดับนโยบาย และระดับบริหารคือ สภาความมั่นคงแห่งชาติ โดยมีสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ เป็นหน่วยงานหลัก และมีกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในเป็นองค์กรระดับรองที่ทำหน้าที่บูรณาการ ด้านความมั่นคง โดยการประเมินภัยคุกคามด้านความมั่นคงที่ผ่านมา แปรเปลี่ยนไปตามสภาพแวดล้อม นับแต่อดีต ซึ่งยุคแรก ๆ นับตั้งแต่ หลังสงครามโลกครั้งที่ ๑ ซึ่งลัทธิคอมมิวนิสต์ เริ่มแพร่หลายในสังคมไทย อย่างมีนัยสำคัญ มีการออกกฎหมายบังคับใช้ เพื่อต่อต้าน จนถึงยุคสงครามประชาชนระหว่างรัฐ และพรรคคอมมิวนิสต์ ซึ่งรัฐไทยสามารถเอาชนะได้ในที่สุด จนนำมาสู่การยกเลิกกฎหมายดังกล่าวในที่สุด เป็นช่วงสูญญากาศของกฎหมายด้านความมั่นคง อันนำมาสู่เหตุการณ์ปล้นปืน ในปี ๒๕๔๗ และเป็นผลให้เกิดกฎหมายด้านความมั่นคง ๒ ฉบับคือ พ.ร.ก. บริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๔๘ และ พ.ร.บ. รักษาความมั่นคงภายในพระราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑ ซึ่งบังคับใช้มาจนถึงทุกวันนี้ ผลการศึกษาในช่วงนี้จะเป็นพื้นฐานนำสู่การวิเคราะห์ และประเมินสภาพแวดล้อมในอนาคต หลังปี พ.ศ.๒๕๖๓ ซึ่งจะตอบคำถามของเอกสารวิจัยฉบับนี้ในที่สุด

บทที่ ๔

แนวทางการกำหนดบทบาทของกองทัพไทย ในการสนับสนุนการดำเนินงานของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน

การประเมินภัยคุกคามด้านความมั่นคงยุคหลังปี พ.ศ.๒๕๖๔

๑. การประเมินสภาพแวดล้อมที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน

สภาความมั่นคงแห่งชาติได้จัดทำ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ ผ่านกระบวนการประเมิน วิเคราะห์ ตามหลักการ ซึ่งมีสมมติฐานจากการประเมินภัยคุกคาม ตั้งแต่ระดับโลก ที่จีนและรัสเซียมีแนวโน้มในบทบาทการถ่วงดุลสหรัฐมากขึ้น นโยบายความริเริ่ม แถบเศรษฐกิจของจีน (Belt Road Initiative: BRI) ถือเป็นยุทธศาสตร์ระดับโลกที่เป็นตัวอย่าง รูปแบบในความท้าทายต่อสหรัฐที่ทำให้เกิดบรรยากาศของการแข่งขัน สถานการณ์ของการถ่วงดุล เกิดขึ้นในแต่ละภูมิภาคและในทุกมิติ เช่น กรณีความขัดแย้งในตะวันออกกลาง ได้แก่ กรณีอิหร่าน อิรัก ซีเรีย เยเมนและปาเลสไตน์ ในลาตินอเมริกา ได้แก่ เวเนซุเอลา เป็นต้น ขณะที่ด้านการก่อการร้าย กลุ่มก่อการร้ายที่มีไซรัฐ (Non-state Actor) ถูกลดขีดความสามารถลงอย่างมีนัยสำคัญ ปรากฏ รูปแบบการโจมตีแบบนายเดี่ยว (Lone Wolf) มากขึ้น (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, ๒๕๖๐ : ๒๔) ปรากฏเหตุการณ์ก่อการร้ายในลักษณะการโจมตีทางไซเบอร์ (Cyber Attack) มากขึ้นอย่าง มีนัยสำคัญ ขณะที่นโยบายของประธานาธิบดี ทรัมป์ (America First/America Great Again) สะท้อนลักษณะแบบอนุรักษ์นิยมที่เน้นผลประโยชน์ของอเมริกาเป็นหลักและต้องมาก่อนมากขึ้น นโยบายเช่นนี้มีลักษณะคาดคะเนได้ยาก แตกต่างจากรัฐบาลที่ผ่านมา โดยเฉพาะด้านต่างประเทศ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อมิติอื่น ๆ ทั้งการทหาร เศรษฐกิจ สถานการณ์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังคง เป็นเรื่องความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างจีนและอาเซียน ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) จึงเป็นองค์กรและกรอบสำคัญในการดำเนินนโยบายความ มั่นคงในภูมิภาค โดยเฉพาะเมื่อไทยมีบทบาทเป็นประธานอาเซียน (พ.ศ.๒๕๖๒) สถานการณ์ความ มั่นคงภายในประเทศ เมื่อผ่านกระบวนการเลือกตั้งและเปลี่ยนผ่านจาก คสช. สู่รัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้ง กระบวนการบริหารบ้านเมืองตามระบอบประชาธิปไตยเริ่มขับเคลื่อน การประเมิน ภัยคุกคาม ความมั่นคงภายในยังคงเน้นไปที่รูปแบบความมั่นคงรูปแบบใหม่ อันได้แก่ประเด็น ความมั่นคงที่กระทบต่อสถาบัน ความขัดแย้งของคนในชาติ และปัญหา จชต. ในภาพรวม สมช. ประเมินว่าสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงมี

แนวโน้มมิติที่หลากหลายยิ่งขึ้น ยากต่อการควบคุม ขั้นตอนการรับมือต้องมีความซับซ้อนมากขึ้น ต้องการความร่วมมือแก้ไขปัญหาในระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะระดับระหว่างประเทศ

เมื่อตรวจสอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ซึ่งจัดทำโดย สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) พบว่าได้มีการประเมินสถานะ แวดล้อมด้านเศรษฐกิจและสังคมว่า ผลของการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของประเทศไทย นำสู่โครงสร้าง

เศรษฐกิจของประเทศที่ผูกพัน เชื่อมโยงกับโลกอย่างชัดเจน จึงมีความอ่อนไหวต่อปัจจัยภายนอก และส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันในระหว่างประเทศซึ่งไทยยังมีข้อจำกัดในเรื่องห่วงโซ่มูลค่าการผลิตด้านการเกษตร อุตสาหกรรมและบริการที่จะนำสู่การวิจัย พัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี (Science Technology Engineering Mathematics : STEM) ที่ยังต่ำกว่ามาตรฐานโลก ปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติ ที่เสื่อมโทรม การบริหารจัดการน้ำที่ต้องเพิ่มประสิทธิภาพเหล่านี้ เป็นต้นเหตุแห่งการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ซึ่งแผนฯ ๑๒ นับเป็นแผนพัฒนาฉบับแรกที่ยึดถือ นำมา เป็นแนวทางในการจัดทำแผนอันจะไปสู่แผนปฏิบัติการในที่สุด มีการจัดทำแผนงาน / โครงการสำคัญ (Flagship Program) ในลักษณะแผนกลยุทธ์โดยมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ตามแนวทางที่สหประชาชาติกำหนดขึ้นตามแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกับแนวคิดไทยแลนด์ ๔.๐ และขับเคลื่อนด้วยกลไกพลังประชารัฐ ความเสี่ยงทางมิติสังคมของประเทศไทยในระยะใกล้คือการเข้าสู่สังคมสูงวัยซึ่งจะส่งผลกระทบต่อมิติอื่น ๆ ตามมาการพัฒนาที่รวดเร็วของเทคโนโลยีในทุก ๆ ด้านที่เชื่อมโยงเอามิติต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างรวดเร็วและแยกไม่ออก เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในลักษณะเกิดขึ้นและทำลายเทคโนโลยีเดิมตลอดเวลา (Disruptive Technology) ภัยคุกคามที่เกิดขึ้นมีความเกี่ยวพันกันในหลายมิติ ทั้งทางทหาร เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยาในลักษณะที่แยกกันไม่ออกอย่างชัดเจน ได้แก่ อาชญากรรมข้ามชาติ แรงงานต่างด้าว การก่อการร้าย อาชญากรรมทางไซเบอร์ เป็นต้น

ดังนั้นการประเมินภัยคุกคามของประเทศยุคหลังปี พ.ศ.๒๕๖๔ จึงอาศัยการประเมินภัยคุกคามจากฐานข้อมูลปัจจุบัน ซึ่งจะครอบคลุมมิติต่าง ๆ ของความมั่นคงทั้งทางการทหาร การเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยาและวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี โดยอาศัยข้อมูลพื้นฐานจากแผนและนโยบายระดับชาติที่สำคัญคือ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) และนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ จากนั้นประเมินและคาดคะเนจากแหล่งข้อมูลด้านความมั่นคง ทั้งระดับโลก ได้แก่ เอกสารจาก World Economic Forum(WEF) , Security Assessment Report, US, Department Of Defense และบทความของสำนักข่าวต่างประเทศ ส่วนภายในประเทศประเมินจากฐานข้อมูลของหน่วยงานด้านความมั่นคง เช่น สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, กอ.รมน., สศช. แล้ววิเคราะห์ ประเมิน คาดคะเน

๑.๒ ผลการประเมินภัยคุกคามด้านความมั่นคงยุคหลังปี พ.ศ.๒๕๖๔

การประเมินสภาพแวดล้อมในระยะข้างหน้าอันใกล้นี้ สามารถประยุกต์ใช้กับยุคหลังปี พ.ศ.๒๕๖๔ ได้ภายใต้บริบทที่ทุกฝ่ายมองว่าเป็นยุคปั่นป่วนทางเทคโนโลยี (Disruptive Technology Era) สามารถอธิบายในภาพรวม คือ

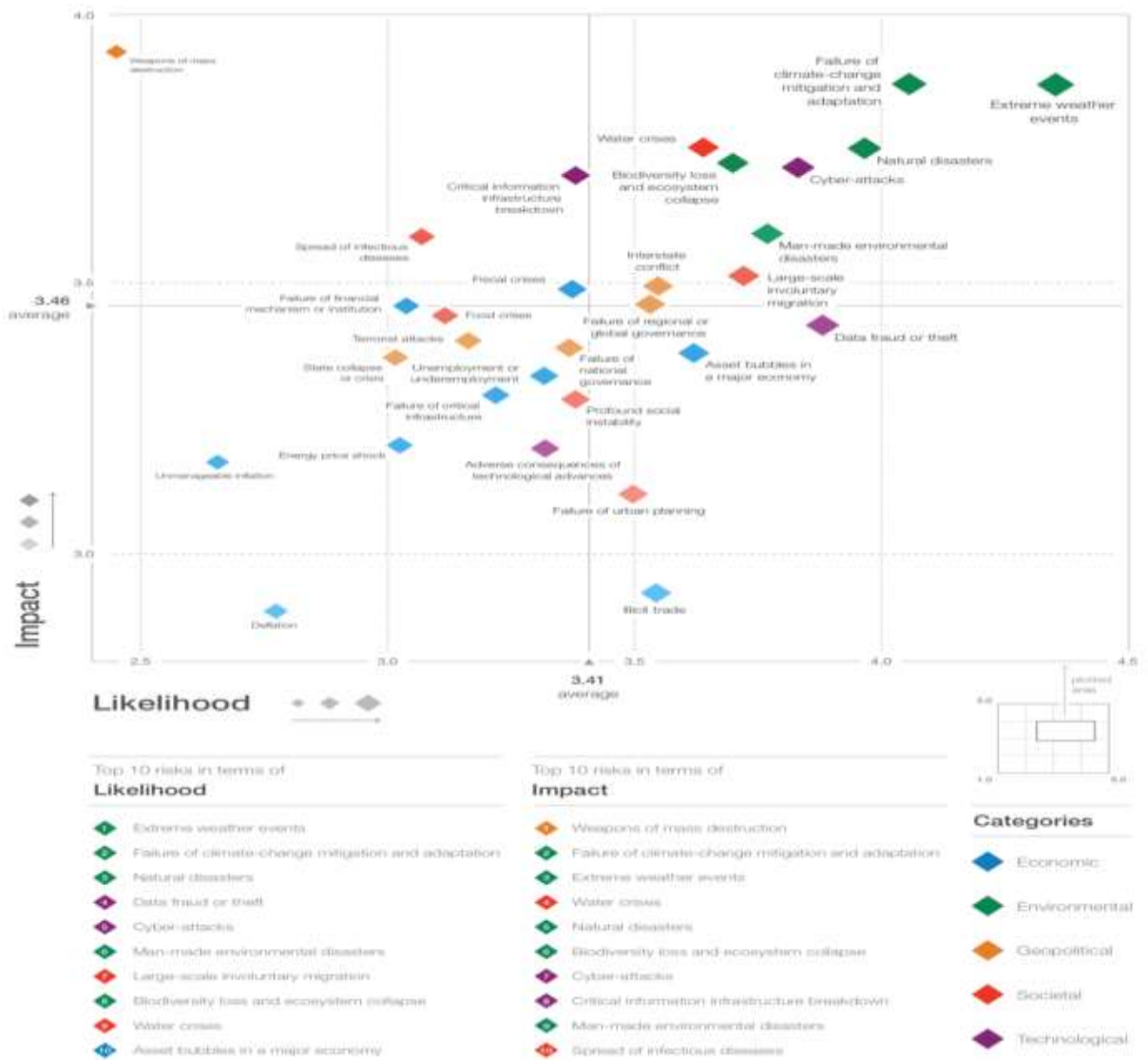
ยุคแห่งความปั่นป่วนทางเทคโนโลยี (Disruptive Technology Era) หมายถึงยุคแห่งพัฒนาการของเทคโนโลยี ดิจิทัลที่ทำให้ระยะทางและเวลาระหว่างบุคคลหดสั้นและแคบลง ประชากรบนโลกกว่า ๗ พันล้านคนติดและถูกเชื่อมโยงอยู่ในร่างแหเดียวกันสิ่งที่เกิดขึ้นในอีกซีกโลก ถูกแปลงสัญญาณและส่งผ่านในรูปดิจิทัล สู่ “สมาร์ตโฟน” ในมือของทุกคนในระดับเรียลไทม์ ดิจิทัลทำให้เราเห็น, รับรู้, แลกเปลี่ยน และส่งต่อมากกว่าเดิม จนนำมาสู่การคิดและต่อยอดที่มากขึ้น เมื่อคิดและต่อยอดมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงจึงเกิดเร็วขึ้นกว่าเดิมเมื่อระยะทางและเวลาที่หดสั้นลง จะส่งผลให้ดูเหมือนการเปลี่ยนแปลงเกิดเร็วขึ้น การเปลี่ยนผ่านที่เคยใช้เวลาหนึ่งชั่วอายุเหลือเพียง

ไม่กี่ปีไม่กี่เดือน กระทั่งไม่กี่วินาที ดิจิทัลจึงเป็นตัวเร่งปฏิริยาการเปลี่ยนแปลงด้วยการทำให้ “ระยะทาง” และ “เวลา” หดสั้นลง นำมาซึ่งผลพวง เปลี่ยนแปลงเกิดเร็วขึ้น โดยมีข้อมูล (Data) จำนวนมหาศาลที่ผุดกำเนิด ถ่ายเท และไหลเวียนในโลกดิจิทัลเป็นส่วนประกอบในวงจรการเปลี่ยนแปลงที่เราเรียกว่า Big Data เกิดขึ้นมากมายครอบคลุมเครือข่ายทั่วโลกในเวลาแต่ละวินาที (วชิรวิษณุ กิติชาติพรพัฒน์, ออนไลน์, ๒๕๖๒) จะเห็นได้ว่า ทั้งปัจจัย ระยะทาง และเวลา ทำให้เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อพื้นที่ห่างไกลออกไป ในลักษณะ เวลาจริง (Real Time) สังคมโลกรับรู้ได้ในทันทีทันใด โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยสื่อมวลชน (Mass Media) ดังเช่นอดีตที่ผ่านมา เกิดพื้นที่สื่อสังคม (Social Media) ผ่านแอปพลิเคชันบนโลกออนไลน์ โดยมีปัจเจกชนทุกคนสามารถเป็นสื่อในทุกระดับและสถานที่ เกิดกระแสทัศนคติและค่านิยมอย่างรวดเร็ว (Viral) อันมีผลทางจิตวิทยา ต่อสังคม ในมิติต่าง ๆ เช่น การเมือง เศรษฐกิจ การตลาด เป็นต้น ตัวอย่างเช่นกระแส K-Pop ของบรรดาศิลปินนักร้องเกาหลีใต้ที่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับประเทศเป็นจำนวนมหาศาลในแต่ละปี หรือกรณีการแฮ็คข้อมูลหน่วยงานราชการ บริษัทเอกชนทั่วโลกด้วยมัลแวร์ วันนาคราย (Wannacry) แล้วเรียกค่าไถ่ในรูปของเงินสกุลดิจิทัล (Bitcoin) ห้วงเดือน พฤษภาคม - มิถุนายน ๒๕๖๑ ทำให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจไปทั่วโลก ต่อมา มีรายงานผลการสอบสวนจากหน่วยงานความมั่นคงสหรัฐว่าเป็นการกระทำของหน่วยงานทางทหารด้านไซเบอร์ของเกาหลีเหนือ ซึ่งเกาหลีเหนือปฏิเสธในเวลาต่อมา

ความขัดแย้งทางการค้าระหว่าง สหรัฐ - จีน มีมูลเหตุส่วนหนึ่งมาจากการแข่งขันและความขัดแย้งทางเทคโนโลยีระหว่างสองประเทศ เช่น กรณีการกล่าวหาจีนโดยสหรัฐ ในเรื่องการขโมยหรือจารกรรมทรัพย์สินทางปัญญาทั้งเชิงพาณิชย์และทางทหาร ทั้งการลักลอบและเปิดเผยด้วยการบังคับใช้กฎหมายแก่นักลงทุนต่างชาติ เรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยีเมื่อต้องการเข้าไปลงทุนในจีน การกล่าวหาจีนว่าใช้เทคโนโลยีฝังชิปไว้ในอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์แล้วลักลอบถ่ายข้อมูลเพื่อใช้ประโยชน์ด้านใดด้านหนึ่ง ดังกรณีของการออกกฎหมายกีดกันห้ามหน่วยงานราชการใช้อุปกรณ์ของบริษัทหัวเหว่ย (Huawei) ของจีนซึ่งใหญ่เป็นอันดับสองของโลก รองจากบริษัทซัมซุง และใหญ่กว่าบริษัทแอปเปิลของสหรัฐ ในระดับมหภาค การประกาศนโยบายยุทธศาสตร์ Made in China 2025 ของจีน ที่มุ่งจะปฏิรูปอุตสาหกรรมให้รองรับกระแสการปฏิวัติอุตสาหกรรม ยุคที่ ๔ (4 IR) ซึ่งมุ่งเน้นนวัตกรรม สมองกลและหุ่นยนต์ฯ เพิ่มเติมจากการมุ่งเน้นคุณภาพรองรับปัญหาการขาดแคลนแรงงานอันเป็นผลมาจากการเข้าสู่สังคมสูงอายุ เป็นที่คาดว่าเทคโนโลยีดังกล่าวของจีนจะพัฒนาตามทันสหรัฐในปีนั้น และแข่งหน้าภายในเวลาอีกสองสามปีถัดไป สภาวะดังกล่าวที่จะเกิดขึ้นในระยะเวลานี้ส่งผลให้สหรัฐโดยประธานาธิบดี ทรัมป์ ดำเนินนโยบายในลักษณะปกป้องผลประโยชน์ของประเทศเป็นหลัก (Protectionist) เกิดสภาวะความไม่แน่นอน คาดคะเนได้ยาก และส่งผลต่อบรรยากาศการเมืองระหว่างประเทศด้วยการประกาศว่าเป็นสงครามการค้าระหว่าง สหรัฐ-จีน (US - China Trade War) ซึ่งนักวิชาการวิเคราะห์ว่าเป็นสงครามเย็นครั้งใหม่ นับตั้งแต่สภาวะหลังสงครามโลกครั้งที่สองระหว่างสหรัฐ - รัสเซีย จนถึงทศวรรษ ๙๐ นโยบายดังกล่าวของสหรัฐยัง ได้นำมาซึ่งความตึงเครียดในภูมิภาคทั่วโลก ได้แก่ ปัญหาการผลิตอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ ปัญหาการผลิตสารกัมมันตรังสีของอิหร่านรวมถึงการที่อิหร่านถูกกล่าวหาว่าสนับสนุนกลุ่มก่อการร้ายมุสลิมชีอะ ในตะวันออกกลาง ปัญหาเสถียรภาพในทวีปแอฟริกา ซึ่งเป็น

แหล่งพักพิงของกลุ่มก่อการร้าย ปัญหาเสถียรภาพของเวเนซุเอลาซึ่งอยู่ในพื้นที่ใกล้กับสหรัฐ เหล่านี้ สหรัฐได้ใช้เครื่องมือและกลไกในทุกมิติ ทั้งทางการเมืองระหว่างประเทศ การทหาร เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา กัดดันประเทศดังกล่าวให้เป็นไปตามแนวทางที่สหรัฐต้องการ สภาพการเมืองระหว่างประเทศจึงอยู่ในลักษณะที่ปั่นป่วนอันเป็นผลจากความไม่แน่นอน คาดเดาไม่ได้ของรัฐบาลสหรัฐ ในมุมมองของ World Economy Forum มองถึงความเสี่ยงอันเป็นภัยคุกคามของโลก หลังปี พ.ศ.๒๕๖๒ ตามลำดับคือ ผลกระทบจากสภาวะโลกร้อน สาธารณภัย การโจมตีทางไซเบอร์ การสูญพันธ์ของความหลากหลายทางชีวภาพ โดยที่การก่อการร้ายมีระดับความเสี่ยงต่ำกว่า ความขัดแย้งระหว่างประเทศ หรือวิกฤตการเงิน ซึ่งถือว่าเป็นความเสี่ยงรองลงไป รายละเอียดตามแผนภาพที่ ๔ - ๑

แผนภาพที่ ๔ - ๑ แนวโน้มความเสี่ยงของโลกหลังปี ๒๐๑๙ (Global Risk 2019)

ที่มา : แนวโน้มความเสี่ยงของโลกหลังปี 2019 (Global Risk 2019)

ในระดับภูมิภาค พบว่าภูมิภาคอาเซียนกลายเป็นพื้นที่แข่งขันช่วงชิงอิทธิพลระหว่าง สหรัฐ - จีน โดยโครงการความริเริ่ม BRI ของจีนถูกมองว่าเป็นเครื่องมือขยายอิทธิพลรุกคืบสู่แต่ละภูมิภาค ในทางเศรษฐกิจเป็นโครงการที่มีลักษณะเป็นกับดักหนี้ (Debt Trap) อันเป็นภาวะผูกพันระยะยาว ของประเทศด้วยความไม่โปร่งใส อัตราดอกเบี้ยที่สูง ความไม่ยั่งยืน ในขณะที่อเมริกา ในยุครัฐบาลโอบามา ได้ประกาศนโยบายปักหมุดเอเชีย (Pivot to Asia) ด้วยการหันมาให้เจ้าหน้าที่กับเอเชียโดยเฉพาะอาเซียนอีกครั้งหนึ่งหลังจากที่เน้นนโยบายต่อตะวันออกกลางในสองทศวรรษที่ผ่านมา รวมถึงการผนึกกำลังพันธมิตรอันประกอบไปด้วย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ฟิลิปปินส์ และออสเตรเลียปิดล้อมจีน ครั้นถึงยุคประธานาธิบดี ทรัมป์ ยังคงให้ความสำคัญกับภูมิภาคอาเซียน โดยได้เปลี่ยนการเรียกภูมิภาคแปซิฟิกเป็น อินโด - แปซิฟิก (Indo - Pacific) อันมีความหมายเชิงสัญลักษณ์ในเชิงที่ให้ความสำคัญกับน่านน้ำมหาสมุทรอินเดีย และการใช้นโยบายให้อินเดียร่วมปิดล้อมจีนอีกทางหนึ่งนอกจากนี้ เหตุระเบิดในโบสถ์คริสต์และรีสอร์ทสำหรับนักท่องเที่ยวชาวคริสต์ในศรีลังกา เมื่อเดือน พ.ค.๒๕๖๒ โดยกลุ่มก่อการร้ายที่ประกาศภักดีต่อกลุ่ม ISIS เพื่อมุ่งตอบโต้การสังหารหมู่ชาวมุสลิม ในมัลดีฟประเทศนิวซีแลนด์ แสดงถึงระดับความเสี่ยงจากการก่อการร้ายในภูมิภาคยังมีอยู่ และมีความเชื่อมโยงกัน เป็นเครือข่ายในภูมิภาค ในมิติอื่น ๆ นั้น การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) นำสู่เอกภาพและศักยภาพในแต่ละมิติดังเช่นที่อาเซียนกำหนดเป็นสามเสาหลัก ได้แก่ การเมือง และความมั่นคง การเศรษฐกิจ รวมถึง สังคมและวัฒนธรรมเพิ่มศักยภาพในการเมืองระหว่างประเทศมากขึ้น

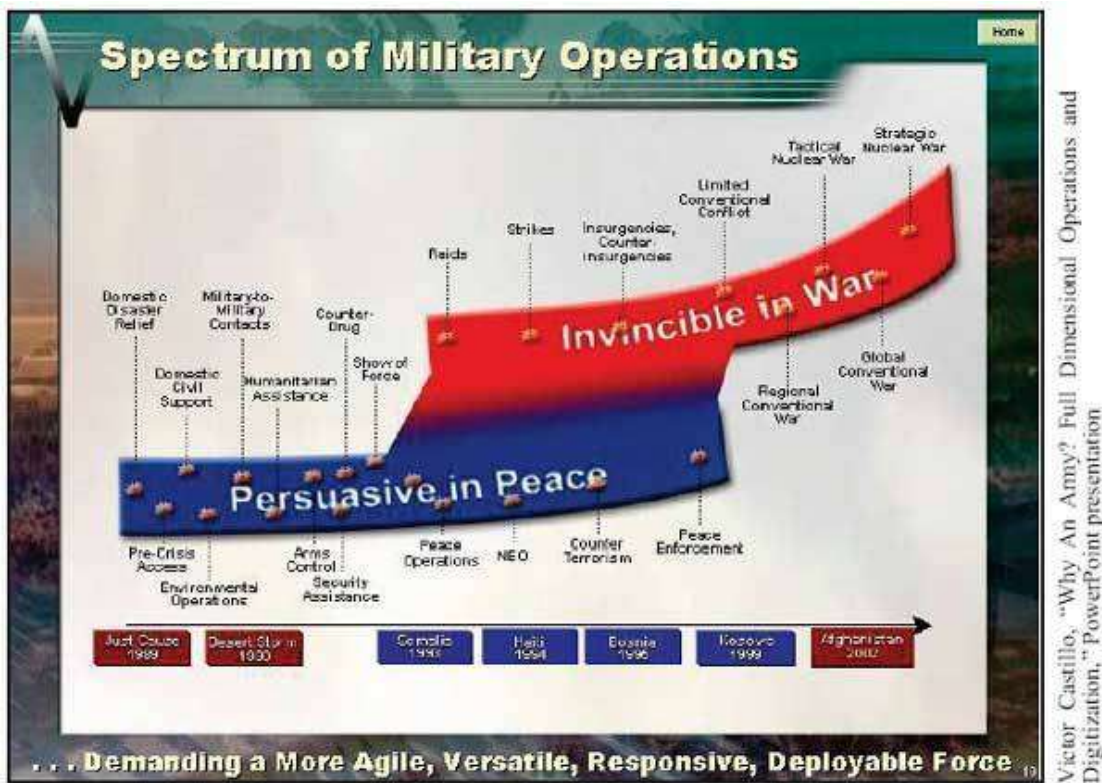
สภาวะความมั่นคงภายในประเทศ ได้รับอิทธิพลจากโลกาภิวัตน์อันเป็นปัจจัยภายนอก ด้วยเหตุผลดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ในมิติการเมืองและความมั่นคง การเข้าสู่สภาวะปั่นป่วนทางเทคโนโลยีทำให้เกิดการเข้าถึงและส่งต่อข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วมากมาย เกิดผลกระทบขยายตัวต่อเนื่องทั้งในแง่บวกและลบ นำมาซึ่งความคิดเห็นแตกต่างจนถึงระดับแตกแยกทางความคิด เกิดความเสี่ยงในเรื่องข่าวปลอม (Fake News) จำนวนมากกระทบและขัดแย้งกับสภาพเดิมของสังคม (Status Guo) นำสู่ความเสี่ยงในเรื่องการละเมิดสถาบันหลัก กระทั่งความคิดแบ่งแยกดินแดนในพื้นที่จuxt. ที่มีความต่อเนื่องยาวนาน จนถึงขั้นการนำเอามาเลเซียในฐานะประเทศเพื่อนบ้านมาทำหน้าที่ผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ในกระบวนการหารือเพื่อสันติสุข นอกจากนี้ยุคเทคโนโลยีปั่นป่วนยังนำมาซึ่งการเคลื่อนย้ายของมนุษย์ทั้งในแง่การติดต่อสื่อสารไปมาหาสู่กัน หรือการอพยพเพื่อแสวงหางาน นำสู่ปัญหาที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้นไปอีก เช่น การค้ามนุษย์ แรงงานต่างด้าว อาชญากรรมข้ามชาติ ยาเสพติด เป็นต้น ความซับซ้อนนี้อธิบายอย่างเป็นรูปธรรมให้เห็นถึงความแตกต่างจากแนวคิด ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ซึ่งยึดถือเป็นภัยความมั่นคงสำคัญในทศวรรษที่ผ่านมา คือ การไร้ซึ่งข้อจำกัดเรื่องเขตแดนตามแนวชายแดน อันเป็นผลจากความเจริญในการคมนาคม การค้าขายไปมาหาสู่ การรวมตัวระดับประเทศสู่ประชาคม อุปสงค์ - อุปทานแรงงาน เหล่านี้เดิมประเทศมีกองกำลังทหารประจำตามแนวชายแดนเพื่อตรวจตราเส้นเขตแดนอธิปไตยของตน โดยเฉพาะในยุคสงครามเย็นที่มุ่งป้องกันกองกำลังตามแบบของฝ่ายตรงข้าม ดังนั้นด้วยสภาพแวดล้อม ที่เปลี่ยนไปจากเดิมอย่างสิ้นเชิงและแปรเปลี่ยนอย่างรวดเร็วขึ้นในทุกขณะ กองกำลังทหารแต่เพียงปัจจัยเดียวจึงไม่อาจแก้ปัญหาอันเกิดขึ้นในสภาวะอันซับซ้อนนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นี่จึงเป็นการอธิบายถึงความจำเป็นของการจัดตั้ง กอ.รมน. ขึ้นมารับมือกับปัญหา

ดังกล่าว รวมถึง การกำหนดบทบาทของกองทัพโดยเฉพาะกองทัพบกซึ่งเป็นองค์กรหลักในการสนับสนุนงาน ให้กับ กอ.รมน. อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม ครอบคลุมปัญหาทุกมิติ ปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงที่สุด

๒. บทบาทของกองทัพไทยในการสนับสนุนงานด้านความมั่นคงให้กับกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ในยุคหลังปี พ.ศ.๒๕๖๔

ดังที่ได้กล่าวแล้วว่า มิติความมั่นคงในยุคข้างหน้าอันใกล้นี้将有ความซับซ้อนแปรเปลี่ยนรวดเร็ว มากยิ่งขึ้น การคาดคะเนความเสี่ยงกระทำได้ยากขึ้น สถานการณ์ที่ยากแก่การคาดคะเนและแปรเปลี่ยนรวดเร็วนี้ถือเป็นความเสี่ยงที่ปั่นป่วน (Disruptive Risk) ที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาตามรูปภาพที่ ๔ - ๒

แผนภาพที่ ๔ - ๒ ขอบเขตการปฏิบัติการทางทหาร

ที่มา : FM5 - 100

ขอบเขตการปฏิบัติการทางทหารเต็มรูปแบบ ซึ่งต้องเข้าไปเกี่ยวข้องตั้งแต่ยามสันติที่มีความขัดแย้งระดับต่ำไปจนถึงยามสงครามที่มีความขัดแย้งสูงด้วยกำลังเต็มรูปแบบ ในบางหัวเวลาจะมีความคาบเกี่ยวทับซ้อนกันดังรูปภาพที่สถานการณ์บางอย่างต้องใช้กำลังทหารเข้าปฏิบัติการร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ เช่น หน่วยงานรัฐ หน่วยงานเอกชน องค์กรอิสระ ประชาชน เป็นต้น ปฏิบัติการเหล่านี้เป็นไปในยามที่มีความขัดแย้งระดับต่ำ (Low Intensive Conflict) ก็จริงแต่กลับมีความรุนแรงส่งผลเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน ตัวอย่างเช่น การป้องกันปราบปราม

การก่อความไม่สงบการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ การอพยพพลเรือนจากพื้นที่สู้รบ การต่อต้านการก่อการร้าย การบังคับให้เกิดสันติภาพ เหล่านี้คือต้นกำเนิดของปฏิบัติการทางทหารที่มีไม่สงคราม (Military Operations Other Than War : MOOTW) ซึ่งต่อมา พัฒนาเป็นปฏิบัติการเพื่อเสถียรภาพ (Stability Operations) พัฒนาการของปฏิบัติการเหล่านี้ยังคงมีความต่อเนื่องเพื่อรองรับภัยคุกคามที่ป่วนป่วนดังกล่าวไว้แล้ว การจัดตั้ง กอ.รมน. ขึ้นเป็นองค์กรรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ในยุค ปี พ.ศ.๒๕๕๐ จึงถือว่าเป็นยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในเบื้องต้น ตาม พ.ร.บ. รักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร โดยเริ่มจากวัตถุประสงค์แก้ปัญหาในพื้นที่ จชต. และความแตกแยกทางความคิดของประชาชนในประเทศ แล้วพัฒนาให้รองรับปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กร บทบาทหน้าที่มาโดยตลอด จากที่ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับ ความมั่นคงในทุกมิติ ซึ่งหลายประเภทมีหน่วยงานและกฎหมายรองรับอยู่แล้ว ขณะที่ภัยคุกคามใหม่ ๆ เกิดขึ้นตามพัฒนาการของเทคโนโลยีตลอดเวลา จึงพบว่ามีหน่วยงานด้านความมั่นคงมากมาย มีกฎหมายที่บังคับใช้จำนวนมาก มีความจำเป็นต้องบูรณาการการทำงาน การประสานงาน ที่สำคัญคือการบังคับใช้กฎหมายจำเป็นต้องใช้กำลังเข้าปฏิบัติการ ซึ่งเบื้องต้นกฎหมายกำหนดให้กองทัพบกเป็นหน่วยงานหลักเข้าดำเนินการ ดังนั้นการกำหนดบทบาทที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ จึงเป็นสิ่งจำเป็น การศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่าการกำหนดบทบาทของกองทัพบกในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของ กอ.รมน. ที่เหมาะสม ควรเป็นไปในกรอบสำคัญคือ อำนาจหน้าที่ การบริหารจัดการ และการจัดโครงสร้างองค์กรให้รองรับบทบาทหน้าที่

๒.๑ อำนาจหน้าที่

เมื่อพิจารณาจากการประเมินภัยคุกคามรูปแบบใหม่ และภัยคุกคามจากยุคเทคโนโลยีป่วน พบว่าภัยคุกคามเหล่านั้นมีความหลากหลายซับซ้อน จึงมีปัจจัยสำคัญเป็นข้อพิจารณา คือจำนวนและระดับ ประเภทหน่วยงานด้านความมั่นคงที่มีอยู่ เช่น ปัจจุบันมีหน่วยงานและองค์กรด้านความมั่นคงที่สำคัญ เช่น สภาความมั่นคงแห่งชาติ (โดยมีสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติเป็นหน่วยงานขับเคลื่อน) กรมการยุทธศาสตร์ชาติ หน่วยงานของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมใน ความหมายนี้ก็จะถูกจัดเป็นหน่วยงานด้านความมั่นคง ดังนั้นหากกองทัพบก ในฐานะหน่วยงานหลักใน กอ.รมน. ไม่กำหนดบทบาท อำนาจหน้าที่ที่ชัดเจนหรือต้องคอยปรับเปลี่ยน ตามภัยคุกคามโดยขาดความอ่อนตัวตลอดเวลา ก็จะทำให้เกิดภาวะวิ่งตามภัยคุกคาม ดังนั้น เมื่อพิจารณาว่าหน่วยงานเหล่านั้นมีกฎหมายรองรับ รวมถึงงบประมาณในการปฏิบัติในเรื่องเฉพาะ ที่ตนรับผิดชอบ บทบาท อำนาจหน้าที่ของ กอ.รมน. จึงควรเป็นหน่วยงานบูรณาการด้านความมั่นคง และโดยที่มีหน่วยงานหลากหลายด้านความมั่นคงที่จะต้องประสานงาน ปฏิบัติงานร่วมกัน มีใช้หน่วยงานในบังคับบัญชาเดียวกัน จำเป็นต้องมีลักษณะของ เอกภาพในความพยายาม (Unity of Effort) เพื่อมุ่งสู่การบูรณาการอย่างเป็นรูปธรรม ให้บูรณาการแผนงาน โครงการ งบประมาณ ด้านความมั่นคง ในระดับนโยบาย มีระบบฐาน ข้อมูลร่วม มีระบบวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ มีการจัดทำแผนบูรณาการ ๕ ปี เพื่อลงสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน ตัวอย่างการจัดการบริหารน้ำด้วยการจัดตั้ง สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทนช.) ขึ้นมาในปี พ.ศ.๒๕๖๐ เพื่อบูรณาการหน่วยงาน ที่รับผิดชอบเรื่องน้ำในประเทศที่มีจำนวนมากถึง ๓๘ หน่วยงาน มีผลงานบริหารจัดการน้ำได้มีประสิทธิภาพดีขึ้น ตัวอย่างรูปธรรมคือการป้องกันน้ำท่วม

ในกลุ่มน้ำเพชรบุรี ในปี พ.ศ.๒๕๖๑ ในมิติความมั่นคง กอ.รมน. จำเป็นต้องมีความชัดเจนในเรื่องบทบาทหน้าที่ มีการจัดความสัมพันธ์ที่เหมาะสม ประสานสอดคล้องกับ สมช. ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักด้านความมั่นคงเช่นกัน ในระดับปฏิบัติ ได้แก่ กอ.รมน.ภาค, กอ.รมน. จังหวัด จำเป็นต้องมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นเพราะมีหน่วยงานในระดับปฏิบัติจากส่วนราชการอื่นอยู่ในพื้นที่ มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายเฉพาะนั้น ๆ มีงบประมาณรองรับ ผู้ว่าราชการจังหวัดมีบทบาท ตามกฎหมายเป็น ผอ.รมน. จังหวัด เป็นปัจจัยบุคคลสำคัญในการขับเคลื่อนงานด้านความมั่นคง ในพื้นที่รับผิดชอบ ขณะที่หน่วยทหารในพื้นที่เป็นหน่วยปฏิบัติ ทำให้อยู่ในสถานภาพสวมหมวกสองใบ คือในฐานะกองทัพบกซึ่งมีบทบาทเตรียมกำลังและใช้กำลังในการป้องกันประเทศ และอีกบทบาทหนึ่งในกรอบของ กอ.รมน. ที่ปฏิบัติงานในกรอบภัยคุกคามรูปแบบใหม่ร่วมกับหน่วยงานที่หลากหลาย จำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น อำนาจหน้าที่ทางกฎหมาย การใช้งบประมาณ รวมถึงแนวปฏิบัติ (Code of Conduct) หรือกฎการปฏิบัติ (Rule Of Engagement) ส่วนเทคนิคการปฏิบัติการกล่าวถึงในหัวข้อการบริหารจัดการ ในขณะที่ปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง ที่กองทัพบกควรพิจารณา คือภารกิจเหล่านี้จะต้องไม่ลดทอนขีดความสามารถในภารกิจหลัก คือเตรียมและใช้กำลังในการป้องกันประเทศ

๒.๒ การบริหารจัดการ

การกำหนดบทบาท กอ.รมน. ให้เป็นหน่วยงานบูรณาการเพื่อความมั่นคง จำเป็นต้องมีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย มีเทคนิคบริหารที่อ่อนตัว ไม่ยึดติดกับระบบราชการในลักษณะสั่งการตามสายการบังคับบัญชา อันมีลักษณะเน้นเอกภาพในการบังคับบัญชา การบริหารจัดการที่ตอบสนองเป้าหมายการบูรณาการนั้นมีปัจจัยที่ควรพิจารณาคือ

๒.๒.๑ ระดับการปฏิบัติทางทหาร (Level Of Operations) ในทางทหารจัดแบ่งระดับปฏิบัติการออกเป็นยุทธศาสตร์ ยุทธการ และยุทธวิธี ในกรอบนี้ กอ.รมน. จึงนับเป็นหน่วยปฏิบัติในระดับยุทธการ ซึ่งตรงกับเป้าหมายบูรณาการ เป็นการเชื่อมโยงยุทธศาสตร์หรือนโยบายไปสู่การปฏิบัติในระดับยุทธวิธีอย่างเป็นรูปธรรม

๒.๒.๒ การกำหนดกลยุทธ์ในระดับปฏิบัติการ (Operational Course of Action) ในฐานะหน่วยระดับยุทธการ กอ.รมน. จำเป็นต้องกำหนดแผนปฏิบัติการสู่ความเป็นรูปธรรม ทั้งการปฏิบัติและงบประมาณ โดยเริ่มจากแนวคิดทางทหารในระดับยุทธการที่ว่า “ทำอะไร? (What to do ?) ” โดยให้หน่วยงานรับผิดชอบตามกฎหมายกำหนด หนทาง”ทำอย่างไร? How to do ?) ” ซึ่งจะนำสู่เอกภาพในความพยายาม (Unity Of Effort) เนื่องจากสายการบังคับบัญชาจากหน่วยงานต่างกัน การจัดทำกลยุทธ์นี้จะพัฒนามาจาก แผนงาน โครงการสำคัญ (Flagship Program) ตามยุทธศาสตร์ หรือนโยบายแล้วพัฒนาไปสู่แผนปฏิบัติการ (Action Plan) รายละเอียดจะเป็นความรับผิดชอบของหน่วยงานที่ถือกฎหมายเฉพาะนั้น ๆ

๒.๓ การจัดองค์กรเพื่อตอบสนองการบูรณาการ

๒.๓.๑ แนวคิดจัดองค์กรแบบใหม่ (Board, Bureau, Center, Cell, Working Group : B2C2WGs) ซึ่งเป็นแนวคิดการจัดองค์กรในระดับยุทธการของกองบัญชาการร่วมกองทัพสหรัฐ (US DOD, B2C2WGs, JP3-33 : 2013) : ซึ่งจะมีความอ่อนตัว ตอบสนองต่อภัยคุกคามได้ทันเวลา ประหยัดทรัพยากร ลดความซ้ำซ้อนของการสั่งการและปฏิบัติ เนื่องจากข้อมูลสารสนเทศที่หลั่งไหลอย่างมากมายตลอดเวลา จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างต่อเนื่อง

การจัดองค์กร แบบโครงสร้างหน้าที่แบบเดิมจึงไม่ตอบสนองขอบเขตภัยคุกคามที่แหลมทับซ้อนกัน เช่น การโจมตีทางไซเบอร์ อาจเกี่ยวพันกับทั้งการทหาร ธุรกิจ อาชญากรรมข้ามชาติ อุตสาหกรรม ในเวลาเดียวกัน เป็นต้น การจัดองค์กรเป็นบอร์ดเพื่อมุ่งหวังการตัดสินใจระดับผู้บริหาร รวมถึงการให้แนวทาง ผลลัพธ์ที่ต้องการ ส่วนการจัดเป็นสำนักนั้นเพื่อมุ่งกิจเฉพาะใด ๆ ที่ชัดเจนขึ้นภายใน กองบัญชาการ มีฝ่ายเสนาธิการประจำ ส่วนการจัดเซล (หรือแผนก) จะมุ่งเน้นความชำนาญในเรื่อง เทคนิค เช่น แผนก IO (แผนกปฏิบัติการข่าวสาร), แผนก UXO (แผนกทำลายล้างวัตถุระเบิด) เป็นต้น ส่วนการจัดคณะทำงานนั้นเป็นไปเพื่อลดภาระผู้บังคับบัญชา (ผบ. ไม่อยู่ในโครงสร้างนี้) เพื่อวิเคราะห์ในเรื่อง ทางเทคนิคแล้วช่วยในการตัดสินใจตอบสนองบอร์ด เช่น IO Working Group (IOWG), Database System

๒.๓.๒ ระบบฐานข้อมูลร่วม (Database System) งานบูรณาการจำเป็นต้องมี ฐานข้อมูลร่วมและใช้งานได้อย่างประสานสอดคล้องกัน ตัวอย่างการปฏิบัติงานใน จชต. เช่น งานยุทธภัณฑ์ต้องห้าม ทะเบียนรถ การพิสูจน์อัตลักษณ์บุคคล จำเป็นต้องมีการใช้ข้อมูลร่วมในการประสานการปฏิบัติในทุกระดับ

๒.๓.๓ เทคนิคการบริหารและตัดสินใจ เดิมเทคนิคการตัดสินใจทางทหาร ยึดถือกระบวนการตัดสินใจของผู้บังคับบัญชาและฝ่ายอำนวยการ (Military Decision Making Procedure : MDMP) ซึ่งเป็นระดับปฏิบัติทางยุทธวิธีมีความละเอียด ใช้เวลา เมื่อ กอ.รมน. กำหนดบทบาทเป็นหน่วยในระดับยุทธการจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนเทคนิคการบริหารและตัดสินใจ ตัวอย่างจากกองบัญชาการร่วมสหรัฐ ได้แก่ กระบวนการตัดสินใจแบบ Campaign Planning Procedure เป็นกระบวนการวางแผนตัดสินใจระดับยุทธการซึ่งมีหน่วยงานที่หลากหลายรวมถึง ส่วนราชการพลเรือนเข้าเกี่ยวข้อง มุ่งสู่ผลลัพธ์ที่จะแปลงเอานโยบายที่เป็นยุทธศาสตร์สู่แผนกลยุทธ์ กว้าง ๆ ให้หน่วยปฏิบัติทางยุทธวิธีมีเสรีในการปฏิบัติ ด้วยการเน้นไปที่ผลลัพธ์ว่า “ทำอะไร?” มากกว่าการเน้นว่า “ทำอย่างไร?” กำหนดกรอบการปฏิบัติ ผลลัพธ์ที่ต้องการ แบ่งมอบทรัพยากร สามารถลดเวลาในการวางแผนและใช้เทคนิคการวางแผนคู่ขนาน (Simultaneous Planning) ไปด้วยกันกับหน่วยปฏิบัติ ส่วนเทคนิคทางการบริหารในระดับการปฏิบัติ กองอำนวยการจะจัดตั้ง ส่วนเฝ้าระวังติดตามสถานการณ์ ๒๔ ชั่วโมง (Battle Group / Current Operations) กำหนดการจัดแบ่งเวลาในการทำกิจกรรมวงรอบ ๒๔ ชั่วโมง (Battle Rhythm) กำหนดแนวปฏิบัติ (Code of Conduct) ที่สอดคล้องกับกฎหมายและหลักสิทธิมนุษยชน เนื่องด้วยมิติความมั่นคงมักจะกระทบกับ หลักการสิทธิ เสรีภาพอันถือเป็นหลักสากล ของสหประชาชาติ

บทสัมภาษณ์เชิงลึก

เพื่อให้การวิจัยซึ่งมีลักษณะเป็นเชิงคุณภาพได้ผลลัพธ์เป็นรูปธรรมมากขึ้น ผู้วิจัย ได้กำหนดวิธีการวิจัยในแนวทางเดียวกับ เอกสารวิจัยของ พลโท ประยุทธ์ จันทร์โอชา แม่ทัพภาคที่ ๑ ในขณะนั้น เพื่อตรวจสอบหรือยืนยันผลการวิจัยในอีกทางหนึ่ง ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกในลักษณะ พุดคุย ชักถาม และตอบแบบสอบถาม บุคลากรที่เกี่ยวข้องโดยแบ่งออกเป็น ทหาร และข้าราชการ พลเรือน ที่เกี่ยวข้องในสายงาน ดังนี้

๑. ผู้บัญชาการทหารบก ในฐานะ รอง ผอ.รมน. ปฏิบัติหน้าที่ ผอ.รมน.
๒. รองผู้บัญชาการทหารบก ในฐานะ ผช.ผอ.รมน.
๓. ผู้อำนวยการสำนักประเมินภัยคุกคาม สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ
๔. ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กอ.รมน.
๕. แม่ทัพภาคที่ ๑ ในฐานะ ผอ.รมน. ภาค ๑
๖. รองเสนาธิการ กองทัพน้อยที่ ๑ ในฐานะ รองเลขาธิการ กอ.รมน.ภาค ๑
๗. ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี ในฐานะ ผอ.รมน. จังหวัดชลบุรี
๘. ผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรี ในฐานะ ผอ.รมน. จังหวัดลพบุรี
๙. รอง ผอ.รมน. จังหวัดนราธิวาส (ทหาร)

เนื้อหาในการสัมภาษณ์เป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัย ที่มุ่งตรวจสอบสมมติฐานการวิจัย เพื่อยืนยันหรือปรับปรุง ผลการวิจัย เนื้อหาของแบบสอบถาม (ผนวก) มีสองส่วนคือ ข้อมูลเบื้องต้นผู้ให้สัมภาษณ์ และเป็นคำถามปลายเปิด (Open End) เพื่อตรวจสอบความคิดเห็น ที่ศนคต ดังนี้

๑. การตรวจสอบและทบทวนบทบาทของ กอ.รมน. ในห้วงเริ่มบังคับใช้กฎหมาย (๒๕๕๑) (๒๕๕๑ - ๒๕๖๓) : ตามแนวคิดภายหลังปี ๒๕๔๙ ได้กำหนดโครงสร้าง กอ.รมน. เพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ๙ ประการ มีร่าง พรบ. รักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑ ขึ้นมาทดแทนคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อยกฐานะองค์กร กอ.รมน. ให้เป็นองค์กรหลักในการบูรณาการด้านความมั่นคง ท่านมีความเห็นอย่างไรตามแนวคิดดังกล่าว

- ๑.๑ เห็นด้วยกับแนวคิดดังกล่าว เหตุผล?
- ๑.๒ ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดดังกล่าว เหตุผล?
- ๑.๓ อื่น ๆ กรุณาอธิบาย

๒. การตรวจสอบระบบประเมินภัยคุกคามชาติเปรียบเทียบกับห้วง ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ กับหลังห้วง ๒๕๖๔

ปัจจุบันการประเมินภัยคุกคามชาติเป็นไปตามนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ ซึ่งดำเนินการโดยสภาความมั่นคงแห่งชาติ โดยยังยึดถือตามกรอบภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ในขณะที่สภาพแวดล้อมของโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุกมิติ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการประเมินภัยคุกคามชาติไทยในยุคหลังปี พ.ศ.๒๕๖๔

- ๒.๑ ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงไปจากภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เหตุผล?
- ๒.๒ น่าจะเปลี่ยนแปลงจากภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เหตุผล?
- ๒.๓ อื่น ๆ กรุณาอธิบาย

๓. ตรวจสอบแนวคิดการให้ กอ.รมน. เป็นองค์กรหลักขับเคลื่อนบูรณาการด้านความมั่นคง ท่านมีความเห็นและแนวคิดอย่างไรต่อ “แนวคิดการกำหนดให้ กอ.รมน. เป็นองค์กรหลักทำหน้าที่ขับเคลื่อนและบูรณาการด้านความมั่นคง” ในห้วงเวลาที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๔๙ - ๒๕๖๓) และในอนาคตภายหลัง ปี ๒๕๖๔

- ๓.๑ เห็นด้วย กรุณาอธิบาย
- ๓.๒ ไม่เห็นด้วย กรุณาอธิบาย
- ๓.๓ อื่น ๆ กรุณาอธิบาย

๔. ตรวจสอบบทบาท กองทัพบก ในฐานะองค์กรหลักของ กอ.รมน. ในห้วง พ.ศ.๒๕๔๙ – ปัจจุบัน เปรียบเทียบกับ ห้วงหลัง พ.ศ.๒๕๖๔

กองทัพบก (โดยกองทัพบก) เป็นองค์กรหลักในการสนับสนุนงานด้านความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. มาโดยตลอด มีบทบาทในการต่อสู้เพื่อเอาชนะสงครามคอมมิวนิสต์ การแก้ไขปัญหาการแตกแยกของคนในชาติ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อบทบาทของกองทัพบก โดยกองทัพบก ในการดำเนินการสนับสนุนด้านความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. ในห้วง พ.ศ.๒๕๔๙ – ปัจจุบัน และท่านมีแนวความคิดการปฏิบัติอย่างไรในการกำหนดให้ กองทัพบก สนับสนุนงานด้านความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. ภายหลังปี ๒๕๖๔ (กรุณาอธิบายแนวคิด หรือหนทางปฏิบัติ รวมถึงคำแนะนำที่เห็นว่าเหมาะสม)

๕. คำถามเปิดแนวคิด ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับ กอ.รมน.

กรุณาให้แนวคิดในการดำเนินการของ กอ.รมน. และกองทัพบกในการสนับสนุน การดำเนินงานด้านความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. ตามที่ท่านเห็นสมควรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด บรรลุวัตถุประสงค์ของชาติ (กรุณาให้แนวความคิดกรณีแบบสอบถาม ข้อ ๑ – ๔ ไม่ครอบคลุม ตามที่ท่านเห็นควร)

๕.๑ กรุณาจัดลำดับความเร่งด่วนภัยคุกคามชาติ

๕.๒ การจัดองค์กร กอ.รมน. ในอนาคตควรมีรูปแบบ เช่นใด

๕.๓ สถานะความสัมพันธ์ระหว่าง สมช. และ กอ.รมน. ในเรื่องความมั่นคง

๕.๔ ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

รายละเอียดของผลการสัมภาษณ์มีดังนี้

ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก พล.อ.อภิรัชต์ คงสมพงษ์ ผบ.ทบ. ในฐานะ รอง ผอ.รมน. ปฏิบัติหน้าที่แทน ผอ.รมน.

๑. การตรวจสอบและทบทวนบทบาทของ กอ.รมน. ในห้วงเริ่มบังคับใช้กฎหมาย (๒๕๕๑) (๒๕๕๑ – ๒๕๖๓) : ตามแนวคิดภายหลังปี ๒๕๔๙ ได้กำหนดโครงสร้าง กอ.รมน. เพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ๙ ประการ มีร่าง พรบ. รักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑ ขึ้นมาทดแทนคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อยกฐานะองค์กร กอ.รมน. ให้เป็นองค์กรหลักในการบูรณาการด้านความมั่นคง ท่านมีความเห็นอย่างไรตามแนวคิดดังกล่าว

เห็นด้วยกับแนวคิดดังกล่าว เนื่องจากความมั่นคงเป็นความรับผิดชอบของ ฝ่ายบริหารในทุกประเทศ ในขณะที่การจัดกระทรวง ทบวง กรมที่เกี่ยวข้องเป็นการแบ่งงานตามพันธกิจ (Function) จึงจำเป็นต้องมีหน่วยงานทำหน้าที่ฝ่ายอำนวยการของนายกรัฐมนตรี หรือประธานาธิบดี ในทุกประเทศซึ่งจะทำให้เกิดผลกระทบตามมาและมี ข้อดี - ข้อเสีย ที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ คือ

ข้อดี มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นฝ่ายอำนวยการของ นรม. ในการบูรณาการด้านความมั่นคงซึ่งเกี่ยวข้องกับทุกกระทรวงและทุกภาคส่วน

ข้อเสีย อาจเกิดปัญหาความซ้ำซ้อนและความไม่ชัดเจนระหว่าง กอ.รมน. กับส่วนราชการอื่นซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบตามกฎหมายแบบสมบูรณ์

๒. การตรวจสอบระบบประเมินภัยคุกคามชาติเปรียบเทียบห้วง ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ กับหลังห้วง ๒๕๖๔

ปัจจุบันการประเมินภัยคุกคามชาติเป็นไปตามนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ ซึ่งดำเนินการโดยสภาความมั่นคงแห่งชาติ โดยยังยึดถือตามกรอบภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ในขณะที่สภาพแวดล้อมของโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุกมิติ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร ต่อการประเมินภัยคุกคามชาติไทยในยุค หลังปี พ.ศ.๒๕๖๔

ธรรมชาติของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ซึ่งส่งผลกระทบต่อประชาชนเป็นศูนย์กลาง ดังนั้นจึงไม่อาจกำหนดให้ถาวรได้ว่าอะไรเป็นภัยคุกคามรูปแบบใหม่ แต่อาจกำหนดได้เฉพาะห้วงเวลานั้น โดยเฉพาะหลังปี พ.ศ.๒๕๖๔ ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่กำหนดอาจเปลี่ยนแปลงไปทั้งการลดลงหรือเพิ่มขึ้นใหม่ จึงสมควรกำหนดให้มีความอ่อนตัว รองรับการเปลี่ยนแปลงด้วย ถึงแม้ว่าจะส่งผลกระทบต่อการจัดทรัพยากรรองรับก็ตาม ซึ่งหากมีการทบทวน

๓. ตรวจสอบแนวคิดการให้ กอ.รมน. เป็นองค์กรหลักขับเคลื่อนบูรณาการด้านความมั่นคง ท่านมีความเห็นและแนวคิดอย่างไรต่อ “แนวคิดการกำหนดให้ กอ.รมน. เป็นองค์กรหลักทำหน้าที่ขับเคลื่อนและบูรณาการด้านความมั่นคง” ในห้วงเวลาที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๕๙ - ๒๕๖๓) และในอนาคตภายหลัง ปี ๒๕๖๔

ปัญหาอยู่ที่ว่าการขับเคลื่อนและบูรณาการ มีความหมายว่าอย่างไรและครอบคลุมเรื่องใดบ้าง เพราะตามหลักกฎหมายแล้วทุกงานความมั่นคงจะมีส่วนราชการที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบตามกฎหมายครบสมบูรณ์แล้วหรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าไม่มี กอ.รมน. ก็สามารถทำงานได้ จึงจำเป็นต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าการขับเคลื่อนและบูรณาการดังกล่าว

๔. ตรวจสอบบทบาท กองทัพบก ในฐานะองค์กรหลักของ กอ.รมน. ในห้วง ๒๕๕๙ - ปัจจุบันเปรียบเทียบกับหลัง ๒๕๖๔

กองทัพบก (โดยกองทัพบก) เป็นองค์กรหลักในการสนับสนุนงานด้านความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. มาโดยตลอด มีบทบาทในการต่อสู้เพื่อเอาชนะสงครามคอมมิวนิสต์ การแก้ไขปัญหาการแตกแยกของคนในชาติ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อบทบาทของกองทัพบก โดยกองทัพบกในการดำเนินการสนับสนุนด้านความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. ในห้วง พ.ศ.๒๕๕๙ - ปัจจุบัน และท่านมีแนวคิดการปฏิบัติอย่างไรในการกำหนดให้ กองทัพบก สนับสนุนงานด้านความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. ภายหลังปี ๒๕๖๔ (กรุณาอธิบายแนวคิด หรือหนทางปฏิบัติ รวมถึงคำแนะนำที่เห็นว่าเหมาะสม)

บทบาทของ ทบ. ในการสนับสนุนการดำเนินงานด้านความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. ในห้วงปี พ.ศ.๒๕๕๙ - ปัจจุบัน เกิดจากเหตุผลที่ว่า ประเทศไทยไม่สามารถหาหน่วยงานพลเรือนที่มีขีดความสามารถเพียงพอที่จะมาดำเนินงานใน กอ.รมน. ได้ซึ่งมีข้อจำกัด ๒ ประการ ได้แก่ อัตรากำลังของส่วนราชการพลเรือนมีงานประจำอยู่แล้วไม่ได้ออกแบบมารับงานเพิ่มเติม และความรู้ด้านความมั่นคงในประเทศไทยยังจำกัดอยู่ที่ฝ่ายทหารมาตั้งแต่ยุคสงครามเย็น ดังนั้นคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่าง พรบ. รักษาความมั่นคงภายในฯ พ.ศ.๒๕๕๑ ซึ่งไม่สามารถหาหน่วยงานมารับผิดชอบได้ จึงเป็นที่มาของการให้ รอง ผอ.รมน., ลธ.รมน., ผอ.รมน. ภาค เป็นทหารส่วนบทบาทของ ทบ. ในห้วงหลังปี พ.ศ.๒๕๖๔ เป็นต้นไป ควรพิจารณาเพิ่มบทบาทของฝ่ายพลเรือน

ให้เข้ามารับผิดชอบในการขับเคลื่อนมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการจัดตั้งคณะกรรมการอำนวยการระดับภาคและจังหวัด

๕. คำถามเปิดแนวคิด ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับ กอ.รมน.

กรุณาให้แนวคิดในการดำเนินการของ กอ.รมน. และกองทัพบกในการสนับสนุนการดำเนินงานด้านความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. ตามที่ท่านเห็นสมควรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด บรรลุวัตถุประสงค์ของชาติ (กรุณาให้แนวความคิดกรณีแบบสอบถาม ข้อ ๑ - ๔ ไม่ครอบคลุมตามที่ท่านเห็นควร)

๕.๑ กรุณาจัดลำดับความเร่งด่วนภัยคุกคามชาติ

ไม่สามารถจัดความเร่งด่วนได้ เพราะรัฐจำเป็นต้องจัดสรรทรัพยากรทั้งหมดที่มีให้กับภัยคุกคามดังกล่าว ซึ่งได้ดำเนินการมานานแล้ว จนกว่าจะถึงเวลาที่ภัยคุกคามนั้นขยายตัวเกินข้อจำกัดของทรัพยากรที่มีอยู่ จึงจะมากำหนดการจัดสรรทรัพยากรใหม่ โดยการจัดลำดับความเร่งด่วนให้กับประเด็นภัยคุกคามให้ชัดเจนอีกครั้งหนึ่ง

๕.๒ การจัดองค์กร กอ.รมน. ในอนาคตควรมีรูปแบบ เช่นใด

รูปแบบของ กอ.รมน. ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๐ - ปัจจุบัน ซึ่งมุ่งเน้นไปที่การชุมนุมทางการเมือง และการแก้ไขปัญหา จชต. เป็นหลัก แต่หลังจากนั้นเป็นต้นมากระแสภัยคุกคามรูปแบบใหม่ได้ขยายตัวเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้ต้องกลับมาพิจารณารูปแบบที่เหมาะสมในห่วงต่อไป ส่วนรูปแบบทบวงหรือกระทรวงความมั่นคง นั้นธรรมชาติของความมั่นคงเป็นงานที่มีทุกกระทรวงรับผิดชอบอยู่แล้ว หากต้องการจะรวมงานที่มีความซ้ำซ้อน เช่น กอ.รมน., ศรชล., หรือ ปก. มารวมไว้ด้วยกัน จำเป็นต้องกำหนดบทบาทที่ชัดเจนว่าจะเป็ฝ่ายอำนวยการของ นรม. หรือมีหน่วยปฏิบัติอยู่ภายใต้เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาความซ้ำซ้อน

๕.๓ สถานะความสัมพันธ์ระหว่าง สมช. และ กอ.รมน. ในเรื่องความมั่นคง

มีความไม่ชัดเจนระหว่าง สมช. และ กอ.รมน. โดยในห่วงที่ผ่านมา สมช. มีมุมมองต่อ กอ.รมน. เหมือนกับส่วนราชการอื่น ๆ ไม่ได้มองว่า กอ.รมน. เป็นฝ่ายอำนวยการของ นรม. ซึ่งมีสาเหตุมาจากการดำเนินงานของ ทบ. ซึ่งเป็นส่วนราชการหลักที่มาขับเคลื่อน ดังนั้นจึงสมควรปรับปรุงบทบาทความสัมพันธ์ระหว่างสองหน่วยงานให้ชัดเจน

๕.๔ ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

ผลการสัมภาษณ์ พล.อ.ณัฐพล นาคพาณิชย์ รอง ผบ.ทบ. ในฐานะ ผช.ผอ.รมน.

๑. การตรวจสอบและทบทวนบทบาทของ กอ.รมน. ในห่วงเริ่มบังคับใช้กฎหมาย (๒๕๕๑) (๒๕๕๑ - ๒๕๖๓) : ตามแนวคิดภายหลังปี ๒๕๕๙ ได้กำหนดโครงสร้าง กอ.รมน. เพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ๙ ประการ มีร่าง พ.ร.บ. รักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑ ขึ้นมาทดแทนคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อยกฐานะองค์กร กอ.รมน. ให้เป็นองค์กรหลักในการบูรณาการด้านความมั่นคง ท่านมีความเห็นอย่างไรตามแนวคิดดังกล่าว

เห็นด้วย เนื่องจากภัยคุกคามด้านความมั่นคงทั้งภัยที่เกิดจากธรรมชาติและภัยที่เกิดจากมนุษย์มีพัฒนาการทั้งความรุนแรงและขอบเขตกว้างขวาง ซ้ำซ้อนมากขึ้น ภัยคุกคามเรื่องเดียวมีความเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบ และต้องร่วมกันแก้ไขปัญหาตั้งแต่ขั้น

การป้องกัน แก้ไข ฟื้นฟู จึงจำเป็นต้องมีองค์กรกลางในการประสานงานและบูรณาการ เพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ มุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ คือหน่วยงาน กอ.รมน.

๒. การตรวจสอบระบบประเมินภัยคุกคามชาติเปรียบเทียบห้วง ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ กับ หลังห้วง ๒๕๖๔

ปัจจุบันการประเมินภัยคุกคามชาติเป็นไปตามนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ ซึ่งดำเนินการโดยสภาความมั่นคงแห่งชาติ โดยยังยึดถือตามกรอบภัยคุกคาม รูปแบบใหม่ ในขณะที่สภาพแวดล้อมของโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุกมิติ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร ต่อการประเมินภัยคุกคามชาติไทยในยุค หลังปี พ.ศ.๒๕๖๔

ควรจะมีการเปลี่ยนแปลงการประเมินภัยคุกคามเป็นทศวรรษรอบ ๒ ปี เพื่อให้ทันต่อการกำหนดแผนปฏิบัติการรองรับและสอดคล้องกับปฏิทินงบประมาณ ส่วนขั้นตอนรายละเอียดของการประเมิน ควรให้ สชช. ร่วมกับหน่วยข่าวทุกหน่วยถึงระดับหน่วยปฏิบัติระดับภูมิภาคได้มีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำ

๓. ตรวจสอบแนวคิดการให้ กอ.รมน. เป็นองค์กรหลักขับเคลื่อนบูรณาการด้านความมั่นคง ท่านมีความเห็นและแนวคิดอย่างไรต่อ “แนวคิดการกำหนดให้ กอ.รมน. เป็นองค์กรหลัก ทำหน้าที่ขับเคลื่อนและบูรณาการด้านความมั่นคง” ในห้วงเวลาที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๕๙ - ๒๕๖๓) และในอนาคตภายหลัง ปี ๒๕๖๔

เห็นด้วย เพราะในห้วงตั้งแต่ ๒๕๕๙ - ๒๕๖๐ กอ.รมน. ทำหน้าที่เป็นองค์กรหลัก ได้ไม่เต็มความสามารถเนื่องจากเป็นองค์กรที่ข้าราชการทหารส่วนใหญ่มาจากการช่วยราชการ เว้นระดับผู้บริหารของ ทบ. ซึ่งต้องทำหน้าที่ร่วม ทั้ง ศปก. และ กอ.รมน. การที่ส่วนใหญ่มาจากการช่วยราชการทำให้ขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติ และขาดขวัญ กำลังใจ ต่อมาเมื่อมีการปรับโครงสร้างในปี ๒๕๖๐ และปรับแผนปฏิบัติให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติจึงทำให้ กอ.รมน. สามารถปฏิบัติหน้าที่หลักได้เหมาะสม และในอนาคตหลัง ปี ๒๕๖๔ กอ.รมน. ควรเพิ่มบทบาท โดยปรับโครงสร้างของข้าราชการพลเรือนให้สามารถเป็นเครื่องมือหลักร่วมปฏิบัติ จะสามารถทำให้ กอ.รมน. มีความสมบูรณ์พร้อมมากยิ่งขึ้น

๔. ตรวจสอบบทบาท กองทัพบก ในฐานะองค์กรหลักของ กอ.รมน. ในห้วง ๒๕๕๙ - ปัจจุบันเปรียบเทียบกับห้วงหลัง ๒๕๖๔

กองทัพบกไทย (โดยกองทัพบก) เป็นองค์กรหลักในการสนับสนุนงานด้านความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. มาโดยตลอด มีบทบาทในการต่อสู้เพื่อเอาชนะสงครามคอมมิวนิสต์ การแก้ไขปัญหา การแตกแยกของคนในชาติ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อบทบาทของกองทัพบก โดยกองทัพบก ในการดำเนินการสนับสนุนด้านความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. ในห้วง พ.ศ.๒๕๕๙ - ปัจจุบัน และท่านมีแนวคิดการปฏิบัติอย่างไรในการกำหนดให้ กองทัพบก สนับสนุนงานด้านความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. ภายหลังปี ๒๕๖๔ (กรุณาอธิบายแนวคิด หรือหนทางปฏิบัติ รวมถึงคำแนะนำที่เห็นว่าเหมาะสม)

ในห้วง ๒๕๕๙ - ปัจจุบัน ทบ. เป็นองค์กรหลักมีบทบาทหลักกับ กอ.รมน. เนื่องจาก ได้จัด กำลังพล ยุทธโธปกรณ์ สนับสนุนการปฏิบัติทุกปีและโดยเฉพาะในปัจจุบันได้ดำเนินการ

ปรับโครงสร้างให้เกิดความเข้มแข็งตั้งแต่ระดับ กอ.รมน. จังหวัด และมีความเชื่อมโยงกับหน่วยงานของ ทบ. ในพื้นที่ คือมณฑลทหารบก ซึ่งจะทำให้สามารถบูรณาการการใช้กำลังของ ทบ. ร่วมกับการประสานงานผู้ว่าราชการจังหวัด / ผอ.รมน. จังหวัด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในปี ๒๕๖๔ หนทางปฏิบัติที่ ทบ. ควรเร่งรัดดำเนินการคือ การเสริมสร้างพลังมวลชนในทุกพื้นที่ ร่วมกับทุกส่วนราชการในการป้องกันแก้ไข บรรเทา ฟื้นฟู ภัยความมั่นคงทุกประเภทและนำสู่เป้าหมายตามระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติ มาร่วมขับเคลื่อนให้บรรลุผลลัพธ์

๕. คำถามเปิดแนวคิด ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับ กอ.รมน.

กรุณาให้แนวคิดในการดำเนินการของ กอ.รมน. และกองทัพบกในการสนับสนุนการดำเนินงานด้านความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. ตามที่ท่านเห็นสมควรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดบรรลุวัตถุประสงค์ของชาติ (กรุณาให้แนวความคิดกรณีแบบสอบถาม ข้อ ๑ – ๔ ไม่ครอบคลุมตามที่ท่านเห็นควร)

๕.๑ กรุณาจัดลำดับความเร่งด่วนภัยคุกคามชาติ

๕.๑.๑ ความขัดแย้งของคนในชาติ

๕.๑.๒ ปัญหา จชต.

๕.๑.๓ อาชญากรรมทางไซเบอร์

๕.๑.๔ ภัยพิบัติ

๕.๑.๕ การก่อการร้าย

๕.๒ การจัดองค์กร กอ.รมน. ในอนาคตควรมีรูปแบบ เช่นใด

การออกแบบโครงสร้าง กอ.รมน. ควรให้ กอ.รมน. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติบูรณาการ มาตรการป้องกันเชิงรุก เช่น ภัยคุกคามด้านความมั่นคงที่เกิดขึ้นภายในประเทศ แต่อาจมีต้นเหตุลุกลามมาจากนอกประเทศ จำเป็นต้องใช้มาตรการป้องกันเชิงรุกมิใช่รอให้ภัยคุกคามนั้นเข้ามาในราชอาณาจักรเสียก่อนจึงค่อยดำเนินการ

๕.๓ สถานะความสัมพันธ์ระหว่าง สมช. และ กอ.รมน. ในเรื่องความมั่นคง
ไม่มีความเห็น

๕.๔ ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

การสร้างความรู้เรื่องความมั่นคง ควรมีการปลูกฝังให้แก่ประชาชนอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนกระทั่งจบอุดมศึกษา และในทุกส่วนราชการควรได้รับการอบรม สัมมนาให้ทราบถึงผลประโยชน์ของชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ ระบบป้องกันประเทศเกี่ยวข้องกับประชาชนอย่างไร? ผลเสียของการอ่อนแอด้านความมั่นคง

ผลการสัมภาษณ์ นาย สรพงศ์ ศรียานงค์ ผู้อำนวยการสำนักประเมินภัยคุกคาม สำนักงานสภา ความมั่นคงแห่งชาติ

๑. การตรวจสอบและทบทวนบทบาทของ กอ.รมน. ในห้วงเริ่มบังคับใช้กฎหมาย (๒๕๕๑) (พ.ศ.๒๕๕๑ – ๒๕๖๓) : ตามแนวคิดภายหลังปี ๒๕๕๙ ได้กำหนดโครงสร้าง กอ.รมน. เพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ๙ ประการ มีการร่าง พ.ร.บ. รักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑ ขึ้นมาทดแทนคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อยกฐานะองค์กร กอ.รมน. ให้เป็นองค์กรหลักในการบูรณาการด้านความมั่นคงท่านมีความเห็นอย่างไรตามแนวคิดดังกล่าว?

๑.๑ เห็นด้วยกับแนวคิดดังกล่าว เหตุผล?

๑.๒ ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดดังกล่าว เหตุผล?

๑.๓ อื่น ๆ กรุณาอธิบาย

เห็นด้วยเนื่องจากเป็นการสร้างความชัดเจนในด้านกฎหมาย กำลังพลงบประมาณ และโครงสร้างองค์กรแก่ กอ.รมน. มากไปกว่าการจัดตั้งตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีเพียงอย่างเดียว และเห็นว่าสามารถเป็นจุดเริ่มต้นนำไปสู่ การจัดตั้งกลไกที่มีความชัดเจนเพิ่มขึ้นในอนาคต

๒. การตรวจสอบระบบประเมินภัยคุกคามชาติเปรียบเทียบห้วง ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ กับหลังห้วง ๒๕๖๔ : ปัจจุบันการประเมินภัยคุกคามชาติ เป็นไปตามนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ ซึ่งดำเนินการโดยสภาความมั่นคงแห่งชาติ โดยยึดถือตามกรอบภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ในขณะที่สภาพแวดล้อมของโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุกมิติ ท่านมีความเห็นอย่างไร ต่อการประเมินภัยคุกคามชาติไทยในยุค หลังปี พ.ศ. ๒๕๖๔

๒.๑ ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงไปจากภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เหตุผล?

๒.๒ น่าจะเปลี่ยนแปลงจากภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เหตุผล?

๒.๓ อื่น ๆ กรุณาอธิบาย

ในภาพรวมประเด็นภัยคุกคามยังมีลักษณะใกล้เคียงกับการประเมินในห้วงปี ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ แต่จะมีประเด็นที่เกิดขึ้นใหม่ ที่มีความสำคัญ อาทิ ความมั่นคงทางไซเบอร์ การใช้พื้นที่ทางไซเบอร์แพร่กระจายข้อมูลเพื่อบ่อนทำลายผู้อื่น ในขณะที่บางประเด็นอาจมีลักษณะรุนแรงเพิ่มขึ้น อาทิ การแข่งขันกันระหว่าง มหาอำนาจเพื่อขยายอิทธิพลในภูมิภาค ขบวนการบ่อนทำลายสถาบันฯ ที่จะออกมาเคลื่อนไหวในพื้นที่จริงมากขึ้น และสถานการณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่จะมีการต่อสู้ทางการเมืองและภาคประชาสังคม ควบคู่ไปกับการใช้ความรุนแรง

๓. ตรวจสอบแนวคิดการให้ กอ.รมน. เป็นองค์กรหลักขับเคลื่อนบูรณาการด้านความมั่นคง : ท่านมีความเห็นและแนวความคิดอย่างไรต่อ “แนวคิดการกำหนดให้ กอ.รมน. เป็นองค์กรหลักทำหน้าที่ขับเคลื่อน และบูรณาการด้านความมั่นคง” ในห้วงเวลาที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๕๙ - ๒๕๖๓) และในอนาคตภายหลัง ปี ๒๕๖๔

๓.๑ เห็นด้วย กรุณาอธิบาย

๓.๒ ไม่เห็นด้วย กรุณาอธิบาย

๓.๓ อื่น ๆ กรุณาอธิบาย

การที่จะกำหนดให้ กอ.รมน. เป็นเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนและบูรณาการงานด้านความมั่นคง ควรจะมีการปรับองค์กรให้มีลักษณะเป็นอิสระแยกจากกองทัพก่อน เพื่อให้มีองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญ ที่หลากหลายมากขึ้น นอกจากนั้นภารกิจของ กอ.รมน. ควรที่จะจำกัดเฉพาะภารกิจด้านความมั่นคงภายในประเทศเท่านั้น

๔. ตรวจสอบบทบาท กองทัพบก ในฐานะองค์กรหลักของ กอ.รมน. ในห้วง ๒๕๕๙ - ปัจจุบัน เปรียบเทียบกับหลัง ๒๕๖๔ : กองทัพบกไทย (โดยกองทัพบก) เป็นองค์กรหลักในการสนับสนุนงานด้าน ความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. มาโดยตลอด มีบทบาทสำคัญในการต่อสู้ เพื่อเอาชนะสงครามคอมมิวนิสต์ การแก้ไขปัญหาความแตกแยกทางความคิดของคนในชาติ ท่านมีความคิดเห็น

อย่างไรต่อบทบาทของ กองทัพไทย โดยกองทัพบก ในการดำเนินการสนับสนุนด้านความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. ในห้วง พ.ศ.๒๕๔๙ - ปัจจุบัน และท่านมีแนวทางการปฏิบัติอย่างไรในการกำหนดให้ กองทัพบก สนับสนุนงานด้านความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. ภายหลังปี ๒๕๖๔ (กรุณาอธิบายแนวคิด หรือ หนทางปฏิบัติ รวมถึงคำแนะนำที่เห็นว่าเหมาะสม)

ในปัจจุบัน กอ.รมน. และ ทบ. มีความใกล้ชิดกันจนแยกจากกันได้ค่อนข้างลำบาก ถ้าเป็นไปได้ กอ.รมน. ควรมีความชัดเจนในโครงการ การบริหารงาน ที่ชัดเจนและเป็นตัวของตัวเอง มากขึ้น สำหรับการสนับสนุนของ ทบ. ควรมุ่งเน้นในภารกิจที่ต้องอาศัยกำลังพล อาทิ การรักษาความปลอดภัยพื้นที่ ความมั่นคงตามแนวชายแดนและการบรรเทาภัยพิบัติ

๕. คำถามเปิดแสดงแนวคิด ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับ กอ.รมน.

กรุณาให้แนวคิด ในการดำเนินการของ กอ.รมน. และกองทัพบกในการสนับสนุน การดำเนินงานด้านความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. ตามที่ท่านเห็นสมควรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด บรรลุวัตถุประสงค์ ของชาติ (กรุณาให้แนวความคิดกรณีแบบสอบถาม ข้อ ๑ - ๔ ไม่ครอบคลุม ตามที่ท่านเห็นควร)

๕.๑ กรุณาจัดลำดับความเร่งด่วนภัยคุกคามชาติปัญหา จชต., ความขัดแย้งของ คนในชาติ, การก่อการร้าย, อาชญากรรมทางไซเบอร์, ภัยพิบัติ

๕.๑.๑ ความขัดแย้งของคนในชาติ

๕.๑.๒ ปัญหา จชต.

๕.๑.๓ อาชญากรรมทางไซเบอร์

๕.๑.๔ การก่อการร้าย

๕.๑.๕ ภัยพิบัติ

๕.๒ การจัดองค์กร กอ.รมน. ในอนาคตควรมีรูปแบบ เช่นใด

กอ.รมน. ควรมีลักษณะเป็นส่วนราชการที่มีความเป็นอิสระทางด้านกำลังพล และการบริหารงานอย่างแท้จริง โดยไม่ต้องขึ้นอยู่กับกองทัพบก เนื่องจากภารกิจด้านความมั่นคง ปัจจุบันและอนาคตของ กอ.รมน. จะขอบเขตกว้างขวางเกินกว่าภารกิจในความรับผิดชอบของกองทัพ ทั้งนี้การจัดตั้งให้ กอ.รมน. มีลักษณะ เป็นทบวงหรือกระทรวง จะส่งผลให้สามารถปฏิบัติครอบคลุม ภารกิจด้านต่าง ๆ ได้มากขึ้น และยังเป็นโอกาสให้บุคลากรสามารถเติบโตได้ ซึ่งจะยังเป็น แรงจูงใจให้บุคลากรที่มีคุณภาพเข้ามาร่วมงานด้วยมากขึ้น

๕.๓ สถานะความสัมพันธ์ระหว่าง สมช. และ กอ.รมน. ในเรื่องความมั่นคง

สมช. มีสถานะเป็นหน่วยงานในระดับนโยบายกำหนดทิศทางและแนวทางการ ทำงานด้าน ความมั่นคงในภาพรวมของประเทศ ในขณะที่ กอ.รมน. เป็นหน่วยงานในระดับ อำนาจการ ทำหน้าที่ประสานการปฏิบัติและบูรณาการงานด้านความมั่นคงให้มีประสิทธิภาพ

๕.๔ ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

ผลการสัมภาษณ์ พล.ท.พีระ ฉิมพลี ผอ.สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ความมั่นคง

กอ.รมน.

๑. การตรวจสอบและทบทวนบทบาทของ กอ.รมน. ในห้วงเริ่มบังคับใช้กฎหมาย (๒๕๕๑) (๒๕๕๑ - ๒๕๖๓) : ตามแนวคิดภายหลังปี ๒๕๔๙ ได้กำหนดโครงสร้าง กอ.รมน. เพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ๙ ประการ มีร่าง พรบ. รักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑ ขึ้นมาทดแทนคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อยกฐานะองค์กร กอ.รมน. ให้เป็นองค์กรหลักในการบูรณาการด้านความมั่นคง ท่านมีความเห็นอย่างไรตามแนวคิดดังกล่าว?

เห็นด้วยกับแนวคิดดังกล่าว กอ.รมน. เป็นหน่วยงานหลักด้านความมั่นคงภายใน มาโดยตลอดนับตั้งแต่สงครามเอาชนะพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (พคท.) มีความพร้อมทั้งในแง่เกียรติประวัติ และประสบการณ์ การยกฐานะองค์กรด้วยการตราเป็นพระราชบัญญัติ จึงเป็นสิ่งเหมาะสม กอ.รมน. มีความพร้อมและความเข้มแข็งในการปฏิบัติหน้าที่

๒. การตรวจสอบระบบประเมินภัยคุกคามชาติเปรียบเทียบห้วง ๒๕๕๘ -๖๔ กับ หลังห้วง ๒๕๖๔

ปัจจุบันการประเมินภัยคุกคามชาติเป็นไปตามนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ ซึ่งดำเนินการโดยสภาความมั่นคงแห่งชาติ โดยยังยึดถือตามกรอบภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ในขณะที่สภาพแวดล้อมของโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุกมิติ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการประเมินภัยคุกคามชาติไทยในยุคหลังปี พ.ศ.๒๕๖๔

การประเมินภัยคุกคามในยุคข้างหน้าก็ยังคงมีหน่วยงานและกระบวนการประเมินตามความรับผิดชอบแม้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วแต่ยังคงอยู่ในนิยามของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ซึ่งอยู่ในขีดความสามารถของ กอ.รมน. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นกรอบการประเมินภัยคุกคามรูปแบบใหม่ยังคงใช้ได้กับการประเมิน ในยุคข้างหน้า

๓. ตรวจสอบแนวคิดการให้ กอ.รมน. เป็นองค์กรหลักขับเคลื่อนบูรณาการด้านความมั่นคง

ท่านมีความเห็นและแนวคิดอย่างไรต่อ “แนวคิดการกำหนดให้ กอ.รมน. เป็นองค์กรหลักทำหน้าที่ขับเคลื่อนและบูรณาการด้านความมั่นคง” ในห้วงเวลาที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๕๙ - ๒๕๖๓) และในอนาคตภายหลัง ปี ๒๕๖๔

มีความเหมาะสมแล้วที่จะให้ กอ.รมน. เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนบูรณาการงานด้านความมั่นคงเนื่องจากมีหน่วยงานหลากหลาย กอ.รมน. มีความพร้อมและประสบการณ์มากกว่าหน่วยงานอื่น ๆ

๔. ตรวจสอบบทบาท กองทัพบก ในฐานะองค์กรหลักของ กอ.รมน. ในห้วง ๒๕๕๙ - ปัจจุบันเปรียบเทียบกับห้วงหลัง ๒๕๖๔

กองทัพบก (โดยกองทัพบก) เป็นองค์กรหลักในการสนับสนุนงานด้านความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. มาโดยตลอด มีบทบาทในการต่อสู้เพื่อเอาชนะสงครามคอมมิวนิสต์ การแก้ไขปัญหาการแตกแยกของคนในชาติ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อบทบาทของกองทัพบก โดยกองทัพบก ในการดำเนินการสนับสนุนด้านความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. ในห้วง พ.ศ.๒๕๕๙ - ปัจจุบัน และท่านมีแนวคิดการปฏิบัติอย่างไรในการกำหนดให้ กองทัพบก สนับสนุนงานด้าน

ความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. ภายหลังปี ๒๕๖๔ (กรุณาอธิบายแนวคิด หรือหนทางปฏิบัติ รวมถึง คำแนะนำที่เห็นว่าเหมาะสม)

กองทัพบกเป็นหน่วยงานหลักปฏิบัติงานสนับสนุนภารกิจของ กอ.รมน. มาอย่างต่อเนื่อง ในยุคหลังปี ๒๕๖๔ ก็ยังคงเป็นหน่วยงานหลัก แต่สมควรเพิ่มบทบาทของเหล่าทัพอื่น รวมหน่วยงานราชการและประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะเมื่อ คสช. เปลี่ยนถ่ายอำนาจให้กับรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง ความสำคัญจะอยู่ที่ ทบ.จะต้องเป็นหลักในการบูรณาการให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลจำเป็นต้องสร้างความเห็นพ้องต้องกันหรือฉันทานุมัติ

๕. คำถามเปิดแนวคิด ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับ กอ.รมน.

กรุณาให้แนวคิดในการดำเนินการของ กอ.รมน. และกองทัพบกในการสนับสนุน การดำเนินงานด้านความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. ตามที่ท่านเห็นสมควรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด บรรลุวัตถุประสงค์ของชาติ (กรุณาให้แนวความคิดกรณีแบบสอบถาม ข้อ ๑ - ๔ ไม่ครอบคลุมตามที่ ท่านเห็นควร)

๕.๑ กรุณาจัดลำดับความเร่งด่วนภัยคุกคามชาติ

๕.๑.๑ การละเมิดต่อสถาบัน

๕.๑.๒ การแตกแยกทางความคิด

๕.๑.๓ ปัญหา จชต.

๕.๑.๔ ภัยพิบัติ

๕.๑.๕ การก่อการร้าย

๕.๒ การจัดองค์กร กอ.รมน. ในอนาคตควรมีรูปแบบ เช่นใด

จะเป็นรูปแบบใดก็สามารถปฏิบัติภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่หากเป็น รูปแบบกระทรวงหรือทบวงจะมีข้อดีในเรื่อง ความชัดเจนแนวทางรับราชการเป็นขวัญกำลังใจให้กับ กำลังพล

๕.๓ สถานะความสัมพันธ์ระหว่าง สมช. และ กอ.รมน. ในเรื่องความมั่นคง

ไม่มีความเกี่ยวพันกันในแง่สายการบังคับบัญชา กอ.รมน. ยึดถือแผนงาน โครงการด้านความมั่นคงที่มีคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติเป็นองค์กรรับผิดชอบ

๕.๔ ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

กองทัพบกเป็นหน่วยงานหลักในการปฏิบัติงานสนับสนุนภารกิจ กอ.รมน. จึงมีความจำเป็นที่จะต้องคงบทบาทนี้ไว้ การแยก กอ.รมน. ออกจาก ทบ.ยังไม่มีมีความจำเป็น และอาจต้องใช้งบประมาณสูง การจัดตั้ง สำนักงาน ปรมน. เป็นหนทางหนึ่งในการสร้างแนวทางการรับราชการที่เพิ่มขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงานใน กอ.รมน.

ผลการสัมภาษณ์ พล.ท.ณรงค์พันธ์ จิตต์แก้วแท้ แม่ทัพภาคที่ ๑ ในฐานะ ผอ.รมน.ภาค ๑

๑. การตรวจสอบและทบทวนบทบาทของ กอ.รมน. ในห้วงเริ่มบังคับใช้กฎหมาย (๒๕๕๑) (๒๕๕๑ - ๒๕๖๓) : ตามแนวคิดภายหลังปี ๒๕๔๙ ได้กำหนดโครงสร้าง กอ.รมน. เพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ๙ ประการ มีร่าง พ.ร.บ. รักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

พ.ศ.๒๕๕๑ ขึ้นมาทดแทนคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อยกฐานะองค์กร กอ.รมน. ให้เป็นองค์กรหลักในการบูรณาการด้านความมั่นคง ท่านมีความเห็นอย่างไรตามแนวคิดดังกล่าว

เห็นด้วยกับแนวคิดดังกล่าว เพราะเป็นการแยกเฉพาะการรักษาความมั่นคงภายในเป็นงานที่ กอ.รมน. มีส่วนช่วยในการอำนวยความสะดวก ประสาน วางแผน และให้คำปรึกษากับส่วนราชการอื่นในเรื่องความมั่นคง ไม่เกิดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงานร่วมกับส่วนราชการอื่น

๒. การตรวจสอบระบบประเมินภัยคุกคามชาติเปรียบเทียบห้วง ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ กับหลังห้วง ๒๕๖๔

: ปัจจุบันการประเมินภัยคุกคามชาติเป็นไปตามนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ ซึ่งดำเนินการโดยสภาความมั่นคงแห่งชาติ โดยยังยึดถือตามกรอบภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ในขณะที่สภาพแวดล้อมของโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุกมิติ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการประเมินภัยคุกคามชาติไทยในยุค หลังปี พ.ศ.๒๕๖๔

อาจมีภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่มากับสถานการณ์ปัจจุบันในขณะนั้น เช่นจากสภาพภูมิอากาศโลก ที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้การประกอบอาชีพที่ต้องพึ่งพาธรรมชาติ ได้รับผลกระทบต่อขบวนการผลิต

๓. ตรวจสอบแนวคิดการให้ กอ.รมน. เป็นองค์กรหลักขับเคลื่อนบูรณาการด้านความมั่นคง ท่านมีความเห็นและแนวคิดอย่างไรต่อ “แนวคิดการกำหนดให้ กอ.รมน. เป็นองค์กรหลักทำหน้าที่ขับเคลื่อนและบูรณาการด้านความมั่นคง” ในห้วงเวลาที่ผ่านมา (พ.ศ. ๒๕๔๙ -๒๕๖๓) และในอนาคตภายหลัง ปี ๒๕๖๔

น่าจะเป็นหน้าที่ของสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) ที่มีภารกิจด้านความมั่นคงของชาติในการให้ข้อเสนอแนะและนโยบาย แนวทางการปฏิบัติงานด้านความมั่นคงอยู่แล้ว เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของชาติ หากจะให้ กอ.รมน. มีส่วนขับเคลื่อนน่าจะมอบหมายบางงานให้ กอ.รมน. บูรณาการเป็นเรื่อง ๆ ไป

๔. ตรวจสอบบทบาท กองทัพบก ในฐานะองค์กรหลักของ กอ.รมน. ในห้วง ๒๕๔๙ - ปัจจุบันเปรียบเทียบกับ ห้วงหลัง ๒๕๖๔

กองทัพบกไทย (โดยกองทัพบก) เป็นองค์กรหลักในการสนับสนุนงานด้านความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. มาโดยตลอด มีบทบาทในการต่อสู้เพื่อเอาชนะสงครามคอมมิวนิสต์ การแก้ไขปัญหาการแตกแยกของคนในชาติ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อบทบาทของกองทัพบกไทย โดยกองทัพบก ในการดำเนินการสนับสนุนด้านความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. ในห้วง พ.ศ.๒๕๔๙ - ปัจจุบัน และท่านมีแนวคิดการปฏิบัติอย่างไรในการกำหนดให้ กองทัพบก สนับสนุนงานด้านความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. ภายหลังปี ๒๕๖๔ (กรุณาอธิบายแนวคิด หรือหนทางปฏิบัติ รวมถึงคำแนะนำที่เห็นว่าเหมาะสม)

บทบาทห้วง ๒๕๔๙ - ปัจจุบัน สภาพแวดล้อมเกิดความแตกแยกทางความคิด กอ.รมน. ได้ทำความเข้าใจกับทั้งสองฝ่ายถึงที่มาของความขัดแย้ง และนำเสนอความคิดเห็นให้ทราบทั้งสองด้านให้ทั้งสองฝ่ายยอมรับความเป็นจริงจากจุดเริ่มต้นของปัญหาและทำข้อตกลงและหาแนวทางยุติปัญหาอย่างสร้างสรรค์

หลังปี ๒๕๖๔ ทบ. ควรมีความชัดเจนในการบริหารงานด้าน กอ.รมน. โดยกำกับดูแลงาน กอ.รมน. โดยผ่าน สน.ปรมน. ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการบริหารจัดการบุคลากรในสายงานปรมน. ที่มีผู้ปฏิบัติงานได้จริง เต็มเวลาจริง

๕. คำถามเปิดแนวคิด ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับ กอ.รมน.

กรุณาให้แนวคิดในการดำเนินการของ กอ.รมน. และกองทัพบกในการสนับสนุนการดำเนินงานด้านความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. ตามที่ท่านเห็นสมควรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด บรรลุวัตถุประสงค์ของชาติ (กรุณาให้แนวความคิดกรณีแบบสอบถาม ข้อ ๑ - ๔ ไม่ครอบคลุม ตามที่ท่านเห็นควร)

๕.๑ กรุณาจัดลำดับความเร่งด่วนภัยคุกคามชาติ

โดยการใช้ปัจจัยสำคัญในการจัดคือ ความเสียหายมีแนวโน้มสูง ต้องรีบดำเนินการ และภูมิคุ้มกันสังคมไทยยังคงเปราะบางโดยเฉพาะกฎหมายและองค์ความรู้ สามารถจัดลำดับภัยคุกคาม ได้ดังนี้

๕.๑.๑ การก่อการร้าย

๕.๑.๒ ปัญหา จชต.

๕.๒ การจัดองค์กร กอ.รมน. ในอนาคตควรมีรูปแบบ เช่นใด

รูปแบบปัจจุบันคืออยู่แล้ว มีการจัดหน่วยงานรับผิดชอบต่อภัยคุกคามตามชนิดของภัยคุกคาม มีหน่วยงานถึงระดับจังหวัด

๕.๓ สถานะความสัมพันธ์ระหว่าง สมช. และ กอ.รมน. ในเรื่องความมั่นคง

กอ.รมน. น่าจะช่วยการบูรณาการงานความมั่นคงเฉพาะความมั่นคงด้านใดด้านหนึ่งที่ไม่ซ้ำซ้อนกับ สมช.

๕.๔ ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

กอ.รมน. ช่วยบูรณาการงานด้านความมั่นคงภายในกับส่วนราชการอื่นในงานที่หน่วยงานอื่นไม่สามารถประสานงาน อำนาจการ กำกับดูแลได้ ไม่สมควรที่จะใช้ กอ.รมน. ไปในงานด้านการพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นงานที่มีกระทรวงหลักรับผิดชอบอยู่แล้ว ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนเกิดความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยกันและความเบื่อหน่ายของประชาชนในชุมชนที่ต้องร่วมกิจกรรมซ้ำซ้อน

ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก พ.อ.วิรัช วัชรจันทร์ รองเลขาธิการ กอ.รมน. ภาค ๑

๑. การตรวจสอบและทบทวนบทบาทของ กอ.รมน. ในห้วงเริ่มบังคับใช้กฎหมาย (๒๕๕๑) (๒๕๕๑ - ๒๕๖๓) : ตามแนวคิดภายหลังปี ๒๕๔๙ ได้กำหนดโครงสร้าง กอ.รมน. เพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ๙ ประการ มีร่าง พ.ร.บ. รักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ ขึ้นมาทดแทนคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อยกฐานะองค์กร กอ.รมน. ให้เป็นองค์กรหลักในการบูรณาการด้านความมั่นคง ท่านมีความเห็นอย่างไรตามแนวคิดดังกล่าว

เห็นด้วยในการให้ กอ.รมน. เป็นกลไกหลักในการบูรณาการด้านความมั่นคง แต่จำเป็นต้องให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีปัจจัยสำคัญคือ โครงสร้างอำนาจหน้าที่ และการยอมรับจากทุกภาคส่วน

๒. การตรวจสอบระบบประเมินภัยคุกคามชาติเปรียบเทียบห้วง ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ กับหลังห้วง ๒๕๖๔

ปัจจุบันการประเมินภัยคุกคามชาติเป็นไปตามนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ ซึ่งดำเนินการโดยสภาความมั่นคงแห่งชาติ โดยยังยึดถือตามกรอบภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ในขณะที่สภาพแวดล้อมของโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุกมิติ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการประเมินภัยคุกคามชาติไทยในยุคหลังปี พ.ศ.๒๕๖๔

ต้องเปลี่ยนแปลงการประเมิน จากสภาพแวดล้อม เทคโนโลยี นวัตกรรม และสมรรถนะมนุษย์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ขณะที่กฎหมายล้าหลัง ภัยคุกคามรูปแบบใหม่จะเป็นลักษณะผสมผสานกัน การประเมินภัยคุกคามจะต้องกระทำร่วมกันจากองค์ความรู้ทุกภาคส่วน เพราะภัยคุกคามร่วมสมัยทั้งหลายมักเชื่อมโยงส่งผลต่อกัน

๓. ตรวจสอบแนวคิดการให้ กอ.รมน. เป็นองค์กรหลักขับเคลื่อนบูรณาการด้านความมั่นคง ท่านมีความเห็นและแนวคิดอย่างไรต่อ “แนวคิดการกำหนดให้ กอ.รมน. เป็นองค์กรหลักทำหน้าที่ขับเคลื่อนและบูรณาการด้านความมั่นคง” ในห้วงเวลาที่ผ่านมา (พ.ศ. ๒๕๕๙ -๒๕๖๓) และในอนาคตภายหลัง ปี ๒๕๖๔

ภายหลังปี พ.ศ. ๒๕๖๔ กอ.รมน. ยังคงควรเป็นหน่วยงานหลักด้านความมั่นคง แต่มีความจำเป็นในการปรับองค์กรในรูปแบบ พลเรือน ตำรวจ ทหาร เป็นมืออาชีพในด้านความมั่นคง องค์ความรู้ที่ได้รับการยอมรับ มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายให้ส่วนราชการต้องปฏิบัติและยอมรับ

๔. ตรวจสอบบทบาท กองทัพบก ในฐานะองค์กรหลักของ กอ.รมน. ในห้วง ๒๕๕๙ - ปัจจุบันเปรียบเทียบกับห้วงหลัง ๒๕๖๔

กองทัพบก (โดยกองทัพบก) เป็นองค์กรหลักในการสนับสนุนงานด้านความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. มาโดยตลอด มีบทบาทในการต่อสู้เพื่อเอาชนะสงครามคอมมิวนิสต์ การแก้ไขปัญหาการแตกแยกของคนในชาติ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อบทบาทของกองทัพบก โดยกองทัพบกในการดำเนินการสนับสนุนด้านความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. ในห้วง พ.ศ.๒๕๕๙ - ปัจจุบัน และท่านมีแนวคิดการปฏิบัติอย่างไรในการกำหนดให้ กองทัพบก สนับสนุนงานด้านความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. ภายหลังปี ๒๕๖๔ (กรุณาอธิบายแนวคิด หรือหนทางปฏิบัติ รวมถึงคำแนะนำที่เห็นว่าเหมาะสม)

ห้วงปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๒ เป็นห้วงที่ทหารเข้ามาควบคุมสถานการณ์ มีการชุมนุม จนนำไปสู่การรัฐประหาร ต่อมา มีการออกกฎหมายเพื่อสร้างให้ กอ.รมน. เข้มแข็ง สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในงานด้านความมั่นคงในทุกมิติ หลังปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔ การดำรงอยู่ของ กอ.รมน. จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจาก ทบ. และจะต้องทำให้ กอ.รมน. แยกออกจากการเมือง เป็นมืออาชีพด้านความมั่นคง เป็นศูนย์รวมข้อมูลข่าว องค์ความรู้ ด้านความมั่นคงจากทุกภาคส่วน

๕. คำถามเปิดแนวคิด ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับ กอ.รมน.

กรุณาให้แนวคิดในการดำเนินการของ กอ.รมน. และกองทัพบกในการสนับสนุนการดำเนินงานด้านความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. ตามที่ท่านเห็นสมควรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด บรรลุวัตถุประสงค์ของชาติ (กรุณาให้แนวความคิดกรณีแบบสอบถาม ข้อ ๑ - ๔ ไม่ครอบคลุมตามที่ท่านเห็นควร)

๕.๑ กรรณัจฉาลำดับความเร่งด่วนภัยคุกคามชาติ
 โดยการใช้ปัจจัยสำคัญในการจัดคือ ความเสียหายมีแนวโน้มสูง ต้องรีบดำเนินการ และ ภูมิคุ้มกัน
 สังคมไทยยังคงเปราะบางโดยเฉพาะกฎหมายและองค์ความรู้ สามารถจัดลำดับภัยคุกคามได้ดังนี้

๕.๑.๑ ภัยคุกคามทางไซเบอร์

๕.๑.๒ การก่อการร้าย

๕.๑.๓ ความขัดแย้งของคนในชาติ

๕.๑.๔ ปัญหา จชต.

๕.๑.๕ ภัยพิบัติ

๕.๒ การจัดองค์กร กอ.รมน. ในอนาคตควรมีรูปแบบ เช่นใด
 รูปแบบกระทรวงหรือทบวงความมั่นคง

๕.๓ สถานะความสัมพันธ์ระหว่าง สมช. และ กอ.รมน. ในเรื่องความมั่นคง

สมช. เป็นหน่วยกำหนดนโยบาย กอ.รมน. เป็นหน่วยบูรณาการ ขับเคลื่อน
 ประเมินผล

๕.๔ ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

กอ.รมน. จะต้องเป็นองค์กรที่ได้รับการยอมรับ มีอำนาจ กลไกในการบูรณาการ
 จัดการปัญหาความมั่นคงที่กระทบต่อประเทศทั้งปัจจุบันและอนาคต ได้รับการยอมรับทั้งข้อมูล
 ข่าวสาร องค์ความรู้ แนวทางปฏิบัติงาน เป็นมืออาชีพ

ผลการสัมภาษณ์ นาวาเอก วรพล สิทธิจิตต์ รอง ผอ.รมน. จังหวัดนราธิวาส

๑. การตรวจสอบและทบทวนบทบาทของ กอ.รมน. ในห้วงเริ่มบังคับใช้กฎหมาย
 (๒๕๕๑) (๒๕๕๑ - ๒๕๖๓)

ตามแนวคิดภายหลังปี ๒๕๔๙ ได้กำหนดโครงสร้าง กอ.รมน. เพื่อรองรับภัยคุกคาม
 รูปแบบใหม่ ๙ ประการ มีร่าง พ.ร.บ. รักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑ ขึ้นมาทดแทน
 คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อยกฐานะองค์กร กอ.รมน. ให้เป็นองค์กรหลักในการบูรณาการด้านความ
 มั่นคง ท่านมีความเห็นอย่างไรตามแนวคิดดังกล่าว

๑.๑ เห็นด้วยกับแนวคิดดังกล่าว เหตุผล?

๑.๑.๑ เห็นด้วย เนื่องจาก กอ.รมน. จัดตั้งเพื่อภารกิจป้องกันและปราบ
 ปราบคอมมิวนิสต์ และเมื่อปัญหาภัยคุกคามคอมมิวนิสต์ได้ยุติลง กอ.รมน. ก็ยังคงโครงสร้างเดิมและ
 ภารกิจเดิม ซึ่งภัยคุกคามกลับพัฒนาการเป็นภัยคุกคามที่กระทบหลายมิติ ทำให้โครงสร้าง กอ.รมน.
 เดิมไม่สามารถรองรับภัยคุกคามแบบใหม่ที่กระทบหรือเกี่ยวข้องกับหลายมิติได้ ประกอบกับการ
 แก้ปัญหาความมั่นคงในปัจจุบันต้องใช้ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน การทำงานจึงต้องเน้น
 การมีส่วนร่วมบูรณาการทุกขั้นตอนร่วมกัน ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยก็ยังไม่มียุทธศาสตร์ที่รับผิดชอบ
 ความมั่นคงโดยตรงในการแก้ปัญหาความมั่นคง (สมช. เป็นหน่วยงานความมั่นคงระดับนโยบาย) การที่
 กอ.รมน. มีภาครัฐทุกส่วนในโครงสร้างจึงเป็นการครอบคลุมทุกสายงานและมิติงาน จึงมีความอ่อนตัว
 ต่อการแก้ปัญหาภัยคุกคามแบบใหม่ได้

๑.๑.๒ แม้การปรับโครงสร้างของ กอ.รมน. จะมีความอ่อนตัวแต่การที่
 กอ.รมน. เป็นหน่วยงานด้านความมั่นคง ซึ่งมีความเกี่ยวข้องหรือมีพันธะทางการบังคับใช้กฎหมาย

โครงสร้างจึงไม่ได้เป็นเพียงการประกอบหน่วยหรือให้มีทุกภาคส่วนเท่านั้น แต่ปัจจัยสำคัญต้องกล่าวถึงอำนาจหน้าที่ กลไกที่สามารถขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การปรับตัวแบบพลวัตรเพื่อรองรับภัยคุกคามทุกรูปแบบที่มีการเปลี่ยนแปลงปรับตัวอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งการพัฒนาหรือสร้างองค์ความรู้ให้กับกำลังพลทุกระดับทุกหน่วยให้ไปในทิศทางเดียวกัน

๑.๒ ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดดังกล่าว เหตุผล?

๑.๓ อื่น ๆ กรุณาอธิบาย

๒. การตรวจสอบระบบประเมินภัยคุกคามชาติเปรียบเทียบห้วง ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ กับหลังห้วง ๒๕๖๔

ปัจจุบันการประเมินภัยคุกคามชาติเป็นไปตามนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ ซึ่งดำเนินการโดยสภาความมั่นคงแห่งชาติ โดยยังยึดถือตามกรอบภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ในขณะที่สภาพแวดล้อมของโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุกมิติ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการประเมินภัยคุกคามชาติไทยในยุคหลัง ปี พ.ศ.๒๕๖๔

๒.๑ ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงไปจากภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เหตุผล?

๒.๒ น่าจะเปลี่ยนแปลงจากภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เหตุผล?

๒.๓ อื่น ๆ กรุณาอธิบาย

ภัยคุกคามเป็นพลวัตรมีการปรับตัวทั้งตามสถานการณ์ภายในและภายนอกประเทศ และเป็นภัยคุกคามที่มีหลายมิติ กระทบวงกว้างมีความซับซ้อนมีความผันแปรกับปัจจัยหลายอย่างจึงต้องใช้การแก้ไขแบบบูรณาการทุกส่วน ต้องใช้ระยะเวลาในการแก้ไข ต้องใช้องค์ความรู้ในการแก้ไขไม่ใช่แค่เพียงการบังคับใช้กฎหมายแต่ต้องใช้กฎหมายในการจัดระเบียบสังคมด้วย ดังนั้นการประเมินภัยคุกคามชาติไทยแม้จะปรับตัวในทันต่อภัยคุกคามแต่การประเมินตามห้วงเวลาอาจไม่เหมาะสมกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงของภัยคุกคาม การประเมินสถานการณ์ในลักษณะเฉพาะตามห้วงเวลาสั้น ๆ หรือตามเหตุการณ์ก็เป็นแนวทางที่จะรองรับการผันแปรของภัยคุกคามที่เกิดขึ้น

๓. ตรวจสอบแนวคิดการให้ กอ.รมน. เป็นองค์กรหลักขับเคลื่อนบูรณาการด้านความมั่นคง ท่านมีความเห็นและแนวคิดอย่างไรต่อ “แนวคิดการกำหนดให้ กอ.รมน. เป็นองค์กรหลักทำหน้าที่ขับเคลื่อนและบูรณาการด้านความมั่นคง” ในห้วงเวลาที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๕๙ -๒๕๖๓) และในอนาคตภายหลัง ปี ๒๕๖๔

๓.๑ เห็นด้วย กรุณาอธิบาย

๓.๒ ไม่เห็นด้วย กรุณาอธิบาย

๓.๓ อื่น ๆ กรุณาอธิบาย

ประเด็นที่ กอ.รมน. เป็นองค์กรหลักๆ ในปัจจุบันยังมีความเหมาะสม เนื่องจากไม่มีหน่วยงานใดรับผิดชอบงานความมั่นคงโดยตรง แต่โครงสร้าง กลไกการทำงาน อำนาจหน้าที่ และองค์ความรู้ ยังไม่สามารถสนองตอบภัยคุกคามแบบใหม่ได้ หน่วยงานความมั่นคงต้องเกี่ยวข้องกับกฎหมายและต้องชัดเจนรัดกุม การทำงานในลักษณะบูรณาการจึงไม่สอดคล้องกับงานความมั่นคง เพราะต้องเป็นการสั่งการมากกว่าการร่วมมือ ประกอบกับงานความมั่นคงต้องมียุทธศาสตร์ประกอบ คือ

๑. ที่ต้องปฏิบัติงานได้ ๒๔ ชม. เนื่องจากภัยคุกคามมีการเปลี่ยนแปลง และเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา

๒. ต้องมีอำนาจทางกฎหมาย หากบูรณาการเพื่อใช้อำนาจทางกฎหมาย จากหน่วยอื่นโดยตนเองไม่มีอำนาจทางกฎหมายก็จะเป็นการไม่มีความชัดเจน และต้องพึ่งพาการทำงาน จากหน่วยอื่นจึงเป็นการเสี่ยงต่อความสำเร็จของงานหรือไม่ได้รับความร่วมมือ

๓. ต้องมีอำนาจปกครอง ที่จะสามารถสั่งการมากกว่าขอความร่วมมือ

๔. ต้องมีกำลังของตนเอง เพื่อพัฒนาการเป็นงานมืออาชีพมีความต่อเนื่อง การพึ่งพาหน่วยอื่นมีความเสี่ยงความสำเร็จและความปลอดภัย

๕. ตรวจสอบบทบาท กองทัพบก ในฐานะองค์กรหลักของ กอ.รมน. ในห้วง ๒๕๔๙ – ปัจจุบันเปรียบเทียบกับห้วงหลัง ๒๕๖๔

กองทัพไทย (โดยกองทัพบก) เป็นองค์กรหลักในการสนับสนุนงานด้าน ความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. มาโดยตลอด มีบทบาทในการต่อสู้เพื่อเอาชนะสงครามคอมมิวนิสต์ การแก้ไขปัญหาการแตกแยกของคนในชาติ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อบทบาทของกองทัพไทย โดยกองทัพบก ในการดำเนินการสนับสนุนด้านความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. ในห้วง พ.ศ.๒๕๔๙ – ปัจจุบัน และท่านมีแนวทางการปฏิบัติอย่างไรในการกำหนดให้ กองทัพบก สนับสนุนงานด้าน ความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. ภายหลังปี ๒๕๖๔ (กรุณาอธิบายแนวคิด หรือหนทางปฏิบัติ รวมถึง คำแนะนำที่เห็นว่าเหมาะสม)

การที่ กอ.รมน. เป็นองค์กรหลักในการแก้ปัญหาความมั่นคงในปัจจุบันและ ภัยคุกคามแบบใหม่มีหลายมิติ รวมทั้งมีโครงสร้างหลายภาคส่วน การให้ ทบ. เป็นหน่วยงานหลัก ในการขับเคลื่อน แม้ ทบ. จะมีจุดแข็งมีความพร้อมหลายด้านทางกายภาพ (คน เครื่องมือ) ซึ่ง เหมาะสมกับภัยคุกคามที่ไม่มีความซับซ้อนหรือไม่หลายมิติ ประกอบการภัยคุกคามบางส่วนอยู่เกิน ศักยภาพของ ทบ. เช่นในทะเล โดยเฉพาะด้านองค์ความรู้ด้านความมั่นคง การบริหารราชการแผ่นดิน ที่ทหารต้องเข้าใจในโครงสร้างอำนาจหน้าที่และวัฒนธรรมองค์กร และความรู้ด้านกฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง จึงถือว่าเป็นจุดอ่อนที่สำคัญ

กองทัพควรแยกจากงานความมั่นคงให้ชัดเจน ซึ่ง กอ.รมน. อาจเป็นในรูปแบบ หน่วยงานเฉพาะเนื่องจากโครงสร้าง ภารกิจ ของ ทบ. ไม่สอดคล้องและให้ความต่อเนื่องกับงาน ความมั่นคงแต่ ทบ. ควรจัดกำลังพลให้อยู่ในรูปแบบสายวิทยาการเฉพาะด้านความมั่นคงภายใน แยกจากกองทัพที่รับผิดชอบงานความมั่นคงตามชายแดน

๖. คำถามเปิดแนวคิด ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับ กอ.รมน.

กรุณาให้แนวคิดในการดำเนินการของ กอ.รมน. และกองทัพบกในการสนับสนุนการ ดำเนินงานด้านความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. ตามที่ท่านเห็นสมควรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด บรรลุ วัตถุประสงค์ของชาติ (กรุณาให้แนวความคิดกรณีแบบสอบถาม ข้อ ๑ – ๔ ไม่ครอบคลุม ตามที่ท่าน เห็นควร)

๖.๑ กรุณาจัดลำดับความเร่งด่วนภัยคุกคามชาติ

ความขัดแย้งคนในชาติ , อาชญากรรมทางไซเบอร์, ภัยพิบัติ, ปัญหา จชต., การก่อการร้าย

๖.๒ การจัดองค์กร กอ.รมน. ในอนาคตควรมีรูปแบบ เช่นใด

รูปแบบทบวงหรือกระทรวงความมั่นคง ให้เกิดการพัฒนาย่างต่อเนื่อง และการเติบโตของกำลังพล

๖.๓ สถานะความสัมพันธ์ระหว่าง สมช. และ กอ.รมน. ในเรื่องความมั่นคง

หาก กอ.รมน. มีความพร้อมทั้งระดับนโยบายและปฏิบัติ สมช. ควรอยู่ในสถานะที่ปรึกษา

๖.๔ ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

แนวทางการปรับปรุงโครงสร้าง กอ.รมน. จังหวัด เป็นกรอบการคิดในหลายมิติของการสร้างกลไกของ กอ.รมน. จังหวัด (ซึ่งเปรียบเสมือนหน่วยปฏิบัติในพื้นที่ที่เผชิญปัญหาภัยคุกคามที่ต่างกัน มีความใกล้ชิดและต้องทำงานร่วมกับทุกภาคส่วน) โดยอิงพื้นฐานจากกรอบอำนาจหน้าที่ เพื่อบูรณาการคน งานและทรัพยากร ที่ควรจะเป็นตามหลักการความเป็นจริง ตลอดจนใช้การถ่วงดุลอำนาจรัฐจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโดยลำพังเพื่อให้เกิดความรอบคอบรัดกุมการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน

ผลการสัมภาษณ์ นายภัครธรณ์ เทียนไชย ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี ในฐานะ ผอ.รมน. จังหวัดชลบุรี

๑. การตรวจสอบและทบทวนบทบาทของ กอ.รมน. ในห้วงเริ่มบังคับใช้กฎหมาย (๒๕๕๑) (๒๕๕๑ – ๒๕๖๓)

ตามแนวคิดภายหลังปี ๒๕๔๙ ได้กำหนดโครงสร้าง กอ.รมน. เพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ๙ ประการ มีร่าง พ.ร.บ. รักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑ ขึ้นมาทดแทนคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อยกฐานะองค์กร กอ.รมน. ให้เป็นองค์กรหลักในการ บูรณาการด้านความมั่นคง ท่านมีความเห็นอย่างไรตามแนวคิดดังกล่าว

เห็นด้วย เนื่องจากการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือการสงครามนั้นในอดีตเป็นการปฏิบัติการด้วยกำลังทหาร ได้มีการเปลี่ยนรูปแบบไปเป็นการปฏิบัติการทางทหารเพื่อสันติภาพ ดังนั้นรูปแบบการสงครามจึงเปลี่ยนไปจากเดิมในสถานการณ์ปกติ การกำหนดบทบาทกองทัพไทยในการสนับสนุนงานด้านความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. หลังปี พ.ศ. ๒๕๖๔ จึงมีความสำคัญเนื่องจากภัยคุกคามรูปแบบใหม่ทั้ง ๙ ประการนั้นมีความครอบคลุมภัยจากทั้งการกระทำของบุคคลหรือภัยธรรมชาติ มีความจำเป็นต้องใช้กำลังพลจำนวนมากในการแก้ไขปัญหา และยังมีการใช้เครื่องมือทหารบางชนิดของหน่วยทหารบางหน่วยได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งได้มาจากกองทัพไทย อีกทั้งด้านเทคโนโลยีดิจิทัลที่สามารถตอบสนองการป้องกันและแก้ไขปัญหายุคแห่งความปั่นป่วนได้อย่างรวดเร็ว

๒. การตรวจสอบระบบประเมินภัยคุกคามชาติเปรียบเทียบห้วง ๒๕๕๘ – ๒๕๖๔ กับหลังห้วง ๒๕๖๔

ปัจจุบันการประเมินภัยคุกคามชาติเป็นไปตามนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ – ๒๕๖๔ ซึ่งดำเนินการโดยสภาความมั่นคงแห่งชาติ โดยยังยึดถือตามกรอบภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ในขณะที่สภาพแวดล้อมของโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุกมิติ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการประเมินภัยคุกคามชาติไทยในยุคหลังปี พ.ศ.๒๕๖๔

ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงไปจากภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เนื่องจากภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ๙ ประการ ปัจจุบันมีความครอบคลุมภัยทุกด้านแล้ว และคงเป็นปัจจัยหลักของภัยด้านความมั่นคงของชาติ เนื่องแต่ภัยด้านความมั่นคงอาจเกิดการขยายตัวเป็นวงกว้างและมีความรวดเร็วมากขึ้น การตรวจสอบการประเมินภัยคุกคามจึงอาจต้องแยกประเภทหรือจัดกลุ่มภัยคุกคามเพิ่มมากขึ้น หรือเพิ่มรายละเอียดการประเมินภัยคุกคามให้เหมาะสมและครอบคลุม

๓. ตรวจสอบแนวคิดการให้ กอ.รมน. เป็นองค์กรหลักขับเคลื่อนบูรณาการด้านความมั่นคง

ท่านมีความเห็นและแนวคิดอย่างไรต่อ “แนวคิดการกำหนดให้ กอ.รมน. เป็นองค์กรหลักทำหน้าที่ขับเคลื่อนและบูรณาการด้านความมั่นคง” ในห้วงเวลาที่ผ่านมา (พ.ศ.๒๕๔๙ – ๒๕๖๓) และในอนาคตภายหลัง ปี ๒๕๖๔

เห็นด้วยเนื่องจากปัจจุบัน กอ.รมน. มีการจัดตั้งองค์กรขึ้นครอบคลุมทุกจังหวัดแล้ว และสามารถบูรณาการความร่วมมือกับส่วนราชการต่างๆ ในระดับล่างได้เป็นอย่างดี การดำเนินการควรจัดให้องค์กรมีการพัฒนาให้เกิดความมั่นคงมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะอัตรากำลังพล ความรู้ความสามารถของราชการที่ปฏิบัติหน้าที่ใน กอ.รมน. จังหวัด และแก้ไขการจัดองค์กรในบางระดับให้เหมาะสมกับการดำเนินงาน

๔. ตรวจสอบบทบาท กองทัพบก ในฐานะองค์กรหลักของ กอ.รมน. ในห้วง ๒๕๔๙ – ปัจจุบันเปรียบเทียบกับห้วงหลัง ๒๕๖๔

กองทัพบก (โดยกองทัพบก) เป็นองค์กรหลักในการสนับสนุนงานด้านความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. มาโดยตลอด มีบทบาทในการต่อสู้เพื่อเอาชนะสงครามคอมมิวนิสต์ การแก้ไขปัญหาการแตกแยกของคนในชาติ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อบทบาทของกองทัพบก โดยกองทัพบกในการดำเนินการสนับสนุนด้านความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. ในห้วง พ.ศ.๒๕๔๙ – ปัจจุบัน และท่านมีแนวคิดการปฏิบัติอย่างไรในการกำหนดให้ กองทัพบก สนับสนุนงานด้านความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. ภายหลัง ปี ๒๕๖๔ (กรุณาอธิบายแนวคิด หรือหนทางปฏิบัติ รวมถึงคำแนะนำที่เห็นว่าเหมาะสม)

ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ยอมรับว่ากองทัพบกมีส่วนในการสนับสนุนงานด้านความมั่นคงที่สำคัญในบางภาวะ แต่กองทัพบกไม่สามารถสนับสนุนได้ในทุกกรณี อันเนื่องจากปัญหาการเบิกจ่ายงบประมาณ พื้นที่ดำเนินการ หรือความสามารถเฉพาะงานของกำลังพล ดังนั้นในระดับกองทัพบกซึ่งเป็นหน่วยงานประกอบด้วยกำลังพลเฉพาะทหาร หากเป็นเพียงส่วนสนับสนุนงานด้านความมั่นคงสามารถกระทำได้ แต่หากต้องการร่วมบริหารจัดการด้านความมั่นคง ควรจัดระเบียบองค์กรให้เหมาะสมกับการดำเนินงาน เช่น ให้องค์กรในระดับกองทัพบกจัดกำลังประกอบด้วยกำลังพลจากข้าราชการพลเรือน ตำรวจ และกำลังพลของกองทัพบกเอง

๕. คำถามเปิดแนวคิด ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับ กอ.รมน.

กรุณาให้แนวคิดในการดำเนินการของ กอ.รมน. และกองทัพบกในการสนับสนุนการดำเนินงานด้านความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. ตามที่ท่านเห็นสมควรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด บรรลุวัตถุประสงค์ของชาติ (กรุณาให้แนวความคิดกรณีแบบสอบถาม ข้อ ๑ – ๔ ไม่ครอบคลุมตามที่ท่านเห็นควร)

การดำเนินงานของ กอ.รมน. และกองทัพบกในการสนับสนุนความมั่นคงให้เกิดประสิทธิภาพ ควรเป็นการดำเนินการด้านการจัดองค์กร การบรรจุอัตรากำลังให้สอดคล้องเหมาะสม เพื่อให้สามารถบูรณาการงานได้จริงในทุกด้านและทุกระดับ จึงจะสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

๕.๑ กรณียุทธศาสตร์ระดับความเร่งด่วนภัยคุกคามชาติ

๕.๑.๑ ความขัดแย้งคนในชาติ

๕.๑.๒ ภัยพิบัติ

๕.๑.๓ ปัญหา จชต.

๕.๑.๔ อาชญากรรมทางไซเบอร์

๕.๑.๕ การก่อการร้าย

๕.๒ การจัดองค์กร กอ.รมน. ในอนาคตควรมีรูปแบบ เช่นใด

รูปแบบในอนาคตควรแก้ไขเป็นรูปแบบทบวงหรือกระทรวงความมั่นคง เนื่องจากปัจจุบันเป็นอัตรการจัดของ กอ.รมน. และ กอ.รมน. ภาค อัตรารับรองกำลังพลที่บริหารงาน และประสานงานยังคงเป็นกำลังพลจากกองทัพบก ดังนั้นการจัดเป็นทบวงหรือกระทรวงความมั่นคงให้ขาดจากกองทัพมากขึ้น จะทำให้การบริหารงานด้านความมั่นคงมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๕.๓ สถานะความสัมพันธ์ระหว่าง สมช. และ กอ.รมน. ในเรื่องความมั่นคง

ทั้งสององค์กรมีความสำคัญที่ต้องร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดทั้งทางด้านการกำหนดนโยบายและการปฏิบัติ

๕.๔ ข้อคิดเห็นอื่น ๆ

จากสถานการณ์ปัจจุบันที่เกิดความแตกแยกของคนในสังคมนั้น เกิดจากการกระทำของกลุ่มบุคคลส่งผลกระทบต่อประชาชนเป็นเครื่องมือในการขอรับสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มบุคคล ประชาชนส่วนใหญ่จึงต้องเรียนรู้และเข้าใจสภาพการเมือง เศรษฐกิจและสังคม การแก้ไขปัญหาความมั่นคงของชาติจึงไม่สามารถแก้ไขด้วยส่วนราชการใดส่วนราชการหนึ่ง ต้องร่วมมือทุกส่วนราชการด้วยการบูรณาการให้มีบทบาท หน้าที่เท่าเทียมกัน กำหนดบทบาทของกองทัพไทยสนับสนุนงานด้านความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. หลังปี ๒๕๖๔ มีรูปแบบให้เป็นเอกภาพมีความมั่นคง

ผลการสัมภาษณ์ นายสุปกิต โพธิ์ประพันธ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรี ในฐานะ ผอ.รมน. จังหวัดลพบุรี

๑. การตรวจสอบและทบทวนบทบาทของ กอ.รมน. ในห้วงเริ่มบังคับใช้กฎหมาย (๒๕๕๑) (๒๕๕๑ - ๒๕๖๓)

ตามแนวคิดภายหลังปี ๒๕๔๙ ได้กำหนดโครงสร้าง กอ.รมน. เพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ๙ ประการ มีร่าง พ.ร.บ. รักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑ ขึ้นมาทดแทนคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อยกฐานะองค์กร กอ.รมน. ให้เป็นองค์กรหลักในการบูรณาการด้านความมั่นคง ท่านมีความเห็นอย่างไรตามแนวคิดดังกล่าว

เห็นด้วย กับแนวคิดดังกล่าว เพราะการกำหนดองค์กรหลักในการบูรณาการด้านความมั่นคงจะทำให้การทำงานเกิดเอกภาพ มีการกำหนดบทบาท อำนาจ หน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน

อย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องมีการกำหนดภารกิจ อำนาจ หน้าที่ของฝ่ายพลเรือนและทหาร ให้ชัดเจน ต้องมีการอ้างอิงกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน เพื่อป้องกันการซ้ำซ้อนและสามารถรองรับภัยคุกคามที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่าง ๆ

๒. การตรวจสอบระบบประเมินภัยคุกคามชาติเปรียบเทียบห้วง ๒๕๕๘ – ๒๕๖๔ กับหลังห้วง ๒๕๖๔

ปัจจุบันการประเมินภัยคุกคามชาติเป็นไปตามนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ – ๒๕๖๔ ซึ่งดำเนินการโดยสภาความมั่นคงแห่งชาติ โดยยึดถือตามกรอบภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ในขณะที่สภาพแวดล้อมของโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุกมิติ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการประเมินภัยคุกคามชาติไทยในยุคหลังปี พ.ศ.๒๕๖๔

น่าจะมีการเปลี่ยนแปลงภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เพราะสภาพแวดล้อมของโลกที่มีความเจริญก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การติดต่อสื่อสารแบบไร้พรมแดนทั้งระบบ เทคโนโลยีสารสนเทศทางข้อมูลและการสื่อสารอาจก่อให้เกิดการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ผิดพลาดทำลายความมั่นคงของชาติยากที่จะควบคุม จึงน่าจะกำหนดเป็นปัจจัยคุกคามด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้มีการกำหนดหน่วยงานและกฎระเบียบรองรับที่ชัดเจน

๓. ตรวจสอบแนวคิดการให้ กอ.รมน. เป็นองค์กรหลักขับเคลื่อนบูรณาการด้านความมั่นคง ท่านมีความเห็นและแนวคิดอย่างไรต่อ “แนวคิดการกำหนดให้ กอ.รมน. เป็นองค์กรหลักทำหน้าที่ขับเคลื่อนและบูรณาการด้านความมั่นคง” ในห้วงเวลาที่ผ่านมา (พ.ศ. ๒๕๔๙ – ๒๕๖๓) และในอนาคตภายหลัง ปี ๒๕๖๔

เห็นด้วย เพราะการกำหนดให้มีหน่วยงานหลักในการบูรณาการด้านความมั่นคง จะทำให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพและมีกฎระเบียบรองรับชัดเจน โดยต้องมีการกำหนดบทบาท อำนาจ หน้าที่ ภารกิจ ทั้งภาคพลเรือน ทหาร ตำรวจ เอกชน ประชาชนและภาคส่วนอื่น ๆ ตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน เพื่อลดความซ้ำซ้อน เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

๔. ตรวจสอบบทบาท กองทัพบก ในฐานะองค์กรหลักของ กอ.รมน. ในห้วง ๒๕๔๙ – ปัจจุบันเปรียบเทียบกับห้วงหลัง ๒๕๖๔

กองทัพบก (โดยกองทัพบก) เป็นองค์กรหลักในการสนับสนุนงานด้านความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. มาโดยตลอด มีบทบาทในการต่อสู้เพื่อเอาชนะสงครามคอมมิวนิสต์ การแก้ไขปัญหาการแตกแยกของคนในชาติ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อบทบาทของกองทัพบก โดยกองทัพบกในการดำเนินการสนับสนุนด้านความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. ในห้วง พ.ศ.๒๕๔๙ – ปัจจุบัน และท่านมีแนวคิดการปฏิบัติอย่างไรในการกำหนดให้ กองทัพบก สนับสนุนงานด้านความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. ภายหลังปี ๒๕๖๔ (กรุณาอธิบายแนวคิด หรือหนทางปฏิบัติ รวมถึงคำแนะนำที่เห็นว่าเหมาะสม) การกำหนดหน่วยงานสนับสนุนด้านความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. โดยให้กองทัพบกเป็นหน่วยงานหลักนั้น ถือว่ามีความเหมาะสมเพราะมีความพร้อม ของสภาพกำลังพลในทุกด้านแต่ต้องคำนึงถึงการบูรณาการทุกภาคส่วน ทั้งพลเรือน และฝ่ายทหารที่น่าจะต้องมีการบูรณาการของกองทัพบก (ทั้งสามเหล่าทัพ) เพื่อให้การระดมสรรพกำลังในกรณีวิกฤตสามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ การจัดโครงสร้างหน่วยงานและการกำหนดภารกิจ อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานต้องคำนึงถึงและอ้างอิงกฎระเบียบที่ใช้บังคับในปัจจุบันควบคู่กันไป กรณีเกิดภัยคุกคามความมั่นคง หรือภัยจาก

การสู้รบต้องเป็นฝ่ายทหารในการระดมสรรพกำลังและการสังหาร กรณีเกิดสาธารณภัยฝ่ายพลเรือน ต้องเป็นหน่วยหลักในการบูรณาการขอความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เป็นต้น

๕. คำถามเปิดแนวคิด ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับ กอ.รมน.

กรุณาให้แนวคิดในการดำเนินการของ กอ.รมน. และกองทัพบกในการสนับสนุนการดำเนินงานด้านความมั่นคงให้กับ กอ.รมน. ตามที่ท่านเห็นสมควรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด บรรลุวัตถุประสงค์ของชาติ (กรุณาให้แนวความคิดกรณีแบบสอบถาม ข้อ ๑ – ๔ ไม่ครอบคลุมตามที่ท่านเห็นควร)

การดำเนินงานของ กอ.รมน. และกองทัพบกในการสนับสนุนความมั่นคงให้เกิดประสิทธิภาพ ควรเป็นการดำเนินการด้านการจัดองค์กร การบรรจุอัตรากำลังให้สอดคล้องเหมาะสม เพื่อให้สามารถบูรณาการงานได้จริงในทุกด้านและทุกระดับ จึงจะสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

๕.๑ กรุณาจัดลำดับความเร่งด่วนภัยคุกคามชาติ

๕.๑.๑ ปัญหา จชต.

๕.๑.๒ ภัยพิบัติ

๕.๑.๓ ความขัดแย้งของคนในชาติ

๕.๑.๔ อาชญากรรมทางไซเบอร์

๕.๑.๕ การก่อการร้าย

๕.๒ การจัดองค์กร กอ.รมน. ในอนาคตควรมีรูปแบบ เช่นใดรูปแบบใน

ปัจจุบันที่อยู่แล้ว มีการออก พ.ร.บ. รักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑ ซึ่งกำหนด โครงสร้าง อำนาจ บทบาท หน้าที่ที่ชัดเจน

๕.๓ สถานะความสัมพันธ์ระหว่าง สมช. และ กอ.รมน. ในเรื่องความมั่นคง สมช. ถือเป็นหน่วยนโยบายด้านความมั่นคง กอ.รมน. ถือเป็นหน่วยปฏิบัติการดำเนินการดำเนินงานของทุกภาคส่วน ให้บรรลุตามนโยบาย

๕.๔ ข้อคิดเห็นอื่น ๆ ไม่มี

สรุป

ในการกำหนดบทบาทกองทัพในการสนับสนุนการดำเนินงานของกองอำนาจการ รักษาความมั่นคงภายในยุคหลัง พ.ศ.๒๕๖๔ ผู้วิจัยเริ่มจากการประเมินสถานะแวดล้อมและภัยคุกคาม ในห้วงดังกล่าวโดยอาศัยข้อมูลพื้นฐานจากการประเมินของ World Economic Forum(WEF), US DOD ในการประเมินสถานะโลก ส่วนการประเมินสถานะแวดล้อมและภัยคุกคามของไทยจะยังคง ประยุกต์เอาข้อมูลระดับโลกมาใช้กับการประเมินของ สมช. ในกรอบความมั่นคง และ สศช. ในกรอบเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และสังคมจิตวิทยา ผลการประเมินในภาพรวม สมช. ประเมินว่าสถานะ แวดล้อมด้านความมั่นคง มีแนวโน้มมิติที่หลากหลายยิ่งขึ้น ยากต่อการควบคุม ขั้นตอนการรับมือ ต้องมี ความซับซ้อนมากขึ้น ต้องการความร่วมมือแก้ไขปัญหาในระดับต่าง ๆ จากทุกภาคส่วนมากขึ้น เนื่องจากมิติแต่ละด้านมีความเหลื่อมทับซ้อนกัน ส่วนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) พบว่าผลของการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของประเทศไทย

นำสู่โครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศที่ผูกพัน เชื่อมโยงกับโลกอย่างชัดเจน จึงมีความอ่อนไหว ต่อปัจจัยภายนอกและส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันในระหว่างประเทศซึ่งไทยยังมี ข้อจำกัดในเรื่องดังกล่าว เหล่านี้เป็นต้นเหตุแห่งการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ซึ่งแผนฯ ๑๒ ได้ยึดถือเป็นแนวทางในการจัดทำแผน ผลการประเมินพบว่า ในยุคหลัง พ.ศ. ๒๕๖๔ สภาวะ โลกในภาพรวมทุกมิติจะได้รับอิทธิพลจาก ยุคแห่งความปั่นป่วนทางเทคโนโลยี (Disruptive Technology Era) ซึ่งมีลักษณะเกิดขึ้นแล้วเปลี่ยนแปลง ทดแทน ตลอดเวลาอย่างรวดเร็ว เป็นผลให้ข้อจำกัดเรื่อง เวลา และระยะทางหมดไป ส่งผลให้ในระดับโลก เกิดการแข่งขันระหว่าง มหาอำนาจในมิติอื่นๆ นอกเหนือจากการทหาร ในระดับภูมิภาค อาเซียนจะกลายเป็นภูมิภาค แห่งการแข่งขันระหว่างมหาอำนาจอีกครั้ง ในระดับประเทศเกิดความท้าทายต่อแนวคิดดั้งเดิมรวมถึง ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่รวดเร็ว ซับซ้อนมากขึ้น กอ.รมน. ในฐานะองค์กรหลักในการบูรณาการ ขับเคลื่อน จำเป็นต้องมีความอ่อนตัวในการประเมิน ติดตามภัยคุกคามที่แปรเปลี่ยนนั้นให้ทันเวลา นำเอาเทคนิคและองค์ความรู้ใหม่ๆ มาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ พบว่าบทบาทของกองทัพในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของ กอ.รมน. ที่เหมาะสม ควรเป็นไป ในกรอบสำคัญ คือ อำนาจหน้าที่ การบริหารจัดการและ การจัดโครงสร้างองค์กรให้รองรับบทบาท หน้าที่

ส่วนผลการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อหาข้อสนับสนุนตามวัตถุประสงค์การวิจัยโดยการ สัมภาษณ์ผู้มีความรู้ ประสบการณ์ ในการปฏิบัติงานสายงาน กอ.รมน. จำนวน ๙ ท่าน ได้แก่ ผบ.ทบ., รอง ผบ.ทบ., ผอ. สำนักประเมินภัยคุกคาม สมช., ผอ.สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กอ.รมน., แม่ทัพภาคที่ ๑, รองเสนาธิการ กองทัพน้อยที่ ๑, รอง ผอ.รมน. จังหวัดนราธิวาส, ผู้ว่าราชการจังหวัด ชลบุรี และผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรี ผลโดยภาพรวมพบว่า บุคลากรแต่ละท่านมีความตระหนักรู้ (Awareness) ในเรื่องความเป็นมาในการจัดตั้ง กอ.รมน. เป็นอย่างดีจากประสบการณ์ในการทำงาน แต่ละบุคคล มีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการประเมินภัยคุกคามมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นอย่างดีในภาพรวมมองว่าภัยคุกคามในยุคหลัง พ.ศ. ๒๕๖๔ จะยังคงเป็นไปในกรอบของ ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ และจะมีความซับซ้อนมากขึ้น แต่ส่วนใหญ่ยังไม่เห็นว่าผลจากยุคความปั่นป่วน ทางเทคโนโลยีจะเป็นภัยคุกคามสู่มิติอื่น ๆ หรือหากเกิดขึ้นก็จะจัดอยู่ในกลุ่มของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ซึ่งรัฐได้วางกรอบไว้อย่างครอบคลุมแล้ว บทบาทในห้วงข้างหน้าที่ของ กอ.รมน. โดยภาพรวมยังเห็นว่า เป็นองค์หลักใน การขับเคลื่อนและบูรณาการ โดยรูปแบบขององค์กรไม่ว่า จะเป็นรูปแบบเดิม หรือกระทรวงทบวงความมั่นคง จะไม่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ใดๆก็ตาม มีความเห็นแตกต่างในประเด็นความสัมพันธ์ทางการปฏิบัติงานระหว่าง สมช. กับ กอ.รมน. อย่างมีนัยสำคัญ ในเรื่องการจัดวางความสัมพันธ์ในปัจจุบัน หน่วยนโยบาย หน่วยฝ่าย อำนาจการ หน่วยปฏิบัติ ที่สมควรกำหนดให้ชัดเจน ไปจนถึงการประสานงานร่วมกัน ที่สำคัญคือ การกำเนิดขึ้นของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบ จะมีผล ทางกฎหมายและนโยบายด้านความมั่นคงในทุกมิติในอนาคต ผลจากการศึกษาในบทนี้จะนำสู่ข้อสรุป เพื่อตรวจสอบยืนยันกับวัตถุประสงค์การวิจัยในบทต่อไป

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

จากการศึกษาข้อมูลเอกสารเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลากรที่เกี่ยวข้องซึ่งใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ - พฤษภาคม ๒๕๖๒ ทำให้ผู้วิจัยได้รับข้อมูลเกี่ยวกับ พัฒนาการ ผลการปฏิบัติงาน ของ กอ.รมน. อย่างต่อเนื่อง รวมถึงกฎหมาย ระเบียบคำสั่งที่เกี่ยวข้อง การประเมินสภาวะแวดล้อมและความมั่นคง ในห้วงเวลาที่ผ่านมา เป็นประโยชน์และเป็นฐานข้อมูลในการตรวจสอบเพื่อยืนยันวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

เมื่อ พ.ศ.๒๕๔๕ ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ พ.ศ.๒๕๔๕ ในเวลาต่อมา วันที่ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๐๘ จึงได้ก่อตั้ง กองบัญชาการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์ (บก.ปค.) เพื่อต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ และวันที่ ๙ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๑๒ ได้แปรสภาพเป็นกองอำนวยการป้องกันและปราบปรามคอมมิวนิสต์ (กอ.ปค.) จากนั้น พ.ศ.๒๕๑๖ ก็เปลี่ยนชื่อเป็นกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) โดยยังคงมีหน้าที่ตาม พ.ร.บ. คอมมิวนิสต์ฯ ภายหลัง พ.ศ.๒๕๒๕ เมื่อภัยคุกคามจากคอมมิวนิสต์มีน้อยลง จึงมีการปรับปรุงโครงสร้าง ในสมัยรัฐบาล นายชวน หลีกภัย ได้ยกเลิก พ.ร.บ.ดังกล่าวแล้วมีการปรับบทบาทของ กอ.รมน. ให้เน้นการปฏิบัติการกิจทางด้านป้องกันปราบปรามยาเสพติด การจัดระเบียบและเสริมความมั่นคงชายแดน การพัฒนาเพื่อความมั่นคงเฉพาะพื้นที่ การแก้ปัญหาชนกลุ่มน้อยและผู้หลบหนีเข้าเมือง การแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ แก้ปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี (หน่วยสันตินิมิต) การปฏิบัติงานด้านการข่าว และการปฏิบัติการจิตวิทยา เมื่อ พ.ศ.๒๕๔๔ รัฐบาล ทักษิณ ชินวัตร ได้มีการปรับลดบทบาทของ กอ.รมน. ลงอีก โดยเฉพาะด้านการแก้ไขความไม่สงบในชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย และเพิ่มบทบาทด้านการประสานงาน มีการปรับโครงสร้าง กอ.รมน. จากเดิมมี ผู้บัญชาการทหารสูงสุดเป็น รอง ผอ.รมน. โดยตำแหน่ง ในขณะนั้น โครงสร้าง กอ.รมน. ยังคงรองรับด้วย คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ในปี พ.ศ.๒๕๔๘ มีการออกพระราชกำหนดบริหารสถานการณ์ในสภาวะฉุกเฉิน ภายหลังเมื่อ คมช. เข้าคลี่คลายสถานการณ์วิกฤตทางการเมืองอันเกิดจากความแตกแยก ทางความคิดการเมืองของคนในชาติเมื่อ ๑๙ ก.ย. ๒๕๔๙ จึงได้มีการออกพระราชบัญญัติรักษาความมั่นคงภายในพระราชอาณาจักร พ.ศ.๒๕๕๑ ขึ้นมารองรับพร้อมกับการปรับโครงสร้างบทบาท หน้าที่เพื่อรองรับสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป การเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญอีกครั้ง เมื่อ คสช. เข้ามาคลี่คลายสถานการณ์ ความขัดแย้งทางการเมืองในปี พ.ศ.๒๕๕๗ มีการปรับโครงสร้างขนาดใหญ่อีกครั้งพร้อมกับการกำหนดบทบาทหน้าที่ ที่ขยายขอบเขตเพื่อการบูรณาการมากขึ้น เช่น บทบาทด้านการบรรเทาสาธารณภัย เป็นต้น

ในแง่ของการประเมินภัยคุกคาม ในยุคแรกของการจัดตั้ง กอ.รมน. ถือเอาภัยจากอุดมการณ์คอมมิวนิสต์โดยมีพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (พคท.) เป็นหลัก เมื่ออินโดจีนเปลี่ยนระบอบเป็นคอมมิวนิสต์ พคท. และกองกำลังทหารตามรูปแบบของกลุ่มอินโดจีน จึงมีแนวเขตชายแดนเป็นรูปธรรมของงานความมั่นคง เมื่อมีการยกเลิก พรบ. คอมมิวนิสต์ฯ ในยุครัฐบาล นายชวน หลีกภัย อันเป็นผลมาจากสถานการณ์ภัยคุกคามคอมมิวนิสต์ลดลง ทำให้ภัยคุกคามในยุคนี้เริ่มพัฒนามาสู่ภัยคุกคามรูปแบบใหม่แต่ยังไม่มีการใช้ถ้อยคำนี้จนกระทั่ง ปี พ.ศ.๒๕๔๙ เมื่อ คมช. เข้ามาแก้ไขสถานการณ์ พล.ท. ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในฐานะ มทภ.๑ ในขณะนั้น รับผิดชอบความมั่นคงในเขตภาคกลางโดยเฉพาะ กทม. รวมถึงเมื่อได้เข้ารับการศึกษาหลักสูตร วปอ. ได้จัดทำเอกสารวิจัยเรื่อง “การปรับบทบาทของกองทัพไทยเพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่” ถือเป็น การนำเอาแนวคิดดังกล่าวมาใช้อย่างเป็นทางการและเป็นการจัดกลุ่มภัยคุกคามเป็นครั้งแรก มีการกล่าวถึงนิยามรูปแบบและประเภทอย่างชัดเจน ได้แก่ ความแตกแยกของคนในสังคม, ความเชื่อมั่นต่อระบบและสถาบันทางการเมือง, ปัญหาความไม่สงบ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้, ปัญหา ยาเสพติด, ปัญหาการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ, ปัญหาแรงงานต่างด้าวและผู้หลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมาย, ปัญหาภัยพิบัติและโรคอุบัติใหม่, ปัญหาการขาดสมดุลในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และปัญหาความยากจน ถือเป็น การเริ่มปรับปรุงองค์กร กอ.รมน. อย่างมีนัยสำคัญในยุคใหม่อย่างต่อเนื่อง รูปแบบการจัดองค์กร กอ.รมน. ในยุคปัจจุบันตามที่แสดงไว้ในบทที่ ๓ นั้น สอดคล้องกับแนวคิดตามงานเขียนของ พ.อ.ดร. ดิเรก ติประเสริฐ ซึ่งได้เสนอแนวคิดปรับปรุงจากภัยคุกคามรูปแบบใหม่เป็นกลุ่มงานด้านความมั่นคง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดพื้นฐานในการจัดกลุ่มประเภทภัยคุกคามต่อความมั่นคงของชาติ ที่ระบุอยู่ในนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ – ๒๕๖๔ ของสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ที่ได้จัดกลุ่มงานด้านความมั่นคงของชาติ ออกเป็น ๕ กลุ่มงาน ได้ดังนี้

๑. กลุ่มงานเสริมสร้างความมั่นคงแห่งรัฐ (State Security) หมายถึง กลุ่มงานด้านความมั่นคงแบบดั้งเดิม (Traditional Security) ในการรักษาเอกราชและอธิปไตยจากการรุกรานด้วยกำลังอย่างเปิดเผยจากภายนอกประเทศ ทั้งทางบก ทางทะเล และทางอากาศ รวมถึงการรักษาเสถียรภาพความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติในทุกรูปแบบ

๒. กลุ่มงานเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์และสังคมวัฒนธรรม (Human and Socio - Culture Security) หมายถึง กลุ่มงานด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่ (Non - Traditional Security) ประเภทหนึ่งซึ่งเสริมสร้างเสถียรภาพมาตรฐานการดำรงชีวิตในทุกด้านของคนและสังคม การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนให้สูงขึ้น ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน การพัฒนาการศึกษา การสร้างความเป็นธรรม โดยลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ความมั่นคงทางอาหาร ตลอดถึงการแก้ไขและป้องกันปัญหา ยาเสพติด

๓. กลุ่มงานเสริมสร้างความมั่นคงแบบพิเศษ จากภัยคุกคามพิเศษและภัยคุกคามข้ามชาติ (Special Security) หมายถึง กลุ่มงานด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่ (Non - Traditional Security) ประเภทหนึ่งซึ่งเสริมสร้างเสถียรภาพของชาติให้ปลอดภัยจากภัยคุกคามทุกรูปแบบที่เกิดจากภัยคุกคามข้ามพรมแดน ภัยคุกคามจากอาชญากรรมข้ามชาติทุกรูปแบบ การก่อการร้ายสากล และการก่อการร้ายที่มีผลสืบเนื่องจากต่างประเทศ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่

พิเศษที่มีความขัดแย้งจนถึงขั้นการใช้กำลังที่เกิดขึ้นในประเทศ เช่น ในพื้นที่ จชต. เป็นต้น และภัยคุกคามพิเศษอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

๔. กลุ่มงานเสริมสร้างความมั่นคงทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และไซเบอร์ (IT and Cyber Security) หมายถึง กลุ่มงานด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่ (Non - Traditional Security) ประเภทหนึ่งที่เสริมสร้างเสถียรภาพของชาติ ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และไซเบอร์ทุกรูปแบบ

๕. กลุ่มงานเสริมสร้างความมั่นคงทางทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และพลังงาน (Environment and Energy Security) หมายถึง กลุ่มงานด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่ (Non - Traditional Security) ประเภทหนึ่งที่เสริมสร้างเสถียรภาพของชาติ ในด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรดิน ตลอดจนเสถียรภาพความมั่นคงด้านพลังงานของชาติ ในทุกรูปแบบ

จึงสรุปผลได้ว่าการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ตอบสนองวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ ๑ ที่ระบุว่า “เพื่อศึกษาแนวคิดของ พล.ท. ประยุทธ์ จันทร์โอชา แม่ทัพภาคที่ ๑ (ยศและตำแหน่งในขณะนั้น) เรื่อง “การปรับบทบาทของกองทัพไทยเพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่” (๒๕๕๑) ในมิติของภัยคุกคามความมั่นคง”

ในการศึกษาภัยคุกคามความมั่นคงของประเทศตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และประเมินภัยคุกคามหลังปี พ.ศ.๒๕๖๔ นั้น ผลการศึกษาสามารถอธิบายได้ตามตารางที่ ๑ การประเมินภัยคุกคามตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๔๕ จนถึงยุคหลัง พ.ศ.๒๕๖๔ ดังนี้

ตารางที่ ๕ - ๑ การประเมินภัยคุกคามด้านความมั่นคงของไทย พ.ศ.๒๕๖๔

ช่วงเวลา	สถานะแวดล้อม	การประเมินภัยคุกคาม	บทบาทของกองทัพและกฎหมายรองรับ
พ.ศ.๒๕๔๕	พ.ร.บ. คอมมิวนิสต์	พคท. (อุดมการณ์)	
พ.ศ.๒๕๐๘	การจัดตั้ง บก.ปค. (กำเนิด กอ.รมน.)	พคท., ทปท. (กองกำลัง)	เน้นนโยบายปราบปรามด้วยกำลังทหาร
พ.ศ.๒๕๑๘	อินโดจีนเปลี่ยนระบอบเป็นคอมมิวนิสต์	พคท., ทปท. กองกำลังตามรูปแบบของกลุ่มอินโดจีน ตามแนวชายแดน	
พ.ศ.๒๕๒๓ - ๒๕๒๕	คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๖๖ / ๒๓, ๖๕ / ๒๕	พคท., ทปท., กองกำลังตามรูปแบบของกลุ่มอินโดจีนตามแนวชายแดน	เน้นนโยบายการเมืองนำทหาร
พ.ศ.๒๕๔๓	การยกเลิก พรบ. คอมมิวนิสต์	ปัญหาเสพติด, การจัดระเบียบและเสริมความมั่นคงชายแดน, ความมั่นคงเฉพาะพื้นที่และปัญหา จชต., ชนกลุ่มน้อยและผู้หลบหนีเข้าเมือง	มีกฎหมายความมั่นคงบังคับใช้เพียง พ.ร.บ. กฏอัยการศึก พ.ศ. ๒๕๕๗

ตารางที่ ๕ - ๑ การประเมินภัยคุกคามด้านความมั่นคงของไทย พ.ศ.๒๕๖๔ (ต่อ)

ช่วงเวลา	สถานะแวดล้อม	การประเมินภัยคุกคาม	บทบาทของกองทัพและ กฎหมายรองรับ
พ.ศ.๒๕๔๔	การปรับลดบทบาท กอ.รมน. เป็นหน่วยประสานงาน	ปัญหา จชต. ถือเป็นภารกิจ ของตำรวจ	
พ.ศ.๒๕๔๗	เหตุการณ์ปล้นอาวุธ ในค่าย ทหาร เกิด พรก.บริหารราชการ ในสถานการณ์ฉุกเฉิน	เช่นเดิม	พ.ศ.๒๕๔๘ บังคับใช้ กฎหมาย พ.ร.ก. บริหาร ราชการในสถานการณ์ ฉุกเฉิน
พ.ศ.๒๕๔๙	ความแตกแยกทางความคิด การเมือง “พรบ. รักษาความ มั่นคงภายใน พ.ศ.๒๕๕๑”	ภัยคุกคามรูปแบบใหม่	
พ.ศ.๒๕๕๗	ความแตกแยกทางความคิด การเมือง การจัดกลุ่มความ มั่นคงของชาติ ที่ปรับปรุง จาก แนวคิดภัยคุกคามรูปแบบใหม่	ภัยคุกคามรูปแบบใหม่	
พ.ศ.๒๕๖๔	ยุคเทคโนโลยีปั่นป่วน (Disruptive Techonology Era)	ภัยคุกคามในมิติ การทหาร การเมือง เศรษฐกิจ สังคม จิตวิทยา และเทคโนโลยีที่ เหลื่อมทับกันจนแยกไม่ออก เปลี่ยนแปลงรวดเร็วใน ลักษณะไม่มีข้อจำกัด เรื่อง เวลา และสถานที่	

ที่มา : ประมวลผลโดยผู้วิจัย, ๒๕๖๒

ตารางที่ ๕ - ๑ จึงเป็นการสรุปว่าผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ต่อบัณฑิตผู้ประสงค์การวิจัย
ข้อที่ ๒ ที่ระบุว่า “ศึกษาภัยคุกคามความมั่นคงของประเทศตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และประเมิน
ภัยคุกคามหลังปี พ.ศ.๒๕๖๔”

ในการกำหนดบทบาทของกองทัพไทยในการสนับสนุนงานด้านความมั่นคงให้กับ
กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน หลังปี พ.ศ.๒๕๖๔ นั้น ผลการศึกษาพบว่า ในยุคหลัง พ.ศ.
๒๕๖๔ สถานะโลกในภาพรวมทุกมิติจะได้รับอิทธิพลจาก ยุคแห่งความปั่นป่วนทางเทคโนโลยี
(Disruptive Technology Era) ซึ่งมีลักษณะเกิดขึ้นแล้วเปลี่ยนแปลง ทดแทน ตลอดเวลา
อย่างรวดเร็ว เป็นผลให้ข้อจำกัดเรื่อง เวลา และระยะทางหมดไป ส่งผลให้ กอ.รมน. ในฐานะองค์กร
หลักในการบูรณาการ ขับเคลื่อน จำเป็นต้องมีความอ่อนตัวในการประเมิน ติดตามภัยคุกคาม
ที่แปรเปลี่ยนนั้นให้ทันเวลา นำเอาเทคนิคและองค์ความรู้ใหม่ๆ มาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ
การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ พบว่าบทบาทของกองทัพในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของ กอ.รมน.

ที่เหมาะสม ควรเป็นไปในกรอบสำคัญคือ อำนาจหน้าที่ที่ กอ.รมน. ต้องกำหนดเป็นหน่วยบูรณาการ ขับเคลื่อน หน่วยงานมั่นคงอื่น ๆ ให้เป็นรูปธรรม ที่มุ่งเน้นเอกภาพในความพยายาม มิใช่เอกภาพ ในการบังคับบัญชา, การบริหารจัดการ นั้นเกี่ยวพันกับการกำหนดระดับการปฏิบัติเป็นระดับยุทธการ การกำหนดงานเป็นแผนกลยุทธ์ (Operational Plan) ส่วน การจัดโครงสร้างองค์กรให้รองรับบทบาท หน้าที่ ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการจัดองค์กรเพื่อตอบสนองงานบูรณาการ (B2C2WGs) ระบบฐานข้อมูลร่วม และเทคนิคการบริหารและตัดสินใจใหม่ ๆ ที่มีความอ่อนตัวและลักษณะคู่ขนาน

ผลการวิจัยได้ตอบสนองวัตถุประสงค์ที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ซึ่งให้เห็นภาพรวมว่าสภาวะ แวดล้อม ในมิติความมั่นคงในอนาคตอันใกล้แม้จะยังคงมีลักษณะตามรูปแบบภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ก็ตาม แต่จะมีลักษณะ ปั่นป่วน (Disruptive) แปรเปลี่ยนรวดเร็ว ตลอดเวลา มีขอบเขตของ ภัยคุกคาม (Threat) ตั้งแต่ความไม่แน่นอน (Uncertainty) จนถึงระดับการก่อเกิดการสู้รบ (Battle) ได้ตลอดเวลาที่สำคัญคือ มิติหรือขอบเขตความมั่นคงที่เคยแบ่งเป็น การทหาร การเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา สิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยี ไม่มีเส้นแบ่งที่ชัดเจนอีกต่อไปอันเป็นผลกระทบ จากเทคโนโลยีปั่นป่วนนั่นเอง (Disruptive Technology) การกำหนดบทบาทของ กอ.รมน. ในฐานะ หน่วยบูรณาการงานความมั่นคงยุคข้างหน้าจึงเป็นความท้าทายเชิงรูปธรรม ซึ่งมีหัวข้อสำคัญจาก ผลการศึกษาที่ กอ.รมน. จำเป็นต้องให้ความสนใจ ได้แก่ กฎหมายด้านความมั่นคงที่ต้องเป็นเครื่องมือ ในการบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ทันสมัยและได้สัดส่วนระหว่างความมั่นคงและสิทธิพื้นฐาน ของประชาชน การบูรณาการระหว่างหน่วยงานความมั่นคง เช่น การกำหนดความสัมพันธ์ระหว่าง สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ กับ กอ.รมน. คณะกรรมการยุทธศาสตร์แห่งชาติ สภาพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติให้ได้สายงานความสัมพันธ์ที่ชัดเจน และระดับการปฏิบัติ ได้แก่ หน่วยกำหนดนโยบาย หน่วยฝ่ายอำนวยการ เป็นต้น นอกจากนี้ ความจำเป็นในเรื่องการศึกษา ประเมินสภาพแวดล้อมและภัยคุกคาม การบังคับใช้กฎหมายและการนำเอาเทคนิคการบริหารใหม่ ๆ ตลอดจนเทคโนโลยีมาใช้ จำเป็นที่ กอ.รมน. ต้องมีหน่วยงานถ่วงความคิด (Think Tank) หรือ สถาบันศึกษาด้านความมั่นคง มีหน่วยงานกฎหมายด้านความมั่นคงที่มีลักษณะเชี่ยวชาญเฉพาะ รวมถึงศูนย์ข้อมูลระบบ (Database Center) ซึ่งงานเหล่านี้จำเป็นต้องมีความอ่อนตัวสูงและเป็น มืออาชีพ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการปฏิบัติงานด้านความมั่นคง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นความจำเป็นในการสร้างเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของ กอ.รมน. ด้วยการกำหนดรูปแบบความสัมพันธ์ขององค์กรและแผนงานด้านความมั่นคงอย่างเป็น รูปธรรม ดังนี้

๑. การกำหนดสายงานความสัมพันธ์ด้านความมั่นคงที่ชัดเจน เช่น ความสัมพันธ์ ระหว่าง สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติกับสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติ อันมีคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติรับผิดชอบซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญฉบับ ปี ๒๕๖๐

๒. การบูรณาการแผนงานด้านความมั่นคง ระหว่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติซึ่งยึดถือเอายุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีเป็นมูลฐานในการวางแผน ให้เข้ากับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติฉบับต่อ ๆ ไป

๓. การจัดตั้งองค์กรที่จำเป็นของ กอ.รมน. เช่น สถาบันศึกษาความมั่นคง สำนักกฎหมายความมั่นคง ศูนย์ข้อมูลด้านความมั่นคง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑. การศึกษาถึงความเป็นไปได้และรูปแบบที่เป็นรูปธรรมตามหัวข้อ ๒.๑

๒. รูปแบบที่เหมาะสมของ กอ.รมน. เช่น ทบวงหรือกระทรวงเพื่อความมั่นคง

แนวคิด B2C2WGs (Joint Hq Organization, Staff Integration, and Battle Rhythm, 2013)

เป็นแนวคิดการจัดองค์กรแบบกลุ่มงาน เพื่อการบูรณาการ สำหรับกองบัญชาการในระดับยุทธการ ซึ่งแบ่งการจัดองค์กรย่อย ออกเป็น Board (คณะกรรมการ) Bureau (สำนัก) Center (ศูนย์) Cell (แผนก) และ Working Group (คณะทำงาน) เพื่อแบ่งเบาภาระผู้บังคับบัญชา จัดกลุ่มฝ่ายอำนวยการ และใช้ทรัพยากรตลอดจนคนให้น้อยที่สุด เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

๑. Board เรื่องเกี่ยวกับนโยบายการตัดสินใจ ผบ. เข้าร่วมเช่น Targeting Board

๒. Bureau เรื่องในระดับฝ่ายอำนวยการประสานงาน

๓. Center เรื่องที่ต้องการเอกภาพในความพยายามหรือทิศทางเดียวกันเช่น information Center

๔. Cell หน่วยเล็ก ๆ ที่ทำงานด้านธุรการและฐานข้อมูลเพื่อตอบสนององค์กรต่าง ๆ เช่น IO Cell, UXO cell

๕. Working Group คณะทำงานเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ผู้บังคับบัญชาไม่เข้าร่วม เช่น IOWG

B2C2WGs จะใช้คู่กับเทคนิคการวางแผนตัดสินใจแบบการทัพ (Campaign Planning Procedure) กระบวนการวางแผนการทัพ (CPP) ต่างจากการวางแผนแบบ MDMP ตรงที่ MDMP เป็นกระบวนการระดับยุทธวิธี เน้นรายละเอียด (How to) ขั้นตอนซับซ้อน ส่วน CPP จะเน้นการให้เจตนารมณ์หรือผลลัพธ์ที่ต้องการ (What to do) รวมถึงเทคนิคการวางแผนแบบคู่ขนาน เช่น การวางแผนแบบ Line of Operation (LOO) ซึ่งจะช่วยให้หน่วยงานต่าง ๆ มีเสรีในการปฏิบัติและประสานสอดคล้องกัน

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- ณัฐพนธ์ ศรีสวัสดิ์, พลโท. “การพัฒนาบุคลากรของกองทัพและภาครัฐเพื่อเอาชนะปัญหาภัยคุกคามต่อความมั่นคงของชาติ”. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๕๘.
- ณัฐพล นาคพาณิชย์, พลเอก. “การบริหารจัดการความมั่นคงรูปแบบใหม่ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในทศวรรษหน้า (พ.ศ.๒๕๖๑ – ๒๕๗๐)”. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๕๘.
- ดิเรก ดีประเสริฐ, พันเอก. “การปลูกฝังกระบวนทัศน์ใหม่ในกลุ่มทรพยากรมนุษย์ที่ทำงานด้านรักษาความมั่นคงภายในเพื่อเพิ่มสมรรถนะขององค์กรภาครัฐ : กรณีศึกษากองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน”. คุชชินิพนธ์การจัดการคุชชินิพนธ์ สาขาการจัดการภาครัฐบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๙.
- ดิเรก ดีประเสริฐ, พันเอก. “แนวคิดการจัดกลุ่มงานด้านความมั่นคงของชาติ”. วารสารเสนาธิปไตย. ฉบับที่ ๑ (ม.ค. - เม.ย. ๒๕๖๐).
- ประภัสสร เทพชาตรี. ความมั่นคงระหว่างประเทศ : การศึกษาเชิงโลกนโยบายศาสตร์., กรุงเทพฯ : ไดมอนด์. อิน บิสซิเนส เวิร์ล, ๒๕๔๑.
- ประยุทธ์ จันทร์โอชา, พลโท. “การปรับบทบาทของกองทัพไทยเพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่”. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๕๑.
- พีรพล สงนุ้ย, พันเอก, รศ. ดร.. ทฤษฎีหลักการสงครามตอนยุทธศาสตร์ทั่วไปและตอนแผนสงครามว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างความมั่นคงแห่งชาติและยุทธศาสตร์. กรุงเทพฯ : กรมยุทธศึกษา กองทัพบก, ๒๕๖๑.
- วชิรวิชัย กิตติชาติพรพัฒน์. “การเกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไปของ Disruption”. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก : <https://thestandard.co/disruption-revolution/>, ๒๕๖๒.
- วิชัย ชูเชิด, พันเอก “ความสัมพันธ์ของปัจจัยหลักที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงแห่งชาติ.” (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก:http://www.geocities.ws/wichai_chucherd/securityandstrategy.html, ๒๕๖๒.
- วิชัย ชูเชิด, พันเอก. “วิวัฒนาการแนวความคิด ระดับ และองค์ประกอบความมั่นคง”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : http://www.geocities.ws/wichai_Chucherd/securityconceptionevolution.html, ๒๕๖๒.
- สวทช. “อุตสาหกรรม 4.0 (Industry 4.0) แนวทางของอุตสาหกรรมแห่งอนาคต”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.nstda.or.th/th/nstda-knowledge/11529-industry-4-0>, ๒๕๖๒.

ภาษาต่างประเทศ

Department of Homeland Security, “Organizational Chart”. (Online). [https://www.dhs.gov/organizational-chart\(2018\)](https://www.dhs.gov/organizational-chart(2018)) , 2018.

Eric E Austin, “Joint HQ Organization, Staff Integration and Battle Rhythm”, Deployable Training Division. September, 2007.

US DOD. “Joint Task Force Headquarters”. Joint Publication . July, 2007. p.3 - 33.

US DOD. “Military Operations Other Than War”. Field Manual. May, 2009. P.3 - 5.

World Economic Forum, “The Global Risks Report 2019”. (Online). <https://www.weforum.org/reports/the-global-risks-report-2019>, 2019.

ภาคผนวก

พระราชบัญญัติ

การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

พ.ศ. ๒๕๕๑

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๑

เป็นปีที่ ๖๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๑ ประกอบกับมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร” หมายความว่า การดำเนินการเพื่อป้องกัน ควบคุม แก้ไข และฟื้นฟูสถานการณ์ใด ที่เป็นภัยหรืออาจเป็นภัยอันเกิดจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ ก่อให้เกิดความไม่สงบสุข ทำลาย หรือทำความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินของประชาชนหรือ ของรัฐ ให้กลับสู่สภาวะปกติเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือความมั่นคงของรัฐ

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ราชอาณาจักร

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน องค์การ ปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นของรัฐ แต่ไม่รวมถึงศาลและองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งผู้อำนวยการแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“จังหวัด” หมายความว่า รวมถึง กรุงเทพมหานคร

“ผู้ว่าราชการจังหวัด” หมายความว่า ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

มาตรา ๔ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

มาตรา ๕ ให้จัดตั้งกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เรียกโดยย่อว่า “กอ.รมน.” ขึ้นในสำนักนายกรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่และรับผิดชอบเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคง ภายในราชอาณาจักร

กอ.รมน. มีฐานะเป็นส่วนราชการรูปแบบเฉพาะอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี โดยวิธีการปฏิบัติราชการและการบริหารงาน การจัดโครงสร้าง การแบ่งส่วนงาน และอำนาจหน้าที่ของส่วนงาน และอัตรากำลัง ให้เป็นไปตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ให้นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลเป็นผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เรียกโดยย่อว่า “ผอ.รมน.” เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างใน กอ.รมน. และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของ กอ.รมน. โดยมีผู้บัญชาการทหารบกเป็นรองผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

ผู้อำนวยการอาจแต่งตั้งผู้ช่วยผู้อำนวยการจากข้าราชการในสังกัด กอ.รมน. หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นได้ตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงโครงสร้างและการแบ่งส่วนงานภายในของ กอ.รมน.

ให้เสนาธิการทหารบกเป็นเลขาธิการ กอ.รมน. มีหน้าที่รับผิดชอบงานอำนวยการและธุรการของ กอ.รมน.

รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และเลขาธิการ กอ.รมน. มีอำนาจบังคับบัญชาข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างใน กอ.รมน. รองจากผู้อำนวยการและมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่ผู้อำนวยการกำหนด

ให้ผู้อำนวยการมีอำนาจทำนิติกรรม ฟ้องคดี ลูกฟ้องคดี และดำเนินการทั้งปวงเกี่ยวกับคดีอันเกี่ยวเนื่องกับอำนาจหน้าที่ของ กอ.รมน. ทั้งนี้ โดยกระทำในนามของสำนักนายกรัฐมนตรี

ในการปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้อำนวยการจะมอบอำนาจเป็นหนังสือให้รองผู้อำนวยการเป็นผู้ปฏิบัติหรือใช้อำนาจแทนก็ได้

มาตรา ๖ ให้ กอ.รมน. เป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง

มาตรา ๗ ให้ กอ.รมน. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินแนวโน้มของสถานการณ์ที่อาจก่อให้เกิดภัยคุกคามด้านความมั่นคงภายในราชอาณาจักรและรายงานคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

(๒) อำนวยการในการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ในการนี้ให้มีอำนาจหน้าที่เสนอแผนและแนวทางในการปฏิบัติงานและดำเนินการต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบเมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้วให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติตามแผนและแนวทางนั้น

(๓) อำนวยความสะดวก ประสานงาน และเสริมการปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการตามแผนและแนวทางในการปฏิบัติงานตาม (๒) ในกรณีนี้ คณะรัฐมนตรีจะมอบหมายให้ กอ.รมน. มีอำนาจในการกำกับดูแลการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนดด้วยก็ได้

(๔) เสริมสร้างให้ประชาชนตระหนักในหน้าที่ที่ต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ สร้างความรักความสามัคคีของคนในชาติ รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่กระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร และความสงบเรียบร้อยของสังคม

(๕) ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติหรือตามที่คณะรัฐมนตรี สภาความมั่นคงแห่งชาติ หรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๘ นอกจากการมอบอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินแล้ว บรรดาอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยความสะดวกตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้อำนวยความสะดวกจะมอบอำนาจให้ ผอ.รมน.ภาค ผอ.รมน.จังหวัด หรือผู้อำนวยความสะดวกศูนย์หรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นปฏิบัติแทนก็ได้

มาตรา ๙ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ของ กอ.รมน. ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้หน่วยงานของรัฐจัดส่งเจ้าหน้าที่ของรัฐไปปฏิบัติหน้าที่ใน กอ.รมน. ตามที่ผู้อำนวยความสะดวกร้องขอ และให้องค์กรกลางบริหารงานบุคคลหรือองค์กรอื่นที่มีอำนาจหน้าที่ทำนองเดียวกันของหน่วยงานของรัฐนั้น จัดให้หน่วยงานของรัฐที่จัดส่งเจ้าหน้าที่ของรัฐไปปฏิบัติหน้าที่ยัง กอ.รมน. มีอัตราค่าจ้างแทนตามความจำเป็นแต่ไม่เกินจำนวนอัตราค่าจ้างที่จัดส่งไป

มาตรา ๑๐ ให้มีคณะกรรมการอำนวยความสะดวกความมั่นคงภายในราชอาณาจักรคณะหนึ่ง ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงมหาดไทย อัยการสูงสุด เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมบัญชีกลางและอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ เป็นกรรมการ

และเลขาธิการ กอ.รมน. เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งข้าราชการ ใน กอ.รมน. เป็นผู้ช่วยเลขานุการไม่เกินสองคน

ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่กำกับ ให้คำปรึกษาและเสนอแนะต่อ กอ.รมน. ในการ ปฏิบัติงานในอำนาจหน้าที่ของ กอ.รมน. รวมตลอดทั้งอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) วางระเบียบเกี่ยวกับการอำนวยการและประสานงานกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องใน การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

(๒) วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของ กอ.รมน. กอ.รมน.ภาค และ กอ.รมน.จังหวัด

(๓) ออกข้อบังคับเกี่ยวกับการงบประมาณ การเงินการคลัง การพัสดุและการจัดการ ทรัพย์สินของ กอ.รมน.

(๔) แต่งตั้งคณะที่ปรึกษา กอ.รมน. โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในภาคส่วน ต่าง ๆ อย่างน้อยให้ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิหรือมีประสบการณ์ด้านรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน การแก้ไขปัญหา โดยสันติวิธี การรักษาความมั่นคงของรัฐ สื่อมวลชนและมีหน้าที่ในการเสนอแนะการแก้ไขปัญหา หรือป้องกันภัยที่จะเกิดขึ้น และให้คำปรึกษาตามที่คณะกรรมการหารือ

(๕) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย

(๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

มาตรา ๑๑ เมื่อมีกรณีจำเป็นในอันที่จะรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรในพื้นที่ของ กองทัพภาคใด คณะกรรมการ โดยคำแนะนำของผู้อำนวยการจะมีมติให้กองทัพภาคนั้นจัดให้มีกอง อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค เรียกโดยย่อว่า “กอ.รมน.ภาค” ก็ได้

ให้ กอ.รมน.ภาค เป็นหน่วยงานขึ้นตรงต่อ กอ.รมน. โดยมีแม่ทัพภาคเป็นผู้อำนวยการรักษา ความมั่นคงภายในภาค เรียกโดยย่อว่า “ผอ.รมน.ภาค” มีหน้าที่รับผิดชอบและสนับสนุนการรักษา ความมั่นคงภายในราชอาณาจักรในเขตพื้นที่รับผิดชอบของกองทัพภาคตามที่ผู้อำนวยการมอบหมาย

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของ กอ.รมน.ภาค ให้ผู้อำนวยการมีอำนาจแต่งตั้งข้าราชการ และลูกจ้างของกองทัพภาค รวมตลอดทั้งข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐที่อยู่ใน เขตพื้นที่ให้มาปฏิบัติงานประจำหรือเป็นครั้งคราวใน กอ.รมน.ภาค ได้ตามที่ ผอ.รมน.ภาค เสนอ

ผอ.รমন.ภาค เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้างที่ได้รับคำสั่งให้มาปฏิบัติงานใน กอ.รমন.ภาค และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของ กอ.รমন.ภาค

การจัดโครงสร้าง การแบ่งส่วนงานและอำนาจหน้าที่ อัตรากำลัง และการบริหารงานของส่วนงานภายใน กอ.รমন.ภาค ให้เป็นไปตามที่ผู้อำนวยการกำหนดตามข้อเสนอของ ผอ.รমন. ภาค

ให้ กอ.รমন. และกองทัพภาคพิจารณาให้การสนับสนุนด้านบุคลากร งบประมาณและทรัพย์สิน ในการปฏิบัติงานของ กอ.รমন.ภาค ตามที่ ผอ.รমন.ภาค ร้องขอ และให้นำความในมาตรา ๕ มาใช้บังคับกับ กอ.รমন.ภาค ด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๒ เพื่อประโยชน์ในการสร้างการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหรือป้องกันภัยที่จะเกิดขึ้น ผอ.รমন.ภาค อาจแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษา กอ.รমন.ภาคขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วยประธานกรรมการและกรรมการมีจำนวนไม่เกินห้าสิบคน โดยแต่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือของประชาชนในพื้นที่ทุกภาคส่วน มีหน้าที่ในการเสนอแนะการแก้ไขปัญหาหรือป้องกันภัยที่จะเกิดขึ้น และให้คำปรึกษาตามที่ ผอ.รমন.ภาค ร้องขอ

มาตรา ๑๓ เพื่อประโยชน์ในการสนับสนุน ช่วยเหลือ และปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ของ กอ.รমন.ภาค ตามมาตรา ๑๑ ผอ.รমন.ภาค โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และผู้อำนวยการจะตั้งกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัด เรียกโดยย่อว่า “กอ.รমন.จังหวัด” ขึ้นในจังหวัดที่อยู่ในเขตของกองทัพภาคเป็นหน่วยงานขึ้นตรงต่อ กอ.รমন.ภาค ก็ได้ โดยมีหน้าที่รับผิดชอบและสนับสนุนการรักษาความมั่นคงภายในเขตพื้นที่รับผิดชอบของจังหวัดนั้นตามที่ผู้อำนวยการมอบหมาย และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อำนาจรักษาความมั่นคงภายในจังหวัด เรียกโดยย่อว่า “ผอ.รমন.จังหวัด” เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้าง และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของ กอ.รমন.จังหวัด

การจัดโครงสร้าง การแบ่งส่วนงานและอำนาจหน้าที่ อัตรากำลัง และการบริหารงานของส่วนงานภายใน กอ.รমন.จังหวัด ให้เป็นไปตามที่ผู้อำนวยการกำหนด

ให้ กอ.รমন. และจังหวัดพิจารณาให้การสนับสนุนด้านบุคลากร งบประมาณและทรัพย์สิน ในการปฏิบัติงานของ กอ.รমন.จังหวัด ตามที่ ผอ.รমন.จังหวัด ร้องขอ และให้นำความในมาตรา ๕ มาใช้บังคับกับ กอ.รমন.จังหวัด ด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๑๕ เพื่อประโยชน์ในการสร้างการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหรือป้องกันภัยที่จะเกิดขึ้น กอ.รมน.จังหวัด อาจแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษา กอ.รมน.จังหวัดขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วยประธานกรรมการและกรรมการมีจำนวนไม่เกินสามสิบคน โดยแต่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือของประชาชนในพื้นที่ทุกภาคส่วน มีหน้าที่ในการเสนอแนะการแก้ไขปัญหาหรือป้องกันภัยที่จะเกิดขึ้น และให้คำปรึกษาตามที่ กอ.รมน.จังหวัด ร้องขอ

หมวด ๒
ภารกิจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

มาตรา ๑๕ ในกรณีที่ปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรแต่ยังไม่มีความจำเป็นต้องประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน และเหตุการณ์นั้นมีแนวโน้มที่จะมีอยู่ต่อไปเป็นเวลานานทั้งอยู่ในอำนาจหน้าที่หรือความรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาของหน่วยงานของรัฐหลายหน่วยคณะรัฐมนตรีจะมีมติมอบหมายให้ กอ.รมน. เป็นผู้รับผิดชอบในการป้องกันปราบปราม ระงับ ยับยั้ง และแก้ไขหรือบรรเทาเหตุการณ์ที่กระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรนั้นภายในพื้นที่และระยะเวลาที่กำหนดได้ ทั้งนี้ให้ประกาศให้ทราบโดยทั่วไป

ในกรณีที่เหตุการณ์ตามวรรคหนึ่งสิ้นสุดลงหรือสามารถดำเนินการแก้ไขได้ตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบตามปกติ ให้นายกรัฐมนตรีประกาศให้อำนาจหน้าที่ของ กอ.รมน. ที่ได้รับมอบหมายตามวรรคหนึ่งสิ้นสุดลง และให้นายกรัฐมนตรีรายงานผลต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาทราบโดยเร็ว

มาตรา ๑๖ ในการดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมายตามมาตรา ๑๕ ให้ กอ.รมน. มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) ป้องกัน ปราบปราม ระงับ ยับยั้ง และแก้ไขหรือบรรเทาเหตุการณ์ที่กระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรตามที่ได้รับมอบหมายตามมาตรา ๑๕

(๒) จัดทำแผนการดำเนินการตาม (๑) เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อความเห็นชอบ

(๓) กำกับ ติดตาม และเร่งรัดหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการหรือบูรณาการในการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนตาม (๒)

(๔) สั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีพฤติกรรมว่าจะเป็นการภัยต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรหรือเป็นอุปสรรคต่อการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรออกจากพื้นที่ที่กำหนด

ในการจัดทำแผนตาม (๒) ให้ กอ.รมน. ประชุมหารือกับสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องด้วย และในการนี้ให้จัดทำแผนเผชิญเหตุในแต่ละสถานการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

ในกรณีที่มีคำสั่งตาม (๔) แล้ว ให้ กอ.รมน. แจ้งให้หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นสังกัดทราบพร้อมด้วยเหตุผล และให้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งได้รับคำสั่งให้ออกจากพื้นที่นั้นไปรายงานตัวยังหน่วยงานของรัฐที่ตนสังกัดโดยเร็ว ในการนี้ให้หน่วยงานของรัฐเจ้าสังกัดดำเนินการออกคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ หรือพ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ตามที่กำหนดไว้ในคำสั่งดังกล่าว

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ถ้ามีความจำเป็นที่ กอ.รมน. ต้องใช้อำนาจหรือหน้าที่ตามกฎหมายใดที่อยู่ในอำนาจหน้าที่หรือความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐใด ให้คณะรัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งใด ๆ ใน กอ.รมน. เป็นเจ้าพนักงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายนั้น หรือมีมติให้หน่วยงานของรัฐนั้นมอบอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎหมายในเรื่องดังกล่าว ให้ กอ.รมน. ดำเนินการแทนหรือมีอำนาจดำเนินการด้วยภายในพื้นที่และระยะเวลาที่กำหนด ทั้งนี้ ต้องกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการใช้อำนาจนั้นไว้ด้วย

มาตรา ๑๗ ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์ที่กระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ในมาตรา ๑๖ ในเขตพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ให้ผู้อำนวยการ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการมีอำนาจจัดตั้งศูนย์อำนวยความสะดวกหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นเพื่อปฏิบัติการกิจอย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่างเป็นการเฉพาะก็ได้

โครงสร้าง อัตรากำลัง การบริหารจัดการ อำนาจหน้าที่ การกำกับติดตามหรือบังคับบัญชา ศูนย์อำนวยความสะดวกหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่ผู้อำนวยการ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาและให้นำความในมาตรา ๕

มาใช้บังคับกับศูนย์หรือหน่วยงานตามวรรคหนึ่งด้วยโดยอนุโลม โดยให้อำนาจของผู้อำนวยการเป็นอำนาจของผู้อำนวยการศูนย์หรือหัวหน้าหน่วยงานนั้น

มาตรา ๑๘ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันปราบปราม ระงับ ยับยั้ง และแก้ไขหรือบรรเทาเหตุการณ์ภายในพื้นที่ตามมาตรา ๑๕ ให้ผู้อำนวยการโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจออกข้อกำหนด ดังต่อไปนี้

- (๑) ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องปฏิบัติการหรืองดเว้นการปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใด
- (๒) ห้ามเข้าหรือให้ออกจากบริเวณพื้นที่ อาคาร หรือสถานที่ที่กำหนดในห้วงเวลาที่ปฏิบัติการ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเป็นบุคคลซึ่งได้รับการยกเว้น
 - (๓) ห้ามออกนอกเคหสถานในเวลาที่กำหนด
 - (๔) ห้ามนำอาวุธออกนอกเคหสถาน
 - (๕) ห้ามการใช้เส้นทางคมนาคมหรือการไต่สวนพาหนะ หรือกำหนดเงื่อนไขการใช้เส้นทางคมนาคมหรือการไต่สวนพาหนะ

(๖) ให้บุคคลปฏิบัติหรืองดเว้นการปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดอันเกี่ยวกับเครื่องมือหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อป้องกันอันตรายที่จะเกิดแก่ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของประชาชน

ข้อกำหนดตามวรรคหนึ่งจะกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไขหรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ด้วยก็ได้ ทั้งนี้ การกำหนดดังกล่าวต้องไม่ก่อความเดือดร้อนแก่ประชาชนเกินสมควรแก่เหตุ

มาตรา ๑๙ ในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๑๖ (๑) ให้ผู้อำนวยการและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ผู้อำนวยการมอบหมาย เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่และร่วมเป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๒๐ ในการใช้อำนาจของ กอ.รมน. ตามมาตรา ๑๖ (๑) ถ้าก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนผู้สุจริต ให้ กอ.รมน. จัดให้ผู้นั้นได้รับการชดเชยค่าเสียหายตามควรแก่กรณีตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๒๑ ภายในเขตพื้นที่ที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ กอ.รมน. ดำเนินการตามมาตรา ๑๕ หากปรากฏว่าผู้ใดต้องหาว่าได้กระทำความผิดอันมีผลกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด แต่กลับใจเข้ามาขอตัวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเป็นกรณีที่พนักงานสอบสวน

ได้ดำเนินการสอบสวนแล้วปรากฏว่าผู้ยื่นได้กระทำไปเพราะหลงคิดหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์และการเปิดโอกาสให้ผู้ยื่นกลับตัวจะเป็นประโยชน์ต่อการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ในการนี้ให้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนของผู้ต้องหานั้น พร้อมทั้งความเห็นของพนักงานสอบสวนไปให้ผู้อำนวยการ

ในกรณีที่ผู้อำนวยการเห็นด้วยกับความเห็นของพนักงานสอบสวนให้ส่งสำนวนพร้อมความเห็นของผู้อำนวยการให้พนักงานอัยการเพื่อยื่นคำร้องต่อศาล หากเห็นสมควรศาลอาจสั่งให้ส่งผู้ต้องหานั้นให้ผู้อำนวยการเพื่อเข้ารับการอบรม ณ สถานที่ที่กำหนดเป็นเวลาไม่เกินหกเดือน และปฏิบัติตามเงื่อนไขอื่นที่ศาลกำหนดด้วยก็ได้

การดำเนินการตามวรรคสอง ให้ศาลสั่งได้ต่อเมื่อผู้ต้องหานั้นยินยอมเข้ารับการอบรมและปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว

เมื่อผู้ต้องหาได้เข้ารับการอบรมและปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดดังกล่าวแล้ว สิทธินาคคืออาญาของผู้ต้องหานั้นเป็นอันระงับไป

มาตรา ๒๒ พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ภายในพื้นที่ที่กำหนดตามมาตรา ๑๕ อาจได้รับคำตอบแทนพิเศษตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

พนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่งผู้ใดเจ็บป่วย เสียชีวิต ทูพพลภาพ พิกัด หรือสูญเสียชีวิตอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ ให้ได้รับสิทธิประโยชน์อื่นนอกเหนือจากที่มีกฎหมายกำหนด ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๒๓ บรรดาข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือการกระทำตามหมวดนี้ไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

การดำเนินคดีใด ๆ อันเนื่องมาจากข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือการกระทำตามหมวดนี้ให้อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม ทั้งนี้ ในกรณีที่ศาลจะต้องพิจารณาเพื่อใช้มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แล้วแต่กรณี ให้ศาลเรียกเจ้าพนักงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งออกข้อกำหนด ประกาศ

หรือคำสั่ง หรือกระทำการนั้น มาเพื่อชี้แจงข้อเท็จจริง รายงาน หรือแสดงผลเพื่อประกอบการพิจารณาสั่งใช้มาตรการหรือวิธีการชั่วคราวดังกล่าวด้วย

หมวด ๓

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๒๔ ผู้ใดฝ่าฝืนข้อกำหนดที่ออกตามมาตรา ๑๘ (๒) (๓) (๔) (๕) หรือ (๖) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๒๕ ให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน งบประมาณ หนี้ สิทธิ ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง และอัตรากำลังของกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๐๕/๒๕๔๕ เรื่อง การจัดตั้งกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายใน ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ มาเป็นของกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๖ ให้ศูนย์อำนาจการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ และกองบัญชาการผสมพลเรือน ตำรวจ ทหาร ที่จัดตั้งขึ้นตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๐๗/๒๕๔๕ เรื่อง การบริหารราชการ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นศูนย์อำนาจหรือหน่วยงาน ที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่จัดตั้งขึ้นตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์

นายกรัฐมนตรี

ประวัติย่อผู้วิจัย

- ชื่อ พลตรี เจริญชัย หินเธาว์
- วัน เดือน ปีเกิด ๑ มกราคม ๒๕๐๗
- การศึกษา ปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
ปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา
- ประวัติการทำงานโดยย่อ
- พ.ศ.๒๕๔๕ ผู้บังคับกองพันทหารราบที่ ๓ กรมทหารราบที่ ๒๑ รักษาพระองค์
 - พ.ศ.๒๕๕๕ ผู้บังคับการกรมทหารราบที่ ๒๑ รักษาพระองค์
 - พ.ศ.๒๕๕๙ ผู้บัญชาการกองพลทหารราบที่ ๒ รักษาพระองค์
- ตำแหน่งปัจจุบัน รองแม่ทัพภาคที่ ๑